

The network organisation: a mooring for the spiritual seeker?

Marinka Verburg

ANR: 973754

Tilburg School of Humanities
Research Master in Theology

At the front page you will see the painting 'Fishing for souls', painted by Adriaen Pietersz. van de Venne in 1614

At the painting we will see fishing boats full of people on a wide river. Adriaen Pietersz. Van de Venne has taken the idea from a story in the Bible: Jesus was walking beside a lake where he saw fishermen at their work. He called some of them to leave their nets and follow him, saying 'I will make you fishers of men.' These words are commonly understood as a call from Jesus to follow him and convert others to his way of life. Van de Venne has transformed the story into an allegory illustrating the religious experience of his time. Here the fishermen are Protestants and Catholics, each vying to win over people's souls (Rijksmuseum). This thesis is about the question if the network organisation is a succesfull fisherman.

Joep de Hart also uses this picture in his book. (Hart, 2011:18).

The network organisation: a mooring for the spiritual seeker?

Marinka (M.J) Verburg

ANR: 973754

Tilburg School of Humanities

Research Master in Theology

Tilburg

August 24, 2012

Supervisors:

Dr. A. Nugteren

Dr. H.J. Zondag

Abstract

In the last decades a decline in church attendance is observed. An important question is if there are institutions which take over roles originally played by the church. In light of Possamai's theory on the behaviour of today's people seeking for meaning, a so called network organisation is an interesting initiative. Such a network organisation can possibly play some roles previously taken by the church. To find out if this hypothesis is true and hence get more insight into the meaning of a network organisation for spiritual seekers, the current research is a case study of one such network organisation named Blossom. The research aims to answer the question: "How is the network organisation Blossom functioning in the dynamics of the religious/spiritual market?"

To provide a grounded answer to this question interviews with 12 people subscribed to the mailing list of the network organisation Blossom have been conducted. Moreover the researcher has participated in activities of the network. The conclusions drawn on the basis of the interviews after emic and etic analyses have been discussed by focus groups, consisting of the researcher and the interviewees.

Key words: spiritual seeker, network organisation, movements through the religious field, motivations, Possamai.

Preface

The thesis in front of you is the final product of my Research Master in Theology and the last product I will deliver as a student. After seven years of study, this is the final-final stage. The themes which have always intrigued me come together here: (new forms of) organisations, social issues, the way people give meaning to their life, identity and name and/or logo changes. That this last theme appears in this research was not intentionally (as it was for the final thesis of my Bachelor and first Master thesis). but while I was doing this research project the organisation wherein this research took place changed names from Blooming People to Blossom.

I wish to thank all the people who have contributed to these seven years of study, but especially those who were there in the final stage. I will thank my family and close friends for always being interested in my research project. Especially Claudia with whom I had many thesis-study-days in the last half year. Claudia: it is (almost ;) a pity that our theses are finished now!

I would like to express a special word of gratitude to two persons: my supervisor Tineke Nugteren and my boyfriend Tomas Janssen. I am serious doubting if I would have finished this thesis without their presence, patience, support, help, wisdom and guidance. Following the Research Master programme and finishing this thesis was at certain moments almost too heavy a burden. At these moments it was an enormous support to meet so much understanding at your site, Tineke. The fact that you fought for a change in certain parts of the programme of this Research Master was an enormous support for me, since for me it felt as my trouble with the programme was understandable. Thank you for that! (although it will not effect the way I had to do this programme.) And Tomas, I will thank you for your unconditional faith in me, your constant encouragement, your everlasting patience to listen to my doubts, the fruitful substantive discussions about the content and structure of this final report and your meticulous editing skills. Your contribution to my thesis and my life are invaluable!

Furthermore I would like to thank Charissa Bakema and the other people of the core group of Blossom, who gave me the opportunity to do research in this interesting network organisation. It is amazing to see with how much enthusiasm you organise activities and let people bloom in your network. I felt very welcome.

Finally I will thank my respondents for their time and their open-heartedness. It was incredibly interesting and valuable to hear your stories. Without these stories it would not have been possible to finish this master thesis.

Urecht, August 2012.

Marinka Verburg

Table of contents

1. Introduction.....	13
1.1. Research problem and relevance.....	13
1.1.2. Roles played by the churches.....	14
1.1.3. Blossom	16
1.2. Research approach.....	19
1.3. Research goal.....	19
1.4. Research question	19
1.5. Overview	20
2. Theoretical framework.....	21
2.1. Characteristics of contemporary people seeking for meaning.....	21
2.2. Theory on how organisations play a role in the search of meaning.....	22
2.3. Network organisations	26
2.4. Why Blossom is a good organisation for the current research.....	27
3. Methodological framework.....	28
3.1. Discussion on common methods used in this field of study	28
3.2. Research design.....	29
3.3. Data collection.....	29
3.4. Sampling.....	30
3.5. Data analysis.....	32
3.6. Research Quality Indicators	34
4. Results and analyses	36
4.1. What kind of people is subscribed to the mailing list of Blossom?	36
4.1.1. Demographics.....	36
4.1.2. Religious background.....	36
4.2. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom describe their own spiritual life?	37
4.2.1. Religious, spiritual or believer?.....	37
4.2.2. The self	38

4.2.3. The importance of contacts.....	39
4.2.4. The personal stories of the respondents.....	43
4.2.5. The answer on sub question two.....	52
4.3. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom value the network organisation Blossom?.....	52
4.3.1. 'Meeting other kinds of spirituality/religion'	52
4.3.2. Openness/ Not the wish to convert people.....	54
4.3.3. Loose connections.....	55
4.3.4. Less hierarchy.....	56
4.3.5. No clear identity	57
4.3.6 Answer to the research sub question	57
4.4. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom value other types organisations in the religious/spiritual market?.....	58
4.4.1. Audience Cult.....	58
4.4.2. Client Cult	63
4.4.3. Cult Movement	68
4.4.4. Sect.....	69
4.4.5. Church.....	70
4.4.6. Answer on sub question four	73
4.5. What are the main arguments for subscribing to the mailing list?.....	74
 5 Discussion.....	 77
5.1. Reflections on the functioning of the different types organisations	77
5.1.1. Church.....	77
5.1.2. Cult movements, sects, client cults and audience cults.....	78
5.1.3. Blossom	80
5.2. The enrichments of the theory of Possamai	82
5.3. The implications for the developments at the spiritual market.....	84
5.4. Strengths and limitations	86
5.5. Recommendations for further research.....	87
 6. Conclusion	 90
 7. References	 92

8. Appendices	97
Appendix A: Topic-list semi-structured interview.....	97
Appendix B: Invitation e-mail sent to the people at the mailing list of Blossom.....	99
Appendix C: Visualisations movements respondents at the spiritual/religious market	101
Appendix D: Matrixes about the audience cult and the client cult.	113
Appendix E: Last phase analyses.....	116

1. Introduction

1.1. Research problem and relevance

Churches and religious communities have played important roles in the Dutch civil society of the foregone era (De nieuwe dialoog, 2006, p.16; Donk, Jonkers, Kronjee, & Plum, 2006 chapter 5). However, currently the traditional churches are loosing ground. The question arises if there still is a need for the roles played by the churches in earlier times in present-day society. Whether the need is there or not, there certainly are organisations which try to take over one or more of the roles played by the churches in earlier times (Bernts, Dekker, & Hart, 2007, p. 37; Sunier, 2000, p.56; Zevenboom, 2011). For instance, we see that by adoption of the Social Support Act (*Wet Maatschappelijke ondersteuning*) the government takes a leading role in providing some of the care-aspects traditionally provided by the churches. Furthermore we also see organisations and individuals that offer ritual support for instance in case of the death of a beloved one. Third we see volunteer organisations that take over the social role of the church.¹ For other examples, see the work by Gerard Dekker 'Heeft de kerk zichzelf overleefd?', in particular chapter 7 (Dekker, 2010). What remains unclear however is how present-day (spiritual) people value these new initiatives. What are the present-day wishes with regard to these organisations? Do the present-day people appreciate the existence of these organisations and initiatives or not?

The churches and the roles traditionally played by the churches are the departure point of this thesis, since the historical situation calls for that. For that reason, four different roles of the church will be distinguished, in section 1.2.. The distinction in this section is based on the descriptions about the roles of church in society given by Bernts (Bernts & Kregting, 2010) and Dekker (Dekker, 2010) The churches were and are active in: 1) providing (social) care to people in need; 2) contributing to the public debate and social engagement; 3) providing activities to contribute to social cohesion and a social network for people; 4) activities to help people deal with life questions and life events. In practice two or more of these four roles can be played simultaneously.

Central in this thesis is an organisation which potentially could take over several of these roles satisfactory according to today's spiritual seekers. Therefore, after describing the roles played by the Protestants and Catholic churches in the Netherlands in section 1.2., in section 1.3

¹ See for more information for instance the websites: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-maatschappelijke-ondersteuning-wmo>, http://www.hetmoment.nu/moment/page/9/Ritueelbegeleiders_in_de_praktijk and <http://www.zonnebloem.nl/zb/zb-home/wie-we-zijn/de-organisatie/onze-geschiedenis>, all retrieved at June 18, 2012

attentions will be paid to this specific organisation: Blossom.² In the current research a case study on this organisation is done, to get more insight in the surplus value of such an organisation in the spiritual market. In section 1.4. the specific research questions for the current research are introduced.

1.1.2. Roles played by the churches

1.1.2.1. Providing (social) care to people in need

The churches provide(d) care for orphans, the elderly, the disabled, the poor, the refugees and the destitute citizens. Until mid-19th century the Dutch government did not take responsibility for such care (Schnabel, 2000, p.15). The churches, however, saw it as their responsibility to provide this care, because of the words of Jesus, who said that people have to take care of other people in need. Although the government took more responsibility for care from the 1850's on (Schnabel, 2000, p.15), the churches and their members kept providing social care as well until today ((Plaisier, 2011)(Meeuws, 2007, pp. 9-11). In the Catholic Church the *caritas* and *deacon*, concepts which refer to the care for the poor by Catholics, take a central place in the church (Meeuws, 2007, pp. 9-11).

For instance, many parishes are involved with the Social Support Act (*Wet Maatschappelijke ondersteuning*) (Protestantse Kerk Nederland, 2010, p.16). With their knowledge, experience and commitment, the parishes are, according to themselves, a valuable interlocutor for the government (Protestantse Kerk Nederland, 2010, p.16). Especially, because the parishes often have more direct contact with the people in need, compared to the government (Protestantse Kerk Nederland, 2010, p.16).

Moreover, the churches want to take care of people who suffer from abandonment, forsaking, wrong choices they made in earlier times. There are social groups that can have a very hard time in present day society (elderly, strangers, unborn children) and the churches see it as their job to take care of these people. They see it as their task to take care of nature and the environment as well (Plaisier, 2011) (Meeuws, 2007, pp. 9-11).

In the report 'De kerk en de democratische rechtstaat' (translation: The church and the democratic constitutional state) (Protestantse Kerk Nederland, 2010) the Dutch Protestant Church partly discusses how it feels it lives up to these roles. In the report it is mentioned that institutions like the fair-trade shop, shelters and food banks arose from church activities. Furthermore the Dutch Protestant Church believes that the asylum policy of the Dutch

² From February 24, 2012 on the network organisation where this study took place is called 'Blossom'. From its foundation until this moment however it was called Blooming People. Some respondents still have called the organisation Blooming People after February 24, 2012. To keep this report accessible for the reader the organisation is called Blossom in whole this report, even when a statement of a respondent who originally said Blooming People is quoted.

government will collapse if the church ceases to exist (Protestantse Kerk Nederland, 2010, p.7). The Dutch Protestant Church thus believes that it is functioning in niches in society that will not be attained if the churches were not there.

In the Kaski-report 'De kerk telt' (translation: 'the church counts') , (Bernts & Kregting, 2010) the amount of people helped each year by pastoral care, which includes visiting (lonely) elderly and sick people, of the catholic and protestant churches is estimated at 700.000.

1.1.2.2. Contributing to the public debate and social engagement

The churches are and have the aim to be actively involved in the public debate, especially on ethical questions (Plaisier, 2011) (Rooms Katholieke Kerk Nederland, 2012c) . Contribution of the churches to the public debate also comes through the social engagement it generates among its members. This can be seen for example in that church members traditionally are shown to be more involved in volunteer work compared to non church members (Donk et al., 2006, chapter 5). Moreover, several lobby groups which are in close contact with the churches are active in the public debate; these include for example different lobby groups in Brussel (Ebels, 2010). The churches actively provide discussion platforms and education programs on philosophical and ethical questions. The Kaski report 'de Kerk telt' estimates the total amount of people participating in these activities at 50.000 (Bernts & Kregting, 2010, p.5).

1.1.2.3. Providing activities to contribute to social cohesion and a social network for people

The churches were and are an important place for social contact among its members. Not only for its members does the church try to provide a social network, but also for the rest of society. She wants to show that it is possible to have a world where there is a place for everyone (Plaisier, 2011). The churches try to enhance the social cohesion by organizing community building activities, for example by organizing diners together with members of other religious groups, or activities specifically targeted at young people (Rooms Katholieke Kerk Nederland, 2012a). The Kaski-report estimates the amount of people participating in these types of social activities at 640.000, from which 210.000 are young people (Bernts & Kregting, 2010, p. 5).

1.1.2.4. Activities to help people deal with life questions and life events

The churches want to offer a place where people can think about life's big questions and celebrate their life-events. Some people desire that the celebration of their life-events, as a birth of a child, a marriage or the death of a beloved one, is accompanied by some of the traditional liturgical rituals (Dekker, 2010, p.204). For these people, the churches can be at such moment, an important place because they offer the performance of such rituals. On the other hand the

churches want to give people answers on these questions, by telling them about the resurrection of Jesus Christ (Plaisier, 2011) (Rooms Katholieke Kerk Nederland, 2012b).

1.1.3. Blossom

In this part I will introduce an organisation which tries to take over certain tasks of the church, namely network organisation Blossom, located in Utrecht. After an introduction of this organisation in section 1.1.3.1., in section 1.1.3.4. I will summarize which of the roles described in section 1.1.2. are carried out by Blossom.

In my first observations³ the founders of the network organisation told me about the foundation, the aims and the functioning of Blossom. They told me that the network organisation Blossom has originally derived from an initiative of the Protestant Church Utrecht (Protestantse Gemeente Utrecht (PGU)) in 2005. The Protestant Church Utrecht wanted to start a new initiative for people who did not feel at home in the traditional churches anymore. After two years of discussion it was decided to establish Blossom. At the moment that this organisation emerged an important decision about the mission of this organisation was made. The organisation explicitly would not aim at turning people into church members. Some people originally involved with this new initiative of the Protestant Church Utrecht, quit after this decision. The founders of the network, which now form together with some other people the core group that initiates all activities of the network, emphasize that the network is not aimed at a shared vision, but at a 'Blooming Utrecht'. They hope the network will inspire people to make a better place of the Utrecht society. For instance: a place where people care for each other.

The network Blossom aims to be open to everyone and meetings between different worldviews are stimulated. While the website and mailing list provide an important backbone of the network, the core group tries to bring people together in the real world as well. Nevertheless, Blossom only has a fixed location in the virtual world and not in the real world. The core group of the network organisation hopes that the network can offer inspiring activities, such that people who participate in one activity will join other activities as well. This despite of the fact that the nature, the location and/or the participating people may differ from activity to activity.

The core group members try to organize activities in which people can participate either for free or for at most a small fee. For this reason they ask all people and organisations involved in an activity to give their contribution free of charge. Any costs made by Blossom can therefore be paid by funding which Blossom still receives from the Protestant Church Utrecht and donations from individuals. (Observation November 18, 2010)

³ This observation took place at November 18, 2010.

A description of Blossom, according to its own website, is:⁴

Blossom is a network of people who are focussed on search for meaning and meeting around social issues and themes related to philosophy of life. These meetings are open and there is space for all beliefs and personalities. The network will support initiatives to be an inspiring human. The core-group will depart from a Christian perspective, but the organisation is open for all possible visions.

The network exists of people who are connected with each other through several (types of) activities and groups. The network is open, which means that it's always possible to join events or groups. At the moment there are three main types of activities:

- *Blooming business: enthusiastic volunteers organise nice, exciting, contemplating stimulating and relaxing events. Many different kinds of people are involved. For instance: artists, businesspeople, philosophers, theologians and coaches in for instance creative therapies. People from many different fields of interests are invited to share their opinions and their thoughts. Examples of organized activities are: zinroute (a walk through the city, passing by all sorts of organisations that are active in the philosophy of life), lectures, dance or movie-evenings and picnics.*
- *Blossom – Dinner & celebrations. Once a month a group of people organise a celebration. The evening starts with having dinner and afterwards the attendants go to a chapel. You may participate or just look at what is happening. We are all searching people and we all have questions. If you are a Christian or not and how your life looks like, be welcome and get inspired!*
- *Groups – There are several small groups gathering once a month or so, around a certain theme, field of interest or other point all the people share. These meetings are no events of celebrations, but small meetings.*

If you are interested to start with a new initiative, you are welcome! Blossom wants to offer you a platform to do that. We can post messages on our website or mention your ideas in our newsletters.

The prime contact the network keeps with its members is via three different mailing lists. In December 2011 354 unique individuals were subscribed to at least one of the mailing lists of

⁴ This is an own translation of the text at the website http://www.bloomingpeople.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=14, retrieved at July 10, 2011. At present (June 18, 2012) the text at the website is different. The network organisation has changed the content of the website when the name of the organisation changed from Blooming People into Blossom. Because the main point in this thesis is the way how the spiritual seeker experience the network organisation a further analysis of this change of website content is beyond the scope of the current research.

Blossom and thus in the sphere of influence of the organisation. At the general mailing list of Blossom 194 persons were subscribed, at the Blooming Business mailing list 250 people were subscribed and at the Blossom mailing list 125 people were subscribed. On average around fifty people are participating in activities from the network organisation on a regular basis. Most Blossom evenings are visited by at least thirty people. The average age is between twenty and forty five and the education level is high.⁵

In the description of the network organisation Blossom we can see several sentences which seem to refer to one of the tasks traditionally carried out by the churches, as described in section 1.1.2.. I will mention the areas whereon the churches were and are active and discuss how Blossom claims to be active on these same areas.

1.1.3.1. Providing (social) care to people in need

The network organisation itself does not undertake activities in this area. But the core group Blossom claims to hope the network will inspire people to make a better place of the Utrecht society, for instance a place where people care for each other testifies that the core group members hope that the activities organised by them inspires people to care for other people in need.

1.1.3.2. Contributing to the public debate and the social engagement

One of the main types of activities is the organisation of evenings around films, lectures and debates. These evenings are meant to share opinions and thoughts on social issues, themes related to philosophy of life and ethical themes. These evenings aim to help people to reflect on their way of living and maybe will encourage people for social engagement.

Furthermore the phrase on the website 'If you are interested to start with a new initiative, you are welcome!' shows that Blossom explicitly wants to offer a platform for people who want to start with a new (social engagement, philosophical, ethical) project.

1.1.3.3. Providing activities to contribute to social cohesion and a social network for people

The organisation states clearly as one of her aims: 'Meetings between different worldviews are stimulated (...) and the core group aims at bringing people also together in the real world'. Moreover, many activities start with having diner together. The fact that this organisation takes responsibility for organising these activities makes clear that she sees it as her task to provide possibilities for social meeting and building up relationships with other people.

⁵ One of the core group members has provided these facts.

1.1.3.4. Activities to help people deal with life questions and life events.

All activities organised by Blossom are meant to inspire people. The lectures and debates will offer new points of view on certain themes and they will help people to reflect on their life. Moreover, the first sentence on the website ('Blossom is a netunity of people who are focussed on search for meaning and meeting around social issues and themes related to philosophy of life.' (Blossom, 2012)) makes clear that the search for meaning and wrestling with life questions is a central issue in this organisation. Also the fact that there are celebrations, where there is space to be silent, to burn a candle or sing a song, shows that there is a place for people who want to celebrate life.

1.2. Research approach

This study is an explorative research. It will give more insight in a still relatively unknown part of the spiritual/religious market. Moreover, this study will explore whether the use of a framework introduced by Possamai as introduced in chapter 2 is useful in getting a better insight in the workings of the spiritual market.

1.3. Research goal

This research aims at getting more insight into the working of network organisations in the personal lives of individuals active in the spiritual/religious field. As a showcase organisation the research focuses on the network organisation Blossom. If we become better informed on what the strengths and the weaknesses of this particular organisation are in the eyes of today's spiritual seekers in the sphere of influence of the network, we can gain information and insights, which might be of surplus value to this and similar types of organisations. Academically more relevant is that these insights will contribute to deepening and illustrating the theories about how today's spiritual seekers will function in the today's spiritual/religious market.

1.4. Research question

With the paragraph above and study on the literature about how today's (spiritual) seekers behave at the spiritual/religious market in mind, the current research addresses the following research question:

How is the network organisation Blossom functioning in the dynamics of the religious/spiritual market?

To answer this question we consider the following sub questions:

1. What kind of people is subscribed to the mailing list of Blossom?
2. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom describe their own spiritual life?
3. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom value the network organisation Blossom?
4. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom value other types of organisations in the religious/spiritual field?
5. What are the main arguments for subscribing to the mailing list?

1.5. Overview

In chapter 2 the current state of the literature on the ways that today's spiritual seekers function in the spiritual/religious market, is described. General characteristics of today's spiritual seekers are given and the central concepts of this research are introduced. Chapter 3 deals with the current state of the methodology in this field of study. The methodology used in this research is introduced in this chapter as well. In chapter 4 the results of the fieldwork of this study are presented, and in chapter 5 the discussion about these results and analyses are shown. Also the strengths and limitations of the current research are discussed in this chapter and the chapter ends with recommendations for further research.

In the final chapter, chapter 6, the main question is answered and the main conclusions of this research are presented.

2. Theoretical framework

In this chapter the central concepts of the research question are deepened out. This chapter deals with the concepts of 'the dynamics of the religious/spiritual market', 'modern religious people', 'network organisations' and 'Blossom'.

In the introduction attention is paid to the roles played by the church in society. Moreover an organisation is introduced which tries to take over (at least) some of these roles. This part of the thesis focuses on the question why it is relevant to study whether exactly a network organisation could in present day society, play (some of) the roles that the churches have played in the past, according to the people in the sphere of influence of the network organisation. To answer this question, in section 2.1 an introduction to the literature upon contemporary religious/spiritual people, or more general: contemporary people 'seeking for meaning', will be given.

Thereafter, in section 2.2., a theory about the roles of organisations in the search for meaning of today's people is given. First the theory of Troeltsch is introduced, on which many contemporary theories on religious social structures are based. Thereafter the theory of Stark & Bainbridge will be presented. This theory specifies a certain part of the theory of Troeltsch. Third, the theory of Possamai will be discussed, which is an elaboration of the theory of Stark & Bainbridge. In section 2.3. the concept of a network organisation is introduced, and linked to the ideas of Possamai. In section 2.4. is argued why, according to the theory of Possamai, the network organisation Blossom is a good organisation to study the role and meaning of network organisations in the (spiritual) lives of present-day people.

2.1. Characteristics of contemporary people seeking for meaning

Not much research is done on contemporary people seeking for meaning in the Netherlands. However, in the international literature several studies can be found that give characteristics of the contemporary people seeking for meaning. In the literature it is mentioned that these people often have a conflict towards their (religious) socialization and they have a satirical approach towards this conflict (Possamai, 2000, p.370; Wuthnow, 2006, p.30). The contemporary people seeking for meaning locate authority in the religious quest in the inner self and as a result they wander around between many different places where they may find (spiritual) inspiration (Possamai, 2000, pp. 364-77; Wuthnow, 2006, p.38). They value curiosity, intellectual freedom and they want to experiment with various religious/spiritual traditions. Many of them see the traditional religious institutions as the major enemy of authentic spirituality. They are

concerned with the individual's right to establish one's own criteria for the life vision, they emphasize the importance of experience, they are typically impatient with institutional religion, reflection on their own life is important for them and they have an interest in exploring what lies beyond the physical universe. (Fuller, 2001, p.75). In a certain way contemporary people seeking for meaning sanctify themselves (H. Becker, 1960, p.2; Heelas & Woodhead, 2005). There is no consensus on a specific term to describe their mode of 'organisation' (Possamai, 2000, p.370). Many of the contemporary people seeking for meaning have had an 'extraordinary' experience which was followed by a spiritual quest. Moreover certain narcissistic features are often seen. Because the main characteristic of these types of seekers is that they search their own religious/spiritual path, I will use the term 'spiritual seekers' to refer to them.

2.2. Theory on how organisations play a role in the search of meaning

In scientific research the question how spiritual seekers organise and re-organise themselves in adoption to changing circumstances has received and will receive considerable attention. For instance, the Netherlands Institute for Social Research announced a research on informal groups wherein religion is one of the main topics (Berg, Houwelingen, & Hart, 2011, p.272).

According to De Hart, one of the classical authors on this subject is Ernst Troeltsch (1865-1923) (Hart, 2011). In his work *Die Soziallehren der christlichen Kirchen und Gruppen* Troeltsch distinguishes three ideal-types: the church, the sect and mysticism. The three types of organisations differ in their thoughts, their way of being a community and their position with regard to society.

The church-type, in Troeltsch's understanding, seeks to be of influence over as much of humanity as possible. The churches therefore want to have a good relationship with the world. They are open and, to a certain degree, will accept the secular order. Also to this goal, the churches are forced to compromise. For example, diluting a strict moral code in order to draw the maximum number of adherents (Troeltsch in: York, 1995).

The sect tends to separate itself from church-type institutions. The sects reject holy institutions, holy rites and traditions. They focus on the ethical aspects of life and the internal transformation of the human. The sect is an elite-group, not meant for everyone. Sects try to exist as isolated as possible from society (Troeltsch in: Hart, 2011, p.134) Examples of sects are the Amish, the Hutterites and the Mennonites.

The mysticism is characterized by a focus on the individual and absolute freedom for humans. In fact it is not strictly a social organisation, since it transcends fixed organisations. Its emphasis is on the individual experience of the divine. In mysticism there is a lack of organisation. There is no formalised set of tenets or dogma's, there is absolute spiritual tolerance and no necessity for

an organized group with initiation rites (Daiber, 2002, pp. 329-41; Hart, 2011, p.135) . In reference to the work of Troeltsch, Becker introduced the notion 'cult' to refer to the mysticism (H. Becker, 1960).

More recently, in 1985, Stark & Bainbridge differentiated the cult (originally the mysticism by Troeltsch) in three kinds of cults: audience cults, client cults and the cult movements (Start & Bainbridge, 1985, p.25). These three types of cults are each organized in a different way. The most diffuse and least organized kind is an audience cult. People may gather to hear a lecture or some other activity, but there is no formal organisation. The people that consume aspects of audience cult (such as 'spiritual fairs, tarot cards, books and magazines) in certain way form a group, because they all consume the same product. 'Membership' of the audience cult typically remains at most a consumer activity (Start & Bainbridge, 1985:26). Internet is an often used medium in this cult. Examples of audience cults are horoscopes in magazines, spiritual magazines such as *Happinez* and the sales of tarot cards or books about esoteric or spiritual subjects.

More organized than audience cults are the client cults. The relationships within these cults are like the relationship between therapists and patients or between consultants and clients. Client involvement in the cult is only partial and therefore clients often retain an active commitment to another religious movement or institution (Start & Bainbridge, 1985, p.26). Examples of client cults are courses wherein the exploitation of the human potential is taught, consultation of a medium, spiritual workshops, healing sessions etcetera. There are many organisations offering activities which have a function in this kind of cult, but the clients are almost never organised. A characterizing difference between audience cults and client cults is that the product of a client cult is aimed at one specific individual, in contrast to the product of an audience cult.

The cult movements are fully developed religious organisations. The words spoken in these cult movements are often exclusively meant for the adherents of the movement. Examples are the Hare Krishna movement and Scientology. According to Stark & Bainbridge these cult movements flourish where the conventional churches are weak. Sects, on the other hand, flourish where the traditional religious institutions are strong, since the sects need these organisations for their own identity. Cults do not need such organisations. They have the right of existence also without traditional religious institutes.

I summarize the description of the religious/spiritual market as given above in a by my own developed figure:

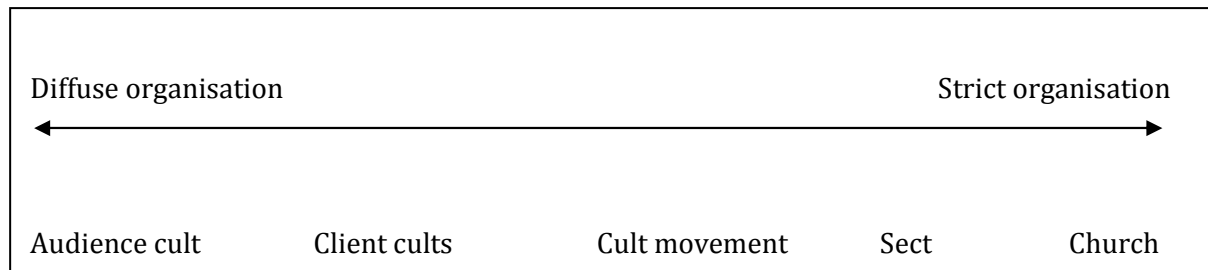

Figure 1: (developed by myself)

Based on the works of Stark & Bainbridge (Stark & Bainbridge, 1985), Campbell (Campbell, 1978, pp. 228-40) and Gillen (Gillen, 1987, pp. 217-232) discussing the production of spiritualities, Possamai extended the model with the consumption side of spiritualities.

Moreover, in the *Handbook of New Age* Possamaï stressed that there should be more attention for the fact that people are sometimes involved in activities of more than one type of religious organisation (Possamaï, 2007, p.162). He declares that the notion of ‘cult’ as defined by Stark & Bainbridge is still valuable, but today’s religious people are spiritual seekers, *which makes the task of pinpointing them to one, or even to two or three group(s) a difficult task* (Possamaï, 2007, p.154). He suggests that a network paradigm will work better to pinpoint the behaviour of contemporary religious people. This approach will better accommodate the fluidity of contemporary religious people. For that reason Possamaï has developed a model wherein the teleology’s of spiritual seekers are adopted as well. Such a network model encompasses both the different production types of spiritualities (as in the Stark and Bainbridge model) as well as the different teleology’s which affect the motivations for actions of spiritual seekers. In this context, teleology refers to that which the spiritual seeker sees as the ultimate way of being (Possamaï, 2007, p.160). This teleology is in fact the deepest motivation of the spiritual seeker.

As a motivation for this approach Possamai argues that contemporary religious people do not consume spirituality passively. Since the contemporary spiritual seekers typically do not take religious dogma's for granted, everything becomes questionable. Trying to find answers to the questions of life has become a spiritual activity in itself. It seems to be part of the identity search of the contemporary people seeking for meaning that they experiment with various types of spirituality and decide for themselves upon their own religious path to the ultimate goal: *'becoming a being in the ultimate way'* (Possamai, 2007, p.160).

In the model presented by Possamaï three teleology's are defined:

- **Illumination:** Consumers who believe that salvation is extra-mundane. Often they believe that they have to develop the divine spark in themselves. They could see for instance yoga as a way of meditation.
- **Instrumental:** Believers who believe that salvation is intra-mundane. They believe that they have to care for their own well being. Yoga, for instance, is then seen as a way to diminish stress.
- **Entertainment:** Consumers who undertake spiritual activities for entertaining themselves. They are going to the yoga-training to have fun and to enlarge their social network. (Possamaï, 2007, p.160)

Possamaï combined the distinction based on the production side as introduced by Stark & Bainbridge with the distinction discussed above, based on the consumer side of the cultic milieu to arrive at the grid shown in figure 2.

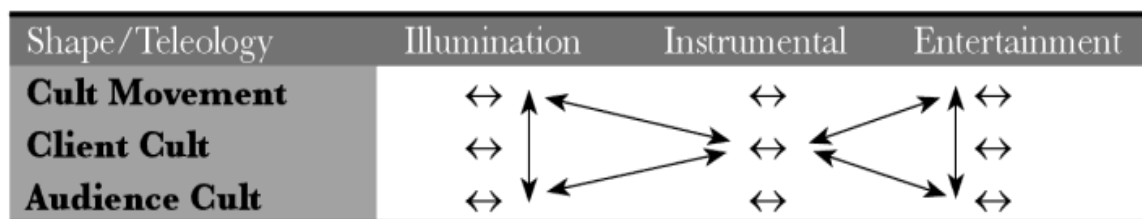

Figure 2: The cultic milieu and its effectual networks (Possamaï, 2007, p.162)

The rows in figure 2 depict the three types of cults distinguished by Stark & Bainbridge. These three types are seen as relevant for the today's spiritual seeker by Possamaï. The columns of figure 2 depict the teleology's distinguished by Possamaï. Between the cells of the table, many seemingly arbitrary arrows are shown. Possamaï does not explain what the arrows imply and why some cells are connected, and some not. I suspect that Possamaï intends to show with the arrows that today's spiritual seekers potentially participate in activities of all cult types with all possible teleology's.

Possamaï points out that the network spiritual seekers develop around themselves is not exclusively limited to the cultic milieu. Often people who participate in the cultic milieu still visit churches or other traditional religious communities once in a while.

2.3. Network organisations

The concept of the network organisation is presented in the popular management literature as a counter model to the bureaucratic organisation. In a network organisation there often is more flexibility and adaptive capacity than in bureaucratic organisations.

A network organisation is a set of linkages among a defined set of people in which the character of the linkages is specified (Hahn, 2007, p.1). As such, the network organisation can be seen as a group of loosely linked individuals (Sproull & Kiesler, 1991 in: Oberg & Walgenbach, 2008, p. 183). Between these individuals, there should be an overlap in their respective areas of interest or expertise, in order to make mutual understanding within the network possible.

An important norm in network organisations is informality (Krackhardt 1994 in Oberg & Walgenbach, 2008, p.184). Informality is said to increase the adaptive capacity of an organisation. Between the various members of a network organisation the differences in status are thus minimized and hierarchical structures are avoided. Moreover, formalization of the organisation structure is avoided as much as possible. However, in practice one often finds that within the network there is an 'inner circle' of members who are more closely linked. They give the organisation a centre-periphery structure.

The exchange of information in network organisations is often supported by modern information technologies (Oberg & Walgenbach, 2008, p.183). Websites, Facebook, mailing lists or twitter are often used by (non-profit) network-organisations to interact with their member and inform them on the program and services of the network (Waters et al., 2009, p.103).

Possamaï makes clear in the *Handbook of New Age* that present day spiritual seekers do not commit themselves to one organisation or type of organisation anymore. He outlines that people create a network of organisations around their own person, within which they search and form their own identity (Possamaï, 2007, pp. 151-66). According to Possamaï, *a more precise sociological understanding of what happens within and between these networks is required for the sake of theoretical advancement* (Possamaï, 2007, p.156).

From this point of view a spiritual network organisation, a gathering of people wherein 'interest in spirituality and sharing spiritual experiences' is the characteristic of the linkages, provides a valuable ground to deepen and illustrate Possamaï's ideas. The people gathered in the network organisation all have their own network of spiritual organisations around them, but the common denominator of these people is the shared involvement in that specific network organisation wherein sharing spiritual experiences is the central issue. Such a network organisation would be aimed at helping the spiritual seekers to create their own network around themselves, while respecting the individual preferences, teleology's or motivations.

2.4. Why Blossom is a good organisation for the current research

The Utrecht based organisation Blossom might be such an organisation and indeed conforms to the idea of Possamaï that people are not in the sphere of influence of merely one organisation/spirituality. The founders of Blossom started the organisation because they thought it would be valuable to start a community of people in search of their religious and/or spiritual identity. Within the community each individual has his or her own network around him or her but each individual wants to share the experiences of building the own spiritual network. Since the individual spiritual seekers are included within the sphere of influence of Blossom, it is a promising place where we can find more particular information about contemporary spiritual seekers.

In my first participative observations in Blossom I noticed that some of the people in the sphere of influence of the network of Blossom still visit churches. Therefore for the present research I developed a new model as a basis for my fieldwork. It is showed in figure 3.

Shape/Teleology	Illumination	Instrumental	Entertainment
Cult Movement			
Client Cult			
Audience Cult			
Sect			
Church			
Network organisation			

Figure 3: (developed by myself)

This figure is based on the figure developed by Possamaï as shown in figure 2. The arrows are omitted, because their meaning was unclear. In this model the non-cultic religious communities and especially the network organisation have been added as organisational shape. In this aspect, the research at Blossom might provide an enrichment and enlargement of the model of Possamaï. The implications of this research for the model developed by Possamaï are discussed in paragraph 5.2..

3. Methodological framework

In this section the research design, data collection methods, sample strategy, data analysis methods and research quality indicators are discussed, but first the common used methods in research done in this fields of study is critical discussed in the first paragraph.

3.1. Discussion on common methods used in this field of study

Doing a qualitative research on a loosely knit network of spiritual seekers is unique. Most of the studies done on today's spiritual seekers are quantitative by nature. This is for example the case for two often quoted reports on religion in the Netherlands. The first report is written by the scientific council for government policy (WRR), titled *Godsdienstige veranderingen in Nederland* (J. Becker & Hart, 2006). It is published in 2006. The second report is titled *God in Nederland 1996-2006* (Bernts et al., 2007) and is published in 2007. The data in both studies is collected by using surveys.

There are several authors who criticize the methods used in these studies. Indeed, one should wonder if the categories used in these surveys are adequate. In the questionnaires people have to answer questions like: 'Are you a believer?' and 'Are you a member of the church?' However, as De Hart said in one of his last publications, the way people give meaning to their lives, can not be adequately covered anymore by categories such as 'believer' and 'non-believer', 'church member' or 'non church member' etcetera. Instead these concepts start more and more to correspond to non-existing attributes instead of existing ones (Hart, 2011, p.20). We have to conclude that often the old ideas about religions (ideas about the importance of founders, central dogmas, shared rituals or institutions) are still taken as the framework for these types of studies, while it is a serious question if it is possible to get a realistic picture of the new spirituality when the frame of reference of the research has not been adjusted (Hart, 2011, p.122). To some degree research done from such a frame of reference will give a clear picture of the side of the suppliers at the spiritual market today. But to get a clear picture of what is happening at the consumers' side of the market new research has to be done (Hart, 2011, p.122). In the reports '*God in Nederland 1996-2006*' en '*Godsdienstige veranderingen in Nederland*' so called esoteric items were included. The respondents were asked questions like 'Have you ever read spiritual magazines, like Hapinez?', 'Do you believe in the following statement: some clairvoyants really can predict the future?' and so on (Dekker, Hart, & Peters, 1997, p.216). Based on the answers given to these items, the researchers try to give a picture of what they call 'unaffiliated spiritual seekers' (Donk et al., 2006, p.176). The researchers' presupposition appears to be that these items (believing in reincarnation, reading magazines about spirituality

etcetera) are core activities in the spiritual lives of today's spiritual seekers. But there is no guarantee whether this is true and little is known on how the spiritual seekers connect these (and probably other) elements with each other. For getting more insight into these issues, qualitative research such as the current one is required.

3.2. Research design

The aim of the current research is to get more insight into the role of Blossom in the personal lives of the spiritual seekers who are in the sphere of influence of the network organisation. To gather in-depth understanding of the motivations and complexity of personal belief systems a qualitative descriptive approach is chosen. Because the focus in this research is on the in-depth understanding of a few persons at a specific place, it is a qualitative case study. This study can be seen as an exploratory research in this field. Since it can be expected that the research teaches us more about the ways how contemporary people seeking for meaning give sense and meaning to the religious field as shown in figure 3, some of these insights could apply to other organisations in the religious field as well.

3.3. Data collection

In the current research the data is collected in four ways.

- First a critical review of the current literature about today's religious people, the spiritual/religious market and the methods used to do research in this field of study is done. This review resulted in more insights in the gaps in the research on modern religiosity and it gave tools to give this research the shape which fits to the aims.
- Second, participant observation within Blossom is performed, to get insight in how the network is functioning and how people in the network behave themselves when they meet each other. The observations are used to check whether the things people say in the interviews are reflected in their behaviour. For instance if a respondent says in the interview that the network is an important place for social contacts, participant observation can be used to check whether indeed the respondents at meetings have visible social contacts. Moreover, participant observation took place at the start of this research project. I visited meetings of the core group, to hear and see what Blossom is.
- Third semi-structured interviews with 12 people from the network of Blossom are conducted. With a limited research time and only myself to conduct interviews, an amount of 12 respondents was the most that could be practically achieved. These interviews are the most important data in this study. The topic list for these interviews is provided in appendix A. The interviews are all recorded and then transcribed almost literally. When there was a conspicuous silence, it is mentioned. But not every 'uh' or second of silence is mentioned.

Moreover, curved phrases were turned into proper sentences. All names in this report are fictional, to respect the privacy of the respondents.

- Fourth there have been focus groups to make the data from the interviews more valid. The one respondent who is part of the core group of Blossom, was not invited to these meetings, because I expected that the fact that the presence of one person who organise many activities of the network organisation, might have given other respondents the feeling that they might be negative about the network-organisation. So: eleven respondents were asked to participate in a focus group, which were organized after all the interviews were conducted.

Finally, two focus groups have been conducted. At the first focus group meeting there were just two girls, at the second there were two women and one man. Originally two more people promised to be present at one of the focus groups, but they did not show up. Although the aim was to have at least six respondents in the focus groups, the groups still give an indications on the correctness of the interpretations of the interviews.

In the focus groups the results of the first analyses were discussed. The respondents have been asked if they recognised themselves in the roles of Blossom as presented in the concluding chapter. Moreover, some questions that remained unanswered after the interviews are discussed.

3.4. Sampling

Considering the aim of current research, in principle all people participating in network-organisations in the spiritual/religious field could have been one of the respondents in this study. To have one shared feature and to have a frame of reference for all respondents, I have chosen to specify my research question and focus on people from one network, Blossom. Blossom seems to fit perfectly into the network paradigm and, more practical, the organisation is in the city I live in.

All people from Blossom could have been potentially respondents of this research. Because there is already some literature on older women who are spiritual seekers it was the intention of the researcher to obtain as much young people as interviewees as possible. Moreover it was the intention of the researcher to get as much diversity in gender, level of involvement with the activities of Blossom and the interpretation of the religious connection of the today's spiritual seeker in the group of respondents.

Respondents for the current research are gathered by sending an e-mail to all people on one of the mailing lists of Blossom.⁶ The email was sent by one of the core group members, in my name. In that e-mail I asked the people subscribed to the mailing list, of Blossom if they would participate in this research. Furthermore the following short questions have been asked:

- How old are you?
- How many activities organised by Blossom did you attend last year? Which activities?
- Do you, at present, have a connection with a traditional religious institute? If the answer is 'yes': which one?
- Did you ever have a connection with a traditional religious institute in the past? If the answer is 'yes': which one?

The word 'connection' in the last two questions, can be considered problematic. Because: what is meant by 'connection'? Should this question be answered with 'yes' only by the people who attend a church every week or by people who attend church only ones a year as well? For the current research this ambiguous, vague word is deliberately chosen, such that people can answer this question from their own perspective. In the interviews attention will be paid to what 'have a connection with' or 'have no connection with' means for the today's spiritual seeker.

In response to the e-mail about my research, eight people sent an e-mail wherein they indicated that they wanted to contribute to my research project. Because of the limited research time available, I choose to include all these eight people from the start. Moreover, the differentiation I wished was present in this group of eight people. Thereafter, at two Blossom events (a Sunday service and a Blooming Business event), I asked some people if they wanted to participate. In first instance one girl promised to participate, but because of lack of time she eventually did not cooperate. Finally, I asked a core group member if she knew four more people, which participated in different parts of the network which possible would be interesting to ask for participation. She gave me the contact information of my last four respondents.

In this research report all names of the respondents are fictional, to serve the anonymity of the respondents. In this report respondents are also referred to with the respondent numbers, indicate by R1-R12. The following table shows which respondent number and fake name belong together:

⁶ The e-mail which is sent is included in appendix C.

Respondent number	(Fake) Name
R1	Trauls
R2	Desiree
R3	Catherine
R4	Ann
R5	Lea
R6	Harry
R7	Emma
R8	Joshua
R9	Brenda
R10	Francis
R11	Gene
R12	Isabella

3.5. Data analysis

The analyses are done from several perspectives. The emic perspective, wherein the way how motivations and behaviour are looked upon from the insiders' perspective is central, is used, and the etic perspective, wherein the outside perspective is addressed.

The analysis of the data consists of a few steps. First, the interviews are transcribed almost literally. For the analyses from the etic perspective, the sections of the transcriptions are labelled by the concepts which can be found in the most left column of figure 3. Next, I will differentiate several dimensions in the fragments, in the same way as Kooij did when she analysed according to the method of Ganzevoort (Kooij, 2010, p.41). As she said, the dimensions are determined by the research question. In the current research the relevant dimensions are:

- Evaluation: the evaluation of the subject in the code can be positive (+), negative (-) or a mix (+-) (both).
- Time: youth (Y), past (Pa), present (Pr) and future (F). (Youth is the time that the respondent lived at his or her parents house and past is the time between then and now)

The analyses from the emic perspective will consist of thematic analyses organized in two phases: open coding and selective coding. In the open coding process I will write as much as possible concepts related to the fragment. In the selective coding the attention is focused on deepening the descriptions of evaluations and motivations of people. It will be tried to

answer questions like: can patterns be seen in the evaluation of the religious field and motivations for participating in the network organisation? What kind of arguments is used in the evaluations (content analyses) and motivations? Can patterns be found between the life stories and the evaluation and/or teleology's?

These analyses from the etic and emic perspective results in analysis diagrams (which can be found in appendix E) wherein the following codes, sub codes and sub-subcodes are included:

Code	Sub code	Sub-subcode
Religious/spiritual organisation	Audience Cult	Fair
		Lecture
		Tarot cards
		Internet
		Podcast
		Book
		Magazine
		Movie
		Music
		Television
		Radio
	Client cult	Medium/Healer
		Reading
		Channeling
		Haptonomy
		Course
		Personal 'coach'
	Sect	
	Cult movement	
	Church	
	Network organisation/Blossom	
	Other	
Zingeving's market	Blossom & Church	
	General	

Important facets of spiritual life		
Influence coefficient on spiritual story		
Concepts	Religious	
	Spiritual	
	Believer	
	New Age	
Motivation	Entertainment	
	Illumination	
	Being good for society	
	Financial	
	Teaching/wisdom	
	Social	
	Others	
Mailing list Blossom		
Types of seekers	Type 1	
	Type 2	
	Type 3	
Self	Religious authority	
	Solitary seekership	
	Others	
Cohesiveness	Blossom	
	Internet forum	
	Church	
	Others	

3.6. Research Quality Indicators

The most obvious limitation of qualitative research is the fact that subjective interpretation of the data seems to be more necessary than in quantitative research. To ensure the overall quality of this research several measures are taken.

In the first place triangulation, a mix of several research methods, is used. The conclusions are based on several sources. For instance observations are used to check if the answers of respondents correspond with their behaviour in group activities.

Moreover, at the end of the research project there have been focus groups. In the conversations in the focus groups the central themes of the research and the central themes of the analyses are discussed. In these conversations it has become clear how the respondents are in concordance with each other and the conclusions. The respondents have discussed the conclusion about the different roles of Blossom. Besides, in these focus groups the respondents of the interviews have been asked if they recognise themselves in the analyses done by me, the researcher. These focus groups have been a check of the validity of the current research.

Another limitation is often, and also in the present investigation, the relatively small amount of participants. Nevertheless, small case studies like the current study, could give a qualitatively rich image. This image could be subsequently used as basis for quantitative studies, wherein one can check if the outcomes of the current research also apply to other spiritual seekers outside Blossom.

4. Results and analyses

The sub questions of this research where leading in the analysis of the fieldwork. For that reason the sub questions will be the titles of the paragraphs of this chapter. It is important to mention that the answers to these questions, formulated at the end of the paragraphs, are solely based on the data collected for this research. For instance for the first question this will mean that the answer is purely indicative. The question how representative the group of respondents is for the whole mailing list of Blossom is unanswerable. The group respondents is a random sample.

4.1. What kind of people is subscribed to the mailing list of Blossom?

4.1.1. Demographics

In the group of respondents of this research the average age is 41,3 years (range: 29 -71). Research by Kregting and Bernts shows that the average age of people who engage in spirituality is usually around sixty (Kregting & Bernts, 2003). Indeed four respondents, Harry, Ann, Lea and Emma, indicated that they had the impression that the members of Blossom are younger than average, compared to other spiritual or religious groups. Therefore the average age of the respondents of this research can be considered rather low compared to the average population in this type of research.

Eight out of twelve of the respondents were women. This corresponds to the general image that women are more spiritual then men (Kregting & Bernts, 2003). Also the relatively high level of education of the respondents fits into the image that people who are spiritually interested are typically higher educated (Kregting & Bernts, 2003).

Despite the fact that Blossom is an Utrecht based organisation and the activities organised take place in the city of Utrecht, 50% of my respondents do not live in Utrecht. However, most of them live close to Utrecht (Maarssen, Zeist, and Houten). Nevertheless three respondents also live further away from Utrecht (IJhorst en Bodegraven). This suggests that people do not necessarily drop out when the spiritual activity(s) take place outside their current town of residence.

4.1.2. Religious background

Almost all (11 of 12) respondents had a Christian upbringing. The older respondents, above the age of 64, all say that in their youth it was almost unthinkable to grow up outside the church. Nevertheless, three of them have explicitly broken with the church immediately when they left home. Respondents from the younger generation mostly stayed longer in church. Nevertheless we find that all respondents are searching most of their life for a place which fits their personal religious or spiritual preferences. At the time of the interviews, four of the respondents still

visited churches on a frequent basis. One of those four however does so, mainly because he thinks it is important for his young children. For his own spiritual needs he visits Blossom Sunday services.

Thus we can answer this sub question by saying that the people in the network Blossom are relatively young, mostly female spiritual seekers, with a Christian background.

4.2. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom describe their own spiritual life?

In this paragraph I shall first discuss the question whether the respondents would call themselves 'religious', 'spiritual' and/or 'believer' and what it means when they call themselves in a certain way. In the next two subparagraphs I will discuss themes which showed up in many of the personal stories of the respondents. These are the themes: 'the self' and 'contacts with other people'. After that I will give a short summary of the personal stories of the respondents. I will discuss each respondent in a separate subparagraph. In the final subparagraph I will answer the sub question as asked in the title of this paragraph.

4.2.1. Religious, spiritual or believer?

Two respondents did not provide a clear answer to the question 'are you religious?'. Of the remaining ten, six respondents would answer the question in a questionnaire in a positive way. The other four would answer the question in the negative. That this initially simple question is not simple to answer is agreed upon by almost all respondents, as shown by the following quotes:

'Yes, but what do you mean with 'religious'? This means something else to everyone. I would feel that I cannot answer such a question properly. But, ok, when I think about 'truly religious', I think of the church, catholic or rehabilitated. However, I think that every person has a sort of a religious gene, which makes you look for meaning in life (...) But in the end I would answer the question with 'no'.⁷

'Yes, but what do you mean with 'religious'? Religious of course means 'connection'. Yes. In a certain way I am religious, but it's not that I have a connection with God in heaven. I believe more in a higher power, but then already you are constraining it too much. Religious means for me, but that is almost similar with spirituality, that there exists an enormous source of power. In church you will call that power God, but that is much too narrow in my eyes. There is an enormous source of power and we all are part of it. Maybe you can call that religious as well? *But when you have to file out a questioner, which answer would you give on the question 'Are you*

⁷ Ja, wat versta je onder religieus? Dat betekent bij iedereen wat anders. Ik zou het gevoel hebben dat ik zo'n vraag eigenlijk niet echt goed zou kunnen beantwoorden. Maar goed als ik aan 'echt religieus' denk, dan denk ik aan: kerk, katholiek of hervormd. Maar ik denk dat ieder mens een soort religieus gen heeft en dat je daardoor ook zoekt naar zingeving. Het zit als het ware in jouw samenstelling van jouw mens zijn. Religie wordt voor mij meer gekoppeld aan een instituut of een wereldgodsdienst. Maar uiteindelijk zou ik zo'n vraag wel met 'nee' beantwoorden. (R7, lines 238-243)

religious? I believe, I would answer 'no', to make it easier. Otherwise they will think I truly belong to a church or something, therefore it has to be this way.⁸

But on the other hand Francis answered: 'Religious... yes I think so. *What does 'religious' mean to you?* Uhm, yes.. well that I have deeper thoughts, uhm.. about mankind, that there is more than just work, a house, that there is more.'⁹

The question 'Are you a spiritual person?' was for all respondents considerably easier to answer. Only one respondent answered the question in the negative, the other (eleven) respondents answered the question in the positive. It is particularly striking that the answers people gave on the question what 'being spiritual' means to them correspond to a large extent to each other. They said things like: 'personal experience of the divine', 'experimenting the religious', 'more about the feelings', 'more intuitive', 'more private' and 'about conscious living'.

The term 'believer' is more difficult again. Many of the respondents said that emotionally there is a difference between being a religious and/or a spiritual person and being a believer, but nobody was really able to put it into words. Six persons did not say explicitly whether they see themselves as a believer, two said explicitly they are not believers and four said explicitly they are believers. Many of the non-believers asked questions like: What do you believe, when you say that you are a believer? I can not answer that question, so saying that I am a believer feels useless.

So we can conclude that my respondents will describe their self mainly as spiritual, partly as religious and hardly as believers.

4.2.2. *The self*

The last paragraphs show that the self and the individual experiences take an important role in the spiritual lives of modern people. There were some other fragments in the interviews as well that show that modern religious people see the self as a religious/spiritual authority. This is in

⁸ Ja, wat versta je dan onder religieus? Religieus betekent natuurlijk 'verbinding'. Ja, op een bepaalde manier ben ik wel religieus, maar het is niet 'God in de hemel'. Ik geloof meer in een hogere kracht, maar eigenlijk perk je het dan alweer te veel in. Religieus houdt voor mij ook in, maar dat is dan ook wel bijna gelijk aan spiritualiteit, er is een enorme krachtbron. In de kerk zou je dat dan God noemen, maar dat vind ik zo ontzettend nauw. Maar er is een enorme krachtbron en wij zijn allemaal een deeltje daarvan. Nou dat kun je misschien toch ook wel religieus noemen. [70:00] *Als u in een vragenlijst ja of nee zou moeten antwoorden op de vraag 'bent u religieus?', wat zou u dan antwoorden?* Ik geloof dat ik dan toch maar nee zou antwoorden, om het makkelijker te maken. Ik denk dat ze anders denken dat ik echt bij een kerk hoor of zo, dus dan moet het maar even zo. R9, lines 361-372)

⁹ Religieus.. ja, ik denk het wel. *En wat betekent dat dan? Wat betekent religieus voor jou?* Uhm.. nou dat je diepere gedachte hebt over uhm.. over de mens, dat er niet alleen werk, huisje boompje, beestje, dat dat het niet alleen is, dat er meer is. R10, lines 394-396)

concordance with most of the literature on this subject. For instance Ann answered the question: do you still do such healing sessions? with:

‘No, actually not because I can do these things by myself. Playing tarot cards or so. Or a course, or something with friends.’¹⁰

And Emma who said:

‘When a human evolves and gains more insight in life and who he is, he starts to understand that it is actually an escape mechanism to attribute his own uncertainties to somebody else. And I believe that you yourself are responsible for your own life and that you will learn for yourself who you are at heart.. And then you will naturally encounter yourself in all kinds of ways. Everyone really has to find his or her own way and let go of anything that does not fit her or him.’¹¹

And Joshua who said:

‘That is really the most important thing in my life: trust in my own intuition. Respond to inspirations’. And ‘Yes, that is actually *the* goal: to develop yourself and obtain a higher consciousness.’¹²

So: my respondents indeed feel that being one’s own authority in one’s religious life is important. This does not imply however that these people will not do something for society and/or other people around them, as we shall see in the next paragraph.

4.2.3. The importance of contacts

Another point which got considerable attention in the interviews and focus groups was the role that other people and communities play in the spiritual search of the individuals. Do the respondents feel connected to a (religious) community (as Blossom)? And/or: do they wish to belong to a religious community or not? What are or what could be reasons to get connected with a spiritual or religious community?

¹⁰ Nee, eigenlijk niet. Want ik kan zelf ook wel wat. Tarot kaarten lezen of zo. Of eens een cursus of eens met een paar vrienden of zo. (R4, Lines 367-368)

¹¹ Naarmate de mens evolueert en meer inzicht krijgt in het leven en in wie hij zelf is, is hij ook gaan begrijpen dat het eigenlijk een vluchtmechanisme is om je eigen onzekerheden aan iemand anders toe te schrijven. En ik geloof dat je zelf verantwoordelijke bent voor je eigen leven en dat je zelf leert ervaren wie jij bent van nature en dan kom je jezelf natuurlijk in allerlei facetten tegen. Iedereen moet echt zijn eigen weg vinden en loslaten wat niet bij hem of haar past. (R7, Lines 83-88)

¹² Dat is wel echt het belangrijkste in mijn leven. Vertrouwen in mijn intuïtie. Ingevingen die ik krijg en daar gehoor aan geven. (R7, Lines 135-136) and E; Ja, dat is eigenlijk hét doel, het belangrijkste doel. Je zelf ontwikkelen, een hoger bewustzijn verkrijgen, et cetera. (R7 at Focus Group 2, Lines 98-99)

Many respondents (Trauls, Lea, Joshua, Francis, Gene and Isabella) indicated that contacts with other people wherein spirituality is an important theme are a core component of their spiritual life. All other respondents (except one) told me that meeting other people plays at least some role in their spiritual life. People have the experience that an important purpose in life is to have it good with the people you meet and the people around you. Valuable encounters and meetings with other people make life meaningful. After a good meeting with someone, the day can be finished with a satisfied feeling.

The way that people come into contact with other people and their wishes concerning these meetings, differ. Most respondents indicated that the meetings often are one-to-one meetings which take place in the context of (old) friendships or relations. However, respondents also tell that the encounters with people that they did not really know before, could be really valuable as well. Sometimes it concerns short moments of contacts at the street (Angela at focus group 1, lines 446-449, Lea at focus group 2, lines 228-232 or Harry, lines 300-307) and sometimes it concerns longer meetings for instance at a Blossom activity (Trauls, line 278-283 or Gene, lines 198-204). They told me that the stories of other, new people, gave them insights in their own way of looking at things. Sharing spiritual moments with others happened not necessarily always in the contact with time after time the same people. For most respondents it feels fine to have many fluctuating contacts. All respondents who feel really connected to a more fixed religious/spiritual organisation (a church, sect, network organisation or cult movement), in general told me that meeting people at the activities of that organisation is valuable for them.

I also asked people questions about belonging. Most respondents said that they have the feeling that they really belong to something since they participate on a (very) regular basis in the activities of an organisation. Nine of twelve of the respondents answered the question 'Do you feel connected to Blossom?' in first instance with a (doubtful) 'yes', because they feel connected with the underlying ideas of Blossom. Secondly, many respondents conclude that they will feel only really connected to an organisation when they participate on a regular base in the

activities of that organisation and/or organise something themselves. Many respondents conclude that they have the feeling that they do not have such a relationship with Blossom. Thus most respondents finally conclude that they do not feel connected to Blossom. Only three of the respondents are in such a degree involved in Blossom that they conclude even after this consideration that they are (more or less) connected to Blossom. A few respondents feel a real connection between themselves and another religious/spiritual organisation. While Trauls doubts about his connectedness with the church, Ann, Gene and Francis are sure about the connectedness between them and the church. Only Harry feels really connected to another spiritual/religious organisation in the strict form, namely Freemasonry. The other respondents whirl in between different (types) of organisations in the religious/spiritual field.

I also talked with the respondents about their reasons to be connected to a spiritual/religious organisation. The people who are (more or less) connected to a religious organisation all have different reasons for that. For instance, Trauls told me that he is more or less connected to a church community because he thinks it is important for his children to be part of such a clear religious/spiritual community. He thinks it is important for them because faith transmission will take place there. In less tightly designed liturgical Sunday services/meetings he thinks this faith transmission to children is happening much less clear (Trauls, lines 386-388). Lea (not connected to a religious community) imagined that belonging to a religious community could be more valuable and necessary for her when she has had children (Lea, lines 357-359).

Gene argued why he belongs to religious/spiritual communities and why he thinks it would be better to belong to a certain religious/spiritual community for everyone. He said that everyone needs a place to put down roots to make spiritual growth possible. According to Gene, people need a framework to move forward in their thinking. He has chosen for a traditional church because it is consistent with his tradition, his experiences and who he is.

For Francis and Ann the fact that the parishes where they belong are stable social networks where their roots are and where they have developed and can develop their capacities seems to be the most important reason for joining them.

Harry sees the Freemasonry as a place where he can develop himself to the upmost. Because Harry sees developing the self as the final aim of life, it is logic for him that he decided to join the Freemasonry.

As we look at the needs of the respondents regarding the belonging to religious/spiritual communities, we see that two respondents, Lea and Emma, explicitly stated that it will not suit them to be connected to any religious/spiritual community. Many of the others did not say it as explicit as these two, probably because their reasons for not committing them are less fundamental. Three of the respondents (Desiree, Joshua and Brenda) explicitly said that they feel or felt lonely in their spiritual search. They were or are looking for people with who they could or can connect, but they hardly found or find people with the same mindset. Joshua and Brenda finally found some individuals where they feel connected with currently. It seems that, because they found some individuals with whom they can share their spirituality, they are not really looking for a real community anymore. Also the other respondents seem to be happy with the fact that they are not really committed to one or two organisations. They love it to just move whirling around in the spiritual/religious field. For instance Ann confirmed in the focus group that she is really happy with this way of moving around in the religious/spiritual field.

To summarize: contacts with other people are playing a role in almost all the stories of my respondents, but the shape of this contact is different for almost everyone. Finally, friends, partners and people who are occasionally met somewhere, play an important role for most respondents. Only a few respondents see the activities of organisations as the main social meeting points in their spiritual search.

4.2.4. The personal stories of the respondents

In this subparagraph I describe the individual stories of my respondents. I will show for each of them which elements are important for their spiritual search, how they move in the spiritual market and what motivations underlie these movements. I visualised the important elements and the movements in the tables showed in appendix C.

4.2.4.1. Trauls

Trauls grew up in a protestant church and family. Religion was part of his everyday life, but it was by no means oppressive. When he was eighteen years old he got involved in the organisation 'Atlantic Bridge', which aimed to facilitate meetings between Christians in America and Europe. Trauls started his working live at the Christian organisation Youth for Christ. There he met many people with a look at religion which was different from his own. At that moment he discovered more and more that the important and special moments in his spiritual life did not (always) take place in the church. They took mainly place in the encounter with other people (Trauls, lines 168-172). Therefore, meeting other people is now an important aspect of his spiritual life. These meetings do not take place at the Sunday services of the (Nederlands Gereformeerde) Church he visits almost every week, but more often while he drinks coffee, at the Sunday services of Blossom, cycles or does other things with friends, his children or his partner (Trauls, lines 366-374). Trauls visits the Sunday services of de (Nederlands Gereformeerde) church because he thinks it provides a better religious framework for his children, than liberal groups as Blossom. Nevertheless the Sunday services of Blossom are really important for him. And he takes his children there as well. When there are other activities organised by Blossom, Trauls will participate as long as the practical conditions (as time or a babysitter for the children) allow it.

Trauls pointed out that activities, sermons and thoughts where the 'here and now' is central, talk to him more than sermons about for instance the gifts of the spirit. Spirituality is in his eyes mainly about dealing with what is happening here on earth, not about what happens afterwards (Trauls, lines 366-374). Being good for society and the people around you, is for him an important motivation in his spiritual activities.

4.2.4.2. Desiree

Desiree grew up in Germany, where she visited different Protestants churches with her parents. She remembered that she was forced to visit catechism as well. She has no positive memories of the catechism. When she was eighteen her parents gave here the freedom to break with church and so she did. However, when she became a student, the question 'is this all?' continued to keep her busy. She tried a few things, for instance Wicca and transcendental meditation and she

visited a paranormal fair. Moreover she read many books about a wide range of spiritual/religious themes, but she did not really find what she was looking for. Meanwhile her brother was, after a difficult period, converted to Christianity (Desiree, lines 47-49). Desiree was surprised about the quietness the faith gave him and thought: 'he has something I do not have, but what I am looking for.' (Desiree, lines 112-115) After a conversation about Jesus with a girl from an Evangelical church, she decided to invite herself to the Evangelical church of this girl (Desiree, line 129). In that church she thought to find some of that quietness of her brother and answers to her big questions. While there always remained certain questions, she decided to immerse herself in this Evangelical church. She kept studying books, inter alia in the L'Abri centre. After she came back once from L'Abri some people asked her if she wants to be baptised. She decided to do that, but she still had doubts. People around her said, that the devil tried to influence her and some friends therefore advised her to visit faith healers. She visited these, but they did not remove the doubts she had. At that moment she thought: 'Well maybe I should immerse myself even more. Then probably the pain and the doubts will go away.' So she took all her belongings, quit her job, left her home and moved for a discipleship training at Youth with a Mission in England. After two months she realised that she got involved in a, in her eyes, sectarian movement. She went home and tried to start up a new life. Although the experience in England is a few years ago, she is still busy learning how to deal with it. The spiritual search of Desiree seems dominated by the fear that the 'England experience' will repeat itself. On the one hand she hardly dares to commit herself to a religious/spiritual organisation in whatever form, but at the same time she indicated several times that she hopes to find a framework and an associated group of people where she will feel at home (Desiree at focus group 1, lines 493-498). The main goal of her spiritual search now is finding a situation of peace with the divine, herself and her history (Desiree at focus group 1, lines 215-223). Because she does not believe in 'hands up to praise the lord' anymore, she decided to put her shoulder to the wheel and do volunteers work. It feels good for her to do something good for society.

Via the e-mail of Blossom Desiree stays up to date with the activities of Blossom. She visited three activities: one lecture, one conversation group and this research. Although she enjoyed those activities she is still wondering what the identity of Blossom is and she is afraid to commit herself to the organisation. She only wants to commit herself, when she agrees with the identity 'for 150%'.

4.2.4.3. Catherine

Catherine grew up in a Catholic family and church. The family was not a really religious one at home, but she visited church every Sunday (Catherine, lines 92-98). She had to visit catechism as well and she remembers it as a place where her questions were not answered. But, she left it a

bit aside. Religion was present, but not really important in her youth. After primary school, Catherine went to a Christian secondary school. At that school she met with a person whom she saw and still sees as her personal mentor in religion/spirituality. They had many conversations about religion and after Catherine left secondary school they became close friends. During her university years, religion did not play an important role in the life of Catherine, besides the occasional discussion with her high school friend. When she had to choose a subject for her master thesis she chose 'religion and movies'. For her thesis she started reading scientific books on religion and in consequence the conversations with the friend became more frequent again (Catherine, lines 124-125). At a certain day, he brought Catherine to Oase, a Sunday service which is easily comparable with the Sunday services of Blossom. Catherine felt directly at home and decided that she would visit the Sunday service of Blossom as well. Catherine is still visiting almost all Sunday services at Blossom. During the Sunday services of Blossom often short movies of Rob Bell were shown. Because the movies inspired her, she decided to look at the internet to find comparable movies. During this search she found the podcasts of a small church somewhere in America and she is listening to the teachings of that church every week via podcasts. Furthermore reading spiritual books and watching movies are other important sources of inspiration in her search for meaning.

The Sunday services of Blossom are really important for Catherine. They are, as it were, a substitute for the church. She more and more recognises that her Christian upbringing is probably more important for her spirituality than she thought initially (Catherine, lines 146-153). But, Blossom is not the only source of inspiration. The podcasts of the church in America and movies are important as well.

4.2.4.4. Ann

Ann grew up in a Protestant (Gereformeerd) church and family. In her childhood already Ann was wondering why there were so many different churches. She always hoped for eucomenics. When she was seventeen years old, Ann confirmed her believe inside the church and after that she always stayed in de Protestant church. Believing in God and visiting the church were and are more or less obvious for Ann. During her working years as a teacher at a primary school, she dealt with the stories of the Bible and stayed in this way connected to the Protestant tradition (Ann, lines 102-108). When she stopped working at primary schools in 1994, she started giving language lessons at community centres. There she met many people with different religious backgrounds. She enjoyed the conversations with them.

When Ann retired, she started doing many activities which can be seen as spiritual activities. At the moment she visits Sunday services 1,2 or 3 times a month, the 'leerhuis' (a kind of study group of the church) and at least once a week a prayer service at noon. This prayer service at

noon is in an old church building. Ann told that being in this old church building is a spiritual experience on its own. Moreover she reads the Hapinezz and/or the Flow quite frequently, does courses like the Avatar course, attends lectures about spirituality once in a while, make paintings, draw mandela's (Ann, lines 29-32), writes a diary according to a certain method, visits many people with whom she has conversations about spirituality, cares for and talks with dying people, attends meetings of the Grail movement, does volunteers work with terminally ill people and sings in a choir with them (Ann, lines 25-29). When I asked her why she undertakes all these activities, she answered that entertainment is the main reason. Besides entertainment arguments, also social motivations play a role in the decision to participate in certain activities. Ann reads the e-mails of Blossom with interest, but she does not feel really connected to Blossom. The activities which Blossom organises do not really appeal to Ann and she never attended an activity. Activities organised by other organisations in the spiritual/religious field are, sometimes attended by Ann, but there are also activities and events important for the spiritual life of Ann which cannot be fitted into the matrix of Possamaï. For instance: the painting, diary writing and the drawing of mandalas. Those are mainly individual activities.

4.2.4.5. Lea

Lea grew up in a Protestant (Nederlands Hervormd) church and family. Until she was seventeen years old, she visited this church. From that moment on she went to an Evangelical church. For Lea, one of the most important things in church at that time were good sermons. Lea always disliked singing in church. Lea was active in the youth work of this Evangelical church. After eight years, Lea left the Evangelical church because she and her (now former) husband got in trouble with some of the church members. Also Lea's parents broke up with the church at the same time, because of problems in the relational sphere in the church. Lea decided to start a so called house church. This church consisted of a group of artists who came together one or two times a month to discuss if God had something to do with the creative talents of people (Lea, lines 183-194). Six years ago, in 2006, Lea stopped with the house church and from then on did not visit a church anymore. Nevertheless she said Jesus Christ kept interesting her. The thoughts and the way of living of Jesus are amazingly striking, according to Lea (Lea, lines 403-406). In 2006 she started working at the Evangelical Broadcaster (EO). At the EO she had and has many discussions with people about what it means to be religious or a believer. Moreover, she is reading many progressive theological books, she listens to podcasts of teachings of a church in New Work and often meets with her friends and her beloved ones. Also nature, for instance a growing plant at her balcony, is seen as spiritual by Lea. Meeting other people (for instance by having dinner together), listening to the podcasts, reading progressive theological books and normal daily things sees Lea as the main activities of her spiritual life.

Lea is not, according to herself, really connected anymore to a spiritual or religious organisation. Nevertheless she sees herself truly as a spiritual person. Lea follows the mails of the network organisation Blossom with big interest. She wants to stay informed on which new initiatives are undertaken at the spiritual market. Nevertheless, she never considered taking part in one of the activities of Blossom. Lea said she does not need a community to share her spirituality. She has certain suspicions against religious/spiritual organisations and she mentions that she especially can hardly tolerate the 'shape of the church'. When she told her story, the part about the (evangelical) church had a really ironic tone.

Lea has the feeling she can satisfy her spiritual needs (for learning, development, peace and sharing) by herself. Daily life, the people around her and the possibilities offered by for instance internet and books inspire Lea enough to be happy with her spiritual path at this moment (Lea at focus group 2, lines 645-647).

4.2.4.6. Harry

Harry grew up in a rather strict (Gereformeerd) Protestant Church and family. He told that since he was very young he experienced Sundays and the accompanying visits of the Sunday services in church, as very oppressive (Harry, lines 75-77 and 260-263). Harry told he always dealt with the church in an ironic way. Harry sees this youth experiences as the basis for his suspicious attitude against organised religion.

When Harry became eighteen years old he left both home and the church. He started studying. As a student he noticed that the people who at home at the kitchen table always were denounced, in real life appear to be nice decent people. After studying he got a job in the Dutch province Drenthe. There, he and his wife decided, under pressure of the people around them, to baptise their children in the (Hervormd) Protestants Church. After these baptises Harry and his wife definitely left the church. From that moment on, they answered the question if they were religious with: 'no' (Harry, line 124).

When Harry was around thirty-five years old, he became inaugurated as a Freemason. His wife saw an article about the Freemasonry in the Brès Magazine and thought it would be nice for Harry to join. Because Harry agreed (and agrees) with the main aim of the Freemasonry (developing the self) he decided to join. The fact that there is an explicit place for changing your mind is an important reason for feeling happy in this group.

Harry sees the activities of the Freemasonry as the core activities in his spiritual search. Although, Harry is undertaking some other types of activities with big pleasure. For instance, he is frequently participating in the activities of Blossom. Harry indicates that he participates in the activities of Blossom not only because the activities are nice. He said that the conversations he had with the people there gave him a good feeling and some surprising elements were included

in the activities. Nevertheless, he also said that Blossom did not really change his life and he also does not feel really connected to it because he is only a consumer and not a producer (Harry, lines 219-231).

In addition to the activities of the Freemasonry and Blossom, Harry sees some other things in his life as spiritual. He mentioned: meeting other people, reading literature, watching movies, being in nature, and travelling around. These things are part of the 'normal, everyday life', but are seen as sources of inspiration.

So: the story of Harry shows that organisations which aim to support the dealing with questions about the meaning of life play an important role in his spiritual life, but also normal, everyday life activities can play an important role in his spirituality.

4.2.4.7. Emma

Emma grew up in a (Hervormd) Protestant family. She visited the church, but she was not obliged to do that. It seems that the religion of her youth did not really affect her (Emma, lines 20-25).

Emma told that the human has always been her point of departure. She believes human beings have to develop themselves and the best way to develop oneself is to live a reflexive life. Everyone has to find the way which is best for him or herself. She thinks she really started living consciously after an interview which she heard on the radio when she was thirty five (Emma, lines 96-97).

Conscious living, Vipassana meditation, being in the nature, travelling and enjoying life are the main components of the spiritual life of Emma. Although, she did some (other) activities which can be framed in the audience cult, she points out that these activities were not the essence of her spiritual life. Her own life and her own person are central in her spiritual life.

Emma also participated in several activities of Blossom. She said it was interesting to talk with people, especially young women, at the activities organised by Blossom. Nevertheless, entertainment was a main reason for participating and Blossom is not really important for her.

Emma is a clear example of a person whose spiritual life is not really caught when we look from the perspective of Possamai. The most central parts of her spiritual life are elements of normal, everyday life, which are not seen when you consider the perspective of (semi)organised religion.

4.2.4.8. Joshua

Joshua did not grow up in a religious or spiritual orientated family and never went to a church or another religious organisation as a child. Nevertheless, he started his spiritual life early. He told me he started reading books about spiritual subjects when he was a child. He went to the library and loaned books about UFO's, tarot cards and astrology (Joshua, lines 45-47).

Joshua keeps reading until now. Until the moment Joshua discovered the possibilities of the internet to express himself spiritually, he sometimes felt lonely. But since 2009 Joshua has a page at Facebook where he can share his spiritual thoughts. Joshua feels connected to the community of his Facebook friends and people who are sharing their spirituality at the internet. The core of the spiritual life of Joshua is formed by internet websites, especially Facebook, and books about spiritual subject. Joshua's choice to share his thoughts at the internet or read a spiritual book is always based on his intuition. His own intuition is always the driving power behind his movements at the spiritual market.

Joshua participated sporadically in activities of almost all types of organisations from the model of Possamaï, but he emphasized that partaking in these activities is not really important for his spiritual life. Joshua never participated in an activity organised by Blossom. When he read the e-mails of Blossom his intuition never told him that he had to participate (except for this research). Nevertheless, he sees the activities of Blossom as a possible place to meet other spiritual orientated people.

4.2.4.9. Brenda

Brenda grew up in a (Gereformeerd) protestant family and church. As a child she went to Sunday service and catechism every week. But, when she was fourteen years old she knew already that she did not really believe the story of Jesus who saves us from hell. When she was allowed to decide for herself whether she went to church or not, she did not go there anymore. Although she was not visiting the church anymore, she did marry in church and baptised her eldest son. Brenda told me that that was something 'you just did' at that time, without critically thinking about it (Brenda, lines 89-90). Shortly after that she and her husband had moved to Zeist, they removed themselves from the official list of church members (Brenda, line 100).

Brenda did not participate in any religious or spiritual activity or was interested in religion or spirituality, until she was forty-nine years old. At that age, she suffered a burn out. In order to facilitate her recovery she was sent to a haptonomist. By the things he said to her and by information in newspapers she got from this haptonomist, Brenda got more and more involved in the esoteric world. She participated in many spiritual courses (she described participating in the course of Jeru Kabal Brenda as the best thing she ever did in live) and read many books from the library. These two things (doing courses and reading books) seem to be the most important things in the spiritual life of Brenda. She also takes part in activities of some other types of organisations from the model of Possamaï. For instance she participates in a Lectio Divina group of the church, visits activities of Blossom, gets spiritual healings and teaches spiritual courses herself. Nevertheless, these activities described Brenda not as really important for her spiritual

life. Moreover Brenda mentioned activities that do not fit into the framework of Possamaï. Nature, meeting people and life itself she sees as important components of her spiritual life.

4.2.4.10 Francis

Francis grew up in an Old-Catholic church and family. Visiting the church was part of every week life. When she reached puberty, she did not like it to wake up early at Sunday morning to attend church. The pastor could not appeal her with his sermons, but because her family had the habit to attend the Sunday services she did as well (Brenda, lines 134-136).

Notwithstanding the fact that her husband was and is not religious, Francis and her husband married in the church. When the priest left, Francis and her husband were asked to live in the rectory and Brenda became the churchwarden. The perspective of churchwarden is one of the many perspectives Brenda has had on the church. Later on, she got involved in the youth work of the church, participated in the Sunday services as reader of the Holy Scripture and became a member of the board of the church. Francis sees these many perspectives on the church as important for her spiritual life.

Besides the church related activities Francis undertook some other activities in the framework of her spiritual search. Important aspects she mentioned were the education program for funeral director, her volunteers work at the hospice and in palliative care, her beloved ones (partner and children) and the nature. All these aspect are part of the normal life, but also important spiritual sources of inspiration.

Once, Francis participated in an activity of Blossom. She liked the activity, but she thinks that the organisation is a bit to non-committal. Because the most used tool is e-mail and internet she thinks that a real encounter does not take place.

The central place in the spiritual search of Francis is still taken up by the church. Nevertheless, there is some room for other types of activities. Some other important aspects are part of one of the other types of organisations described by Possamaï, but also activities which are outside scope of the framework of Possamaï take an important place. Francis mentioned her beloved ones (partner and children), nature and the television programmes which are broadcasted at Sunday morning.

4.2.4.11. Gene

Gene grew up in a rather strict (Gereformeerd) Protestant church and family. During the interviews Gene talked in a positive way about his Christian upbringing and said that it is one of the main reasons for still feeling at home in the Protestant church. Nevertheless, since his puberty he has his doubts about some aspects of this church as well. He saw that there are many opinions inside the church and he felt ashamed that in many cases these different opinions can

not live together inside the church. In Gene's eyes it is important that church members recognize that their church is not a good place for everyone. From puberty on, he desires to transform the church from the inside. For that reason he decided to start studying theology. After a year of studying, he concluded that working in the church will not make him happy. For that reason he decided to quit the theological study. Shortly after he stopped studying theology, he was addressed by a call in church to think about a new initiative for spirituals outside/at the borders of the church. He took part in the brainstorm sessions for this new initiative and after a while the basis for what became Blossom was laid. Since then, Gene kept involved in Blossom, but also in the traditional Protestant church which he is visiting from his birth on.

Key points in the spirituality of Gene are the Bible study group of the traditional Protestant church where he is a member, the Sunday services in that church and the daily personal time with God while he is praying and reading the Bible. Moreover an important aspect is having encounters with people in church, but especially at the activities of Blossom.

4.2.4.12 Isabella

Isabella did not grow up in an explicit religious or spiritual orientated family. At secondary school she became friends with the daughter of a minister. She joined the family of this friend regularly when they went to church and during other Christian orientated activities. During these encounters with Christianity she started to ask herself: 'Am I a believer or not?'. She never really answered this question, but she always kept interested in religion and thinking about the meaning of life. After secondary school she decided to study at the University of Humanistic Studies, because she liked to keep space for thinking about the possibility of a higher being. During this period she started to have valuable conversations with friends about the meaning of life and she still has such conversations. One of the friends with whom she has such conversations invited her to the mailing list of Blossom. When she read an e-mail wherein she got invited for an evening about a woman who told her story about her live in a monastery, she decided to go there. At that evening people from the core group of Blossom made a call for people who want to participate in organising activities like these and Isabella decided to answer this call. From that moment on (over half a year ago now) she is actively helping in organising the events of Blossom.

As the key points of her spirituality Isabella mentioned the personal conversations with people (sometimes at Blossom activities, but also elsewhere), her volunteers work at a café which wants to be a platform for people who wants to organize activities which make the world a bit better, and her beloved ones (children and husband).

In the story of Isabella we see again that on the one hand activities which fit into the framework of Possamaï can play an important role in spiritual life, but on the other hand, some activities, or life itself, seems to fit poorly.

4.2.5. The answer on sub question two

In this last sub paragraph of paragraph 4.2. I will give some concluding remarks. In the first place, we can conclude that my respondents describe themselves mostly as spiritual, sometimes as religious and rarely as believers. However, we should note that the meaning given to the different concepts (spiritual, religious or believer) is highly dependent on the person. For that reasons it seems impossible to say anything general about what it means that people describe themselves in these ways.

When looking closely at the personal stories of all respondents in the previous section, it becomes clear that:

- The 'self' and the own intuition plays an important role in many stories.
- Nevertheless, the encounter with other people plays an important role as well. However, these encounters often take place in the private sphere instead of in the public sphere of religious/spiritual organisation.
- Many respondents pointed emphatically out that (events in) the private life are taking a really important place in the spiritual life, anyway. The contacts with the partner, children, friends and the nature are mentioned, even as for instance 'the normal life', travelling, having dinner together with other people and gardening.
- It is remarkable to see that in most personal stories of today's spiritual seekers the church played a certain role. It still stays a point of reference for religious/spiritual people in the Netherlands. Some people position theirselves clearly against the church, while others keep the feeling that they still have to choose a position with respect to it.

4.3. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom value the network organisation Blossom?

In the interviews and focus groups I discussed several characteristics of Blossom with the respondents and the respondents told me what they see as the characteristics of Blossom. In the next subparagraphs I will give an overview of the main subjects of conversations. In subparagraph 4.3.6. I will conclude with answering the question of the title of this paragraph.

4.3.1. 'Meeting other kinds of spirituality/religion'

All respondents mentioned that they know or suppose to know that Blossom is an organisation that wants to bring people together with different spiritualities or life visions. They often see it as a positive point that (notwithstanding the fact that its origins are in the Dutch Protestant

Church) within Blossom there is a place not only for Christian spirituality, but for other spiritualities as well. One respondent even says she would no longer participate or be on the mailing list when there would be no (possible) place for non-Christian spirituality (Emma, lines 159-160).

A fragment from the interview with Trauls shows how many of the respondents thought about this subject:

‘For me, Blossom [*Sunday Service of Blossom is meant here, red.*] is such a place. Everyone is welcome there and everyone can come with his or her own stories, questions and doubts and I will share them as well, because I have those questions as well. It is nice to meet other people for whom everything is not completely logical as well.’¹³

All respondents emphasized that they see the activities of Blossom as an opportunity to (really) meet other people with other spiritualities. Some emphasised that they participate in activities because they expect to meet people who like it to talk about the important things in life (Isabella, lines 137-139 en 174-178). Nevertheless, while many of the respondents indicate that they have not participated in these meetings, they have often emphasized that such meetings are valuable (Brenda, lines 320-326)). Practical reasons (as time and travel distance) are mentioned as the main cause for not participating in Blossom activities, but also the type of activities offered could be a reason. Lea said:

‘But I do not think when seeing certain activities: I have to be there! I do not feel the urge to participate.’¹⁴

Joshua indicated also that the activities advertised in the newsletter sent by Blossom are not attractive enough to come ((implicit) in focus group 2 (lines 666-674)).

Some respondents, who participated in one or more of the organised activities, emphasized that the encounter with other spiritual stories was very inspiring (Francis, lines 364-366.). Gene explained that in his eyes:

‘At Blossom you have contact with many different people and that is good. (...). Sometimes you just need to get kicked, or you need a different way of thinking. For me personally, this interaction is very pleasant.’¹⁵

¹³ Blossom is voor mij wel zo’n plek. Daar mag iedereen komen en kom maar met je verhaal, je vragen en je twijfels en ik zal ze ook delen, want ik heb ook van die vragen en dat is fijn dat je andere mensen ontmoet die het ook niet per se helemaal logisch vinden. (R1, lines 238-241)

¹⁴ Maar ik heb ook niet echt bij een bepaalde activiteit zoiets van: daar moet ik echt bij zijn. Ik voel niet zo erg de urgentie om deel te nemen. (R5, lines 259-261)

Also Trauls indicated that going to a Blossom activity is always surprising. He said:

‘There is always something to obtain. I am not going there to obtain something, but there is always the encounter and I always see people enjoying themselves.’¹⁶

And Emma said:

‘And it is nice to meet people who are totally different from me. I just let them surprise me.’¹⁷

4.3.2. Openness/ Not the wish to convert people

Almost all respondents articulated in various ways that they appreciated the openness in the network organisation Blossom. Harry stated to be happy that no one tries to convert him:

‘They do not spread a message and they do not suffer that awful wish to proselytize’.¹⁸

Brenda said:

‘There is openness: they do not say such and such is the way, but there are several different ways.’ And she thought Blossom is unique because of: ‘the openness to show how many forms there are of different experiences and different spiritualities outside the church. They [Blossom] are more than churches and other traditional religious institutes focused on spirituality.’¹⁹

Also Desiree expressed the hope that Blossom is indeed the open organisation she hopes it is, by saying:

‘The searching aspect of Blossom attracts me. But if I would find anything of proselytism, I would be frightened.’²⁰

Harry also pointed out another kind of openness. He answered the question ‘Do you think that Blossom People is an unique organisation?’ with:

¹⁵ Bij Blooming heb je heel veel wisselende contacten en dat is goed. (...)bij Blooming zeg je: soms heb je gewoon een schop onder je kont nodig of een nieuwe manier van denken. En die wisselwerking tussen die twee, die is voor mij persoonlijk erg prettig. (R11, lines 199-203)

¹⁶ Maar er valt ook iets te halen, zonder dat ik er naartoe ga met het idee dat ik er iets moet halen. Maar er is altijd ontmoeting en ik zie eigenlijk altijd mensen genieten. (R1, lines 282-283)

¹⁷ En het is wel bijzonder leuk om mensen te ontmoeten die totaal anders zijn dan jezelf bent. Dan laat ik me gewoon verrassen. (R7, lines 200-201)

¹⁸ Nou ze verspreiden geen boodschap en ze hebben geen last van die vreselijke zendingsdrang’(R6, line 235)

¹⁹ En er is ook een openheid van: dit is niet de enige weg, maar er zijn verschillende wegen waarop je met spiritualiteit bezig kunt zijn. (R9, lines 284-285) and ‘De openheid om te laten zien hoeveel vormen van anders beleven, van spiritualiteit er buiten de kerken kunnen zien. Ze zijn dus ook meer op spiritualiteit gericht dan bijvoorbeeld kerken of andere traditionele religieuze instituten. (R9, lines 317-319)

²⁰ Het aspect dat me aantrekt is het zoekende aspect. Maar als er ook maar iets van bekeringsdrang te bespeuren is dan zou me dat beangstigen. (R2, lines 273-275)

'I think that especially the fact that it is a group of people who like to organise a good activity, without a pre-set goal, such as recruitment or fundraising or whatever, makes it unique. In any case, I think that is quite unique. They hand out presents and I happily unpack those presents *[laughing]*!' ²¹

4.3.3. Loose connections

Being a member of the mailing list of Blossom is highly informal. As mentioned in paragraph 1.1.3. this is part of how Blossom is meant to work. One of the founders told me in an interview that the founders decided to focus on higher educated people with volatile network. They thought this would be people who are focused on activities:. They assume that these people do not say: 'Let's go to church every Sunday morning', but they assume that these people consider: is it an interesting activity? Yes? Then I will come and take my friends with me. But if the answer is 'no' they would not come. (Gene, lines 161-166)

Different respondents also explicitly mentioned the looseness of the connections as an important characteristic of Blossom, while some only described it. For instance Trauls said:

'I remember several people I saw only once at Blossom *[Sunday Services, red.]*. With them I feel less connected. But maybe when they come for a second time, I will feel connected with them directly, because I had a real meeting with them in the past. So, maybe there is a connection in some moments and every time you see each other again the connection is there again. But in between those moments the connection shall be less. But, in Blossom nothing fits really together. A mailing list does not say anything, it just a communication tool.' ²²

Also Catherine described that the connections are quite loose, but she said also:

'It depends on myself. Because there is a group who get together more often. I decided not to join them and because of that I'm always a bit loosely connected.' ²³

Some other respondents evaluated the connections. For instance Emma who said:

²¹Maar ik denk dat vooral het feit dat het een groep mensen is die het leuk vind om voor andere mensen iets goeds te organiseren, zonder dat daar een vooraf gesteld doel bij is, zoals werving of fundraising of wat dan ook, het uniek maakt. Ik vind dat in ieder geval vrij uniek. Ze geven gewoon cadeautjes en die pak ik dan graag uit *[lachend]*.. (R6, lines 211-215)

²² Ik kan me verschillende mensen herinneren die ik maar één keer gezien heb bij Blossom. Ik voel me minder verbonden met hen. Maar als ze nog een keer komen, dan zal ik me misschien wel weer meteen verbonden voelen omdat ik ze wel een keer echt ontmoet heb. Dus misschien dat er in die momenten een soort verbondenheid ontstaat en dat die elke keer als je elkaar ziet er weer is. Maar tussendoor zal die verbondenheid er minder zijn. Maar het is wel een beetje los zand. Een mailinglist vind ik meer een communicatielijntje (R1, lines 293-299)

²³ 'Maar ja, dat ligt ook aan mijzelf. Want er is wel een hele groep mensen die wel veel meer met elkaar doet. Ik kies daar niet voor en daardoor zit ik er altijd een beetje los in. (R3, lines 189-191)

'It is such a pleasure, that it is not necessary to be a member.'²⁴

There are also respondents who evaluated the looseness of the connections in a more negative way. In the first focus group Catherine and Desiree concluded for example that for a community of believers meetings on a more structural basis will work out better (Focus group 1, lines 452-484). Also Francis mentioned in her interview that the connections are in her eyes really (too) informal. The fact that the only thing which she shares with other people in the network of Blossom is that they both are at the mailing list, is in her eyes rather little (Francis, lines 374-375).

4.3.4. Less hierarchy

Another point which is mentioned frequently is the fact that there is no authority in the network organisation. Also one of the founders emphasized this when he explains that it is sometimes difficult to say what Blossom is or thinks. That is because there is no official policy. The 'we' in Blossom is formed by several 'I's'. Blossom is not a list of doctrines. Blossom does not have an opinion! Blossom only brings people together. (Gene lines 223-224 en lines 341-343)

Two respondents evaluate the lack of hierarchy as positive, shown by the following quotes:

'And I think there are discussion groups, wherein not one person is talking top-down. I think that there is more space for your own spirituality and experience'²⁵

And:

'There is almost no real organisation, because they do not have theologians who boss the show. Because in my opinion the priests and theologians have maneuvered themselves in really smart positions between God and humans in many religions. By this, they have the keys for heaven and by that a giant power. In Blossom, that is not the case. I really liked it to meet an older woman who was an emeritus pastor at Blossom. But this woman saw her pastorship really as her profession. Here she was just an ordinary person and not a former pastor'²⁶

The other respondents did not mention something concrete about hierarchy in the organisation.

²⁴ Ik vind het juist zo prettig dat ik geen lid hoeft te zijn. (R7, line 215)

²⁵ En ik geloof dat er discussiegroepen zijn waarbij iemand niet topdown staat te praten. En ik denk dat er meer ruimte is voor je eigen spiritualiteit en beleving. (R2, lines 298-299)

²⁶ Er is nauwelijks sprake van enige organisatie, want ze hebben geen theologen die de lakens uitdelen. Want in mijn mening hebben de priesters en theologen zich in allerlei religies in een hele slimme positie tussen God en mensen gemanoeuvreerd, waardoor zij de sleutel in handen hebben en daardoor een gigantische machtspositie kunnen ontwikkelen en dat is daar niet bij Blossom. [111:45] Ik vond het heel mooi dat ik bij Blossom een wat oudere vrouw ontmoette die met emeritaat was gegaan, maar die het predikant zijn echt als haar vak benaderde. Hier zat ze gewoon als mens en niet als voormalig dominee. (R6, lines 238-244)

4.3.5. No clear identity

The question about how the respondent will explain to other people what Blossom is, is almost by all respondents answered doubting. Everyone said something about 'spiritually tinged activities'. And almost all respondents said something like Harry who said:

'They [Blossom, red.] are giving people space to deal with spirituality in very different ways'²⁷

Some people saw it as a weak point of Blossom (and maybe of a network organisation as concept?) that there is more or less no framework. In both focus groups people asked the question 'Yes, but what is Blossom exactly?' and it seemed that the respondents could not answer this question in a for them satisfying way. The people in the focus groups were longing for a clearer identity (Desiree at focus group 1, lines 168-171 and lines 149-151 and Ann in discussion with me in focus group 2, lines 690-695)

But in the eyes of Gene, giving clear frameworks is not the strength of Blossom. He described that he thinks it is important that rules or clear statements are posited. But he said as well:

'Blossom should not do that. No, because the concept of Blossom is the encounter between people, and they can still be there without a framework. And: the fact that Blossom does not capture itself is precisely the strength of Blossom. But I will recommend every single person to either search for something or choose explicitly: I do not believe in anything, I just like the activities.'²⁸

4.3.6 Answer to the research sub question

Taking the above paragraphs in consideration, we can conclude that the respondents have a paradoxical judgement on the network organisation Blossom. On the one hand, they appreciate the openness and the unhierarchical structure of the organisation, but on the other hand they have a longing for a clearer framework. When there is no clear identity they do not know what they can expect when they are going to participate in activities and they can not commit themselves to the organisation. The vague identity (an organisation where everything which is spiritual or religious for people is possible) and the looseness of the connection between the organisation and most members of the mailing list ensure that only for a few people Blossom is really important in their search for meaning.

²⁷ Zij zijn bezig mensen de ruimte te geven om op heel uiteenlopende wijzen met zingeving bezig te zijn. (R6, lines 189)

²⁸ Nee, dat moet Blooming ook niet gaan doen. Nee, want het concept van Blooming is de ontmoeting van mensen, die komen er gewoon. En je niet vastleggen, dat is juist de kracht van Blooming. Maar ieder individueel persoon zou ik wel aanraden om iets te zoeken of te denken: ik geloof nergens in, ik vind de activiteiten gewoon leuk. (R11, lines 519-522)

4.4. How do the people subscribed to the mailing list of Blossom value other types organisations in the religious/spiritual market?

As lined out in the theoretical framework, there are different types of organisations distinguishable in the religious/spiritual market. In the next paragraphs I will give an overview of the things said by the respondents about the different types of organisations as distinguished in the theoretical framework. In the subparagraphs the opinions of the respondents about different components of that type of organisation is shown. In the final subparagraph, subparagraph 4.4.6. I will try to give an answer on the question asked in the title of paragraph 4.4.

4.4.1. Audience Cult

The audience cult consists of many things. In the interview scheme (see appendix A) I operationalized audience cult in: spiritual/religious fairs, lectures, books, magazines (like *Happinez*) and spiritual activities at the internet. However, in the interviews not only these aspects of the audience cult were covered, but also tarot cards, podcasts and other mediums were mentioned by the respondents. In the next subparagraphs I give an overview of the things said by the respondents about the various aspects of the audience cult. In appendix C a table shows how each respondent evaluates the different audience cult activities

4.4.1.1. Religious/Spiritual fairs

When I asked people if they ever visited a religious or spiritual fair, they often answered ambivalently. In the discussion became clear that ‘spiritual fair’ is a quite vague concept. To make the question more concrete I reframed the question to: ‘Are there fairs which you visit with a spiritual motivation?’. Most respondents mentioned fairs which they visited, were they find certain spiritually tinged activities in one section of the fair. The main focus of the fair often was not on spirituality. For instance Lea who said:

‘No, not really a spiritual or religious fair, but I visited festivals where spirituality had a place. New Age often had to do with Reiki and gong meditations. And that was at the fairs. But I always walk around to browse and to chat, because I’m curious. But I never thought: I’m going to participate.’²⁹

Five of the respondents told that they visited a fair where only spirituality tinged stands were present. Only two of them evaluated these fairs in the positive. One of them (Brenda) gives

²⁹ Nee, nooit echt een beurs, maar ik heb wel eens festivals bezocht waar dat dan wel een plek heeft. New Age had toch vaak te maken met reiki en zo en gongmeditaties en dat was er dan wel en ik ga overal dan wel even snuffelen en een praatje maken.. want ik ben wel heel nieuwsgierig. Maar ik heb niet zoiets van: ik ga deelnemen. (R5, lines 544-548)

readings herself on these fairs and the other, Emma, told that she bought tarot cards which she uses regularly. The other people said that they see the fairs mainly as a commercial event. In most cases they went there for entertainment.

4.4.1.2. Lectures

There were only three respondents who visited religious or spiritual lectures. But all three respondents were predominantly positive about these lectures. Ann, for instance, told:

'A few times a year I visit a lecture somewhere. Two years ago, for instance, I participated in a whole day about Rumi. At the end of the day, I was circling myself [*very happy and almost proud*] and then someone had to stop me, because I got totally involved in it. It was an amazing experience. After that day I kept busy with Rumi, while I normally do not participate in everything: Zen and such things, I do not need.'³⁰

So, while it seems that not many people visit spiritual/religious lectures, the few participants evaluate them very positively.

4.4.1.3. Tarot cards

There were two respondents who told me that they played tarot cards sometimes. One of them bought these cards at a spiritual fair, the other bought them in a shop before she went to a tarot readings course. Both women told me they would use the tarot cards when they need guidance. Nevertheless both also said that the tarot cards just give an indication of which way they have to go and that what is said by the tarot cards is never leading in their decision making (Ann, lines 369-372 and Emma, lines 281-292). They both only play the tarot cards 'sometimes'. Ann lined out that she started with the tarot card reading because she was curious about what it was and she thought it would be entertaining. So, tarot cards are used by some people, but they never play an important role, according to the users.

4.4.1.4. Internet

Most respondents use internet in a certain way in their spiritual search. Only four respondents said that they do not do anything with internet. This group of four includes the two oldest respondents. They said that they do not use the internet, because they do not know really well how to use it.

³⁰ Nou een paar keer per jaar bezoek ik her en der wel eens een lezing. Nou ja en ik heb twee jaar geleden zo'n hele dag meegemaakt over Rumi en aan het eind was ik zelf ook helemaal aan het cirkelen [*heel blij en bijna trots*] en dan moet je gewoon stil gezet worden, want je bent er helemaal in. Dat is fantastisch! En daarna ben ik ook wel meer met Rumi en alles bezig gegaan. Terwijl ik niet zo ben dat ik alles wil: Zen en zo, dat hoeft helemaal niet. (R4, lines 316-320)

Most people said that they use internet to look up things wherein they are interested and to receive e-mail newsletters from interesting initiatives. Using the internet they find new books, background information about subjects, and inspirational texts. From all the activities in the newsletters they can choose where they want to go. Desiree said:

'I receive the newsletters of de Jans church and the Dom church. But the e-mails do not really have content, of course. But perhaps they can cause you to join in the activities.'³¹

Five people follow some blogs where people write about spiritual or religious themes. They told me that they read the blogs because the blogs are inspiring, but none of them post messages on the blog websites. Three of the respondents told me that they write or wrote a blog themselves, but they wonder if these blogs are spiritual, since they are about everyday things. But as we saw in the paragraph on how the respondents see their own spiritual life, that will or can mean that they are about spirituality.

One respondent, Joshua, runs his own spiritual website. He posts his thoughts and interesting things which he reads at other websites on it. Running the website is a spiritual activity for him.

Two respondents said that internet communities (at Facebook and a forum) really help them to grow spiritually. For instance Desiree told me:

'And I'm looking regularly at the website freebelievers.com. It is an American website where people who left the churches deal with their issues. [...] *Do you feel connected with the community at this website?* Hmmmyes, you could say that. It really is an international website. I think, I feel myself more a part of something when I know the people from face-to-face contact. But that website has a few thousand members and that makes me realize: 'I am not the only one.' That makes me feel connected in a certain way. And you understand their pains and that feels good.'³²

Moreover two people got inspired by an American pastor. He uploads his teachings, so that people all over the world can listen to them. Two of the people I interviewed try to listen to these teachings every week. Lea told about it:

³¹ Ik krijg nog wel wat van de Janskerk en de Domkerk. Maar die mailings zijn natuurlijk niet echt inhoudelijk. Maar zulke nieuwsbrieven zorgen misschien wel dat je aanhaakt ergens bij. (R2, lines 435-436)

³² En ik kijk wel regelmatig op freebelievers.com. Het is een Amerikaanse site waar mensen die uit de kerken zijn gestapt dealen met hun issues. [...]

Voel je verbonden met de gemeenschap op deze website?

Mwjah, zo zou je dat kunnen zeggen. Het is een echte internationale site en ik denk dat ik me toch meer echt onderdeel van iets voel als ik de mensen ook echt face-to-face ken. Maar er waren wel een paar duizend mensen lid van die site en dat doet je wel beseffen: I am not the only one. En dan voel je je in die zin wel verbonden. En je snapt hun pijn dan ook wel en dat is ook fijn. (R2, lines 414-415 and 418-423)

'I listen also quite often, actually every week to a few teachings of the Revolution Church, a small church in New York. It really inspires me and it is really important for me. The pastors of those teachings are my pastors. If I want to speak with them, I can do that via Skype. That is how it works. Very postmodern, but it works out for me.'³³

We can conclude that internet plays an important role in the religious lives of the members of Blossom. For most people it is a means of communication with organisations which (occasionally) organise activities they like and a source of information in all areas they are interested in. For some people, especially those who in a certain way feel the need for a community, a discussion or particular teachings they lack at home, the possibilities of the internet are a godsend.

4.4.1.5. Books

Books, traditional sources of information, are still very important for the respondents. Nine of the twelve respondents described that books played and/or play a really important role in the spiritual search. Only two men explicitly said that they do not read (many) books.

When the respondents told me about their spiritual journey until now, it was particularly striking that people often start their spiritual search with reading books. Different people told that they went to the library corner with books about spiritually and they read almost all books on the shelves there. The ideas that they read about (for instance UFO's, gnostic, yoga, tarot cards, astrology) give them a 'homecoming feeling'. The wisdom given by books, gave people something to hold on to. Desiree said:

'But at a certain moment I thought: what is it all about? And then I started reading again.'³⁴

I asked people what type of books they read, to see if it is possible to find patterns in it. But the books and the types of books which people read were quite different. Some people seemed to be started with 'reading random esoteric/spiritual books at the library', other people told me that almost all books they read were recommended by friends, and others said that they would read psychological novels or non fiction books to get wisdom. None of the titles or authors mentioned by the respondents was mentioned twice, except 'Brian McLaren'³⁵. But maybe, the fact that in

³³ Ik luister ook best vaak, eigenlijk elke week naar een paar preken van Revolution Church, dat is een hele kleine kerk in New York.. en dat vind ik heel inspirerend en heel belangrijk.. dus dat zijn mijn dominees.. en als ik mijn dominees wil spreken dan ga ik op Skype. Zo werkt het... heel postmodern geloven, maar het werkt wel voor mij. (R5, lines 215-218)

³⁴ Maar ik dacht weer: waar gaat dit eigenlijk over? Dus ik begon weer heel veel lezen. (R2, lines 212-213)

³⁵ Brian McLaren is an author who wrote books about new ways to be a Christian. He has many ideas about how Christianity has to emerge. More information about this author can be found at: <http://www.brianmclaren.net/archives/about-brian/> , retrieved at June, 20, 2012.

the period that these interviews were held there was a Blossom group discussing a book by McLaren, is the explanations for this.

We can conclude that traditional books are still a popular source of inspiration in the search for meaning by the respondents.

4.4.1.6. Magazines

Many of the respondents read magazines as well. Four women said that they really liked to read the Happeez. One of them was even subscribed to it for a while. The other three bought loose copies, but they all said that because of financial reasons they did not buy it every month.

Two other people indicated that the content of the Happeez is too light, too floating for them. Some people read other magazines, like Psychology, Vrij Nederland, Flow and two respondents read for many years the magazine Brès. They indicate to miss this no longer existing magazine.

People told a few things about what they get from the magazines:

'I do not know if it is really spiritual, but a few years ago for example I picked a yoga exercise from it [the Happeez, red.] and I am still doing this exercise almost every morning, while it is three years ago now. It feels good to do it. It is hard to say what I pick, but I think there are consciously and unconsciously many things which shape you.'³⁶

'Yes, but simply such beautiful pictures! I will pick several pages in green, with trees, with colours etcetera. I will use them to collages.'³⁷

'When I was thirty five or thirty six I was initiated as a Freemason. *Have you been interested in Freemasonry always?* No, my wife saw an article in the Brès about it and said: Don't you thing that being a Mason is fitting for you? I thought: 'Yes, but I do not know one'. Shortly after that I read in the newspaper that a Freemason, Mr. Kuipers from Gieteren, had given a speech at a funeral of a judge. After that I called all persons named Kuipers in Gieteren, and the sixth person was him.'³⁸

The above mentioned examples show us that magazines can have a big influence on the spiritual lives of people.

³⁶ Nou, ik weet niet of dat onder spiritualiteit valt, maar ik heb een paar jaar geleden bijvoorbeeld een yoga oefening eruit gehaald en die doe ik nog steeds bijna iedere ochtend. Drie jaar later. Dat voelt goed. Ik vind het moeilijk om te zeggen wat ik dan meeneem, maar ik denk dat er zo wel allerlei dingen zijn die je toch wel bewust of onbewust meeneemt en die je dan toch wel echt vormen. (R3, lines 354-359)

³⁷ Ja, maar ook zo mooi gewoon die beelden! En ik trek er allerlei bladen uit van groen, van bomen, van kleuren enzovoort. En die gebruik ik voor collages. (R4, lines 392-393)

³⁸ En toen ik vijf- of zesendertig was ben ik ingewijd als Vrijmetselaar.

Had u daar altijd al interesse voor gehad?

Nee, want ik kende, dacht ik, geen vrijmetselaars. Maar mijn vrouw las een artikel erover in de Bres³⁸ en die zei: 'Is dat niets voor jou?'. En ik dacht: 'ja, maar ik ken er geen één.' En toen las ik een keer in de krant dat er ene meneer Kuipers een speech had gehouden bij de begrafenis van een rechter namens de Vrijmetselarij. En toen dacht ik: 'meneer Kuipers uit Gieteren!' En toen heb ik alle meneer Kuipers uit Gieteren gebeld en toen was het de zesde die ik belde. (R6, lines 124-136)

4.4.1.7. Other media

Some respondents mention other media which were of influence on their spiritual live. For instance Ann told about a radio program she heard 20 years ago which changed her life, Francis mentioned the spiritual television broadcast at Sunday mornings. And Catherine, Isabella and Emma mentioned movies as important sources of inspiration.

4.4.1.8. General evaluation of the audience cult

Taking above paragraphs into consideration, we can conclude the most used sources of inspiration from the audience cult are books and internet. Books, because they offer teachings and wisdom and the internet because it offers the possibilities to communicate with other people and organisations about spirituality. The only places where people can physically meet up with other seekers, the fairs, are not popular.

4.4.2. Client Cult

As became already clear in the chapter of the theoretical framework the client cult consist of many things. In the interview scheme (see appendix A) I operationalized the client cult in the following question: 'Did you ever visit a medium, healer or other person who have helped you personally with following your own spiritual way? As the answer is 'yes', can you tell me what it meant to you? If the answer is 'no', why not?'

While I merely asked directly about the visit of a medium, a healer or another personal contact that have helped the seeker on his/her spiritual path, I also got information about other aspects which fit into the so called client cult. For that reason I will discuss the following subjects in the next subparagraphs: Medium & Healer, Readings, Channeling, Haptonomy, Spiritual courses and personal coaches. In appendix C a table shows how each respondent evaluates the different client cult activities.

4.4.2.1. Consult of a medium or a healer

Five of my twelve respondents ever visited a medium or a healer. Only one went to a medium or underwent a healing frequently. She, Brenda, told me:

'Yes, when I dived into this world, of which I already told you, there was here in Zeist a spiritual union. They organized paranormal evenings where everyone was welcome. On such an evening a medium, someone who would channel things, was available. Based on an object this medium would tell what he or she knows, without knowing which person put the object. I read about these evenings and I read that once a special doctor would come. Everyone who came had to bring a drawn, painted or embroidered tree to the meeting. Based on the trees he would make observations. And it was really weird, but I had the feeling: 'I must go to there'. Why? I do not know. But I quickly made a drawing of a tree and I went to the community center where the

medium would come. I sat in a hall with rows of chairs, with a path in between and the medium in front of it. The medium walked through the hall and he said 'Is there someone who has a headache and pain in his big toe?' Just to say something eh .. [85:00] Then someone raised his finger. And then he said "may I have your tree?" And then he told things that came up within him. That was mainly about physical things, but he also picked up the soul. And then he tore up the paper with the tree on it. And then he asked again something. At a certain moment he asked: 'Is there anyone who finds it difficult to bend his knees?' [86:00] Well, I played tarot cards the night before and they said also something of 'bending the knees'. But I thought: 'he could not mean me, right?' I did not raise my hand. But this medium walked around and finally he stopped by me. And I had not raised my finger, eh? But he said: "I must have your tree." And he looked and he saw four things. I do not remember exactly what it was. One thing had to do with breaking glass and he also said: 'you have a lot of potential in you, but it's all inside and you're also very spiritual' and he said: 'I do not have to tear your painted tree'. That 'bow my knees' was not something physically, but it meant that it was hard for me to bow my knees to the Great. Afterwards I went to see him and I have asked him some questions, about my son. But after this evening I visited more evenings like this. But this first evening was a good one. The medium was very clear in his perception. Some have quite low level think .. Some also say things that people have to paint the door green in their new house, well I think that's really crazy.³⁹

And about healings she told me:

'If necessary I will get a healing from someone. *What do you think about these healing?* Well you just feel that something happens with your energy, that things are released or that it feels a little

³⁹ Ja. Toen ik in deze wereld dook, waarover ik je al vertelde, hadden ze hier in Zeist een spirituele vereniging. Zij organiseren paranormale avonden waarop iedereen mag komen. Op zo'n avond komt er een medium en dat is dan iemand die dan allemaal dingen doorkrijgt. Aan de hand van voorwerpen of zo kan ze dan dingen vertellen zonder dat ze weet wat voor persoon dat heeft neergelegd. Ik had daarover gelezen. Maar er stond ook een keer in dat er een zekere dokter zou komen. Iedereen die kwam moest een getekend, geschilderd of geborduurd boompje meenemen. Aan die hand van de boompjes zou hij dan waarnemingen doen. En het was heel gek, maar ik had het gevoel: 'ik moet naar die man toe.' Waarom wist ik niet, maar ik heb toen dus maar heel snel een aquarel gemaakt van een boompje en ben toen naar het wijkcentrum gegaan waar dat plaatsvond. Je zat in rijen, met een pad ertussen en die man ervoor. Die man liep door de zaal en hij zei: 'wie is er hier die hoofdpijn heeft en iets met z'n grote teen', ik noem nou maar wat hoor.. [85:00] Toen stak er iemand zijn vinger op. En toen zei hij: 'mag ik uw boompje hebben?' en dan vertelde hij dingen die bij hem opkwamen. Dat ging vooral over fysieke dingen, maar hij pakte ook de ziel aan. En daarna verscheurde hij die boompjes. En toen vroeg hij weer zoiets. En toen vroeg hij: 'wie is er iemand die het moeilijk vind om te buigen, op zijn knieën te gaan?' [86:00] Nou had ik die avond daarvoor kaarten gelegd waarbij ook iets stond van 'buigen en op de knieën gaan'. Maar ik dacht: 'hij zou mij toch niet bedoelen, hè?' Maar ik dus niet mijn vinger opsteken, ik dacht: 'ik kijk wel mooi uit.' Maar die man maar door de zaal lopen en uiteindelijk stond hij bij mij stil en ik had niet mijn vinger opgestoken, hè? Maar hij zei: 'ik moet uw boompje hebben.' En hij kijken en hij zag er vier dingen in. Ik weet niet meer precies wat het was. Eén ding had met brekend glas te maken en hij zei ook: 'u heeft heel veel potentie in u, maar het komt er allemaal nog niet uit en u bent ook heel spiritueel' en hij zei: 'deze hoeft ik niet te verscheuren.' Dat buigen had dus niet iets met fysiek buigen te maken, maar buigen voor het grote. Na afloop ben ik nog even naar hem toegegaan om nog wat vragen te stellen, ook over mijn zoon waar het niet zo goed mee ging. Maar toen ben ik dus nog wel vaker naar zulke avonden gegaan. Maar van hem was wel een hele goede, hij was wel heel zuiver in zijn waarneming. Sommigen zitten toch wel op een vlak waarvan ik denk.. Sommige zeggen ook dingen dat mensen in een nieuw huis hun deur groen moeten schilderen, nou dat vind ik echt waanzin. (R9, lines 400- 430)

lighter or that grief is released. *Are there specific moments that you need a healing?* Well, I have a friend who is very good in giving healings. And sometimes she just sees that gravity is with me and then she says: 'Shall I heal you?'. And she does just that and then there are sometimes tears. Not often, but sometimes. But recently I went to her and asked: 'do you want to give me a healing, because I do not feel so good?' I do not know what is going on, but it helps a bit. But there is no regularity that I undergo a healing.⁴⁰

Most of the other respondents have had mostly one healing (a few) years ago and they said that they do not remember well what happened there. In almost every case it was not important for their spiritual growth. Most people evaluate visiting a healer negatively, which becomes clear in the following quotes:

'It felt quite nice, but I would not have paid ten euro's for it. I also never did it again. *You have taken nothing from that session?* No, it was too easygoing what she did.'⁴¹

'On the advice of a friend I went to the deliverance ministry of the New church here in Utrecht. There were two ladies who said to be faith healers. You do not know what happens to you, when you are there! [...] Then again there were many devils exorcised and so on [*laughs loudly and making a gesture indicating: this was really strange*].'⁴²

'Yes, when I just lived in Bodegraven I got a healing. [...] *Can you describe what happened?* No, I do not really remember anything about it. And if I became healed? No idea! [*Laughing*]. *But you never get a healing anymore?* No, it's not necessary anymore. I have experienced that I can do it myself. I do not need someone else for that anymore.'⁴³

There was one respondent, Catherine, who got a reading only once, but who desires to have maybe another one in the future. Financial reasons cause her to not take more consults, she said. The person who did the (chakra) reading said some things to Catherine, which she is still

⁴⁰ En als het nodig is dan krijg ik ook wel eens een healing van iemand. *Wat vindt u in deze healings?* Nou je voelt gewoon dat er iets met je energie gebeurt, dat er dingen vrijgemaakt worden of dat het wat lichter voelt of dat er verdriet vrijkomt. *Zijn er specifieke momenten waarop u daar behoefte aan heeft?* Ik heb één bepaalde vriendin die er heel goed in is. En soms ziet ze gewoon dat er zwaarte bij me is en dan zegt ze: 'zal ik je even healen?'. En dan doet ze dat even en dan komen er soms tranen. Niet zo vaak meer hoor, maar op zo'n manier doe je dat soms. Maar laatst ben ik even een keer naar haar toegekomen met de vraag: 'wil je even wat bij mij doen, want ik voel dat het allemaal niet zo lekker zit?' Ik weet niet wat er dan aan de hand is, maar dan helpt het weer een beetje. Maar er zit geen regelmaat in dat ik een healing onderga. (R9, lines 448-459)

⁴¹ Het voelde best prettig, maar ik zou er geen tientje voor over hebben. Ik heb het ook nooit meer gedaan. *U heeft niets meegenomen van die sessie?*

Nee. Daar is het te makkelijk voor. (R6, lines 364-367)

⁴² Toen ben ik op aanraden van een vriendin naar het bevrijdingspastoraat van de Nieuwe Kerk hier in Utrecht gegaan. Daar waren twee dames die zich dan bezighielden met gebedsgenezing. Nou dan weet je ook niet wat je overkomt! [...] Toen werden er dus weer allerlei duivels uitgedreven en zo [*heel hard lachen en een gebaar makend van: dit klopte echt niet*]. (R2, lines 210-212 and lines 215-216)

⁴³ Ja, toen ik hier pas in Bodegraven woonde heb ik een healing gehad. [...] *Kan u beschrijven wat er gebeurde?* Nee, ik kan me er niet meer echt wat van herinneren. En of het me beter gemaakt heeft, weet ik ook niet meer [*lachend*]. *U doet dat nu in ieder geval niet meer?* Nee, ik hoef dat ook niet. Ik ervaar dat ik dat ook wel zelf kan. Ik heb daar niet een ander voor nodig. (R7, lines 306 and 309-314)

remembering quite often, while the reading is already seven years ago or so (Catherine, lines 299-315).

Two other people, who never visited a healer or reading themselves, said that they do not know if it matches with their own personality, but they say that such sessions could be helpful for other people. Gene said:

'I have never visited a healer or a medium, because I did not feel the need for that. But: there is no judgement behind it. You can compare it with the answer I would have given if you had asked: 'Are you going to a shop where they will sell racing bikes?' Then I would have answered: 'No, because I do not like racing bikes.' I do not think that I need a personal healer, so that is why I did not go there.'⁴⁴

So, we can conclude that although some experimented with such sessions, the need for spiritual healing and consultation of a medium is hardly felt by my respondents. Only two of them said that these things are or could be important for their spiritual growth.

4.4.2.3. Channelling & Haptonomy

Two of the respondent told me about other specific persons where they got one (or more) important consults for their spiritual health. One of them is Brenda. When she got a burn-out, more then twenty years ago, she visited a haptonomist. He treated her and he gave her several tools to explore the 'alternative world' in a deeper way. The other one is Joshua. He told me that he visited a person who could channel messages from ascended masters. He hoped that Jesus would speech through this person to him, but that did not happen. The session with this channeler was very important for Joshua and when he gets a new opportunity to visit such a channelling (because of financial reasons this is at present not possible) he will do it.

4.4.2.4. Spiritual course

Four of my respondents decided to do several spiritual courses in the wide range of possibilities. Desiree did a course transcendental meditation and a course Egyptian healing, Ann did an Avatar course, Emma did courses in spiritual healing and intuitive development and Brenda did several courses including a course in psychosofia, chakra reading, development of intuition, Quantum Light Breath, Clarity Process (Jeru Kabal) and meditation. All were positive about these courses. Especially Ann, Emma and Brenda said that the courses have taught them to take a

⁴⁴ Nee, nooit. Geen behoefte aan gehad. Daar zit geen waarde oordeel achter, maar dat is gewoon, ja.. geen.. Het is eigenlijk hetzelfde als je vraagt: ben je wel eens in een racefietswinkel geweest? Nee, ik heb geen racefiets nodig, want ik houd niet van racefietsen uh.. wielrennen bedoel ik.. En zo: heb je een personal, uh.. een healer nodig? Dat uh.. ook niet. Maar daar zit geen waarde oordeel achter. (R11, lines 454-461)

distance from things, which makes their lives easier. For instance Emma said this when she told me about the meditation course:

'You name everything, but you do not name it with a colour. If you smell something, you can say: 'It stinks', but you also can mention just: smell. So, you can neutralise everything and by that try to get released from judgments. You say of everything: 'It may be there'.⁴⁵

Emma also described what role courses play and played in her spiritual life. There is an impression that courses have a similar function in the spiritual life of others:

'By doing courses I kept myself maintained. I did courses in intuitive development and spiritual healing and now I'm doing a course in Vipassana meditation. Actually it is as with a car: you have to maintain it!'⁴⁶

We can conclude that people who took some spiritual courses, probably will always keep doing that. The respondents who did courses said that they were really inspiring and important for their spiritual growth.

4.4.2.5. Personal coach

Two persons told me that individual conversations and spiritual example figures, were important for them. One example is the story of Catherine, who met a teacher at her secondary school. He invited her to approach spirituality and religion more in a philosophical way. This person is and was really a sort of mentor for her. She said:

'He is an example of how I want to live and how I want to look at life and how I think everyone should live. He is really a sort of a teacher for me. It's really desirable to have such a person in your life!'⁴⁷

So: Personal coaches can be valuable in spiritual life.

4.4.2.6. General evaluation of the client cults

Although we saw some interesting examples of the importance of one-to-one contacts with spiritual professionals, in general we could conclude that most of the respondents do not have and, according themselves, do not need such contacts. The most inspiring aspect of the client cult

⁴⁵ Alles benoem je, maar je benoemt het niet met een kleur. Als je iets ruikt, kan je zeggen: 'bah het stinkt!', maar je kan ook zeggen: geur. Dus alles ga je neutraliseren. Daardoor probeer je vrij te komen van oordelen. Je zegt bij alles: het mag er zijn. (R7, lines 255-257)

⁴⁶ Ik blijf doormiddel van cursussen mijzelf wel onderhouden. Ik heb die opleiding intuïtieve ontwikkeling en de opleiding spiritueel genezer gevolgd en nu volg ik die Vipassana meditatie. Het is eigenlijk zoals een auto: die moet je ook onderhouden. (R7, lines 266-268)

⁴⁷ Hij is een voorbeeld van hoe ik ook wil leven en hoe ik in het leven wil staan. En zoals ik vind dat iedereen dat eigenlijk zou moeten doen. Hij is echt een soort leraar voor mij. Het is echt heel fijn om zo iemand in je leven te hebben! (R3, lines 124-126)

seems to be the spiritual courses. The four persons who got involved in that, evaluated these courses as really positive and gave the courses an important place in their spiritual life.

4.4.3. Cult Movement

One of the respondents, Harry, told me that he was involved in the Freemasonry movement. He told me:

'I'm a Freemason for thirty five years already. At the moment, I'm the Warden of my Lodge, which means that I'm the member of the board who is appointed as the conscience of the lodge. It is my task to ensure that everyone acts as the Freemasons ought to do and to summarize what happened at the evenings. I give, in a manner of speaking, a commentary. Moreover I take care of the whole program, all lectures and all temple meetings. I'm part of a lodge where only man may become a member, but there are also lodges where women can become a member as well. It is a secretive organisation. People have to ask if it is possible to become a member. No one is asked to become a member.'⁴⁸

And:

'If you want to become a Freemason, you should believe it is important to deal with questions about the meaning of life and you should believe it is interesting to learn from people who think in different ways about these questions. Freemasons assume that each person is right and we can learn from each other. In this way, you can stimulate your own development. That is the aim of the Freemasonry.'⁴⁹

Hearing the stories about the Freemasonry I realised that this organisation has some of the main characteristics of the Cult Movement: It is a fully developed organisation which deals with spiritual questions and the words spoken in the Lodges are exclusive for the adherents of the Lodge. Moreover Stark & Bainbridge describe that most members continue to lead regular lives – they work, marry, rear children, have hobbies, take vocations, and have contact in the ordinary way with non cult members such as family and friends (Stark & Bainbridge, 1985). These points all fit with the story of Harry. But on the other side, Stark & Bainbridge describe that cult movements are movements where dual membership with another faith is out and social change, by converting others, become central to the group agenda (Stark & Bainbridge, 1985). These points do not fit with the story of Harry, who said that the wish to proselytize people is awful (Harry, line 235).

⁴⁸ Ik ben vrijmetselaar, al ongeveer 35 jaar. Ik ben daar redenaar, dat betekent dat ik degene van het bestuur ben die aangesteld is als het geweten van de loge. Het is mijn taak om toe te zien dat er gehandeld wordt zoals de Vrijmetselaars dat behoren te doen en om samen te vatten wat er de avonden gebeurd is. Ik geef als het ware een nabetrachting. Verder verzorg ik de gehele programmering, alle lezingen en tempelbijeenkomsten. Ik zit bij een loge waar alleen mannen lid mogen worden, maar er bestaan ook loges waar ook vrouwen bij zitten. Het is een besloten club. Je moet vragen om lid te kunnen worden, je moet je aanmelden. Er worden geen mensen gevraagd om lid te worden. (R6, lines 38-45)

⁴⁹ Vooral ook omdat het kenmerk voor die organisatie is dat je het belangrijk vindt om bezig te gaan met de zin van de dingen en dat het zo interessant is om te leren van andersdenkenden. Vrijmetselaars gaan ervan uit dat ieder mens gelijk heeft en dat je van elkaars gelijk kan leren. En dat je zo dus je eigen ontwikkeling kan stimuleren. Dat is het doel van de Vrijmetselarij. (R6, lines 132-136)

Considering the description of what a cult movement is in the work of Stark & Bainbridge, it is doubtful if Freemasonry is really one. Nevertheless, it becomes clear that respondent Harry evaluates the organisation of the Freemasonry positively.

4.4.4. Sect

There is only one respondent, Desiree, who told me that she got involved in a sect. She said:

'The fact that I was involved in such a church [*an evangelical church, red.*] and the fact that several friends got into mission, made me choose to go to a discipleship trainings school at Youth with a Mission. Somewhere I got the idea that my doubts would disappear if I submerged myself in it. Then, I thought, it will be as easy for me as it is for other people. At that time I quit my job and left my home and I moved to England to get more lessons. Nevertheless, after two months the bomb burst. My conclusion was: Youth with a mission is a sect! When I got involved in Youth with a Mission, I did not see that of course. But: the group pressure was immense and there was no place for any doubt. There was no privacy and there was no respect for who you are. Everyone had to become a sort of Paul and that did not feel good!' ⁵⁰

As we look at the story of Desiree we should wonder if she really got involved in a sect. A main characteristic of sects according to Troeltsch is that they does not want to educate everyone in the world (Troeltsch, 1931, 339 in: Woodhead & Heelas, 2000). At the website of Youth with a Mission we can find the sentence: 'our main focus was giving young people opportunities to demonstrate the love of Jesus to the whole world' (Youth with a Mission). So, Youth with a Mission seems not to be a group which isolates itself from the world. Moreover, according to Troeltsch sects maintains a clear distinction from other forms of social organisation and they believe that only people within the sect will be saved (Woodhead & Heelas, 2000). The sentence 'Youth With A Mission is an international volunteer movement of Christians from many backgrounds, cultures and Christian traditions, dedicated to serving Jesus throughout the world' (Youth with a Mission) seems to say the opposite. About who is saved and who is not is nothing said at the website of Youth with a Mission. Even so, the story of Desiree about Youth with a Mission contains elements which fit with the definition of sect. Troeltsch said that 'the sect is a voluntary community whose members join it of their free will. [...] An individual is not born into a sect; he enters it on the basis of conscious conversion.' (Troeltsch, 1931, 339 Woodhead &

⁵⁰ 'Nou ja, maar het feit dat ik in zo'n kerk zat en allerlei vriendinnetjes had die de zending ingingen, zorgde ervoor dat ik ervoor gekozen heb om een discipelschapstrainingsschool te gaan doen bij Jeugd met een Opdracht. Want ik had ergens het idee dat: als ik me er maar helemaal in onderdompel dan gaan die twijfels vast wel een keer weg. Dan heb ik er waarschijnlijk even weinig moeite mee als al die andere mensen. En ik heb daar dus mijn baan en mijn huis voor opgezegd en ben naar Engeland gegaan om daar nog meer lessen te krijgen. Maar na 2 maanden is de bom gebarsten. Mijn conclusie is: Jeugd met een opdracht is een sekte! Maar ja dat zag ik op dat moment natuurlijk niet zo. Er was zo'n groepsdruk en er was geen ruimte voor twijfel. Er was geen privacy en geen respect voor wie jij als persoon bent. Je moest echt een soort Paulus worden en dat voelde echt niet fijn!' (R2, lines 219-229)

Heelas, 2000). Moreover, Woodhead and Heelas lined out that sects demand a very strict loyalty of its members.

So, although Desiree had the idea that she got involved in a sect, according to the scientific definitions it is questionable if she did. Youth with a Mission fits in certain aspects with the definition, but with other important components it does not. Nevertheless, Desiree experiences with the organisation of Youth with a Mission are undividedly negative.

4.4.5. Church

Almost all respondents grew up in the church. In most families of my respondents it was obvious to go to the church every Sunday at least once. Three respondents told me about memories about the catechism (lessons on Christianity given by the minister or pastor) they were forced to visit. Many remember the catechism as a place where they discovered that they asked questions which the church could not answer adequately (Desiree, line 61 and Catherine, lines 55-56).

After youth, four out of ten respondents who went to the church as a child broke up with church after youth. It is remarkable that three of these four nevertheless married in church and baptised (some of) their children. They all three told me, it was unthinkable that they would not do that. In that period of time everyone married and baptised their children in church, even as it was unclear if they really believe all the things said in church.

Two respondents changed church direct after their youth, but still kept going to a church. One (Desiree) took a pause for a few years, but when she was a student she once went into a church where she was surprised about the trendy music and the beamer in church. Currently both do not visit a church anymore. And four respondents kept going to the same (type) of church where they went as a child. They are still going there.

Currently, four of the twelve respondents still go to the Sunday services in church regularly. One of them (Trauls) mainly does so because he thinks it is important for his growing children, because he expects that church is a context where the kind of meeting which is important for him (and thus for his children) will take place more often than in, for instance, a sport club. But: the Sunday services are not really important for his own spiritual life, anymore. Nevertheless, the Bible study group he is joining once in the two weeks, he sees still as an important and inspiring place.

Also two other respondents who visited the Sunday services regularly, Gene and Ann, said that the Bible group (or 'leerhuis') is really important for them. They experienced that they got more personally challenged and engaged in these groups than in the Sunday services.

In the story of Francis one can hear that the church may function as an important social meeting point and a place where she can spend her time, with organizing things etcetera, useful. All her life she 'worked' in church as a churchwarden, youth worker, scripture reader during Sunday service and board member. When she told about her relationship with the church in various periods in her life, I asked several times what the substantive ideas in church meant for her in that period and then she said things such as:

'No, the pastor who served the church at that moment did not address me.'⁵¹

And about the importance of the church as a social community she said:

'Yes, those talks during the drinks are important. It is like the serving of coffee after church time at our church. It became the eighth sacrament in the Old Catholic Church. It is really important.. Drinking coffee after service is for some people more important than the service itself. Some will stay an hour or longer! That meeting up is so important for them! *Is it also important for yourself?* Yes, because it is the place where you really meet people and it is very cosy. *Is there happening more then at..* Yes, sometimes there will happen more at the meetings during coffee time then at the service.. Everyone is full of the service, some people grumble, others do not.. It does not matter. But you are sharing with each other. I think it is a really important part of being church, that meeting up, yes..⁵²

Some other respondents tell that they still go to a Sunday Service now and then, for instance for a baptism, marriage or burial. And Desiree sometimes goes into church to see if it is easier for her to be there, by now. Desiree and Lea told me that it is hard for them to go to church. They said it is disgusting to hear all the clichés about Jesus again (Desiree, line 240), to get the feeling they are prescribing again what your opinion should be, to hear theological ideas defended which they could not agree with (Lea, line 175). Brenda, on the other hand, told me she will feel good when she is in church for instance for a burial. She told me:

'It is, ok to be there, because also when there is a Bible reading, I can understand it totally different from how I understood it in earlier times. Now I can look behind the words.'⁵³

Catherine told me about her sporadic church attendance:

⁵¹ Nee, de pastor die er toen was, die sprak mij helemaal niet aan. (R10, line 168)

⁵² Ja precies, dus dan is dat borrelgesprek wel even belangrijk. Net als de koffie na kerktijd bij ons, dat is het achtste sacrament van de Oud-Katholieke kerk geworden.. dat is heel belangrijk.. Dat koffie drinken dat vinden sommige mensen zo belangrijk, aan het einde van de dienst. Sommige blijven soms wel een uur hangen! Of het nou kerstmis is of Pasen.. en die ontmoeting die is zó belangrijk. *Ja, ook voor jouzelf?* Ja, want dan leer je de mensen kennen en ja.. dat is heel gezellig.. *Gebeurd daar soms meer dan bij..* Ja, soms gebeurt er meer dan bij de kerkdienst, bij de ontmoeting. Iedereen zit vol van de kerkdienst, de één moppert en de ander niet, dat maakt niet uit. Maar je wisselt met elkaar uit. Ik denk dat dat een heel belangrijk onderdeel van de kerk. Dat ontmoeten, ja. (R10, lines 309-319)

⁵³ Maar ik kom nu natuurlijk nog wel eens in de kerk met begravenissen en zo en dan kan ik daar heel goed zijn. Ook als Bijbelgedeelten voorgelezen worden dan kan ik het op een heel andere manier begrijpen dan vroeger, omdat ik nu achter de woorden kan kijken. (R9, lines 335-338)

'Sporadic, with Eastern and Christmas and sometimes at a Sunday I joined my parents as they went to the Catholic Church where I went as a child. But then I was sitting there more as a reflective person, who found it interesting to see that everything was still happening in the same way as ten years ago.'⁵⁴

And she told that the Sunday Services of Blossom function for her like a substitute for the church (Catherine at focus group 1, line 29).

In more general evaluations of the church as an institute, people mentioned the following positive points of the church:

- The churches are a place of social meeting and social connectedness (Trauls, Ann, Lea, Francis)
- The churches are places where people can get teachings (Ann, Lea).

Negative points which the respondents mentioned about the church were:

- The churches reject people's lifestyle (Ann, Lea).
- The churches seem to think that laws and rules are more important than people (Lea and Gene).
- The churches are afraid of modernity (Lea).
- The churches do not pay any attention to the 'here and now' (Lea, Trauls).
- The churches believe in the awful idea of prosperity as a sign of God's grace (Lea).

Remarkable is the tone in which some of my respondents spoke about the church. People who grew up in church and broken up with church somewhere in life, talk with a lot of irony about the institute. Some examples to illustrate this are:

'The church is clearly not meant to sit together and feel fantastic and just wait until Jesus comes back! People say: 'we are going to a golden city' and more of such nonsense [*with an uplifted voice and clear emotion*]. I do not understand where people get these ideas.. I am often thinking: what are they doing [*emotional*]?' ⁵⁵

⁵⁴ Nou ja, ik ging nog wel eens met mijn ouders naar de Katholieke kerk met Kerst of Pasen of heel af en toe als ik nog wel eens op zondag bij mijn ouders was. Maar dan zat ik daar wel meer als een beschouwend iemand, die het dan leuk vind om even weer te zien hoe het daar ook alweer was. (R3, lines 169-172)

⁵⁵ De kerk is duidelijk niet bedoeld om met z'n allen op één kluitje te zitten en ons zelf fantastische te voelen en maar wachten tot Jezus terugkomt: 'want wij gaan dan naar de gouden stad' met weet ik wat voor onzin allemaal [*erg stemverheffend en emotioneel*]. ik begrijp ook niet hoe mensen ooit bij dat idee zijn gekomen hoor.. dat dat zo moet.. dan denk ik echt: wat doe je daar nou toch [*emotioneel*]?' (R5, lines 323-326)

'The church sucks also, because she reduces life to a waiting room [*uplifted voice*] 'we are waiting here, until we are collected, until the trumpets blare and then: everything will work out perfect, brothers and sisters..' Well, often I think: nothing is working out perfect! I'm not waiting for that blaring, if it is going to happen.. We have to do it here and now.. if we are not good here on earth, then there will be no heaven, because there is no heaven here!'⁵⁶

'At a certain moment I thought: 'If you could blather, you could give a sermon about Pietje Bel, page 2, line 4.' From that moment on, it was not required anymore to go to church. *By yourself?* O yes, my family still required me to go to church, it was unthinkable that I would not go. But, I had found a way of passive resistance. My family gave quite a lot of money to collection. I got 50 cent pocket money, and then there were six guilders per child for collection. I picked up all collection money and never put it in the collection box. I got a big amount of pocket money. I have stolen directly from God and I felt guilty about it... Yes? Yes, but I did it.. I actually did it till I went studying '⁵⁷

Looking at all the stories about the church one can conclude that for four people the church played a role in their whole life. And although they criticise certain points, they still see the participation in church activities as a valuable part of their (and/or their children's) spiritual search. Two persons did not visit church as a child and also did not really participate in church activities later on in their life. Four respondents broke up with church directly after youth. The relationship between the church and these people has cooled down, but most are not really averse to it.

The remaining two respondents have had a real struggle with/in the church. Being in a church today's tough for them, because they associate it with negative experiences in the past.

4.4.6. Answer on sub question four

As predicted by Possamai, none of the spiritual seekers of today participate or have participated in only one type of organisation. For that reason it is hard to say something in general. But, taking above paragraphs in consideration we can conclude that only about the sect and the cult movement there are unambiguous assessments because by both of these types of organisations there was only one person who (seems to) said something about it. The appraisal of the sect was clearly negative, while the appraisal of the cult movement is clearly positive.

⁵⁶ Wat ik ook echt kut vind aan kerken, dat ze dit leven reduceren tot een soort wachtkamer [*stemverheffend*].. we gaan hier zitten tot we opgehaald worden, wanneer de laatste bazuin klinkt en dan komt het goed, broeders en zusters.. nou dan denk ik: er komt helemaal niets goed! Ik zit helemaal niet op die toeter te wachten, als die er al komt..Je moet het hier en nu doen.. als we het hier niet goed doen, dan is er geen hemel, omdat die hier niet is! (R5, lines 469-474)

⁵⁷ Ik dacht op een gegeven moment: Als je nou goed kunt lullen kan je ook een preek houden over Pietje Bel, bladzijde 2, regel 4. En vanaf dat moment hoefde ik niet meer. *Van uzelf?* O ja, van mijn familie, pfuh ik moest naar die kerk, ondenkbaar dat ik niet ging! Ik had een vorm van lijdzaam verzet daartegen. De familie gaf vrij veel aan de collecte. Ik had twee kwartjes aan zakgeld en dan lagen er zes guldens per kind voor de collecte en die pikte ik dan en die stopte ik nooit in het zakje. Ik had fors zakgeld daardoor. Ik stal rechtstreeks van God en daar voelde ik me heel schuldig over.. *Ja?*Ja, maar ik deed het wel [*lachend*]. Dat heb ik eigenlijk altijd gedaan, tot ik ging studeren. (R6, lines 78-88)

Moreover, we saw a tendency to assess client cult activities in the negative. Many of the respondents did not have the feeling that the readings or healings they had were really substantive contributions to their spiritual growth. Nevertheless, two persons would assess in positive about the contribution of the healings to the quality of their spiritual life and four person asses in positive about the contribution of spiritual courses.

The appraisals about the audience cult were quite positive. Internet and books play an important role in the spiritual searches of the respondents. They have the feeling that internet and books give them access to the information that they are longing for. The places where people can physically meet up with other people (at fairs), which is an element of client cult even, are assessed in negative. The fairs are seen by many respondents as superficial and only worth visiting once for entertainment reasons.

Besides this, we see that in four cases the church still plays a prominent role. Elements from other types of organisations are consumed also, but the church still plays a significant role in the search for meaning of some of the respondents. Nevertheless, the interviews with the respondents confirm the generally accepted conclusion that for most people the church as an institute has been dismissed.

4.5. What are the main arguments for subscribing to the mailing list?

The parts of the interviews which deal with the subject of the first contact between seeker and Blossom roughly can be divided into two types. First there were respondents (7 out of 12) who became a member of the Blossom mailing list, because they were in the network of the founders or they were a founder themselves. The people who started Blossom invited many of their friends to be on the mailing list and the activities that would be organised by them. They asked their friends, (ex)-colleagues and acquaintances also to invite other people. In short: Many people are at the mailing list of Blossom, because they know people who think that the activities and/or the philosophy of the network may appeal to them. The fact that the people agree with being on the mailing list, indicate that the people who invite these people know right what their interest are.

The other group of respondents (5 out of 12) came into contact or think that they came into contact with the network organisation via the internet, newsletters of other organisations, an article about a Blossom-activity (De Zinroute) in the newspaper. Particularly people who thought that they became in contact via the internet, did not know exactly where and how they have heard or saw for the first time something about the network organisation Blossom. Four respondents indicated that the Zinroute was the first activity organised by Blossom that they heard or read about. The Zinroute has been organised by Blossom twice by now (in 2010 and 2011). In this activity people got the possibility to meet three different religious organisations in

Utrecht in one afternoon. In smaller groups people walk along inspiring places In Utrecht and visit three buildings which are used for religious/spiritual purposes. The users of the buildings tell about the religious/spiritual activities which they undertake at this place. The answers of the respondents make clear that this activity is considered as an inspiring activity. Of the four respondents who indicated that the Zinroute was their first contact with Blossom, only two participated in the Zinroute.

When I asked people if they expect to remain on the mailing list, all said 'yes, at least there are no plans to remove myself from the mailing list yet'. A few arguments are given:

'Anyway, their e-mails are fairly unthreatening, so maybe I will remain for now on that mailing list.'⁵⁸

'If it really is as open as it feels to me, then people will stay a bit longer'⁵⁹

'I think people will keep coming if they are really touched'⁶⁰

Nevertheless, the respondents also said several times that they would not promise that they are still on the mailing list in a year. People say that they will remain on it, when it still feels good. The respondents give me the feeling that it will be ok to be on the mailing list, because Blossom will send an e-mail once in a while. Mainly they send an e-mail only to invite people for a particular activity. The e-mails which they send are not annoying. At the other hand: the low frequency of the e-mails cause also that people feel not really connected with Blossom, testified by the following quote:

'Do you feel connected to Blossom? No, once in a while I get an e-mail, but that is not really connectedness. Maybe, the connectedness will be there when they are going to organise more activities'⁶¹

In short: People came into contact with the network via people they know or via articles in a newsletter, internet website or a newspaper. They are motivated to stay in touch because of the openness of the network, the unthreatening tone of the mails and the inspiring activities. Nevertheless, often the connectedness seems to be small and the fact that people remain on the

⁵⁸ 'Maar goed: hun mailtjes zijn redelijk onbedreigend wat ze sturen, dus misschien blijf ik voorlopig nog wel op die mailinglist staan' (R2, line 315)

⁵⁹ '*Denkt u dat u nog lang op de mailinglist van Blossom zal staan?* Nou ik weet dat dat vrijwel nooit het geval is tegenwoordig, maar het valt me op dat ik best vaak dezelfde gezichten zie. Maar ik denk dat het ook een beetje afhangt van hoe vrij en open het is. Als het echt zo open is als het bij mij voelt, dan zullen mensen wel wat langer bij zitten. *Bent u van plan nog wel een tijd op de mailinglist te staan?*'ja hoor.' (R6, lines 247-253)

⁶⁰ Ik denk dat mensen als ze echt ergens door aangeraakt worden wel blijven komen. (R7, lines 222)

⁶¹ '*Voelt u zich verbonden met Blossom?* Nee. Ik krijg af en toe een mailtje, maar dat is niet echt een verbondenheid. Misschien komt dat nog als ze meer dingen gaan organiseren die me aanspreken. (R8, lines 105-107)

mailing list also seems to be caused by the fact that the messages of the network are not annoying enough to undertake action. There is little enthusiasm for being a member of the mailing list. No one says that being a member of the mailing list is really important for him or her.

In the five paragraphs of this chapter the different sub questions are answered and the data is shown. In the next chapter the main research question is answered. In chapter six attention is paid to what these findings may mean for the scientific literature and the further scientific research in this field.

5 Discussion

The aim of this research was to get more insight in the roles played by (types of) organisations, in particular the network organisation, in the spiritual search of individuals. A secondary aim was to get more insight in which methods can be used best to study today's spiritual seekers.

To discuss those aims I will first reflect on the functioning of the organisation types mentioned in figure 3 in paragraph 5.1. The reflections from paragraph 5.1. will lead to the presentation of an enhanced version of figure 3 in paragraph 5.2.. In paragraph 5.3. the possible implications for the developments at the spiritual/religious market are presented. Finally, in paragraph 5.4 I will outline the strengths and weaknesses of this research and in paragraph 5.5 I will give recommendations on future research.

5.1. Reflections on the functioning of the different types organisations

5.1.1. Church

It is striking that the church-type of organisation played a role in eleven of the twelve stories and consequently, the evaluation of this type of organisation was the most extensively.

In chapter one the position of the church in the Netherlands in the past decennia was described and this role is confirmed by the personal stories of my respondents. Several respondents explained that the attendance of Sunday services and the rites de passages associated with the church (marriage, baptism, etcetera) were obvious values when they were between twenty and thirty years old. These values were obvious to the respondents, independent from whether they truly believed that the statements of the church were in fact 'true'. Only in later years these doubts resulted in a departure from the church. We can see the same trend in studies like 'God in Nederland'. This study shows that 67% of the Dutch population was a church member in 1966 (around the time when the older respondents were in their twenties), while only 39% was a member in 2006. Moreover, in 1966, 50% of the population visited the church regularly, while this percentage dropped to 16% in 2006 (Dekker et al., 1997). The fact that the church traditionally plays an important role in Dutch society is reflected in the scientific literature as well. In almost every study on today's religion in the Netherlands the theme 'church' gets a central position (J. Becker & Hart, 2006; Dekker et al., 1997; Dekker & Stoffels, 2009; Donk et al., 2006; Hart, 2011). The conclusion of all these studies is that church attendance and church membership decreases.

The stories of the respondents of the current study confirm this pattern. In fact we see that many of the today's' spiritual seekers who participated in this study broke with the church or at least

have a troubled relationship with the church. The respondents were for example disappointed in the way how the church dealt with many groups in society (for instance divorced people and homosexuals). Moreover, many of the respondents felt that the church was not able to give satisfactory answers to their doubts and life questions.

Even the few respondents that still visit the church turn out to be critical. They are often disappointed by the Sunday services. They indicate that they often do not agree with many of the ideas presented in the preaches. Nevertheless the Bible study groups and the personal meetings with other church members are still seen as an important source of inspiration. In particular hearing from other people how they deal with the tough questions of life, gives them new insights in how to deal with these questions themselves. We thus see that from the roles played by the church in the past, as discussed in chapter one, the church only plays the roles of providing a social network and providing a context to deal with life questions. However, these roles are not played exclusively by the church and for most of the respondents the church does not play an active role at all anymore. In my eyes Gerard Dekker asked a right question with his book 'Does de church survive itself?' (Dekker, 2010). Are the aspects which make the church a valuable place for the people still attending church really unique selling points of the church? Could these aspects not be offered by other types of organisations as well? For example, as we shall see below, the main roles of the church mentioned by the respondents: providing a social network and providing a context to deal with life questions, certainly can be provided by other organisations. Based on these observations the conclusion seems to arise that, by lack of other motivations, the fact that many of today's church members grew up in a culture where churches are seen as the place to think about religion and spirituality are their main motivations to go there. If that is true, in the end only those people who are already familiar with the church will visit the church. When less and less people grow up in church (which certainly is the case at the moment!) and less and less people find that the church provides an unique place for sharing their spiritual experiences, the traditional obvious value church attendance will decline. When this trend, as described in the literature and confirmed in the current study, continues, the church will play at most a role in the margins of society in the future.

5.1.2. Cult movements, sects, client cults and audience cults

One interesting insight arising from this research is that cult movements and sects are hardly relevant in the stories of my respondents; these types were both only mentioned once. However: if we want to get more insight in how seekers behave themselves in the spiritual market, it does not seem justified to disregard these types of organisations from the start.

On the other hand, the respondents in this study did say many things about the client cult and audience cult. However, the different respondents mentioned many different activities, which should all be filed under 'client cult', or 'audience cult'. Therefore I gave the fragments with the label 'client cult' or 'audience cult' a sub-code, which reflects the diversity of different aspects under the same label (see appendix D). Dividing the fragments with the codes 'client cult' and 'audience cult' in subgroups gave more insight in which aspects of these cults are important to the respondents and which are not.

When we take a closer look at these aspects and the way the client cult and audience cult function in the spiritual/religious field, we see for most of the respondents, most aspects of the client cult are not very important. With the medium/healer aspect they got mostly in touch only once and their motivation was mostly entertainment. Having a special personal coach for advice on their spiritual path is by many of the today's' spiritual seekers I interviewed considered to be 'too heavy'. In contrast, the respondents often said that they have their own personal contacts with whom they talk about spiritual issues and therefore they do not need a special guide for that. The only aspect of client cult which is eagerly used by most respondents is the spiritual course. Especially courses wherein the development of the own intuition is the central issue are popular and the motivation to participate is mostly instrumental. The centrality of the self and the development of the self, as shown in this aspect, is in concordance with the in the literature often posited thesis that the self occupies a central position in the spirituality of contemporary people. Despite of this, we cannot conclude differently than that the client cult does not play a substantial role in the Dutch religious/spiritual market.

When we take a closer look at the way how the audience cult functions in the network of the respondents, we see that it has a more prominent place than the client cult. However, there are aspects of audience cult as well (for instance spiritual fairs and lectures) which are not very popular. While almost half of the respondents indicated that they have visited fairs with spiritual tingled stands, they also said that it was just for entertainment reasons that they did not ignore these stands completely. The more popular aspects of audience cult are internet and books. Books help people to develop their selves by getting more wisdom and at the internet people can get inspired from new sources and they can meet interesting and likeminded people in chat rooms, at weblogs or via Skype. We can conclude that people undertake activities at the audience cult part of the spiritual market from an illumination, an entertainment and a social motivation.

5.1.3. Blossom

The idea that today's spiritual seekers create a network of spiritual/religious aspects around themselves was the basis for the development of the model of Possamaï. From the perspective of this core idea, it seemed reasonable to expect that an organisation wherein the sharing of experiences about having such an individual network of spiritual/religious aspects is the central issue, can play an important role in the individual spiritual search of seekers in the sphere of influence of such a network. In the presentation of the results we saw however that Blossom does not play an important role in the lives of many of the respondents. Only in the stories of three people (Trauls, Catherine and Gene) Blossom takes an important role. In the stories of all other respondents Blossom plays only a role because the respondents are subscribed to the mailing list. Only six of the respondents will probably relate to Blossom when they would tell the story of their spiritual life spontaneous.

When we take the individual stories of the respondents, presented in paragraph 4.2., the evaluation of Blossom as presented in paragraph 4.3 and the opinions about being at the mailing list of Blossom as presented in paragraph 4.5 into account, we could distil five core roles played by Blossom. These five roles will be mentioned below:⁶²

1. The different activities of Blossom as counter part(ner) of the church

(Trauls, Gene, Francis)

These persons still have a great commitment to the church. They visit Sunday services (almost every week) and they participate in other activities organised by the church (for instance a Bible study group or youth work). While they think the church can offer things other organisation can not offer, they also think that non-church organisations can offer valuable things as well. They think, for instance, that encounters they have at Blossom activities are really valuable for their own spiritual search. These encounters give them new insights. These people combine in their spiritual lives mainly activities organised by the church and activities organised by Blossom. It is remarkable that activities in the client and audience cult are never performed by the respondents in this group

⁶² In the lives of some respondents Blossom will play different roles simultaneously.

2. The Sunday services of Blossom as replacement of the church

(Catherine and partly Trauls)

For these people the Sunday services organised by Blossom are really important in their spiritual life. Visiting these services is one of the core activities in the spiritual lives. Although these persons have their doubts about the Sunday services of the church, they are not really disgusted about the Sunday service in traditional churches. These persons search for a place where they can pray, be silent and meet other people who are engaged in spiritual/religious questions. The main reason why they prefer visiting the Blossom Sunday service to visiting a Sunday service in church is the fact that there is more space for their own opinion, participation and 'real' encounters with other people at Blossom. The people in this group will also participate in spiritual activities of client cult, audience cult and church organisation types.

3. The activities of Blossom as element of the solitary seekership

(Harry, Emma, Desiree, Isabella)

These persons visited activities of Blossom at least once, but they do not feel obliged to visit every activity and they do not feel committed to Blossom. It is remarkable that the respondents which fit in this group never visited Blossom Sunday services. These people decide on the basis of the content of the activities if they want to go. The possibility to meet other spiritual interested people with whom they could have interesting conversations at the activities of Blossom is an important motivation for joining the Blossom activities. The people in this group see encounters with other people often as an important part of their spirituality.

This group also encompasses the more doubting people who have visited a Blossom activity. The more doubting respondents who visited only one or two activities often could not explain clearly why they visited the specific activity. However, between the lines of their story, one can hear their desire for answers on life questions and/or the wish to meet with other spiritually orientated people. The persons in this group will mainly participate in spiritual activities of client cult or audience cult organisation types.

4. The activities of Blossom as a form of entertainment

(Harry, Emma, Isabella)

An important motivation for participating in the Blossom activities of these people is the entertaining aspect of the activities. Often they indicated that the activities are about more than merely fun, but they said that the fact that the activities were amusing always was a decisive

argument for going there. The people in this group will typically belong to at least one of the other groups as well. The people in this group will mainly participate in spiritual activities of client cult or audience organisation types.

5. The mailings of Blossom as a source of information

(Lea, Joshua, Ann and Brenda)

These people read the mailings of Blossom with great interest, but have never participated in one of the activities. They see the mailing of Blossom in fact as a source of information about the currently offered spiritual activities. The seekers in this group are all solitary seekers. They sometimes will hitch on by spiritual activities of client cults, audience cult and church organisation type from the model of Possamaï, but most of their spiritual search they will do on their own or with one or two beloved ones or friends.

The roles played by Blossom as outlined above give insight into how people experience the network organisation Blossom as an actor on the religious/spiritual market. We can conclude that some people see Blossom as a church-like organisation. The characteristics of the church which they recognise in Blossom are the characteristics they appreciate most. Nevertheless, all people see Blossom also as a place where they possibly can meet people (not organisations!) with other thoughts about spirituality than they have. The contact with these total strangers, which is facilitated by the network structure of the organisation, is seen as the most remarkable quality of Blossom by many of my respondents.

5.2. The enrichments of the theory of Possamaï

Taking paragraph 5.1. in account, I will come to the following enrichment of figure 3, presented in chapter 2:

Shape/ Teleology	Illumination	Instrumental	Entertainment	Social
Cult Movement	?	?	?	?
Client Cult*	-	+	+	-
Audience Cult*	+	-	+	+
Sect	?	?	?	?
Church	+	-	-	+
Network organisation	-	+	+	+

Figure 4: (developed by myself) *Notice that the concepts of client cult and audience cult are used here in a more restrictive sense. As shown in the tables in appendix D and in the text above, there were only a few aspects of client cult and audience cult where a substantial amount of the respondents indicated their motivations for participating in this type of activity. For 'client cult' these aspects are 'spiritual course' and 'medium/healer' and for 'cult audience' the aspects are 'books', 'internet' and 'fairs'. Moreover: In the figure a + indicates that this teleology is important for people participating in an activity of that type of organisation, a - indicates that this teleology is not important for people participating in an activity of the type of organisation and a ? indicates that not enough data is available to indicate if this teleology is important for participation in activities of those types of organisation.

The fact that the analyses show that 'being in contact with other people' is a really important motivation for people to undertake spiritual tingled activities, has influenced the way how I mutated figure 3. I have chosen to add 'social' as a teleology because when we take a closer look at the stories of the respondents, we conclude that the main reason for them to meet with other people is not to enlarge their social network, but to get more insight in the answers on the questions of life. The stories and insights from other people can help the spiritual seekers to find their own answers on the questions of life and create their own spiritual framework. This framework then is subject to a constant refining, based on subsequent meetings with other individual seekers. Thus the meetings with other people are not attended (solely) for entertaining, but they are a fundamental aspect in the search of the spiritual seeker to get more insight in his or her life. It seems that in the encounter with other people for many respondents the meaning of life is displayed. Living in harmony, having it really good with people you meet, seems a genuine purpose of life for many people. For that reason the encounters with other people, summarized in the world 'social' in figure 4, is an independent teleology.

Many respondents from this study emphasized that, while their motivation to participate in a certain organisation might be social, many of the encounters with other people do not (always) take place in the context of 'organized spirituality'. In fact, most encounters take place in relationships with partners, children, parents and close friends, but even encounters with total strangers on the street are indicated as important aspects of spiritual life. In Possamaï's model and in other literature in this field of study hardly any importance is given to the social encounters outside spiritual organisations as an essential part of the individual spirituality.

Today's spiritual seekers seem eager to meet other people and to hear the stories of their quest, because these stories can act as a mirror for their selves. The stories of others can teach them on their own spiritual way. Although the respondents of this study did not mention this explicitly, we can imagine that this fact can be an explanation for the popularity of books with spiritual (auto) biographies, life stories and stories about the spiritual searches of others. In these books in a similar way a life story is told, to which the spiritual seeker can mirror him or herself.

5.3. The implications for the developments at the spiritual market

In summary we can say that organizations active at the spiritual/religious market which do not allow a substantial individual freedom (like the traditional church) typically do not appeal to contemporary spiritual seekers. On the other hand, organizations where attention is paid to the personal stories in such a way that different people can learn from each other, will probably be able to address the contemporary spiritual seeker

The fact that people get motivated by the stories on the spiritual searches of other people also can be an explanation of the fact that in particular 'books' and 'internet' are the most popular aspects of audience cult. Both in books as on the internet people can read the extensive stories about the paths and the findings of other people. Moreover people can find 'communities of like-minded people' at the internet. In fact this is facilitated by many websites about spiritual experiences which have a forum where people can discuss their own experiences or opinions. The fact that people can search anonymously and whenever they feel like it makes internet an easily accessible medium.

Because one of the central aims of the network organisation Blossom is to facilitate encounters between people (with, eventually, different views on life), one could expect that the activities of this and similar organisations could take a central place in the spiritualities of today's spiritual seekers. Nevertheless, this turns out not to be the case. In the conversations with my

respondents about the question why Blossom, or similar organizations, do not have a central place in their spirituality, two contrasting points emerged.

At the one hand people longed for more clarity about what the aim of these types of organisation exactly is and which kind of people they can expect to meet at the activities. This lack of a clear picture seems to decrease their commitment to the organization. Moreover in the case of Blossom, they feel that the frequency of activities is too low to become truly committed to the organisation. When the presentation or the identity of the organisation is more explicit and perhaps a bit more pushy, the organisation with such a potentially appealing aim (facilitating encounters between people interested in spirituality in the most broadest sense of the word) could have a more prominent place in the lives of people.

At the other hand, it becomes clear that it is precisely this vague framework of the organisation that is seen as a power. It causes that everyone feels welcome and ensures that people feel no pressure to have a certain opinion and a certain degree of participation. Many respondents indicated that as soon as only people with a certain opinion and a certain degree of participation/commitment would feel at home within Blossom, they do not want to be a part of the network. Moreover, the respondents indicated that they can best fulfil their spiritual needs, when they are not fully committed to one group or organisation.

My conclusion, which was also made and confirmed by some of the respondents at the focus groups, is that finding an organisational form wherein both the desire for clarity and the desire for freedom can be satisfied, will be next to impossible. However, because today's spiritual seekers do appear to seek both of these aspects, it will be hard to fulfil their needs with one organisation. The fact that today's spiritual seekers thus (probably) never will be completely satisfied with an organization, causes that they hardly commit themselves fully to one organisation. Organisations in the contemporary spiritual market, for that reason, have to accept that people only wish to be loosely connected to that organisation. This means that people might want to be at your mailing list, as long as you do not send too oppressive e-mails. And people might want to participate in some of the activities you organise, but only when they like it. Participation in one activity however will give no promise that they will in your next activity as well. When we take this perspective to look at the way the network organisation Blossom functions at the spiritual/religious market, we have to conclude that she seems to play her role quite well. While most respondents indicated to have valuable social encounters outside the context of an organisation as well, visiting activities organised by organisations (like Blossom) which aim for facilitating such encounters is considered a surplus value. When people continue their efforts to organise activities where people can, without committing themselves, really meet each other, network organisations like Blossom can provide a valuable contribution to the loose

networks of spiritual seeking individuals. However we should not fall for the impression that the existence of such organisations is indispensable to keep people spiritual healthy.

5.4. Strengths and limitations

Important properties of this research are the qualitative nature and the focus on the local situation of the network organisation Blossom. The choice for this type of research appears a good one to reach the goals of this research. The qualitative nature of the research resulted in rich stories of people about their experiences on their spiritual path. These stories made it possible to enrich figure 3 and to complement the ideas of Possamaï. They made it possible to get more insight in how the today's' spiritual seekers deal with and evaluate the offers made by the different organisations active in the Dutch spiritual/religious market. The fact that the entire extent of organised and unorganised spiritual aspects in the spiritual network of the seeking individuals is taken into account, provides a solid basis for the conclusions in the research. In many other studies (for instance the more recent studies of Possamaï), only a certain part of the spiritual life of people is taken into account. Because the possibility for serendipity was kept open in this research project, the importance of the encounter with other people could come to light.

Another strength of this research is the focus on the network organisation. The focus on the interaction between spiritual interested people in a network organisation (and thus not only on the way how individuals form a network around themselves) was a focus by my knowledge never chosen by other researchers. The focus on this organisation potentially gave more insight in how networks of individuals interact with each other and it gave answer on the question if encounters between people with all their own network around them will be valued positive or not. Also strengths and weaknesses of these types of organisations could come to light in this way. Nevertheless, in practice only some of the respondents told anything about important aspects of their spiritual life that originated in the network organisation.

Another strength of this research is that it included people from several different circles of the organisation. I interviewed a person who belongs to the inner circle of the core group, but also people who never attended an activity and who did not know any other person involved in the network organisation. This is the result of the random sampling.

Although the fact that the qualitative nature and the focus on Blossom could be seen as strengths, both aspects could also be seen as a limitation. Because of the qualitative nature of the research, the amount of people included in the respondent group in this research is small. Because of that, the extent to which the results of this study on the role played by a network organisation can be generalized to the working of network organisations in general is small.

Moreover, because only a small amount of the members of the mailing list of Blossom were included, even a generalization to the complete network of Blossom is hard to justify.

Three more limitations have to be mentioned. In the first place the fact that the focus in the original interview scheme, was on the different (types of) organisations in the model of Possamaï. The importance of other aspects of the spiritual lives of the first interviewed people is less pronounced than the importance of that in the stories of the later interviewed people. In the latest interviews I added the question: which aspects do you see as core aspects of your spiritual life? Mostly, I asked this question before I started asking questions about spiritual fairs, reading books and magazines and visiting mediums or healers.

Second, is the fact that not all respondents appeared to be able to tell the story about their spiritual life in a structured way. Even probing did not help in some cases. In the transcriptions of the interviews, several of these moments can be seen. Some parts of the interviews, however, are therefore not usable. Also questions about what the differences are between 'being religious' and 'being a believer' could not be answered clearly by all respondents. Although this is an outcome interesting result on its own, which provides relevant insights for the methods used in the field of study of this research, it is unfortunately that such questions probably always have to remain unanswered.

A final limitation that has to be mentioned is the fact that I was inexperienced with conducting focus groups. In particular during the first focus group meeting, I was searching for the right way to do it. Although the first focus group meeting gave useful insights, probably deeper conclusions could have been drawn when I had more experience conducting focus groups. The fact that only five respondents took part in one of the focus groups reduces the extent in which the focus groups validate the results of the data obtained by using other research methods.

5.5. Recommendations for further research

In chapter 2 I focussed on what is written about (types) of organisations in the spiritual field and the (new) hypothesis of Possamaï wherein he posed that today's' spiritual people constitute their own spiritual network around them. Activities organised by different types of religious/spiritual organisations are then all assumed to be part of the network of one individual spiritual seeker. It is remarkable that Possamaï does not focus on this whole network in his last publication (which was available only in the last phase of writing on this report). In the Handbook of Hyper-real Religions he instead focuses only on aspects of audience cult. In this book a set of case studies is presented which show how (groups of) people deal with aspects of audience cults in their spiritual life. A survey is presents where respondents were asked from which sources they find spiritual inspiration in their religion and/or spirituality. The response

options were: 'computer games', 'graphic novels', 'films', 'music', 'nature', 'novels', 'philosophy', 'television series', 'no my only source of inspiration is from my religion and/or spirituality' and 'other' (Possamaï, 2012, p.11). It seems that the broad view of the whole spiritual field which Possamaï took in the Handbook of New Age, is narrowed (but maybe deepened) in this publication by looking only at client cult aspects. Given Possamaï's convincing argument for the need to shift to a network paradigm in the Handbook of New Age, the change of focus in his most recent work is remarkable and in my opinion not completely justified.

I think that future research on the broad scope of the whole network around the individual spiritual seekers is more valuable than only focusing on a part of this network. Focusing on certain parts of the network around individual spiritual seekers will only result in more information about things we already know, while a broad approach might possibly give us new insights. Because even the contemporary spiritual seekers themselves are not clear on what the core of their spirituality is, we have to figure this out first. If we don't, the risk is that we are going to do in-depth research on aspects which in fact turn out to be only minor points from the perspective of the spiritual seekers themselves.

Another point to take into account in future research is the following. In chapter 3 I presented an overview of the common methodology in this field of research. Discussing the methodologies, I concluded that a qualitative approach will be most suited, because today's spiritual seekers do not appear to fit in the categories traditionally used in quantitative studies in this field.

The results of this research show indeed that the traditional categories are not adequate to describe today's spiritual seekers. The interview fragments dealing with the questions what the concepts 'being spiritual', 'being religious' and 'being a believer' mean to the respondents, make clear that using these concepts in quantitative research must be done with extreme caution. When someone says he sees himself as religious, we cannot assume that he will mean the same thing as someone else who is saying the same. About the meaning of the concept 'being spiritual' seems to be the least disagreement, but even this concept has to be used with extreme caution.

In chapter 3 I also argued for performing analyses both from an etic and an emic perspective. The discussion shows the surplus value of the analyses from an emic perspective. Due to the analyses from the emic perspective, the analysis of the data could go beyond the concepts presented in figure 3, resulting in the revised figure 4. Therefore an important recommendation for future research in this field is to keep serendipity by also performing analyses from the emic perspective. The frameworks for doing qualitative research in this field are until now only explorative, so it is important to be alert of any gaps or shortcomings inside them. Further explorative, qualitative studies will hopefully result in more fitting frameworks and methods.

Taking the rest of this research report into account some specific recommendations for further research will be given in this paragraph. In the first place it would be interesting to perform a study like the present one, in another (sort) of network organisation in the religious/spiritual field. Such a study would give more insight in the validity or invalidity of the present study. For instance it would be interesting to test if books and internet are the most used aspects of audience cult activities, in other populations as well. Moreover, it would probably give even more insight in the strengths and weaknesses of network organisations as actors in the spiritual market.

In the second place, it would be interesting to follow the still on-going spiritual search of the respondents of this study. In particular it would be interesting to see if Blossom, the other (types) of organisations in the spiritual market and the aspects important in the spiritual life of these people which are not organised, still play the same roles in their spiritual search when we ask them the same questions in a few years. Such a study would give a better qualitative image of how the spiritual search of people develops over a longer period of time.

Another interesting suggestion for further research will be to perform such a study in an international context. Would a study on spiritual seekers in other parts of the world/Europe show the same patterns or not?

In the fourth place, I think the conclusions of this research made clear that further research on the meaning, the shape and the context of encounters and meetings between people which are experienced as essential part of the spiritual search is necessary. This subject has got definitely too little attention in the publications of the last years. Interesting questions are: When is an encounter or a meeting with someone classified as 'part of the spiritual search'? In which contexts will 'spiritual encounters/meetings' take place? Finally it will be interesting to study if 'spiritual encounters' will take place in what The Netherlands institute for Social Research has classified as informal (religious/spiritual) groups.⁶³

⁶³ For more information see:

http://www.scp.nl/english/Publications/Summaries_by_year/Summaries_2011/Informal_groups, retrieved at June 15, 2012

6. Conclusion

In the previous chapter I discussed the implications of my interviews which led on the one hand to a classification of the roles Blossom plays in the lives of the respondents and on the other hand to a refinement of the theoretical model of Possamai. With these new insights we are able to answer the main question of this research:

How is the network organisation Blossom functioning in the dynamics of the religious/spiritual market?

In discussing the function of Blossom in the lives of the respondents, it became clear that it is difficult, if not impossible, to single out one function of Blossom that fits for all respondents. It appears that today's spiritual seekers are too diverse in their opinions, wishes and convictions, to be described by a simple model. To cope with this problem, I defined five different roles played by Blossom in the lives of the respondents in paragraph 5.1.3. Using these roles, I was able to capture the diversity of the functioning of Blossom within the spiritual network of the respondents. One striking feature in this classification is that many of the respondents explicitly define the role of Blossom in relation to the church. This shows that, while most respondents do not participate actively in the church (anymore), the church remains the contra point in the spiritual life of today's spiritual seekers.

When trying to understand the function of an organization in the lives of people, it is important to understand the motivations for people to participate in such an organisation. One important conclusion of the current research is that for many contemporary spiritual seekers, the 'social' teleology is one of the most important. One should realize that this social teleology is truly seen by the respondents as a goal of life, instead of a mere chit chat. It appears that a good encounter with another individual, gives meaning to the lives of today's spiritual seekers. Not only does Blossom itself aim to facilitate these types of encounters, but also many of the respondents recognize Blossom as a place where these types of encounters possibly could take place. In this way Blossom appears to potentially have a function in the spiritual network of the respondents, by providing a service (facilitating social encounters), which fits the needs of today's spiritual seekers.

However, for most of the respondents I saw that Blossom did in practice not fulfill this role. The main reason for this seems to be related to the loose nature of the organisation. On the one hand the lack of obligations when participating in an activity of Blossom appears to be a prerequisite for today's spiritual seekers to join at all in the activities. However, this same lack of obligations, and the associated vague identity of the organisation also seem to prevent the participants of

feeling connected to the organization. The participants feel no obligation to stay in touch with Blossom, so in fact it is the freedom that drew them to the activities in the first place, that makes them also feel free to miss any other activity. Because of this paradox, neither Blossom, nor probably any other spiritual organization, plays a single defining role in the lives of today's spiritual seekers. Although spiritual (network) organisations could facilitate in the needs of contemporary spiritual seekers, many of the respondents have indicated that in the end they do not necessarily need such an organisation to be spiritually healthy.

7. References

- Becker, H. (1960). *Soziologie als Wissenschaft vom sozialen Handeln*. Wurzburg: Holzner Verlag.
- Becker, J., & Hart, J. de (2006). *Godsdienstige veranderingen in Nederland: Verschuivingen in de binding met de kerken en de christelijke traditie*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Berg, E. v. de., Houwelingen, P. van., & Hart, J. de (2011). *Informele groepen: verkenningen van eigentijdse bronnen van sociale cohesie*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Bernts, T., Dekker, G., & Hart, J. de (2007). *God in Nederland 1996-2006*. Kampen: Ten Have.
- Bernts, T., & Kregting, J. (2010). *De kerk telt - De maatschappelijke waarde van parochies en gemeenten*. No. 594. Retrieved from <http://www.ru.nl/kaski/onderzoek/publicaties/2010-0/>
- Bloch, J. P. (1998). *New spirituality, self and belonging: how new agers and neo-pagans talk about themselves*. Westport, CT.: Preager Publishers.
- Blossom. (2012). *Over ons*. Retrieved June, 20, 2012, from http://www.bloomingpeople.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=14
- Campbell, B. (1978). A typology of cults. *Sociological Analysis*, 39(3), 228-240.

Daiber, K. F. (2002). Mysticism: Troeltsch's Third Type of Religious Collectivities. *Social Compass*, 49(3), 329-341.

De nieuwe dialoog. (2006). *CIVICUS civil society index report for the Netherlands*. Retrieved from <http://home.medewerker.uva.nl/m.e.a.hurenkamp/bestanden/Civil%20Society%20-%20Civicus.pdf>

Dekker, G. (2010). *Heeft de kerk zichzelf overleefd? Beschouwingen over de rol van de kerk in de moderne samenleving*. Zoetermeer: Uitgeverij Meinema.

Dekker, G., Hart, J. de, & Peters, J. (1997). *God in Nederland: 1966-1996*. Amsterdam: Uitgeverij Anthos.

Dekker, G., & Stoffels, H. C. (2009). *Godsdienst en samenleving. Een introductie in de godsdienstsociologie*. Kampen: Kok.

Donk, W. B. H. J. van der, Jonkers, A. P., Kronjee, G. J., & Plum, J. J. M. (2006). *Geloven in het publieke domein*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Ebels, P. (2010). *God in Brussel: die eeuwige religie de EU*. Retrieved 9-1-2012, 2012, from <http://www.groene.nl/2010/30/god-in-brussel>

Fuller, R. C. (2001). *Spiritual, but not Religious - understanding Unchurched America*. New York: Oxford University Press.

Gillen, P. (1987). The pleasures of spiritualism. *ANZJS*, 23(3), 217-232.

Hart, J. de (2011). *Zwevende gelovigen - oude religie en nieuwe spiritualiteit* (1st ed.). Amsterdam: Uitgeverij: Bert Bakker.

Heelas, P., & Woodhead, L. (2005). *The spiritual revolution*. Oxford: Blackwell Publishers, Ltd.

Kooij, J. (2010). *Sociaal engagement en ongebonden spiritualiteit: een motivationeel perspectief*. (Master, Universiteit Utrecht). Retrieved from <http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2010-0608-200202/UUindex.html>

Kregting, J., & Bernts, T. (2003). *Spiritualiteit in Nederland*. No. 505. Nijmegen: KASKI.

Meeuws, H. J. M. (2007). Diaconie en caritas in de Rooms Katholieke Kerk in Nederland. *Diaconie En Caritas in de Rooms Katholieke Kerk in Nederland, 2012* (June), 9-11.

Plaisier, A. (2011). *De hartslag van het leven*. Protestants Kerk in Nederland.

Possamai, A. (2000). A profile of New Agers: social and spiritual aspects. *Journal of Sociology*, 36(3), 364-377.

Possamai, A. (2007). Producing and consuming new age spirituality: the cultic milieu and the network paradigm. In: D. Kemp, & J. R. Lewis (Eds.), *Handbook of New Age* (1st ed., pp. 151-166). Leiden: Brill.

Possamai, A. (Ed.). (2012). *Handbook of Hyper-real Religions* (1st ed.). Leiden: Brill.

Protestantse Kerk Nederland. (2010). *De kerk en de democratische rechtsstaat: een handreiking bij het synoderapport*. Utrecht: Protestantse Kerk Nederland.

Rijksmuseum. *Fishing for souls*. Retrieved June 14, 2012, from

http://www.rijksmuseum.nl/aria/aria_assets/SK-A-447?lang=en

Rooms Katholieke Kerk Nederland. (2012a). *Dialogo*. Retrieved June, 15, 2012, from

<http://rkkerk.nl/asp/invado.asp?t=show&var=1044>

Rooms Katholieke Kerk Nederland. (2012b). *Kerk en samenleving*. Retrieved June 15, 2012,

2012, from <http://rkkerk.nl/asp/invado.asp?t=show&var=1044>

Rooms Katholieke Kerk Nederland. (2012c). *Medische ethiek*. Retrieved June 15, 2012, 2012,

from <http://rkkerk.nl/asp/invado.asp?t=show&var=1059>

Schnabel, P. (2000). Overheid tussen overlaten en overhalen: een eeuw van wisselende verhoudingen in de zorg voor ziekte en gezondheid. *Overheid en gezondheid in de twintigste eeuw: verslag van het symposium ter gelegenheid van het vijftienvigjarig bestaan van de Stichting Historia Medicinae op 7 mei 1993* (Rigte, R.B.M.; ed., pp. 9-29). Rotterdam: Erasmus publishing.

Stark, B., & Bainbridge, W. S. (1985). *The future of religion, secularization, revival and cult formation*. Berkeley: University of California press.

Sunier, T. (2000). Verzuilen of niet verzuilen? Dat is de vraag. *Migrantenstudies*, 16(1), 54-58.

Woodhead, L., & Heelas, P. (2000). *Religion in modern time: an interpretive anthology*. Malden, Massachussets: Blackwell Publishers, Ltd.

Wuthnow, R. (2006). *All in sync: How Music and Art are Revitalizing American Religion*. Berkely: University of California Press.

York, M. (1995). *The emerging network: a sociology of the New Age and neo-pagan movements*. Lanham, USA: Rowman & Littlefield Publicers Inc.

Youth with a Mission. *About YWAM*. Retrieved June, 1, 2012, from <http://www.ywam.org/About-YWAM>

Zevenboom, H. (2011) *De nieuwe spiritualiteit*. Retrieved December, 20, 2011, from http://www.leefbewust.com/themas/nieuwe_spiritualiteit.html

8. Appendices

Appendix A: Topic-list semi-structured interview

The interviews will be split into two parts. In the first part insight will be gained in the worldview, background and lifestyle of the respondent. In the second part the focus will be on how the respondent evaluates the network organisation Blossom and other organisations in the religious field. The first part of the interview should be very open. In the second part more specific question will be asked.

It is important to keep the first part of the interview short (less than 20 minutes), because the themes which are the main focus in the current research, are dealt with in the second part (Kooij, 2010:115).

Part I:

- Can you introduce yourself? When this information is not given by the respondent: ask how old the respondent is, what kind of study he or she did, what is or was her/his occupation, does he or she has a partner and/or children?
- Can you tell me what your main activities in a normal week are? How important are spiritual/religious activities?
- Can you tell me the story of your spiritual journey? ⁶⁴

Part II:

- Can you tell me how you got involved with Blossom? How, when and why did you decide to join this network?
- Do you feel yourself connected to Blossom? Can you tell what this connection/non-connection means?
- Do you see Blossom as a unique organisation or do you know organisations which are similar?
- Can you tell me what Blossom means to you? Can you evaluate Blossom? (mention positive and negative points)
- How would you describe Blossom to someone who could be interested in Blossom but does not know it yet?

⁶⁴ This question is adopted from the research of Bloch (Bloch, 1998:125)

- How do you see the relationship between Blossom and the traditional religious institutes, like churches?
- How is your own relationship with the traditional religious institutes, like churches? Can you make an evaluation of the institute (mention positive and negative points). Do or did you feel connected to a traditional religious organisation and can you explain what 'connection' means in this case?
- What is your opinion of mainline religions? ⁶⁵
- Do you see a difference between 'being a believer' and 'being religious'?
- What are your associations with the term 'New Age'?
- Which aspects do you see as core aspects of your spiritual life?⁶⁶
- Do you ever visit (other) religious/spiritual events/fairs or lectures? If the answer is yes: can you tell a bit more about it? How did you find information about it? Why did you decide to go there?
- Did you ever visit a medium, healer or other person who have helped you personally with following your own spiritual way? If the answer is 'yes', can you tell me what it meant to you? If the answer is 'no', why not?
- Do you read spiritual magazines like Hapinezz? What do they mean to you? Are they helping you by finding your own spiritual path?
- Are you active on spiritual websites/blogs etcetera? Can you tell me more about where, how often, and what you are doing there?
- If you were conducting these interviews instead of me, is there anything you would ask that I have not asked?
- Is there anything else you would like to add?

⁶⁵ This question is adopted from the research of Bloch (Bloch, 1998:125)

⁶⁶ This question is included after doing 4 interviews

Appendix B: Invitation e-mail sent to the people at the mailing list of Blossom

Graag maken wij je attent op het volgende. Mocht je 1 of meerdere events en activiteiten van Blossom hebben meegemaakt, willen we je van harte uitnodigen om mee te doen aan een onderzoek over spiritualiteit en zingeving. Ook als je geen activiteiten hebt bezocht, mag je gewoon meedoen met het onderzoek als je het leuk vindt.

Warm aanbevolen!

Hartelijke groet,
Blossom

Beste lezer,

In de aankomende maanden ga ik een onderzoek uitvoeren waarin de verhalen van mensen op de mailinglist van Blossom, centraal staan. Vertelt u graag uw verhaal? Lees dan snel verder!

Wat?

In het kader van mijn afstudeeronderzoek voor de onderzoeksmaster religiestudies ben ik op zoek naar 12 mensen die op de mailinglist van Blossom staan, die mij in een vertrouwelijk interview van een ruim uur willen vertellen over hoe hun (spirituele) zoektocht en hun dagelijks leven eruit ziet.

Waarom?

In onderzoek naar religie en spiritualiteit in Nederland wordt nog vooral aandacht besteed aan het aanbod van traditionele religieuze organisaties, zoals kerken. Ik besteed graag meer aandacht aan nieuwe initiatieven op het gebied van zingeving. Blossom is denk ik een mooi voorbeeld van zo'n nieuw initiatief. Daarom wil ik onder de mensen die op de mailinglist van Blossom staan onderzoek doen naar de rol die oude en nieuwe spirituele en/of religieuze organisaties spelen in het leven van mensen die op zoek zijn naar zingeving.

Wanneer?

Ik wil de interviews graag afnemen in de periode tussen 1 februari en 16 maart en ben in die tijd zowel overdag als 's avonds beschikbaar.

Als ik twaalf mensen geïnterviewd heb zou ik graag nog 2 avonden organiseren waarop ik de uitkomsten van mijn onderzoek presenteer en waarop we met elkaar in discussie kunnen gaan over of het beeld dat ik gekregen heb naar aanleiding van de interviews, klopt. Het zou leuk zijn als de geïnterviewden op 1 van deze twee avonden aanwezig kunnen zijn. Deze bijeenkomsten zullen, in overleg, tussen 2 en 13 april plaatsvinden.

Lijkt het u interessant om aan dit onderzoek mee te werken? Dan vraag ik u onderstaande korte vragenlijst in te vullen en met uw telefoonnummer naar mij te mailen: marinkaverburg@gmail.com Met uitzondering van de week van 21 tot 28 januari (want dan ben ik op wintersportvakantie) ben ik ook telefonisch bereikbaar op het volgende telefoonnummer: 06-16373698.

Graag zou ik willen weten:

- Hoe oud bent u?
- Aan hoeveel activiteiten die Blossom het afgelopen jaar heeft georganiseerd heeft u deelgenomen? Als u aan activiteiten van Blossom heeft deelgenomen, zou u dan kunnen aangeven welke activiteiten dat waren?

0 Blossom
0 Nomaden
0 Roots

0 Zinroute
0 Je leven in playmobiel
0 Suzanne vd Schot
0 Dans met mij
0 Picknick4you
0 Pelgrimeren kun je leren

- Voelt u zich op dit moment verbonden met een traditionele religieuze organisatie, zoals een kerk, synagoge of moskee. Als u zich verbonden voelt met een traditionele religieuze organisatie, welke organisatie is dat dan?

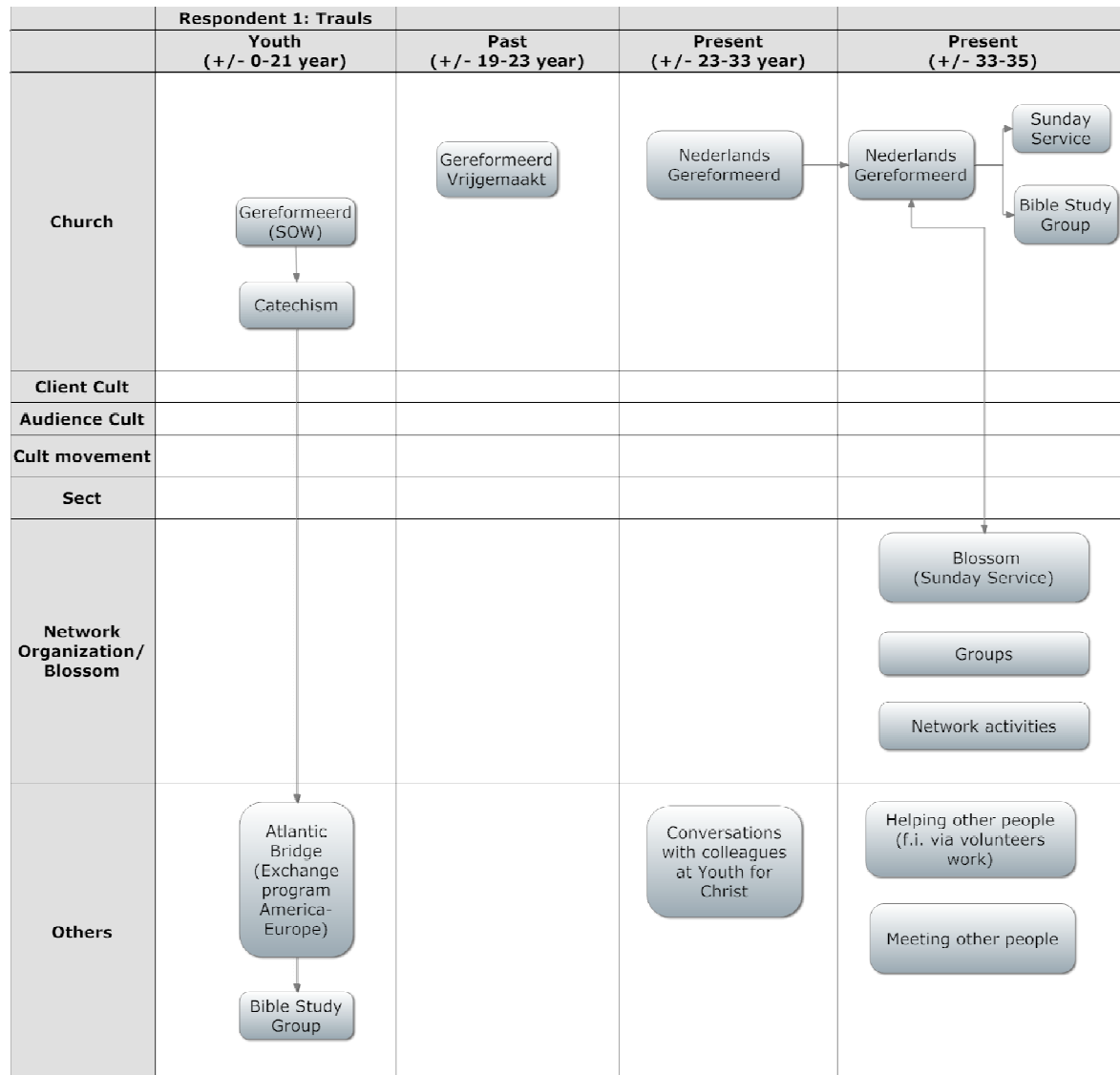
- Heeft u zich in het verleden verbonden gevoelt met een traditionele religieuze organisatie, zoals een kerk, synagoge of moskee. Als u zich verbonden gevoelt heeft met een traditionele religieuze organisatie, welke organisatie was dat?

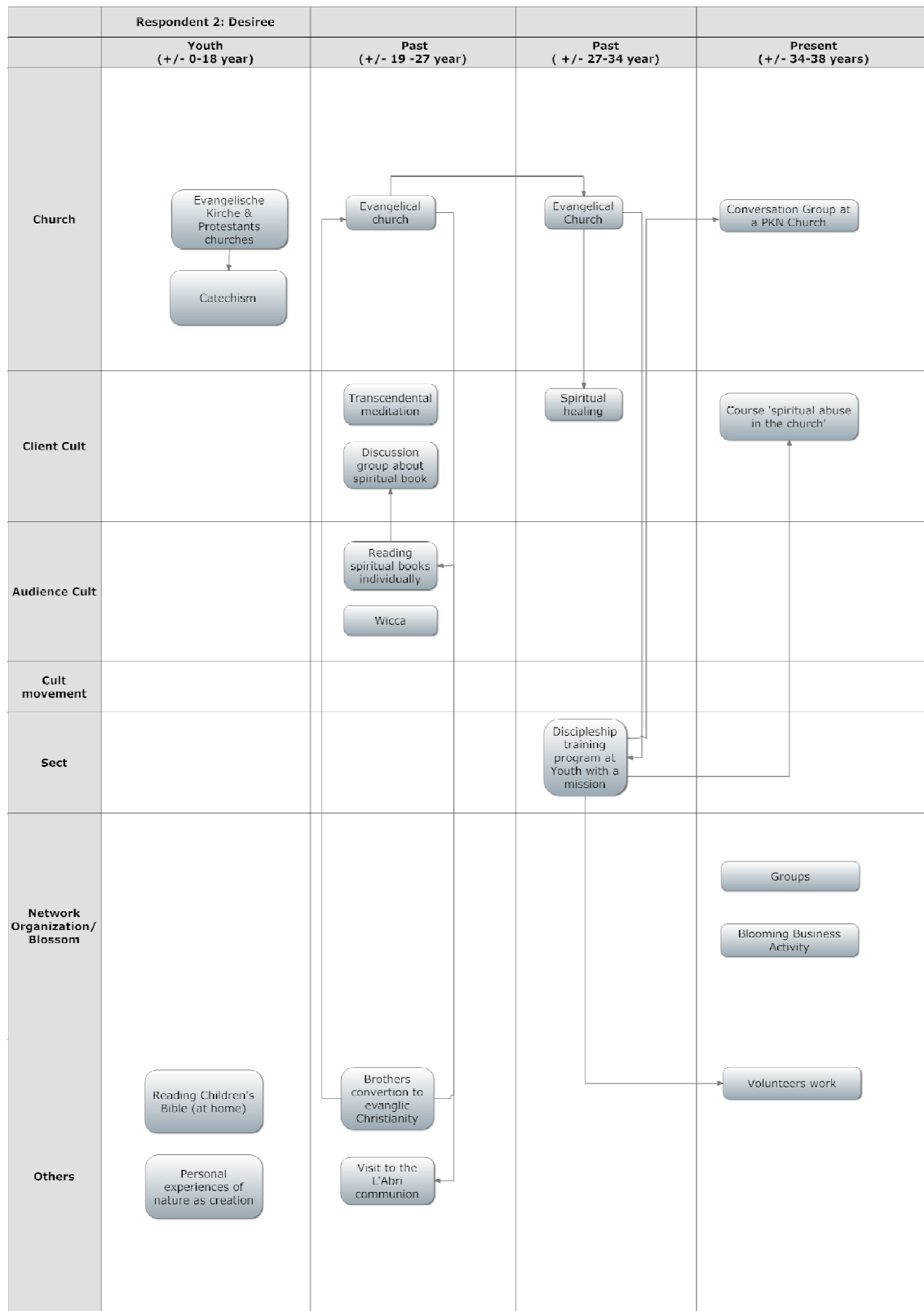
De bovenstaande vragen kunnen niet goed of fout beantwoord worden. Ook als u aan geen van de activiteiten die Blossom het afgelopen jaar georganiseerd heeft, heeft deelgenomen kunt u meedoen aan dit onderzoek!

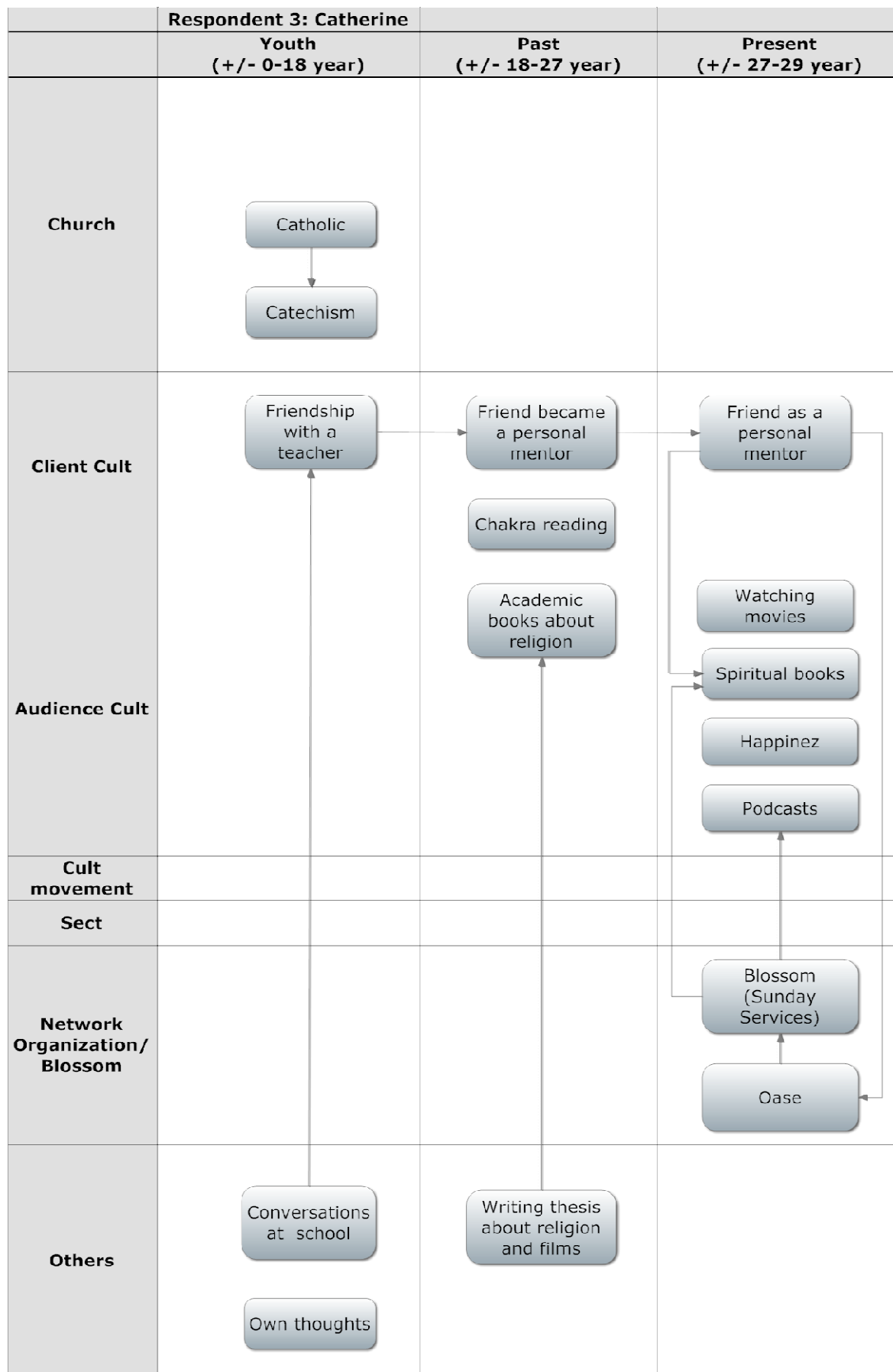
Ik hoop op veel mensen die graag mee willen werken met mijn onderzoek! Wanneer u mij gemaïld heeft dat u deel wil nemen aan dit onderzoek, zal ik op zijn vroegst 30 januari contact met u zoeken om een afspraak te maken.

Vriendelijke groet,
Marinka Verburg

Appendix C: Visualisations movements respondents at the spiritual/religious market

	Respondent 4: Ann		
	Youth (+/- 0-17 year)	Past (+/- 18-65 year)	Present (+/- 65-71 year)
Church		Gereformeerd → Eucomenical/ Protestant	Protestants Sunday services ↓ Leerhuis Prayer (Daily, short service around noon) Building
Client Cult			Avatar
Audience Cult		Lectures about spirituality	Happinez/ Flow Lectures about spirituality
Cult movement			
Sect			
Network Organization/ Blossom			
Others		Working at a Christian primary school Choir 1967: Marriage with a Hervormd man 1975: Relationship with Catholic man Meeting people from other cultures at work	Meeting other people Dying people Diary writing Volunteers work ↓ Choir Mandela drawing Grail movement Painting

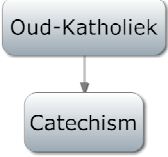
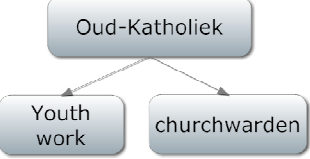
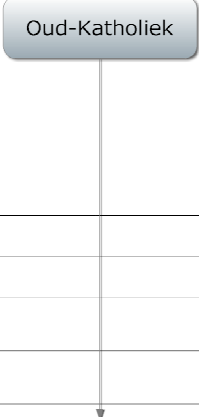
	Respondent 5: Lea			
	Youth (+/- 0-17 year)	Past (+/- 17-24 year)	Past (+/- 24-29 year)	Present (+/- 29-34 year)
Church	Nederlands Hervormd	Evangelic ↓ youth work		
Client Cult				
Audience Cult			Progressive theological books	Progressive theological books Podcasts
Cult movement				
Sect				
Network Organization/ Blossom				
Others	Christian upbringing		House church (discussion group with artists)	Meeting other people and being there for them Conversations with partner Meeting friends

	Respondent 6: Harry		
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 18-30 year)	Present (+/- 30-65 year)
Church	Gereformeerde Bond	Baptism children in Hervormde kerk	
Client Cult			
Audience Cult		Brès (magazine)	Brès (magazine) Blog Humanistisch verbond Magazine: Happinez Literature Movies
Cult movement			Vrijmetselaarij
Sect			
Network Organization/ Blossom			Blooming Business activities
Others			Traveling Meeting other people Nature

	Respondent 7: Emma			
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 18-35 year)	Past (+/- 35-60 year)	Present (+/- 60-65 year)
Church	Hervormd			
Client Cult			Opleiding 'Intuitive development' Opleiding 'spiritual healing'	Vipassana meditation Courses
Audience Cult			Brès (magazine)	Brès (magazine) Lectures Tarot cards Radio Program Movies Hapinez Spiritual fair
Cult movement Sect				
Network Organization/ Blossom				Blooming Business activities
Others			conscious living Being an artist Traveling Nature	Conscious living Being an artist Traveling Nature Women group Meeting people Volunteers work Wereldwinkel Awareness that life is infinite

	Respondent 8: Joshua		
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 18-40 year)	Present (+/- 40-50 year)
Church		Bible study group	
Client Cult			Channeling
Audience Cult	Spiritual books	Spiritual books	Spiritual books Internet websites (run own websites) Facebook
Cult movement			
Sect			
Network Organization/ Blossom			
Others		Own intuition	Own intuition

	Respondent 9: Brenda		
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 19-23 year)	Present (+/- 38)
Church	Gereformeerd Catechism	Religious marriage Baptism of the oldest child	Lectio Divina
Client Cult			Psychosofia Chakra course Personal healing sessions Course 'development of intuition' Quantum Light Breath course Course 'Clarity Process' (Jeru Kabal) Meditation course Spiritual courses Haptonomy
Audience Cult			Medium Magazine 'Spiegelbeeld' Spiritual newspaper Spiritual fairs
Cult movement			
Sect			
Network Organization/ Blossom			Blooming Business
Others			Burn out Life itself Nature

	Respondent 10: Francis		
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 19-50 year)	Present (+/- 50-55 year)
Church			
Client Cult			
Audience Cult			
Cult movement			
Sect			
Network Organization/Blossom			
Others			

	Respondent 11: Gene		
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 18-24 year)	Present (+/- 24-29 year)
Church	Gereformeerd	Gereformeerd	Gereformeerd
Client Cult			Bible Study Group Sunday Services
Audience Cult			
Cult movement			
Sect			
Network Organization/ Blossom			Blossom (Sunday Services) Blooming Business Activities Groups
Others	Discussions about religion at school	Theological and Philosophical Academic study	Personal time with God (Praying and Bible Reading)

	Respondent 12: Isabella			
	Youth (+/- 0-18 year)	Past (+/- 19-20 year)	Past (+/- 20-37 year)	Present (38 year)
Church	Hervormd (not with family, but with a friend of the secondary school)			
Client Cult				
Audience Cult				
Cult movement				
Sect				
Network Organization/ Blossom				Blooming Business activities
Others	Implicit Christian family Cristian Conferences Taize	Conversations with friends about zingeving University of Humanistic Studies	Conversations with friends about zingeving	Conversations with friends about zingeving Volunteerswork at cafe Averechts Partner Children Meeting other people

Appendix D: Matrixes about the audience cult and the client cult.

Table 1: Audience cult

Resp. nr	(Fake) Name	Fair	Lecture	Tarot	Internet	Podcast	Book	Magazine	Other mediums
1	Trauls	-			-		-	-	
2	Desiree	+-			+		+	+	Movies
3	Catherine	+-			+	+	+	+	
4	Ann		+	+-	-		+-	+	
5	Lea	+-			+-	+	+	+-	
6	Harry	-			+		+	+	Movies and Radio
7	Emma	+	+-	+	+-			+-	
8	Joshua	-			+		+	-	
9	Brenda	+			-		+	-	TV
10	Francis	+-	+		+-		+	+	
11	Gene	-			-		-	-	
12	Isabella	-			+-		+	+	Movies and music

Table 2: Client cult:

Resp. nr	(Fake) Name	Medium/Healer	Channelling & Haptonomy	Spiritual Course	Personal coach
1	Trauls	-			
2	Desiree	-		+ / +-	+
3	Catherine	+			+
4	Ann	+		+	
5	Lea	-			-
6	Harry	-			
7	Emma	-		+	
8	Joshua		+		
9	Brenda	+		+	
10	Francis	+ ⁶⁷			
11	Gene	+ ⁷⁶			
12	Isabella	+-			

⁶⁷ This person don't visit a medium or a healer him/herself

Appendix E: Last phase analyses

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Fair	Pr, -,	336-340	<i>[60:00] Heb je wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze of spirituele beurs of fair?</i> Ik was toevallig onlangs nog op een opvoedbeurs en die beurs stond helemaal vol met standjes die met spiritualiteit te maken hebben. Allemaal zweverige, reiki-achtige dingen. Dus ik liep daar en ik had het gevoel dat ik er helemaal niet bij kan aanhaken. Het is denk ik veel commercie.	Traults (R1)
			Pa, +-,	87-92	En ik had ook vrienden die zaten meer in de wikka, de moderne hekserij. Dus ik heb ook wel eens een boom geknuffeld met een vriendin, maar ja dan denk ik ook van <i>[heel hard lachen..]</i> ... <i>Maar je ging er wel mee mee?</i> Ja, ik had wel het gevoel van: gewoon eens proberen <i>[heel hard lachen..]</i> . Maar toch op zoek naar iets of zo.	Desiree (R2)
			Pa, +-,	370-379	<i>Heb je ooit een bezoek gebracht aan een spirituele beurs of lezing?</i> Ja, nou ik ben dus wel eens op zo'n paranormaal beurs geweest in Utrecht, waar het toen mis ging met mijn broer. <i>[60:00] Kan je er iets meer over vertellen? Hoe kwam je daar, wat vond je ervan en zou je er weer heen gaan?</i> Nou ik zou er nu wel weer heen kunnen gaan. Maar niet omdat ik daar specifiek iets zoek. Maar wel vanwege een soort interesse of nieuwsgierigheid voor al die gekke dingen <i>[lacherig]</i> . Maar de één zit daar met stenen, de tweede leest je hand en de derde leest je aura. En ach: dat betekende niet echt iets voor mij, maar ik was wel op zoek naar een vorm waardoor ik zelf iets voor anderen zou kunnen betekenen.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Fair	Pa, +- ,	291-296	Ja, eenmalig of in ieder geval niet vaak. Maar ik heb wel eens een lezing bijgewoond over de combinatie tussen kunst en religie. En ik ben wel toen ik 17 was naar een Pasar Malam beurs ⁶⁸ geweest. Ik weet niet of dat ook een spirituele beurs is? <i>Ging je er naartoe om iets spiritueels te beleven?</i> Nou ik was daar wel nieuwsgierig naar. Maar het was eigenlijk wel gewoon onderdeel van een soort grotere zoektocht, niet heel expliciet spiritueel. Of dat wist ik toen in ieder geval niet.	Catherine (R3)
			Pa, +-,	544-548	[59:00] <i>Ben je wel eens naar religieuze of spirituele beurs geweest?</i> Nee, nooit echt een beurs, maar ik heb wel eens festivals bezocht waar dat dan wel een plek heeft. New Age had toch vaak te maken met reiki en zo en gongmeditaties en dat was er dan wel en ik ga overal dan wel even snuffelen en een praatje maken.. want ik ben wel heel nieuwsgierig. Maar ik heb niet zoiets van: ik ga deelnemen.	Lea (R5)
			Pa, -	343-349	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fair?</i> Ja, vroeger wel een paar keer. We zijn wel eens naar een beurs geweest waar tarotkaarten gelegd werden en handen gelezen en zo, maar ik ging daar vooral heen omdat mijn vrouw daar wel graag heen ging, dan dat het mij interesseerde. Ik vond het buitengewoon oppervlakkig. Ik heb wel eens een kaartje laten leggen en dan heb je wel van die momenten dat je denkt: 'goh, hoe kunnen ze het weten, maar..'	Harry (R6)

⁶⁸ http://www.theagenda.nl/e50192_pasar-malam-asia.html, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Fair	Pa, +	281-292	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fair?</i> Ja, wel eens in het Evertshuis. Er is elk jaar een spirituele beurs van de Witte Roos⁶⁹, maar dat vind ik wel een beetje ver gaan. Ik vind het wel leuk om met een vriendin daar dan even te gaan kijken. Er zijn dan allerlei kraampjes, ze verkopen spirituele boeken en er is yoga, handlezen, tarotkaarten en noem maar op wat men allemaal koppelt aan spiritualiteit. Ik heb toen wel wat tarotkaarten gekocht en die leg ik ook nog wel eens voor mijzelf als ik eens een leidraad wil hebben. Een tarotkaart is geen waarheid, maar het zet je wel aan het denken op zo'n dag. <i>Zijn er specifieke momenten?</i> Nee, zomaar dagen. Niet elke dag, maar gewoon soms. <i>Hoe vaak ongeveer?</i> Soms ook wel een keer per week of elke maand, er zit geen regelmaat in.	Emma (R7)
			Pa, -	193-198	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fairs?</i> Nee. Ik ben wel eens op een paranormaal beurs geweest, maar dat vond ik helemaal niks. <i>Hoezo niet en kan u vertellen hoe dat ging?</i> Het is al best lang geleden. Nou een hoop dingen spraken mij gewoon niet zo aan. Ik had er geen goed gevoel bij. Ja, die mensen die geloven daar dan wel in, maar voor mij is het maar hokus pokus. Ik ging er gewoon heen uit nieuwsgierigheid.	Joshua (R8)

⁶⁹ http://www.dewitteroos.info/main_page.html, retrieved at March 19, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Fair	Pr, +	390-391	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fair?</i> Nou ik zit zelf op deze beurzen, ...	Brenda (R9)
			Pr, +-	514-520	Ik ben niet zo'n beursbezoeker. Ik ben wel eens.. Spirituele beurs, vast wel. Ik ben er wel eens een keer geweest. Maar niet dat ik me zo kan herinneren. Ik ben wel een keer naar de kerkenbeurs geweest in de Jaarbeurs. <i>Je ging wel vaak naar lezingen en symposia?</i> Ja. Uitvaartbeurzen ben ik natuurlijk wel vaak geweest. <i>Zie je dat als een spirituele?</i> Uitvaartbeurs? Vind ik wel ja, een beetje. Het is natuurlijk ook verkooptactiek, maar het is ook wel een beetje spiritueel. Een beetje.	Francis (R10)
			-	452-453, 457-461	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fair?</i> Nee, nooit. [...]geen behoefte aan gehad. Daar zit geen waarde oordeel achter, maar dat is gewoon, ja.. geen.. Het is eigenlijk hetzelfde als je vraagt: ben je wel eens in een racefietswinkel geweest? Nee, ik heb geen racefiets nodig, want ik houd niet van racefietsen uh.. wielrennen bedoel ik.. En zo: heb je een personal, uh.. een healer nodig? Dat uh.. ook niet. Maar daar zit geen waarde oordeel achter.	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Lecture	Pa, -	243-248	<i>Heb je wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fair?</i> Ja, ik ben wel eens bij Mission in de Jaarbeurs geweest, nota bene. Dat was in mijn pubertijd toen ik met die vriendin nog heel erg op zoek was. En daar waren weer heel veel dogmatische gelovigen tegen. En daar werden dan filmpjes gedraaid over hoe de moslims bekeerd moesten worden. En dan dacht ik echt van: 'Whah! hier wil ik eigenlijk niets mee te maken hebben [<i>lachend</i>].' En verder ben ik dus bij Taize en de Bron in Dalfsen geweest.	Isabella (R12)
			Pr, +	316-320	Nou een paar keer per jaar bezoek ik her en der wel eens een lezing. Nou ja en ik heb twee jaar geleden zo'n hele dag meegemaakt over Rumi ⁷⁰ en aan het eind was ik zelf ook helemaal aan het cirkelen [<i>heel blij en bijna trots</i>] en dan moet je gewoon stil gezet worden, want je bent er helemaal in. Dat is fantastisch! En daarna ben ik ook wel meer met Rumi en alles bezig gegaan. Terwijl ik niet zo ben dat ik alles wel: Zen en zo, dat hoeft helemaal niet.	Ann (R4)
			Pr, ++	292-294	Ik ben ook wel naar spirituele avonden geweest van de Witte Roos. Die hebben het dan over zandcirkels en over Orbs, energieballen. Nou daar ben ik nou niet zozeer mee bezig.	Emma (R7)
			Pr, +	94-96	Ja, ook. Ik ben ook heel veel, afgelopen vijf of zes jaar naar symposia geweest. Dat geeft zoveel informatie! Alles over dood gaan, over van alles en nog wat in de uitvaartbranche gaande is. En dat doe ik nog steeds, want dat vind ik leuk.	Francis (R10)

⁷⁰ <http://en.wikipedia.org/wiki/Rumi>, Retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Tarot cards	Pr, +-	369-372	<i>Waarom heeft u tarotkaarten leren lezen?</i> Nou om te kijken wat het is. Gewoon nieuwsgierigheid en leukigheid. En eens een keer een kaartje trekken. Gewoon op een keuzemoment of zo. Maar voor echt keuzemomenten doe ik eigenlijk schrijven en schrijven met de linkerhand, ik weet niet of je dat kent?	Ann (R4)
			Pa, +	281-292	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een religieuze spirituele beurs of fair?</i> Ja, wel eens in het Evertshuis. Er is elk jaar een spirituele beurs van de Witte Roos ⁷¹ , maar dat vind ik wel een beetje ver gaan. Ik vind het wel leuk om met een vriendin daar dan even te gaan kijken. Er zijn dan allerlei kraampjes, ze verkopen spirituele boeken en er is yoga, handlezen, tarotkaarten en noem maar op wat men allemaal koppelt aan spiritualiteit. Ik heb toen wel wat tarotkaarten gekocht en die leg ik ook nog wel eens voor mijzelf als ik eens een leidraad wil hebben. Een tarotkaart is geen waarheid, maar het zet je wel aan het denken op zo'n dag. <i>Zijn er specifieke momenten?</i> Nee, zomaar dagen. Niet elke dag, maar gewoon soms. <i>Hoe vaak ongeveer?</i> Soms ook wel een keer per week of elke maand, er zit geen regelmaat in.	Emma (R7)
		Internet	Pr, -,	358-359	<i>Ben je ook actief op religieuze of spirituele fora, blogs of websites?</i> Nee, helemaal niet.	Traults (R1)

⁷¹ http://www.dewitteroos.info/main_page.html, 19 maart 2012.

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Internet	Pr, +	407-436	<i>Je hebt al aangegeven dat je in je spirituele zoektocht boeken heel belangrijk zijn. Kan je aangeven hoe je die boeken dan vind?</i> Nou, via internet en via mensen die ik ken. Gaandeweg ontdek je dingen over jezelf en dan zoek ik daar dingen bij via internet of dan raden mensen je dingen aan. <i>Ben je actief op spirituele/religieuze websites/fora of weblogs?</i> Nou dat gaat een beetje met vlagen. Ik ben zelf een blog begonnen over mijn ervaringen in Engeland. En ik kijk wel regelmatig op freebelievers.com. Het is een Amerikaanse site waar mensen die uit de kerken zijn gestapt dealen met hun issues. <i>Kijk je of post je ook?</i> Nou ik heb vooral gelezen en heel af en toe gepost. <i>Voel je verbonden met de gemeenschap op dat forum?</i> Mwjah, zo zou je dat kunnen zeggen. Het is een echte internationale site en ik denk dat ik me toch meer echt onderdeel van iets voel als ik de mensen ook echt face-to-face ken. Maar er waren wel een paar duizend mensen lid van die site en dat doet je wel beseffen: I'm not the only one. En dan voel je je in die zin wel verbonden. En je snapt hun pijn dan ook wel en dat is ook fijn. <i>En je bent zelf een weblog begonnen?</i> Ja ik wilde toen een beetje tegenwicht bieden aan het halleluja gehalte aan het reclame gehalte van Jeugd met een Opdracht. Dat veranderd wel, want steeds meer mensen vinden hun weg via internet. Maar daarvoor was het toch wel <i>[dat zegt ze met een negatief stemmetje]</i>: Leer God beter kennen en maak Hem bekend en als je dat niet doet dan mis je iets in je leven! En	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Internet		Continuation previous page	tegelijkertijd hoopte ik dat het een soort verwerkingsproces voor mijzelf zou zijn. <i>Zijn er verder nog websites die je bekijkt?</i> Nou ik heb gisteren nog gekeken op een Facabook groep en die heet gewoon echt spiritual abuse in YOM (Jeugd met een Opdracht), dus dat zijn ook mensen die daar ook beschadigd uit zijn gekomen. Maar voor inspiratie zoek ik het toch meer in boeken denk ik. <i>Ben je nog lid van andere mailinglist?</i> Ik krijg nog wel wat van de Janskerk en de Domkerk. Maar die mailings zijn natuurlijk niet echt inhoudelijk. Maar zulke nieuwsbrieven zorgen misschien wel dat je aanhaakt ergens bij.	Desiree (R2)
			Pr, +	368-376	<i>Ben je actief op spirituele/religieuze websites, fora of blogs?</i> Nee. Nou ja. Er is een blog van Peter Rollins op www.peterrollins.net . Die had een keer een podcast gedaan voor die Rob Bell kerk en die vond ik echt supercool. Deze site heb ik wel in mijn favorieten staan en die kijk ik nog steeds wel eens in de drie maanden of zo. Ja en er is nog een blog van iemand die een combinatie maakt tussen creativiteit en religie die ik wel eens bekijk. Je kan hem vinden op: www.messycanvas.com. En dan lees ik een blog van een ander, maar ik reageer eigenlijk nooit. Maar ik heb zelf ook wel een blog. Ik heb al heel lang niks geschreven, maar of dat nou echt spiritueel is? Maar ik kan me voorstellen dat internet wel een plek is waar je zulke dingen kan delen.	Catherine (R3)
			Pr, -	401-402	<i>Bent u ook actief op religieuze of spirituele fora, blogs of websites?</i> Nee. Geen uitwisseling op internet.	Ann (R4)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Internet	Pr, +-	605-607	<i>Ben je actief op internet op het gebied van spiritualiteit of religie? Fora, weblogs..</i> Nou ik lees wel, maar ik zal niet snel posten of plaatsen of participeren in een chatgroep.. dat zal ik niet zo snel doen.	Lea (R5)
			Pr, +	326-332	Ik schrijf zelf een blog over het leven in Frankrijk, maar dat is niet perse spiritueel. Ik lees de blogs over een vrijblijvend verhaal van het Humanistisch Verbond graag omdat daar een paar goede vrije denkers rondlopen. En het Humanistisch Verbond verzet zich gelukkig ook niet meer zo erg tegen alles. Bijvoorbeeld hun reclamekreet: 'wordt lid, anders ben je aan de goden overgeleverd', dat vond ik een hele goede. Daar pik ik veel uit op en daar ben ik gewoon een keer bij terecht gekomen, maar hoe precies dat weet ik niet.	Harry (R6)
			+-	334-337	<i>[65:00]Internetwebsites spelen die een rol in uw zoektocht?</i> O ja. Als ik iets lees en ik wil er wat meer over weten dan ga ik wel zoeken op het internet. Maar ik zoek niet meer in het wilde weg, dat deed ik vroeger toen ik met al die opleidingen bezig was, nog wel maar nu niet meer.	Emma (R7)
			Pr	159-163	<i>Kan u iets vertellen over hoe u zinnen op facebook zet?</i> Ja ik lees dan iets en dan heb ik het gevoel dat ik daar iets mee moet doen. En dan komt het vanzelf, dan voel ik de woorden in mij opkomen. En dan, precies op het juiste moment, dan is het daar. Ik hoop dat ik daar dan mensen mee help die dit lezen. Ik hoop dat mensen dan een aha moment hebben als ze dit lezen, net als ik zelf.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult		Pr, +	164-170, 177-180	<i>Heeft u het idee dat u samen met mensen die bijvoorbeeld uw Facebookpagina bekijken een soort gemeenschap vormt?</i> Ja, absoluut. Ja want mensen die op zoek zijn naar spirituele waarheden, die vinden mij vaak ook. Je ziet bijvoorbeeld ook dat ik het maximaal aantal vrienden heb. Het maximale is 5000. Ik zit er eentje naast. Een heleboel mensen zijn op zoek en die komen dan op mijn Facebook terecht. <i>[56:10] Ik heb er niet echt behoefte aan om ze in het echt te zien, maar het is soms wel leuk. Maar contact op Facebook is soms wel vrij plat. [...]U voelt zich een gemeenschap met de mensen die u volgen. Kan u beschrijven wat die gemeenschap inhoud en waarom u zich daarmee verbonden voelt?</i> Nou, ik kom soms ook dingen tegen waardoor ik weer verder kan. Bijvoorbeeld bepaalde links naar boeken of video's. Ik vind het een fantastisch medium dat Facebook.	Joshua (R8)
			Pr, +	248-252	<i>Bent u ook actief op religieuze of spirituele fora, blogs of websites?</i> Ja nou, Facebook. En ik heb mijn eigen websites: www.oneness4all.com, www.opwegnaargod.com en www.jeshua4all.com. Maar die Engelstalige site is nu af. <i>Kan u beschrijven wat u hier doet?</i> Nou als ik dingen tegenkom die mij inspireren dan zet ik die erop.	Joshua (R8)
			Pr, +	258-261	<i>Volgt u ook sites of blogs van anderen?</i> Ja, van die guru's. Maar ook wel die site www.askrealjesus.com, waar ik je die audio op liet horen. Maar dat is op het moment wel wat minder. Ik heb er wel uitgehaald wat ik er wilde halen.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Internet	Pr, -	486-487	<i>Bent u ook actief op religieuze of spirituele fora, blogs of websites?</i> Nee hoor, ik kan amper typen.	Brenda (R9)
			Pr, +-	595-602	<i>En internet? Of spirituele websites, blogs of fora, spelen die een rol?</i> Om op de hoogte te blijven. <i>Maar vooral om informatie te zoeken of volg je ook uitgebreid sites?</i> Nou onze eigen websites natuurlijk. De site van de parochie en die van de katholieke kerk in Nederland. Maar weblogs volgen dat doe ik eigenlijk niet. <i>En op andere websites zie je dan vooral verwijzingen naar lezingen en boeken en dat soort dingen?</i> Ja, ja, ja.	Francis (R10)
			-	524-525	<i>Ben je ook actief op religieuze of spirituele websites, fora's of blogs?</i> Nee. Ik houd helemaal niet van blogs. Ik heb er ook gewoon geen tijd voor.	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Internet	+ -	306-315	<i>Ben je actief op internetsites of fora die iets met zingeving te maken hebben?</i> Nou, ik heb sinds kort een Facebook account, maar dat vind ik toch een beetje oppervlakkig merk ik. Ik vind LinkedIn toch iets leuker en interessanter. Dat is meer werk gerelateerd, maar daar spreek ik ook met veel oud collega's over dingen. <i>Heb je discussies op LinkedIn?</i> Niet echt discussies, maar ik spreek wel weer oud-collega's. En dat vind ik dan eigenlijk interessanter dan al die dingetjes en foto's die mensen op Facebook zetten. <i>[40:10] Lees je nog blogs of ben je actief of fora?</i> Nee, ik vind eigenlijk dat ik genoeg achter de computer zit, ook op mijn werk. Ik doe thuis wel een soort dagelijkse check, maar daar blijft het toch wel bij.	Isabella (R12)
		Podcast	Pr, +	215-218	Ik luister ook best vaak, eigenlijk elke week naar een paar preken van Revolution Church, dat is een hele kleine kerk in New York.. en dat vind ik heel inspirerend en heel belangrijk.. dus dat zijn mijn dominees.. en als ik mijn dominees wil spreken dan ga ik op skype. Zo werkt het... heel postmodern geloven, maar het werkt wel voor mij.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Podcast	Pr, +	192-198	Maar goed vanaf toen ben ik me erg in Rob Bell ⁷² gaan verdiepen. Ik heb een boek van hem gekregen van iemand en ik ben die filmpjes gaan kijken. En ik probeer nu ook al 1,5 á 2 jaar naar zijn podcasts te luisteren, iedere week. Ik ben geabonneerd op de podcast via I-tunes, dus die podcasts komen iedere week binnen via i-tunes. Ik denk dat ik mij op de website www.marshall.org ervoor heb aangemeld. Hij heeft een kerk in Michigan en daar hebben ze dan elke week een podcast van de teaching. En dat is ook voor mij een soort dienst die ik dan bijwoon vanaf mijn <i>[glimlacht]</i> eigen huisje hier. Dan luister ik gewoon even en dan ben ik ook gewoon weer even 'in contact' zeg maar.	Catherine (R3)
		Book	Pa,	82-83	Nou ik ging dat boek lezen samen met mijn broer en een vriend van hem en daar ging het heel erg over het werken met goddelijke krachten of whatever.	Desiree (R2)
		Book	Pa, +,	143-145	Maar ik ging ook wel echt veel lezen. Wat dat betreft ben ik wel een academicus. Ik wil wel dat alles tot mij komt via boeken <i>[hard lachend]</i> .	Desiree (R2)

⁷² <http://www.robbyell.com/>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Book	Pa, +	158-163	Nou het was een esoterisch iets denk ik. 'The pathwork' ⁷³ ? Het is geschreven door een vrouw uit de jaren vijftig die dus ook gechannelde berichten kreeg. Maar dat ging over hele heftige dingen hoor: over de val van de engelen en de rol van lucifer in de wereld en het plan of salvation en dat God het allemaal weer recht ging breien. [20:00] Maar het ging ook wel over God en Jezus en over de kracht van gebed. Vooral de kracht van gebed sprak mij wel heel erg aan. Ik dacht dan wel: ik zou ook wel zo willen bidden!	Desiree (R2)
			Pa,	212-213, 216-218	Maar ik dacht weer: waar gaat dit eigenlijk over? Dus ik begon weer heel veel lezen. [...] Maar ondertussen las ik ook weer veel over de vraag waarom ik liefdesliedjes moest zingen voor Jezus en waarom het toch telkens over het kruis ging.	Desiree (R2)
			+	134-135, 155-156	Toen ik dat onderzoek deed zat ik zo erg in die boeken over religie en daardoor zat ik er zelf ook weer écht helemaal in, in die religie. [...]Ja, dat is echt een heel moeilijk iets om te beschrijven omdat het allemaal ook wel echt in mijn hoofd heeft plaatsgevonden en met boeken en literatuur en zo.	Cathetrine (R3)
			+	360-362	<i>Lees je ook spirituele of religieuze boeken?</i> Ja. Ik heb dus dat boek van Rob Bell en ik ga nu denk ik wel die Brian McLaren lezen. Maar ik krijg het aangereikt door mensen die ik ken, ook wel binnen Blossom of van die vriend.	Catehrine (R3)

⁷³ <http://www.pathwork.org/>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Book	Pr, +/-	396-400	<i>Leest u ook wel een spirituele of religieuze boeken en heeft u het idee dat die een belangrijke rol spelen in uw (spirituele) ontwikkeling?</i> Ja, ik heb onlangs nog een boek van Bonhoeffer gekocht in het Duits. Ik koop dat ook wel gewoon om mijn Duits te oefenen, maar ook om zijn ideeën nog eens precies te begrijpen. Maar eens in de twee jaar een boek of zo, maar ik heb het wel altijd gedaan	Ann (R4)
			Pr, +	119-124	Ik lees ontzettend veel progressieve theologie. Ik verdiep me daar heel erg in.. Ik lees boeken van bijvoorbeeld Brian McClear ⁷⁴ , N.T. Wright ⁷⁵ , Bonhoeffer ⁷⁶ end Paul Knitter ⁷⁷ , op het snijvlak van interreligieuze dialoog. Maar ik lees ook het boek van Lex Boot ⁷⁸ over christelijke meditatietechnieken. Dus breed, maar ik heb een neiging naar de traditionele kant. Ik ben heel erg wars van evangelicalisme en de pinksterbeweging dat kan er bij mij niet in, dat maakt mij heel erg.. ja boos eigenlijk.	Lea (R5)
			Pr, +	206-209	Daar over nadenkend begon ik steeds meer progressieve theologie te lezen én toe te passen, omdat ik mijzelf, de ploeg waar ik voor werk en de omgeving waarin ik mij begaf graag in beweging wilde krijgen. Dat 'in beweging zetten' is echt belangrijk voor mij.	Lea (R5)

⁷⁴ http://www.mcclear.net/brian_mcclear.htm, retrieved at May 28, 2012

⁷⁵ <http://www.ntwrightpage.com/>, retrieved at May 28, 2012

⁷⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Dietrich_Bonhoeffer, retrieved at May 28, 2012

⁷⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Paul_F._Knitter, retrieved at May 28, 2012

⁷⁸ <http://lexboot.wordpress.com/handboek/>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Book	Pr, +-	370-375	<i>En religieuze of spirituele boeken, leest u die?</i> Ja, wel spirituele boeken. Ik ben gek op, niet de boeken van Dan Brown, maar wel boeken in die sfeer, van hoe dingen vroeger ontstaan zijn. En dat zie ik wel als een spiritueel boek, omdat de hoofdpersoon inzicht ergens in moet krijgen en dat pad volg ik dan wel graag, dat vind ik wel boeiend. Maar echt spirituele werken zoals 'Heel de olifant' en alternatieve boeken, die lees ik eigenlijk nooit. Het moet wel een beetje spannend zijn <i>[lachend]</i> ..	Harry (R6)
			Y, +	45-47	Ik kwam veel in de bibliotheek en daar las ik alle boeken in de spirituele hoek. Ik las ook over ufo's, over tarotkaarten, over astrologie... ik heb alles een keer uitgeprobeerd en gekeken wat het was.	Joshua (R8)
			Pr, +	80	Nou meestal wel gechannelde boeken, dat spreekt mij wel altijd heel erg aan.	Joshua (R8)
			Pr, +	270-277	Op dit moment ben ik een boek aan het lezen van een schrijver die heet Zingat, en dat maakt enorm veel indruk. Dat gaat enorm diep en daar haal ik heel veel uit. Het zijn best wel moeilijke dingen om te begrijpen, zelfs voor mij terwijl ik al zoveel boeken gelezen heb. Dit boek moet ik wel een paar keer lezen om het echt te begrijpen, maar het gaat over oneness. De boeken die ik lees, zijn niet altijd geschikt voor een ander. Misschien zie jij wel helemaal niks in wat ik nu aan het lezen ben, iedereen moet zijn eigen weg vinden. Sommige boeken kunnen nu slecht voor je zijn, omdat je er nog niet aan toe bent, omdat je het begripsvermogen nog niet hebt.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Book	Pr, +	107-108, 112-114, 116-119	En toen ben ik heel veel boeken die met spiritualiteit te maken hadden gaan bekijken. [...] Ik ben toen dus naar de hoek van de bibliotheek gegaan met de boeken over gnostiek en yoga en de hele alternatieve hoek. [...] Maar: ik weet niet welke boeken ik toen gepakt heb, maar ik ben toen in ieder geval als een ontzettend hongerig iemand van alles gaan lezen uit die esoterische hoek. En toen had ik echt het idee dat ik thuis kwam. Het waren ook wel heel vreemde dingen hoor, ook wel dingen die mensen nu ook nog heel vreemd vinden.	Brenda (R9)
			Pr, +	167-170	Maar voordat dat begon kwam ik 'toevallig' (maar ik zet dat tussen aanhalingstekens) een boekje tegen dat die Siddharta van Langen geschreven had. Het heette 'Van Rome naar Poona'. Ik dacht: 'dat ga ik lezen, want dan weet ik iets van deze man af en misschien ook wel iets van wat er daar gaat gebeuren.'	Brenda (R9)
			Pr, +	564-566	<i>En spirituele of religieuze boeken spelen die ook nog een rol?</i> Ja, die spelen wel mee. Ik vind met name boeken, spiritueel of praktisch, ik lees bijna geen romans en zo.. dat is allemaal wel leuk, maar bij mij moet het wel een boodschap hebben.	Francis (R10)
			Pr, -	485-486	<i>En spirituele boeken lees je die?</i> Ik lees de laatste tijd weinig godsdienstige, religieuze, theologische literatuur, boeken.	Gene (R11)
			Pr, +	267-270	<i>Zijn boeken wel belangrijk geweest vroeger?</i> Ja, zeker heel erg. En lezen is nog steeds heel belangrijk voor me. Ik haal daar heel veel plezier en ideeën uit en inspiratie voor nieuwe dingen. Ik lees een beetje psychologische romans.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Book & Magazine	Pr, +	139-143	<i>Kan u beschrijven op welke manier u dan spiritueel ben?</i> Nou soms als ik iets lees in een boek of een tijdschrift heb ik het gevoel dat ik daar iets creatiefs of zo mee moet. Soms is het maar een zinnetje, gewoon een zinnetje... <i>Kan u een voorbeeld geven?</i> Ik kan het op facebook laten zien.	Joshua (R8)
			Pr, -,	351-354	<i>Leest u ook wel eens spirituele bladen als de Hapinezz?</i> Nee, ik ben niet zo'n lezer. <i>Sprituele of religieuze boeken lees je ook niet?</i> Ja, nou ik haak regelmatig na één hoofdstuk af.	Traults (R1)
			Pr, +,	115-117, 264-266, 275-277	En ik lees de Happinez, dat heeft toch ook wel met spiritualiteit te maken. Ik vind het soms wel wat New Age-achtig , soms iets te vaag, maar sommige dingen spreken me wel aan. <i>[...]Lees je spirituele of religieuze boeken?</i> Nou dat schiet er een beetje bij in, ik heb er niet echt tijd voor. Ik lees toch meer blaadjes. Ik lees de Happinez, de Opzij lees ik ook. <i>[...]</i> <i>Kan je vertellen wat die bladen je brengen?</i> Tips om nieuwe boeken te gaan lezen, films te gaan kijken of muziek te luisteren, ideeën en opinies.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pr, +,	396-403	<i>Lees je wel eens spirituele of religieuze bladen, zoals de Hapinezz?</i> De Hapinezz af en toe. Ik heb een tijdje een abonnement gehad. <i>Wat zoek je, wat vind je erin?</i> Nou ik vind het wel een leuk blad. Er staan wel artikelen met enige diepgang is. Ik bedoel: het is geen Viva die alleen over mode gaat. En soms herken je gewoon dingen uit mijn toch wel rijke arsenaal aan spirituele ervaring. Dus ik herken me er af en toe wel in en het is fijn om te zien dat je niet gek bent. Ja en de Volzin dat is denk toch wel een interessant blad, omdat het toch journalistieker en nuchterder geschreven is.	Desiree (R2)
			Pr, +	351-364	<i>Lees je wel eens spirituele bladen, zoals de Hapinezz?</i> Ja. Niet zo vaak, want het zijn dure bladen. Maar ik blader er doorheen en af en toe koop ik het wel eens en ik vind het gewoon leuk en er staan ook wel eens dingen in die ik meeneem. <i>Kan je een voorbeeld noemen?</i> Nou, ik weet niet of dat onder spiritualiteit valt, maar ik heb een paar jaar geleden bijvoorbeeld een yoga oefening eruit gehaald en die doe ik nog steeds bijna iedere ochtend. Drie jaar later. Dat voelt goed. Ik vind het moeilijk om te zeggen wat ik dan meeneem, maar ik denk dat er zo wel allerlei dingen zijn die je toch wel bewust of onbewust meeneemt en die je dan toch wel echt vormen. <i>Lees je ook spirituele of religieuze boeken?</i> Ja. Ik heb dus dat boek van Rob Bell en ik ga nu denk ik wel die Brian McLaren lezen. Maar ik krijg het aangereikt door mensen die ik ken, ook wel binnen Blossom of van die vriend. <i>Heb je het idee dat boeken een belangrijke rol spelen?</i>Ja.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pr, +	383-395	<i>Leest u ook wel eens bladen als de Hapinezz?</i> Ja. <i>Leest u ook andere bladen?</i> Ja, de Flow. Maar ik vind ze te duur, maar ik probeer ze van vriendinnen die ze wegleggen mee te krijgen [<i>lachend</i>].. <i>En wat vind u daarin?</i> Ja, nou de Hapinezz vind ik te boeddhistisch. Ja, maar verder: geweldige platen, prachtige tekst. Ik vind het allemaal even mooi. <i>Mooi om naar te kijken?</i> Ja, maar ook zo mooi gewoon die beelden! En ik trek er allerlei bladen uit van groen, van bomen, van kleuren enzovoort. En die gebruik ik van collages. <i>Heeft u het idee dat u daarmee u uw gedachte kan ordenen?</i> Ja, maar ook verdiepen en wat ontwikkelen.	Ann (R4)
			Pr, -	593-596	<i>Lees je wel eens bladen als de Hapinezz?</i> Ik heb dat wel eens gelezen, maar ik vind dat een beetje te zweverig. Ik lees de CV koers, ik zal eens Vrij Nederland en een psychologie magazine openslaan en boeken, maar daar blijft het wel een beetje bij. Ik vind de Hapinezz een beetje flinterdun.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pa, +	124-136	En toen ik vijf- of zesendertig was ben ik ingewijd als Vrijmetselaar. <i>Had u daar altijd al interesse voor gehad?</i> Nee, want ik kende, dacht ik, geen vrijmetselaars. Maar mijn vrouw las een artikel erover in de Bres ⁷⁹ en die zei: 'Is dat niets voor jou?'. En ik dacht: 'ja, maar ik ken er geen één.' En toen las ik een keer in de krant dat er ene meneer Kuipers een speech had gehouden bij de begrafenis van een rechter namens de Vrijmetselarij. En toen dacht ik: 'meneer Kuipers uit Gieteren!' En toen heb ik alle meneer Kuipers uit Gieteren gebeld en toen was het de zesde die ik belde.	Hary (R6)
			Pa, +	148-154	<i>Hoe waren jullie eigenlijk geabonneerd geraakt op de Bres?</i> We waren altijd wel geïnteresseerd in wat je nu zou noemen 'spiritualiteit', in wat er meer is tussen hemel en aarde en de Bres ging daar geweldig goed op ging. Ik heb daar heel veel van opgestoken. Het is heel belangrijk geweest in ons leven. Mijn vrouw en ik hebben elkaar altijd erg gestimuleerd om met die thema's bezig te zijn. En mijn vrouw is wel heel actief over zulke dingen aan het nadenken. Ze komt ook vaak met vragen waarvan ik denk: 'o, ik dacht dat er een uitroepteken stond [<i>lachend</i>].' Maar dat vind ik heel leuk hoor.	Harry (R6)

⁷⁹ <http://www.bresmagazine.nl/>, retrieved at 25 March 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pr, +	376-388	<i>Leest u ook wel eens spirituele bladen?</i> Ja, Hapinezz ligt hier altijd en dat lees ik wel van de eerste tot de laatste bladzijde. <i>Wat haalt u daar uit?</i> Ja, vaak een goed gevoel. Niet echt dingen, maar dat is het nadeel als je ouder wordt hoor, je ontmoet dan zo weinig totaal nieuws. Maar goed in de laatste Hapinezz stond een artikel over ene Barbara, toevallig is dat de schoondochter van een vriend van mij, maar die heeft gedacht als je nou dat mindfulness doet, wat doe je dan daarna? Die heeft het begrip welfullness verzonnen en gezegd: 'stel je nou eens voor dat je je eigen droomkasteel mag bouwen. In dat droomkasteel mag je dan alle kamers inrichten. En op die manier geeft je alles wat je geleerd hebt bij mindfulness een plek in dat droomkasteel, dat visualiseer je dan. Nou dat sprak me wel aan, want ik probeer heel erg in een droomkasteel te leven. Ik vermijd dat ik uit die droom van het huidige bestaan ontwaak. Ik ga geen dingen meer opzoeken waardoor dat beschadigd zou worden, daarom zou ik niet naar een voetbalwedstrijd gaan of zo.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pr, +	315-322	<i>Leest u ook wel eens spirituele bladen als de Hapinezz?</i> Ja. Ik heb er geen abonnement op, maar af en toe koop ik hem en dan lees ik eens een artikeltje. <i>Zijn er nog andere bladen die u wel eens leest?</i> Nou we hebben zo'n 35 jaar het tijdschrift Bres gelezen, maar dat is er niet meer. Het was een tijdschrift dat ging over spirituele onderwerpen en wereldgodsdiensten. En dat heb ik heel veel gelezen en het heeft me geboeid. <i>Heeft u het idee dat het u veel geleerd heeft?</i> Ja. <i>Kan u daar iets meer over vertellen?</i> Nou de Hapinezz is er een Libelle bij. Bres is veel meer wetenschappelijk en ook mensen als Simon Vinkenoog⁸⁰ schreef daar in. Het was heel anders, maar ik denk dat men toen ook heel anders in het leven stond. De Hapinezz is wel leuk, maar het wordt wel heel zacht gebracht, zodat iedereen er wat aan heeft. [60:00] Maar ja, ik heb natuurlijk ontzettend veel levenservaring, inzicht en wijsheid opgebouwd hoop ik en dat weet ik ook. Maar dat is het mooie van het leven: Ik weet niet meer welke artikelen ik toen las, maar die artikelen hebben wel mijn mens-zijn, zelfs mijzelf verandert. Zowel mijn angsten als mijn goede dingen zijn daar wel door gevormd. Bres heeft ook veel voor mijn kunst betekend.	Emma (R7)
			Pr, -	245-246	<i>Leest u ook wel eens spirituele bladen als de Hapinezz?</i> Nee. Altijd boeken. Ik heb bij de Bruna wel eens zulke doorgebladerd, maar verder niet.	Joshua (R8)

⁸⁰ http://nl.wikipedia.org/wiki/Simon_Vinkenoog, retrieved at March 19, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pr, -	464-475	<i>Leest u ook wel eens spirituele bladen als de Hapinezz?</i> Nee. Alleen als het ergens anders ligt of zo. Ik heb een abonnement op spiegelbeeld, maar dat ga ik ook opzeggen. <i>Waarom had u dat abonnement?</i> Ja, ik heb hem jaren gehad. Er worden heel veel verschillende kanten belicht: kruiden, maar ook over de ziel en over contact met andere dimensies. Met sommige dingen heb ik iets en met andere dingen niets. <i>Wat haalt u eruit?</i> Informatie vooral. En het is heel breed en dat vind ik wel leuk. Maar nu denk ik: 'ach ik ben al zoveel jaren lid en ik ben er wel een beetje klaar mee.' Het is prima misbaar.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Magazine	Pr, +	577-594	<i>Leest u ook wel eens spirituele tijdschriften?</i> Ik ben heel lang geabonneerd geweest op 'Uitvaart' natuurlijk en we zijn ook lid van Natuurmonumenten. En via mijn man lees ik het blad van IS, Internationale Samenwerking. Dat vind ik ook wel een leuk blad. <i>Lees je wel eens of ben je lid van hele specifiek religieuze of religieuze bladen?</i> Ja, ik heb een tijdje.. De Psychologie. Maar dat heb ik juist opgezegd, want daar ben ik vijf of zes jaar lid geweest en nu weet ik het wel. Maar zeker aan het begin vond ik dat wel.. interessant. <i>Maar de Psychologie zie je als een spiritueel tijdschrift?</i> Ja, de Psychologie wel ja. Ja, dat is eigenlijk wel echt een must, eigenlijk. Dat zou iedereen eigenlijk moeten lezen! <i>En bladen als de Happinez of de Flow?</i> Ja, dat heb ik wel eens gelezen en wel eens losse nummers gekocht, maar.. dat vind ik nou een spiritueel blad. Een beetje vlinderachtig vind ik dat. <i>Spreekt het je aan?</i> In het begin.. Ik heb het een paar keer gelezen, maar nu niet meer. Nu heb ik zoiets van: wat is dit? Ik vind het meer een tienerblad! Het is een leuk blad als je geen religie hebt en je wil iets met natuur, spiritueel, ja.. Het gaat natuurlijk vlug.	Francis (R10)
			Pr, -	479-480	<i>Leest u ook wel eens spirituele of religieuze bladen?</i> Ook weinig of geen eigenlijk..	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual organisations	Audience cult	Movie	Pr, +,	160-165	En films, die hebben ook wel echt veel invloed gehad. Films zijn voor mij ook een manier om een uiting te geven aan religie. Ik heb het idee dat daar vaak wel een stukje religie in zit. Ik houd ontzettend veel van films en ik kijk ontzettend veel films en die connectie die daar wordt gemaakt met religieuze waarden en ook met schoonheid die je om je heen ziet, dat is ook een onderdeel van waarom dat in jezelf ook steeds meer groeit.	Catherine (R3)
			Pr, +	42-43	Maar de hele winter hebben we gezegd: 'om vier gaan wij films kijken'. Dan kijken wij naar goede films of we hebben net de serie 'lost' gekeken. Echt winterverhalen, zoals de mensen dat vroeger ook deden.	Emma (R7)
		Movie and Music	+	284-288	<i>Heb je het idee dat muziek en films een belangrijkere rol spelen?</i> Ja, zeker. Ik houdt van naar de film gaan, maar wel bij periodes. Muziek ook zeker. Maar het verandert niet echt structureel mijn manier van naar de wereld kijken. Het is meer een soort herkenning of het scherpt mijn ideeën. En bij muziek is het meer dat ik er dan echt een bijzonder gevoel bij krijg en dat ik echt kan denken van: 'o, wat is dit mooi.'	Isabella (R12)
		Television	Pr, +	606-610	Nou ja en natuurlijk televisie. De televisieprogramma's op zondagochtend, dat vind ik de leukste tv-programma's. [65:00] De wandeling, 'Boeken'. Die boeken zij niet altijd spiritueel, van Willem Brand. Nou dat vind ik geweldig om naar te kijken allemaal. En Eva Yinnick, nou op dit moment. Dat spreekt me allemaal aan! Praatprogramma's vind ik ook wel leuk, maar ik houdt niet zo van films.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Audience cult	Radio	Pa, +	96-99	Ja, dat is een moment geweest dat ik een radio interview hoorde met een psychiater die bij de Bhagwan was geweest. Bhagwan was duidelijk een boeddhistische benadering van wie wij als mens zijn. Dat interview was een interview met Foudraine. En bij dat interview had ik ineens klik van: 'o ja, maar zo zit het in elkaar'.	Emma (R7)
	Client cult	Medium /healer	-	341-350	<i>Heb je wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Nee. <i>Waarom niet [waarom bent u nog nooit naar een spirituele fair of een healer geweest, red.]?</i> Nou allereerst misschien omdat ik een man ben en een man denkt al snel: ik los het zelf wel op! <i>[lachend]</i> Het is wat generaliserend, maar het is wel deels zo. Maar ik heb ook wel mijn omgeving waar ik mee kan stoeien, waar ik mee kan delen, waar ik frustraties mee kan delen, waar ik mee kan lachen en huilen. Met vrienden gaat het er soms toch ook over. En ik denk ook wel eens: we moeten ook wat meer accepteren in deze tijd dat dingen gewoon soms ook niet leuk zijn. Ik heb het idee dat mensen toch ook wel vaak naar zo iemand gaan als ze een deuk hebben opgelopen en dat ze vinden dat het dan weer direct goed moet zijn.	Traults (R1)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Medium/ healer	-	554-560	<i>Heb je ooit een bezoek gebracht aan een medium of een healer? Misschien op zo'n festival?</i> Nee. Je komt het natuurlijk ook wel eens in bepaalde christelijk gemeentes wel eens tegen en dan ben ik er ook eigenlijk vrij sceptisch over. <i>Omdat?</i> Nou, omdat ik het bewijs nog nooit gezien heb. Ik ben nog nooit iemand tegengekomen die echt ergens concreet ergens van genezen was. Het zijn altijd wel weer mensen die iemand kennen die iemand kent. Altijd vaag. En op een moment dat je er dan zelf bent dan gebeurt er toch altijd net niets. Het is toch net iets te abstract en te algemeen.	Lea (R5)
			+-	538-542, 553-554	<i>En heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Nee. <i>[lachend]</i> Ik had het onlangs wel eens willen doen, want mijn dochter die gaat dan wel eens naar.. een paragnost? Die is daar al twee keer geweest of drie keer. En die zei: daar moet je ook eens heen gaan. Maar ik heb er niet zo veel mee. Maar ik wil wel eens kijken hoe het gaat dan. <i>[...]Maar zelf nog nooit gebruik van gemaakt. Maar wel behoefte aan dus, of niet?</i> Uhm.. nee..	Francis (R10)
			+-	454-461	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Nee, nooit. Geen behoefte aan gehad. Daar zit geen waarde oordeel achter, maar dat is gewoon, ja.. geen.. Het is eigenlijk hetzelfde als je vraagt: ben je wel eens in een racefietswinkel geweest? Nee, ik heb geen racefiets nodig, want ik houd niet van racefietsen uh.. wielrennen bedoel ik.. En zo: heb je een personal, uh.. een healer nodig? Dat uh.. ook niet. Maar daar zit geen waarde oordeel achter.	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Medium/ healer	Pa, -	358-369	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Ja, ik had een huurder in het cultureel centrum die zei dat ik er nogal gespannen uitzag en toen zei ze: 'ik kan je wel even een healing geven'. Nou dat voelde wel prettig. Je krijgt aandacht en rust en dat voelt goed. <i>Kan u beschrijven hoe dat ging?</i> Ja, ze deed allemaal dingen om me heen, met haar handen en zo en chakra's werden geopend en gesloten en weet ik het allemaal. Het voelde best prettig, maar ik zou er geen tientje voor over hebben. Ik heb het ook nooit meer gedaan. <i>U heeft niets meegenomen van die sessie?</i> Nee. Daar is het te makkelijk voor. Ik ben lange tijd in therapie geweest en dat was zwaar, dat was vechten en zoeken. Dat wil ik wel, maar niet die makkelijke dingetjes. Die hele genezershoek helpt heel goed tegen dingen die genezen kunnen worden door aandacht.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Medium/ healer	+	400-430	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Ja. Toen ik in deze wereld dook, waarover ik je al vertelde, hadden ze hier in Zeist een spirituele vereniging. Zij organiseren paranormale avonden waarop iedereen mag komen. Op zo'n avond komt er een medium en dat is dan iemand die dan allemaal dingen doorkrijgt. Aan de hand van voorwerpen of zo kan ze dan dingen vertellen zonder dat ze weet wat voor persoon dat heeft neergelegd. Ik had daarover gelezen. Maar er stond ook een keer in dat er een zekere dokter zou komen. Iedereen die kwam moest een getekend, geschilderd of geborduurd boompje meenemen. Aan die hand van de boompjes zou hij dan waarnemingen doen. En het was heel gek, maar ik had het gevoel: 'ik moet naar die man toe.' Waarom wist ik niet, maar ik heb toen dus maar heel snel een aquarel gemaakt van een boompje en ben toen naar het wijkcentrum gegaan waar dat plaatsvond. Je zat in rijen, met een pad ertussen en die man ervoor. Die man liep door de zaal en hij zei: 'wie is er hier die hoofdpijn heeft en iets met z'n grote teen', ik noem nou maar wat hoor.. [85:00] Toen stak er iemand zijn vinger op. En toen zei hij: 'mag ik uw boompje hebben?' en dan vertelde hij dingen die bij hem opkwamen. Dat ging vooral over fysieke dingen, maar hij pakte ook de ziel aan. En daarna verscheurde hij die boompjes. En toen vroeg hij weer zoiets. En toen vroeg hij: 'wie is er iemand die het moeilijk vind om te buigen, op zijn knieën te gaan?' [86:00] Nou had ik die avond daarvoor kaarten gelegd waarbij ook iets stond van 'buigen en op de knieën gaan'. Maar ik dacht: 'hij zou mij toch niet bedoelen, hè?' Maar ik dus niet mijn vinger opsteken, ik	Brenda (R9)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Medium/ healer	+	Continuati on previous page	dacht: 'ik kijk wel mooi uit.' Maar die man maar door de zaal lopen en uiteindelijk stond hij bij mij stil en ik had niet mijn vinger opgestoken, hè? Maar hij zei: 'ik moet uw boompje hebben.' En hij kijken en hij zag er vier dingen in. Ik weet niet meer precies wat het was. Eén ding had met brekend glas te maken en hij zei ook: 'u heeft heel veel potentie in u, maar het komt er allemaal nog niet uit en u bent ook heel spiritueel' en hij zei: 'deze hoeft ik niet te verscheuren.' Dat buigen had dus niet iets met fysiek buigen te maken, maar buigen voor het grote. Na afloop ben ik nog even naar hem toegegaan om nog wat vragen te stellen, ook over mijn zoon waar het niet zo goed mee ging. Maar toen ben ik dus nog wel vaker naar zulke avonden gegaan. Maar van hem was wel een hele goede, hij was wel heel zuiver in zijn waarneming. Sommigen zitten toch wel op een vlak waarvan ik denk.. Sommige zeggen ook dingen dat mensen in een nieuw huis hun deur groen moeten schilderen, nou dat vind ik echt waanzin.	
			Pa, -	210-212, 215-216	Toen ben ik op aanraden van een vriendin naar het bevrijdingspastoraat van de Nieuwe Kerk hier in Utrecht gegaan. Daar waren twee dames die zich dan bezighielden met gebedsgenezing. Nou dan weet je ook niet wat je overkomt! [...]Toen werden er dus weer allerlei duivels uitgedreven en zo <i>[heel hard lachen en een gebaar makend van: dit klopte echt niet]</i> .	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Medium/ healer	Pa, -	210-212, 215-216	Toen ben ik op aanraden van een vriendin naar het bevrijdingspastoraat van de Nieuwe Kerk hier in Utrecht gegaan. Daar waren twee dames die zich dan bezighielden met gebedsgenezing. Nou dan weet je ook niet wat je overkomt! [...] Toen werden er dus weer allerlei duivels uitgedreven en zo <i>[heel hard lachen en een gebaar makend van: dit klopte echt niet]</i> .	Desiree (R2)
			Pr, +	324-327	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Mijn man is healer. Ik kan hem dingen vragen. <i>Vindt u dat waardevol zo'n één op één contact?</i> Ja, prima. Hij kan de kern ergens van vinden. Helaas van ziektes, bij veel mensen.	Ann (R4)
			Pa, -	305-306, 309-314	<i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Ja. Toen ik hier pas in Bodegraven woonde heb ik een healing gehad. [...] <i>Kan u beschrijven wat er gebeurde?</i> Nee, ik kan me er niet meer echt wat van herinneren. En of het me beter gemaakt heeft, weet ik ook niet meer <i>[lachend]</i> . <i>U doet dat nu in ieder geval niet meer?</i> Nee, ik hoef dat ook niet. Ik ervaar dat ik dat ook wel zelf kan. Ik heb daar niet een ander voor nodig.	Emma (R7)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Medium/ healer	Pr, +	447-459	In het begin had ik echt helemaal niemand en nu heb ik een hele grote kring om me heen van mensen die daar ook allemaal wel iets mee hebben. En als het nodig is dan krijg ik ook wel eens een healing van iemand. <i>Wat vind u in deze healings?</i> Nou je voelt gewoon dat er iets met je energie gebeurt, dat er dingen vrijgemaakt worden of dat het wat lichter voelt of dat er verdriet vrijkomt. <i>Zijn er specifieke momenten waarop u daar behoefte aan heeft?</i> Ik heb één bepaalde vriendin die er heel goed in is. En soms ziet ze gewoon dat er zwaarte bij me is en dan zegt ze: 'zal ik je even healen?'. En dan doet ze dat even en dan komen er soms tranen. Niet zo vaak meer hoor, maar op zo'n manier doe je dat soms. Maar laatst ben ik even een keer naar haar toegekomen met de vraag: 'wil je even wat bij mij doen, want ik voel dat het allemaal niet zo lekker zit?' Ik weet niet wat er dan aan de hand is, maar dan helpt het weer een beetje. Maar er zit geen regelmaat in dat ik een healing onderga.	Brenda (R9)
			Pr, +	462-464	Maar als ik zelf Quantem Light Breath geef dan is dat eigenlijk ook al een soort healing. Ook als ik hem aan andere geef, dan gebeurt er bij mij soms ook wel wat.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Reading	Pa, +	299-315	Ja, een jaar of zeven geleden heb ik een chakra reading gedaan. Maar dat was eigenlijk ook wel omdat de moeder van een vriendinnetje van me daar een opleiding voor deed en die moest daar voor oefenen. En toen heb ik gezegd: Nou doe maar. En dat was ook best bijzonder eigenlijk. <i>Vertel eens, wat gebeurde er?</i> Ik lag op een soort van tafel. En zij vertelde dan eerst dat zij zich open moest stellen voor het universum. Dus dat was even een soort van rustig moment. En daarna ging ze alle chakra's langs en dan ging ze iets vertellen over wat mij op dat moment bezig hield. En wat zij kon aflezen uit die chakra's en over wat voor persoon ik was. <i>Heb je het idee dat het je iets gebracht heeft?</i> Ja. Ze heeft wel een paar dingen gezegd die me nu nog steeds bijstaan. Ze zei me dat ik meer op mijn vrienden moest vertrouwen en dat advies heb ik wel echt in mijn achterhoofd gehouden. En: ze zei dat ik dolende en zoekende was. En zo zag ik dat op dat moment helemaal niet, maar het was ook wel echt zo. En ik ben nog steeds ook zoekende. En bij mijn chakra hier <i>[bij het hoofd, red.]</i> zei ze: je hebt een helder licht en je kan bij andere mensen helderheid te weeg brengen. En daar denk ik heel vaak aan als ik les ga geven. Dan denk ik heel vaak: ja ik kan dat inderdaad heel goed. Dus het heeft me wel iets leuks gebracht.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Reading	Pr, +-	251- 254, 259-261	<i>[31:30] Heb je wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Ik heb wel eens een aura-reading gehad bij het Instituut voor Leven en Intuïtie op de Maliebaan. <i>Hoe heb je dat ervaren?[...]</i> Dus dat vond ik dan ook wel bijzonder, maar het was ook weer niet zo bijzonder dat ik dacht van: 'dat moet ik nog een keer doen!' Het was toch vooral uit nieuwsgierigheid.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Quotations	Who?
		Channeling	Pa, +	152-156, 201-212	Ik zie Jezus als een broer, een oudere wijzere broer, die me bijstaat en inspireert. Ik heb altijd enorme interesse gehad voor Jezus. Ik heb altijd boeken gezocht waarin Jezus voorkwam. Als mensen Jezus channelde was er altijd een enorme herkenning. Ik heb ook bij de andere meesters wel wat gevoeld, maar de sterkste herkenning was altijd bij Jezus. [...] <i>Heeft u wel eens een bezoek gebracht aan een medium of een healer?</i> Nee, dat nooit. Maar ik ben wel eens geweest bij iemand die channelde, een paar maanden terug. Er is een spirituele leraar die verschillende boeken heeft geschreven waarvan ik de meeste ook wel gelezen heb. Een vrouw had een meeting met hem georganiseerd in Friesland. Er kwamen iets van 20 mensen, mensen van over de hele wereld, waaronder ikzelf. Dat was een hele fijne meeting. Het zijn allemaal gelijkgestemde mensen. Sommige kende ik al via Facebook en we kenden die leraar allemaal. We hebben roseries gedaan en meestal volgde er dan daarna een channeling. Die roseries zijn er om in een bepaalde stemming te komen met z'n allen. Hoe meer de mensen gelijk gestemd zijn, hoe beter St. Germain of Jezus etc. kan doorkomen. Het is een soort voorbereiding. Zal ik je zo'n channeling laten horen? Er zijn een aantal meesters die dan doorkomen. Ik hoopte dat Jezus door zou komen, maar dat gebeurde niet.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Haptonomy	Pr, +	104-109, 122-132, 158-159	Maar toen ik 49 jaar was had ik een burn-out. Nou dat is misschien een zwaar woord, maar ik zat in ieder geval thuis. Ik kwam toen bij een haptonoom terecht en die zei iets van: 'je leeft in het hier en nu'. En toen dacht ik: 'tjeetje, nou dat vind ik wel heel wijs.' Ik wist niet waarom, maar zo kwam het wel bij mij binnen. En toen ben ik heel veel boeken die met spiritualiteit te maken hadden gaan bekijken. Ik zeg nu wel eens dat ik echt door die opmerking 'leven in het hier en nu' in mijn nekvel gegrepen ben van bovenaf. Het is natuurlijk niet van bovenaf, maar uit de krachtsenergie, maar zo noem ik dat toch wel vaak. [...]Maar ik voelde respons in mijn lichaam en dat had ik nog nooit gevoeld. Ik heb dat ook nog wel eens meegemaakt, later bij die haptonoom. Ik snapte niet wat hij deed, maar goed. Maar ik lag bij hem op een bank en hij zat op een afstand van anderhalve meter van me af en op een gegeven moment zei ik tegen hem: 'wat raar is dat, het lijkt wel of ik precies doormidden ben gegaan. De ene kant is heel warm en de andere kant is heel koud.' Toen zei hij: 'dat komt door mij'. Toen zei ik: 'hoezo dan?'. 'Nou', zij hij, 'ik zit aan jouw warme kant en dat voel jij en jij bent daar heel gevoelig voor.' Nou hij had wel eens eerder gezegd dat ik heel gevoelig was, maar het was nog nooit zo extreem geweest. 'Maar', zei hij, 'ik ben een doorgeefluik van kosmische energie'. Ik zei: 'o, kun je dat?'. En toen zei hij: 'nou je voelt het toch [lachend]! En dat was dus daarna, maar dat heeft bij mij dus heel veel dingen in gang gezet. [...] Maar toen kreeg ik van die haptonoom een	Brenda (R9)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Haptonomy	Pr, +	Continuati on previous page	krant in de bus en daar stond dan in dat in België op de Marckhoeve, een centrum van Siddhartha van Langen ⁸¹ , een jaartraining 'de zevensprong' gegeven zou worden.	Brend a (R9)
		Course	Pa, +	115-120	Ik heb toen een tijdje transcendente meditatie ⁸² gedaan. Dat vond ik wel heel fijn, ook om rustig te worden. Ook om gewoon met de onrust van mijn werk en zo te kunnen dealen. Van daaruit heb ik nog een tijdje in een gespreksgroep gezeten over het boek 'Een ongewoon gesprek met God' van Neale Donald Walsch. En dat gaat dan over van die 'zogenaamd' gechannelde gesprekken met God. Dat vond ik ook wel echt heel indrukwekkend.	Desire e (R2)
			+ -	387-395	Nou, ik heb zelf een cursus Egyptian healing ⁸³ gedaan, wat een variant van Reiki is. Dat was ongeveer 12 jaar geleden. Maar dat was dus niet zozeer om genezing voor mijzelf, maar om iets voor anderen te kunnen doen. Nou ja en dat zogenaamde bevrijdingspastoraat, maar dat bleek ook niet echt te helpen <i>[lacherig]</i> . Maar ik heb nu ook wel gesprekken met een pastor, maar die geeft gewoon ruimte aan mijn eigen zoektocht en die gaat mij echt niet vertellen wat ik ergens van moet vinden. En ik denk dat dat wel heel belangrijk is. Ik wil dus wel met iemand praten, maar dan om zelf te ontdekken. Maar ik heb misschien wel voorkeur voor een groep mensen of iemand waarvan ik echt het gevoel heb dat die heel goed is. Maar ik zal die persoon dan in ieder geval zeer zorgvuldig uitzoeken <i>[lachend]</i> .	Desire e (R2)

⁸¹ <http://www.newmanacademie.com/>, retrieved at May 28, 2012

⁸² <http://www.tm.nl/>, retrived at May 28, 2012

⁸³ <http://www.egyptian-healing.nl/>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Course	Pr, +	329-342	Ik heb ook wel Avatar⁸⁴ gedaan. Ken je dat? <i>Nou legt u maar uit hoe het bij u ging.</i> Nou dan ben je vier dagen met een groepje en dan moet je oefeningen doen buiten. Die ervaring vond ik echt het leukst. Je loopt rond, in een park of zo en je kijkt naar iets en je neemt het op en je laat het weer gaan. Je kan wel zeggen van: o dat leek wel een konijn of zo. Maar je laat het wel heel snel weer gaan. Maar: het heeft mij geleerd dat ik als mensen iets zeggen ik dat ook eerder kan laten gaan. Eerder geloofde ik altijd alles als mensen hun meningen uitten. En nu denk ik: nou, ok dat is jouw mening. En dan ga ik proberen dat dan gewoon zo te laten. Het is heel lekker dat je objectiever naar dingen kan gaan kijken. <i>Heeft u het idee dat het uw manier van in het leven staan heeft veranderd?</i> Ja, zeer zeker. Ik weet ook dat ik geleerd heb dat heel veel dingen eigenlijk niet echt iets is of het kan ook anders zijn dan je in eerst instantie denkt. Dus toen zei ik op een gegeven moment zei: Ja 'God' is ook maar een woord. En toen dacht ik later [<i>giechelend</i>] wat zegt ik me daar toch voor gek? Maar uiteindelijk: het is ook maar een woord. Maar voor God [<i>giechelend</i>] vond ik dat toch een beetje gek.	Ann (R4)

⁸⁴ <http://www.avatar.be/index.php?lang=en>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Course	Pr, +	345-365	Ja, samen met mijn man heb ik ook nog wel eens een cursus gedaan bij het centrum voor leven en intuïtie. Maar mijn man pakte dat allemaal veel sneller op. Maar veel later, nog niet zo gek lang geleden, kon ik ook opeens aura's zien. En: dat is geweldig! <i>Waarom is dat geweldig?</i> Nou, ik zat bij een lezing en ik zag het twee keer achter elkaar. De één had een witte aura en de ander een rood-rozige aura om haar gezicht. Ik denk dat ik zo gecentreerd zat te luisteren omdat ik het zo echt uit het hart vond komen. En daardoor werd die vrouw een soort heilige of een bijzonder iemand was. <i>Heeft u het gevoel dat deze ervaring nog invloed heeft gehad daarna?</i> Nou wel dat ik soms denk van: ik zou het wel weer willen. Ik heb het nog wel eens gehad. Ik heb nog wel eens een witte aura bij iemand gezien, maar niet zo als toen. <i>Waarom zou u het nog wel eens willen zien?</i> Nou dat je toch een soort bewijs krijgt van dat het bestaat. Want iedereen kan wel vertellen van: het is zo. <i>En dat zou u helpen als het bewezen wordt als het bestaat?</i> Ja, waarom niet? Als mensen zeggen: ik heb dat altijd en jij weet het helemaal niet. Dan kan je het allemaal wel uitvlakken. Je wilt toch een soort vastigheid. Als iedereen zegt: er is een lamp en jij ziet helemaal geen lamp. Dan is het toch fijn als je hem op een geven moment ook ziet en dat je kan denken: nou dan hadden ze toch gelijk. <i>Een soort zekerheid?</i> Ja een soort nuchtere beschouwing.	Ann (R4)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Course	Pa, Pr +	254-269	Meditatie. Vipassana meditatie. Het is een boeddhistische meditatie. Mediteren is eigenlijk alleen maar zitten en ademen en dan alles wat binnenkomt aan prikkels, aan gedachten, aan je hele lijf benoemen. Alles benoem je, maar je benoemt het niet met een kleur. Als je iets ruikt, kan je zeggen: 'bah het stinkt!', maar je kan ook zeggen: geur. Dus alles ga je neutraliseren. Daardoor probeer je vrij te komen van oordelen. Je zegt bij alles: het mag er zijn. [45:00] En kijk maar wat die emotie je te zeggen heeft. En leer accepteren en mededogen te hebben voor alles en misschien ook wel vooral voor jezelf. Het komt er eigenlijk op neer dat het lijden eigenlijk minder hoeft te zijn. Als je niet hecht, dan hoef je ook niet te onthechten. Dat is eigenlijk wat je oefent met Vipassana meditatie. Ik denk dat het ook begint met liefde voor jezelf. Je moet jezelf wel een beetje centraal stellen. Als je de liefde voor jezelf niet ervaart en je kent jezelf niet en je zuivert jezelf niet daarin, dan projecteer je continu je eigen beperkingen op je omgeving. Dan werk je altijd in de schaduwkanten van je zelf en niet in de lichte kanten. [50:20] Ik blijf doormiddel van cursussen mijzelf wel onderhouden. Ik heb die opleiding intuïtieve ontwikkeling en de opleiding spiritueel genezer gevolg en nu volg ik die Vipassana meditatie. Het is eigenlijk zoals een auto: die moet je ook onderhouden.	Emma (R7)

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Course	Pr, +	158-167	Maar toen kreeg ik van die haptonoom een krant in de bus en daar stond dan in dat in België op de Marckhoeve, een centrum van Siddhartha van Langen ⁸⁵ , een jaartraining 'de zevensprong' gegeven zou worden. Er waren zeven weekenden in een jaar en elk weekend deed je iets anders. Het ene weekend deed je iets met neohypnotherapie ⁸⁶ , het andere weekend iets met emotioneel lichaamswerk ⁸⁷ en het volgende weekend iets met NLP (Neuro Linguistisch Programmeren) ⁸⁸ . We hebben ook nog iets gedaan met tantra ⁸⁹ en met Reichiaans lichaamswek ⁹⁰ . Eerst dacht ik: 'je bent niet goed wijs als je dit gaat doen', maar later dacht ik: 'waarom ook eigenlijk niet? [25:00] Dan weet ik daarna tenminste iets meer van wat er op dat gebied is.' Dus ik heb me toen daar voor ingeschreven.	Brenda (R9)

⁸⁵ <http://www.newmanacademie.com/>, retrieved at May, 28 2012

⁸⁶ <http://www.newmanacademie.com/methodes.html>, retrieved at March 8 2012

⁸⁷ http://nl.wikipedia.org/wiki/Emotioneel_Lichaamswerk, retrieved at May 28, 2012

⁸⁸ http://nl.wikipedia.org/wiki/Neurolingu%C3%AFstisch_programmeren, retrieved at May 28, 2012

⁸⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Tantra_%28yoga%29, retrieved at May 28, 2012

⁹⁰ <http://www.praktijk-bron.nl/methodiek.pdf>, March 8, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Course		182-193	En in dat zelfde jaar ben ik op een meditatiecursus en op een chakra cursus gegaan ergens achter de Domkerk, bij 'de piramide' heette dat toen. En ik kreeg toen ook weer een nieuwe krant in de brievenbus van die haptonoom en daarin stond: 'Naar Nederland komt Jeru Kabal ⁹¹ , leraar van 'het hier en nu' en leraar van 'de liefde', voorheen Santos genaamd.' En toen dacht ik: hier moet ik naartoe, want dat 'hier en nu' dat was mijn ingang en ik had dat boek gelezen van Siddharta waarin deze man beschreven werd en dat van die liefde, dat had ik gevoeld! [30:00] Dus dat heb ik toen gedaan. Het was eerst een week. En dat is eigenlijk het beste geweest dat ik in mijn leven gedaan heb! Toen hij dus de volgende zomer weer kwam ben ik weer geweest en het voorjaar daarna kwam hij weer en dus ging ik ook weer. Toen later wilde hij mensen gaan opleiden in zijn werk en dat heb ik toen ook gedaan. Die opleiding heet 'Clarity process ⁹² ', helder worden. En dat is eigenlijk wel de basis van mijn werk, kan ik wel zeggen.	

⁹¹ <http://www.jerukabbal.com/>, retrieved at May 28, 2012

⁹² <http://www.tsuki.org/clarity.htm>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Course	Pr, +	218-220, 222-223, 227-229, 232	Op dit moment ben ik vooral bezig met iets wat hij erbij heeft ontwikkelt. Het is de Quantam Light Breath ademmeditatie ⁹³ . <i>[Mevrouw heeft uitgebreid uitgelegd wat dit is van minuut 38:40 tot 45:00 in de opname]. [...]</i> Nou ja naderhand ben ik opleidingen spirituele genezing gaan doen, bij psychosofia van Zhora Noach ⁹⁴ . Psychosofia is ook een spirituele richting. [...] Dus toen ben ik een opleiding spirituele genezing gaan doen bij de Vereniging Genezing vanuit Psychosofia, want daar zag ik dat ze een basiscursus over het lichamelijke, maar dan wel de spirituele kant daarvan, aanboden. [...]Maar na die basiscursus ben ik nog verder gegaan.	Brenda (R9)
		Course	Pr, +	439- 443	Maar er werd vanuit die vereniging ook een cursus gegeven over het ontwikkelen van je intuïtie. En die heb ik gedaan en daar heb ik toch wel veel aan gehad. Je leert dan toch om in te tunen als je een voorwerp van iemand krijgt die je niet kent. Als je je openstelt dan krijg je toch heel veel informatie. Dat heet psychometrie ⁹⁵ en dat bleek ik dus vrij goed te kunnen.	Brenda (R9)
		Personal 'caoch'	Pr, +	246-247	Uiteindelijk ben ik gaan praten met één van de pastors daar, gewoon als counseling hoor, dus los van die kerk zelf.	Desiree (R2)

⁹³

⁹⁴

⁹⁵ http://nl.wikipedia.org/wiki/Psychometrie_%28psychologie%29, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ Spiritual Organisations	Client cult	Personal 'coach'	Y, +	108-113, 119, 121- 128	Toen ik 17 of 18 jaar was, kwam er een jonge leraar (tien jaar ouder dan ik), bij mij op school werken. Ik raakte bevriend met hem en hij was heel religieus, heel spiritueel religieus. Hij was niet streng gereformeerd religieus, maar hij was echt heel veel bezig met religie. Echt op een diepzinnige manier ook. En hij lokte mij uit om er ook op een meer filosofische manier naar te gaan kijken. [15:00] En door de vriendschap ben ik er denk ik weer een soort in het religiegebeuren gerold op een veel meer spirituele manier, op een belevingsmanier. [...] Nee, dat was meer een persoonlijke band. Want ik heb nooit bij hem in de klas gezeten. [...] Dus daar begon ons contact een beetje, maar onze vriendschap heeft zich pas echt ontwikkeld toen ik al van die school af was. Toen bleef ik hem zien en toen hadden we allemaal diepe gesprekken over het leven, zoals je die dan hebt als je 18 of 20 jaar bent. Hij was en is voor mij eigenlijk echt een soort mentor. Hij is een voorbeeld van hoe ik ook wil leven en hoe ik in het leven wil staan. En zoals ik vind dat iedereen dat eigenlijk zou moeten doen. Hij is echt een soort leraar voor mij. Het is echt heel fijn om zo iemand in je leven te hebben! Dat is ook wel echt heel bijzonder. En hij heeft mij ook heel veel van religie en zo meegegeven.	Catherine (R3)
		Personal 'coach'	+	587-589	<i>En één op één contact om je te ontwikkelen op spiritueel gebied heb je daar iets mee?</i> Dat gebeurt bij mij meer in de context van een goed gesprek, maar niet dat ik daar specifiek echt iemand voor op ga zoeken.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Sect		Pa, -	219-229	Nou ja, maar het feit dat ik in zo'n kerk zat en allerlei vriendinnetjes had die de zending ingingen, zorgde ervoor dat ik ervoor gekozen heb om een discipelschapstrainingsschool te gaan doen bij Jeugd met een Opdracht. Want ik had ergens het idee dat: als ik me er maar helemaal in onderdompel dan gaan die twijfels vast wel een keer weg. Dan heb ik er waarschijnlijk even weinig moeite mee als al die andere mensen. En ik heb daar dus mijn baan en mijn huis voor opgezegd en ben naar Engeland gegaan om daar nog meer lessen te krijgen. Maar na 2 maanden is de bom gebarsten. Mijn conclusie is: Jeugd met een opdracht is een sekte! Maar ja dat zag ik op dat moment natuurlijk niet zo. Er was zo'n groepsdruk en er was geen ruimte voor twijfel. Er was geen privacy en geen respect voor wie jij als persoon bent. Je moest echt een soort Paulus worden en dat voelde echt niet fijn!	Desiree (R2)
	Cult Movement		Pa, Pr, +	38-45	Ik ben vrijmetselaar, al ongeveer 35 jaar. Ik ben daar redenaar, dat betekend dat ik degene van het bestuur ben die aangesteld is als het geweten van de loge. Het is mijn taak om toe te zien dat er gehandeld wordt zoals de Vrijmetselaars dat behoren te doen en om samen te vatten wat er de avonden gebeurd is. Ik geef als het ware een nabetrachting. Verder verzorg ik de gehele programmering, alle lezingen en tempelbijeenkomsten. Ik zit bij een loge waar alleen mannen lid mogen worden, maar er bestaan ook loges waar ook vrouwen bij zitten. Het is een besloten club. Je moet vragen om lid te kunnen worden, je moet je aanmelden. Er worden geen mensen gevraagd om lid te worden.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Cult movement		+	132-145	Daarna is het vrij snel gegaan. Vooral ook omdat het kenmerk voor die organisatie is dat je het belangrijk vindt om bezig te gaan met de zin van de dingen en dat het zo interessant is om te leren van andersdenkenden. Vrijmetselaars gaan ervan uit dat ieder mens gelijk heeft en dat je van elkaars gelijk kan leren. En dat je zo dus je eigen ontwikkeling kan stimuleren. Dat is het doel van de Vrijmetselarij. Dat doen ze dan door het uitvoeren van eeuwenoude rituelen, dat is geheim. [46:45] Dat is alleen maar geheim, omdat het anders geen verassing meer is voor nieuwe inwijdelingen, maar alle teksten kan je op internet vinden. Het tweede is: door het houden van bouwstenen, lezingen op de dinsdagavonden, waarin mensen vertellen wat hun bezighoudt en wat hun interesseert. Maar het heeft altijd met zingeving te maken. Boven de ingang van de tempel staat als basistekst: 'Ken u zelve' en hoe doe ik me met mijn ervaring kennen in de buitenwereld (in het westen zoals we dan zeggen, vrijmetselaars hebben heel oud taalgebruik hoor). Hoe doe ik me daar kennen als Vrijmetselaar, dus als mens die zoekt naar wat samenbindt en vermijdt wat scheidt? Dat is de gedachtegang. En daar ben ik altijd heel actief in geweest.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Cult movement		Pa, Pr, +-	163-176	<i>Want bij de Vrijmetselaarij is er daar een definitie van zingeving?</i> De definitie is 'zelfkennis'. Leer jezelf kennen, leer te begrijpen waar je valkuilen liggen, leer te begrijpen waarom je doet zoals je doet, leer te begrijpen hoe je kan veranderen, áls je dat wilt. En dat is denk ik bij de vrijmetselarij de zingevingvraag. 'Waarom ben ik hier op aarde?' Is een vraag die iedereen kan stellen en we zijn buitengewoon benieuwd naar het antwoord dat iedereen daar op heeft, zonder dat we daar op enigerlei wijze een discussie over aangaan. Het aangaan van de discussie is verboden. Je mag wel compareren, dus vergelijkenderwijs praten. Dus jij vindt dat God uit drie vrouwen bestaat, hoe ben je daartoe gekomen? Niet van: 'ik ben het niet met je eens'. Als iemand zou zeggen: 'daar ben ik het niet mee eens', dan zou de redenaar (ik dus) ingrijpen en onmiddellijk zeggen: 'ho, daar zijn we niet mee bezig, dat is niet interessant.' Je wordt teruggefloten als er een afkeuring in je woorden zit. Vandaar dat onderwerpen als politiek en kerk vaak vermeden worden. Ik ben het daar niet mee eens, want ik denk dat je overal over mag compareren. En als je het niet over politiek mag hebben, waar mag je het dan nog wel over hebben?	Harry (R6)
	Church		Y, +-	75-77	Vroeger was het heel vanzelfsprekend. Ik ben opgegroeid in de kerk en daar ging je gewoon naar toe, punt. Daar was ook geen twijfel over mogelijk, dat ging je gewoon doen. Ik ging met mijn ouders mee en ik ging naar catechisatie.	Trauls, (R1)
			Y, -	82-84	Ik weet wel dat toen ik iets ouder werd, een jaar of veertien was ik denk ik, toen begon ik wel mijn vragen te stellen. Ook wel tijdens catechisatie. Toen had ik wel zoiets van: 'klopt dit allemaal wel?'	Trauls (R1)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pa, -	113-117	Daarna ging ik verhuizen naar Tilburg. Maar in Tilburg was er niet echt een PKN kerk. Nou ja, er was er één, maar daar ging het alleen maar over 'het licht' en dat vond ik heel vaag. Ik was er een paar keer naar de kerk geweest, maar daar heb ik het woord God en Jezus nooit gehoord. Nou ja, voor mij had spiritualiteit wel te maken met die twee personen.	Trauls (R1)
			Pa, +	117- 125	Maar goed, toen kwam ik uiteindelijk in de Gereformeerd Vrijgemaakte Kerk terecht. Ik kon ook wel naar een evangelische gemeente, maar dat vond ik iets to much. In die Gereformeerd Vrijgemaakte Kerk heb ik uiteindelijk belijdenis gedaan. Dat zou ik eigenlijk nooit gedaan hebben, maar die kerk daar was eigenlijk een soort studentengemeente en de leeftijd lag dus veel lager dan meestal het geval is. Daardoor was het binnen de Gereformeerde traditie niet zo echt Gereformeerd. Maar goed nog vele malen gereformeerder dan ik gewend was, met regeltjes en dat soort dingen. Maar het was veel minder dan bijvoorbeeld de kerk waar mijn schoonouders naartoe gaan, waar het nog echt orthodoxie is.	Trauls (R1)
			Pa, +-	162-166	En toen ben ik langzaam op het idee gekomen: 'een kerk is meer dan alleen de zondagse dienst.' Dus een kerkdienst op zondag is voor mij niet zo belangrijk meer, het maakt deel uit van een groter geheel. Je maakt deel uit van een gemeenschap van christenen. Sommigen geloven dit en anderen geloven dat en dat is allemaal gebaseerd op ervaringen die ze hebben. Ik merk dat ik het ook allemaal wel best vind.	Trauls (R1)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, -	179-183	voor heel veel mensen worden dit soort rites, dit soort uitingen bijna belangrijker dan waar het werkelijk om gaat. Afgelopen zondag is er in onze kerk een prekenreeks over de gaven van de geest begonnen en dan gaat het allemaal heel erg over het geestelijk leven, terwijl ik juist in de gaven van de geest heel erg door hoor klinken dat het bedoeld is om er voor anderen te zijn. Om je naaste lief te hebben, te kunnen dienen, te kunnen helpen..	Trauls (R1)
			Pr, -	193-195	Je komt met z'n allen bij elkaar en in ons geval is dat een kerkzaal waar 1000 mensen in kunnen en je zingt met elkaar en dat kan ik thuis ook. Mensen komen leuk samen en dan wordt er daarna koffie gedronken, maar dan gaat het eigenlijk over niks.	Trauls (R1)
			Pr, +	199-205	En omdat de kerk zo groot is, is het heel makkelijk om daar als Remi alleen in het rond te lopen. Maar er zijn wel kringen die op een bepaalde manier houvast bieden. Wij zitten ook in een kring, met vijf gezinnen. We komen eens in de twee weken bij elkaar en dan praten we wat of we doen een Bijbelstudie of we gaan met z'n allen naar het bos een hele middag. En daar heb ik wel het gevoel dat ik iets echts kan delen en dat zit voor mij dus niet in de zondagse dienst. Maar goed, ik ga nog wel regelmatig naar de zondagse dienst, maar dat doe ik vooral voor de jongens.	Trauls (R1)
			Pr, +	217-219	Ja, nou ik vind wel dat een kerk een betere context is voor het soort ontmoeting dat ik wil, dan bijvoorbeeld een sportvereniging. Want daar draait het waarschijnlijk om de sport en dat is dan het centrale thema. Maar in de kerk gaat het om het centrale thema: spiritualiteit en God.	Trauls (R1)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, -	223-233	Maar ik zou juist wel willen dat de kerk daar een betere plek in zou zijn, omdat ik nu gewoon nog vaak merk dat het draait om dat geestelijke leven en dan denk ik: 'ja, maar vanuit die aspecten wordt je opgeroepen om iets te betekenen in deze wereld!' En dan vind ik het echt heel stom dat je dan in Houten woont, dat ontzettend veel fietspaden heeft en dat dan meer dan de helft met de auto naar de kerk gaat. Dan denk ik: 'je weet dat een auto vervuilend is en je weet dat je in een stad woont waar het om fietsen gaat. Waarom komt niet bijna iedereen met de fiets?' Ik snap niet zo goed, waarom we dan weer gaan bidden voor een zieke en zo.. dat is goed, maar dat praktische dat is ook echt belangrijk! De praktijk van het leven, dat lijkt net zo belangrijk. Maar dat hoor je ook vaak in preken. In preken gaat het om de liefde van Jezus en blablabla, maar dat het dan niet gaat om: 'hoe doe je dat dan als je een eigen bedrijf hebt of hoe ga je met geld om?', dat vind ik echt jammer.	Trauls (R1)
			Pr, +	381-388	De reden dat ik voor mijn kinderen nog naar een kerkelijke gemeente ga is: geloofsoverdracht gebeurd voor een flink deel door het in relatie staan met anderen (volwassenen maar ook leeftijdsgenoten) en die vind ik in een kerkelijke gemeente (kindernevendienst). Verder zitten veel van zijn vriendjes in de kerk, dus het sociale aspect van samen met je vriendjes iets doen is ook belangrijk. In minder strak liturgisch vormgegeven zondagse bijeenkomsten zie ik bovenstaande minder terugkomen. Bij Eten&Vieren is daar dit jaar wel wat verandering in gekomen: ook daar zijn we een soort kindernevendienst gestart.	Trauls (R1)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y, +-	41-47	Als kind werd ik door mijn ouders meegenomen naar de kerk. We woonden toen in Duitsland. We gingen soms naar een Nederlandse kerk in Hamburg, maar ook vaak naar de plaatselijke kerk: die Vrije evangelische gemeente, een zeer wijdverspreide kerk in Duitsland. Maar wat betekende dat voor mijzelf? Nou niet zoveel eigenlijk. Ik ging wel mee met gemeenteweekenden en ik vond de liedjes wel leuk [<i>lachend</i>] en ik deed soms wel gebedjes naar God of zo. Maar ik was er verder niet echt mee bezig. We gingen gewoon wel bijna elke zondag naar de kerk en dat hoorde erbij.	Desiree (R2)
			Y, -	59-72	<i>Maar tot je 18^e had je er dus niet echt problemen mee, maar daarna stopte je er wel mee?</i> Nou ik weet wel dat ik op een geven moment wel naar catechisatie moest, dat was ook zoiets verschrikkelijks! Ja want ik had toch wel echt een donker beeld bij de kerk. Want, op mijn 13 ^e verhuisde we naar Nederland en daar gingen we naar de Gereformeerde kerk. Iets Samen Op Weg achtigs? Als ik daar nu nog aan denk, dan is het net of dat het daar heel donker is. Dat was het misschien wel helemaal niet, maar zo herinner ik me het wel. En: ja, als tiener vind je het natuurlijk vervelend en helemaal niet stoer dat je mee moest naar de kerk. Maar dan moest ik ook nog naar catechisatie, ach man! Maar daar was ook echt wel snel mee klaar. Ik kan me er eigenlijk niets meer van herinneren, behalve één ding. Ik kan me herinneren dat ons werd gevraagd om de Bijbel in een paar zinnen samen te vatten. En dat ik toen met één woord klaar was: 'Liefde' [<i>lachend</i>]. En dat dat antwoord op één of andere manier toch niet helemaal goed was en daar snapte ik echt helemaal geen hout van! Ik dacht echt van: hè? [<i>10:00</i>] Nou ja, maar op mijn achttiende ging ik dus uit die kerk. Maar ik miste het ook helemaal niet, want het had niet zoveel betekend.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y, -	55-56	Maar: tot mijn achttiende moest ik van mijn ouders mee naar de kerk en daarna mocht ik zelf kiezen. En vanaf mijn acttiende ging ik dus niet meer naar de kerk.	Desiree (R2)
			Pa, +	124-127	Daarna ben ik kort in de internationale evangelische gemeente hier in Utrecht terechtgekomen. En daar had ik wel echt zoiets van: wow, dat de kerk ook zo kan zijn! Ik was verrast dat er een band stond te spelen en dat er een PowerPoint presentatie werd gedraaid en moderne liedjes gezongen.	Desiree (R2)
			Pa, -	182-190	Toen ik terugkwam zei iemand uit mijn Bijbelstudiegroepje van die kerk: 'ik wil me eigenlijk wel laten dopen'. En toen zeiden mensen: 'is dat ook niet wat voor jou, Jose?' Eerst had ik zoiets van: ik ben als kind gedoopt joh, maar later dacht ik toch: nou misschien is dat toch wel goed. Ook omdat ik dacht: ik heb wel een verhaal! En ik had ook al wel een beetje die evangelist in mij [<i>hard lachend</i>], dus ik wilde mijn ervaring wel echt met mensen delen. Echt wel van: hallo, ik heb iets gevonden! [<i>lacherig</i>]. [25:00]. Maar toen heb ik gezegd: ik doe wel mee. En uiteindelijk is toen bijna onze hele Bijbelstudiegroepje gedoopt. Te Bizar natuurlijk! En daar kan je natuurlijk heel veel vragen hebben over groepsdruk enzo [<i>erg lacherig</i>].	Desiree (R2)
			Pa, -	193-200	Maar in die aanloop naar die doop stond ik echt onder hoogspanning. Ik zat toen ongeveer één jaar in die kerk. Maar ik kwam kennelijk toch in een conflict terecht waar ik zelf niet zo goed bijkwam, terwijl ik daar midden in een groep mensen zat die dat allemaal uitlegde als 'spirituele strijd'. Het zou betekenen dat je blijkbaar ooit nog groot werk voor God zal doen, omdat je nu zo wordt tegengewerkt door de duivel. En gek genoeg geloofde ik dat, in plaats van eens bij mezelf te denken van: joh, dit is blijkbaar niet de goede stap voor mij, anders zat ik nu niet in zo'n intern conflict. Maar je zit dan in zo'n groep en je moet voor je gevoel wel door.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pa, +	138-139	En ik had het gevoel: die mensen hebben wel iets met elkaar, wat wel heel aantrekkelijk is.	Desiree (R2)
			Pr, -	237-241	Ik heb toen eerst wel weer geprobeerd om weer naar mijn oude kerk terug te gaan. Want ik dacht dat ik die kerk nog niet zo vreselijk vond. Maar na twee diensten trok ik het gewoon niet meer, al die clichés. Jezus was het antwoord op echt alles, maar dat was mij inmiddels wel duidelijk dat dát gewoon niet zo was [<i>lachend</i>].	Desiree (R2)
			Pr, -	247-249	Maar gaandeweg ben ik toch wel eens in de kerk gaan kijken, maar ik kan gewoon niet rustig in een kerk zitten. Ik heb zoiets van: houd op met vertellen wat ik allemaal moet vinden!	Desiree (R2)
			Pr, +-	318-326	Nou ja aan de ene kant denk ik wel dat je in iedere kerk je geloof op je eigen manier kan beleven, maar dan moet je soms wel je oren dichtstoppen tijdens de preek [<i>heel hard lachen</i>]. Maar: ik ga soms nog wel eens naar de Janskerk, maar wel altijd met een ambivalent gevoel. Maar goed ik vind de mensen van de Janskerk leuk en ik vind dat er ook wel deels nuttig werk gedaan wordt. Ik ben nu bijvoorbeeld bezig met een kledinginzameling voor het detentiecentrum in Soesterberg. En dat is gewoon heel concreet, gewoon actie! Maar het voelt een beetje raar als ik dan wel in de diaconie zit, maar nooit in die gemeenschap ben die daarbij hoort, dus daarom ga ik dan af en toe ook maar naar de dienst. En soms ook om te kijken of ik vooruitgang bespeur in mijzelf.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +-	330-333	Nou de enige kerk waar ik me toch wel toe aangetrokken voel is de Nieuwe Kerk, hier in Utrecht. Ik bespeur daar toch wel wat meer warmte tussen de mensen. Maar ik ren daar toch wel weer wat meer tegen de geloofsdogma's aan. Maar ik ga dus kijken of ik dat er uit kan filteren en anders is het toch maar beter als ik daar niet meer heenga.	Desiree (R2)
			Pa, +	336-337	En het voelde op dat moment echt als een platform voor spirituele groei.	Desiree (R2)
			Y, +	49-52	Als kind werd ik zoveel mogelijk iedere zondag naar de Rooms-katholieke kerk meegenomen. Ik heb eerste communie gedaan en ik heb op twaalfjarige leeftijd het vormsel gedaan. Ik kreeg dus ook catechese.	Catherine (R3)
			Y, -	55-56	Ik had het gevoel dat ik geen antwoord op die vragen kon vinden in de kerk. Ze namen daar dingen voor lief daar die ik niet meer voor lief kon nemen.	Catherine (R3)
			Y, -	86-88	Ik denk de brugklas. <i>En vanaf dat moment ging je ook niet meer naar de kerk?</i> Ja. Mijn ouders lieten me vanaf dat moment kiezen.	Catherine (R3)
			Pa, +-	166-172	Nou ja en twee jaar na die scriptie vertelde xxx [<i>naam van die 'mentor-vriend'</i>] dat hij bij een nieuw 'kerk-achtig' ding in Soest zat. En dat is volgens mij een beetje waar ook Blossom een beetje begonnen is. Hij nodigde mij uit om mee te komen. En dat was voor het eerst sinds ik kind was dat ik weer naar een kerk ging. Nou ja, ik ging nog wel eens met mijn ouders naar de Katholieke kerk met Kerst of Pasen of heel af en toe als ik nog wel eens op zondag bij mijn ouders was. Maar dan zat ik daar wel meer als een beschouwend iemand, die het dan leuk vind om even weer te zien hoe het daar ook alweer was.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +	38-47	O ja en ééns in de twee weken ga ik naar 'het leerhuis', een activiteit van de Johanneskerk hier in Overvecht. Ik doe dat nu een paar jaar. De ene keer doen ze daar bijvoorbeeld iets over het Nieuwe Testament en vorig jaar is er bijvoorbeeld een vergelijking gemaakt tussen de Torah, de Bijbel en de Koran. Er wordt gekeken waar er allemaal hetzelfde in staat. En bij sommige dingen sta je echt te kijken hoor wat ze [<i>mensen in andere religies, red.</i>] ervan maken. En nu hebben we het meer over de vraag: is het eigenlijk allemaal wel echt waar wat er in de Bijbel staat? We kijken ook naar hoe de Joden ernaar kijken. En dat is soms heel confronterend soms, dat je denkt van: we zijn zo opgegroeid en we weten niet beter! Maar dat is wel heel leuk! Ik dacht eerst altijd: 'o ik mag daar vast niks zeggen en niets vragen, dus dat is niets voor mij'.. maar dat is me eigenlijk erg meegevallen wat dat betreft.	Ann (R4)
			Y, -	83-91	Nou toen ik heel klein was, was het oorlog, maar toen wij heel klein waren gingen we al twee keer op een zondag mee naar de Gereformeerde kerk in Apeldoorn. Ik kan me nog wel herinneren dat we over de Lolaan aan kwamen lopen en aan de ene kant stond de Hervormde kerk en aan de andere kant de Gereformeerde kerk. En wij gingen dan naar de Gereformeerde kerk, maar we kwamen dan ook altijd de Hervormden tegen. Ik heb me daar als kind altijd over verwonderd van: die lopen die kant op en wij gaan die kant op, maar is het uiteindelijk niet allemaal hetzelfde? Stiekem heb ik eigenlijk altijd op eucomene gehoopt. Ik dacht altijd: als ik achttien ben dan zijn er oecemene.. het leefde erg in die tijd. Maar toen ik achttien was waren de eucomene er nog niet, maar gelukkig zijn ze er later wel gekomen.	Ann (R4)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y, +	93-97	Maar: tot mijn 17 ^e ben ik altijd mee geweest naar kerk. Toen ging ik het huis uit omdat ik de opleiding voor maatschappelijk werker in Baarn ging doen. Maar in dat jaar deed ik nog wel, samen met mijn broer die ging emigreren voor de zending, belijdenis in de Gereformeerde kerk in Apeldoorn.	Ann (R4)
			Pa, +	120-124	Maar verder, ja toen ik hier in Utrecht kwam wonen werd ik lid van de studentengemeente, dat was nu de EUG ⁹⁶ is, want mijn man was toen nog aan het studeren. Ik zat toen in een koor van Pita van der Werf en dan moest je 's morgens in de Janskerk zingen en 's avonds in de Pieterskerk. en ook nog twee keer oefenen en twee keer dezelfde preek. Dat hoorde erbij, maar dat was ook wel leuk.	Ann (R4)
			Pr, +	125	Het was een goed koor. Nou ja en later werd ik lid van wat nu de Johanneskerk is.	Ann (R4)
			Pr, +	204-207	Ik ga 1 of 2 of 3 keer per maand hier naar de kerk. Maar waar ik heenga, dat hangt ook gewoon af van waar ze leuke dingen organiseren. Dingen met kunst en taal spreken me wel aan, maar verder kijk ik gewoon en bedenk ik of ik tijd heb. Want nu zag ik weer iets leuks bij de Lutheranen.. nou en daar ken ik ook weer heel veel mensen.	Ann (R4)

⁹⁶ <http://www.eug.studver.uu.nl/>, 28 may 2012

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +, -	221-241	<i>Misschien kan u drie positieve punten noemen van de kerk en drie negatieve punten?</i> Nou ik vind het positief dat zij het voor elkaar hebben gekregen om nog te bestaan. Ik vind het fijn dat het niet weg is gegaan. Maar ja, ik ben natuurlijk zo opgevoed. Ik vond het toen goed en ik vind het nu goed. Maar ik denk altijd: als het al zo lang bestaat, dan moet het toch ook iets goeds hebben? Nou ja en de kerk smeed mensen aan elkaar. Mensen kunnen druk zijn met van alles, met sport en zo, maar daar kan ik niet warm voor lopen. [45:00] En ik denk dat het goed is dat mensen binnen kerken heel veel kunnen leren en ontwikkelen. Bijvoorbeeld van dat gidsen heb ik veel geleerd en ik heb meegewerkt aan toneelstukken opvoeren en daar heb ik een hoop van geleerd. <i>En negatieve punten?</i> Nou sommige kerken vind ik wel erg afwijzend tegen mensen. Ze geven je het gevoel dat je nooit goed genoeg bent. Ik heb het zelf ook wel gehad. Ik wilde best graag ouderling of diaken zijn, maar toen zeiden ze: dat kan niet, want je bent gescheiden. En dan zei ik: waarom dan niet? En dan zeiden ze: ja, dan denken andere mensen misschien dat ze ook wel kunnen gaan scheiden. Nou dat vind ik dus echt onzin! Maar goed.. En bij mijn nichtje in de kerk mocht ik niet komen bij het dopen van haar kind, omdat ik een katholieke man getrouwd ben. En dat vind ik wel erg, want dan ben volgens mij geen goede kerk. En ik mocht niet mandala tekenen, want dat was occult. Nou dat vind ik dus echt raar. Ik trek me er niet zoveel van aan, ik doe het gewoon. Maar verder weet ik eigenlijk geen negatieve punten, ik vind het weel goede club.	Ann (R4)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Quotations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +	295-298	<i>En het leerhuis?</i> Ik vind het een mooie aanvulling op de kerkdiensten. In de kerkdienst is het misschien toch wat algemener en hier hoor je toch wel het naadje van de kous. Je wordt zelf aan het denken gezet. Het is leerzaam.	Ann (R4)
			Pr, +	416-420	Maar ik ga vaak ook wel één keer per week naar de domkerk. <i>Wat vind u daar dan?</i> Die stilte, dat oude. Zo van: hier is God. Hier is het goed om te toeven. Het maakt me ook rustig en het is toegankelijk. Ik vind zo'n kerk ook mooier dan zo'n modern gebouw. Dat oude gebouw dat vind ik ook erg mooi.	Ann (R4)
			Pr, -	42-43	En ik bezoek geen kerk, volgende maand al tien jaar niet meer. Ik ga dat ook echt vieren!	Lea (R5)
			Y	57-60, 63-64	Uhm.. Ik ben Nederlands Hervormd opgegroeid, bonders... in Venendaal. Dus ik ging keurig twee keer per [zon red.] dag naar die kerk, waar mijn vader ouderling was in die tijd.. in een rok of, heel progressief in de broekrok. [hard in de microfoon]. Ik droeg geen hoed. [...] Tot mijn zeventiende heb ik in de Nederlands Hervormde kerk gezeten.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		P, +,-	63-73	Tot mijn zeventiende heb ik in de Nederlands Hervormde kerk gezeten. Daar ben ik toen uitgegaan, toen ben ik naar een Evangeliegemeente gegaan in Veenendaal, maar behoorlijk Nederlands Hervormd evangelisch, dus niet heel heppie-kleppie.. en met een heeele degelijke preek. En dat was voor mij altijd heel belangrijk. Zingen daar heb ik nooit wat mee gehad en dat heb ik nog steeds niet. Ik hou heel erg van zingen, maar ik vind worship muziek van een dermate slechte kwaliteit dat ik daar liever niet in participeer. Bovendien vind ik de teksten zo tenenkrommend dat.., dat kán ik gewoon niet uit mijn mond krijgen [<i>stem verheffing</i>]. Maar: ik ben heel actief geweest in die gemeente, ook in het jongerenwerk en kinderwerk. Maar mijn aanwezigheid daar werd op een gegeven moment niet meer gewaardeerd, want ik ben daar met hommeles vertrokken en ik was daar echt heel boos over.. en dat heeft heel lang geduurd.	Lea (R5)
			Pa, -	138-148	Mensen zijn heel onterecht behandeld. Mensen hadden geen recht op hun mening en soms ook niet op hun identiteit. En de kerk, maar als ik het heb over 'de kerk' dan doe ik een heleboel mensen tekort, want dat is natuurlijk een abstractie, maar de kerk heeft heel veel mensen gewoon niet gezien voor wie ze waren. Er was geen plek voor hun talent, niet voor hun ideeën.. gewoon omdat ze te eng of te heftig of te progressief of te homoseksueel waren, of gewoon simpelweg omdat je een vrouw bent. Nou ja dat zijn allemaal dingen: daar kan je niets aan doen.. Zo ben je..en als je dan toch in God gelooft: nou zo heeft Hij jou gemaakt.. en daar gaan we het dus mee doen.. <i>[stemverheffend en overtuigd]</i> . En het feit dat daar geen plek voor is in de gemeente Gods, dat zegt meer over de gemeente Gods dan over die persoon. En er zijn dus denk ik veel mensen met heel veel verdriet vertrokken en er vertrekken nog steeds heel veel mensen.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, -	110-111	Ik verdraag de vorm van kerk zijn gewoon heen slecht..	Lea (R5)
			Pr, -	172-181	ik kom nog heel af en toe in een kerk.. want als mensen dood gaan of trouwen of hun kindje willen dopen of opdragen, dan ga ik.. dan ben ik niet zo dwars om te zeggen: 'fuck it, ik ga niet!' Nee ik ga, waarmee ik mezelf eigenlijk altijd wel vrij veel geweld aandoe hoor, merk ik. wij hebben bijvoorbeeld vrienden die gaan naar Jong & Vrij, wat een booming evangelie gemeente is.. maar de theologie die deze mensen erop nahouden die vind ik echt verwerpelijk. Ik heb daar heel veel moeite mee om daar te zijn. Ik ben daar voor hen.. en omdat ik van hun kinderen hou maar dat vind ik hééél heftig.. maar dan ga ik op een gegeven moment weg, anders ga ik ook het conflict opzoeken.. en ik ga niet naar de kerk voor een conflict, dus dat moet ik ook niet doen.. dus dan probeer ik zo snel mogelijk weer te vertrekken.	Lea (R5)
			Pr, -	211-215	maar ik mis de kerk niet.. omdat ik niet zo'n grote behoefte heb aan het zijn met een grote groep mensen en ik heb heel veel vrienden.. dus ik hoef ook geen kerk voor een sociaal netwerk.. en ik heb een enorme hekel aan liedjes zingen met een grote groep mensen, dus daarom hoef ik ook niet voor te gaan. En dat inhoudelijk onderwijs, dat kan ik dus zelf opvangen.	Lea (R5)
			Pr, -	323-326	De kerk is duidelijk niet bedoeld om met z'n allen op één kluitje te zitten en ons zelf fantastische te voelen en maar wachten tot Jezus terugkomt: 'want wij gaan dan naar de gouden stad' met weet ik wat voor onzin allemaal [<i>erg stemverheffend en emotioneel</i>]. ik begrijp ook niet hoe mensen ooit bij dat idee zijn gekomen hoor.. dat dat zo moet.. dan denk ik echt: wat doe je daar nou toch [<i>emotioneel</i>]?	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, -	420-435	Wat ik het lastige vind is dat de kerk ten onder kan gaan aan haar eigen regeltjes en dat regeltjes en wetten voor mensen gaan. En regeltjes gaan nog heel vaak voor mensen. Zelfs als een kerk zegt: ok, je bent homoseksueel, maar je mag toch wel bij ons naar de kerk komen, daar mogen we al heel blij mee zijn! Maar: je mag geen kinderwerk doen en je mag niet zingen voor in de kerk en je mag ook niet preken en je mag zéker niet bidden. Je mag parkeerwacht zijn! Dat is niet volle acceptatie, dát ís geen liefde [<i>bijna schreeuwend</i>]. Dat is allemaal met een voorwaarde. En te veel mensen nemen daar genoeg mee. En ik vind dat zó ongelooflijk kwalijk! Ik vind homoseksualiteit dus niet verwerpelijk, maar zelfs al was het dat, dan vind ik nog steeds niet dat de kerk het recht heeft om dat te verwerpen omdat je de mens niet mag verwerpen! Again: Heb je naaste lief als je zelf! Je moet voor elkaar zorg dragen en er wordt heel slecht voor onze homoseksuele en transseksuele broeders en zusters gezorgd. Ik huil daar met regelmaat over. Ik denk dan echt: godverdomme, hoe haal je het in je hoofd om zo met mensen om te gaan [<i>bijna schreeuwend</i>]? Maar niet alleen zij. Gescheiden mensen hebben dit natuurlijk ook al een keer meegemaakt en pedoseksuelen maken dit natuurlijk ook mee. De kerk blijft hangen in wettisch zijn. De kerk is bang voor de moderniteit.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, -	446-455	we moeten <i>[in de kerk, red.]</i> allemaal onfeilbare voorgangers creëren, waardoor we een verkeerd beeld afgeven aan de gemeente. Namelijk: wees standvastig, onwankelbaar en altijd overvloedig in het werk van de Heer. Het zijn mensen! Het zijn hele feilbare mensen <i>[stemverheffend]</i> ! En, wat er gebeurt (de vader van mijn echtgenoot is het ook overkomen): we vragen veel te veel van die voorgangers! [48:50] Zoveel dat ze bezwijken onder die druk.. en o.. dan blijken ze ineens mensen te zijn, En dat kan niet..! En dan donderen we ze weg als oud vuil! Nou dat vind ik echt niet kunnen! Er is een cirkel van angst, we gaan onzorgvuldig met mensen om, we gaan onzorgvuldig met onze voorgangers om.. we vragen te veel van elkaar en dat vind ik allemaal heel kwalijk aan de kerk <i>[stemverheffend]!</i>	Lea (R5)
			Pr, -	456-465	En wat ik tenslotte ook een heel groot probleem vind onder de evangelische gemeente <i>[heel erg heftig, bijna aan het schreeuwen!]</i> : het waanzinnige idee van prosperity, het idee dat het ons niet gaat overkomen.. Nee, natuurlijk zijn wij gezegend! Je bent een blanke Nederlander in je midden dertig, je bent getrouwd, je hebt kinderen.. natuurlijk ben je succesvol, want jullie verdienen allebei geld.. Dat is niet een vraag, dat heeft niets met God te maken.. dat heeft met statistiek te maken! En je woont in Amersfoort, ja natuurlijk ben je succesvol.. je woont niet in de Bijlmer.. (en dan kan je trouwens nog steeds heel succesvol zijn.. ik ga ontzettend kort door de bocht, dat weet ik..). Maar ook: God bidden voor een nieuw huis: what the fuck? Waar haal je dit lef vandaan? Dat vind ik zo verfoeilijk.. als dat gebeurt dan kan ik niet meer blijven zitten.. dan moet ik weg.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, -	469-474	Wat ik ook echt kut vind aan kerken, dat ze dit leven reduceren tot een soort wachtkamer [<i>stemverheffend</i>].. we gaan hier zitten tot we opgehaald worden, wanneer de laatste bazuin klinkt en dan komt het goed, broeders en zusters.. nou dan denk ik: er komt helemaal niets goed! Ik zit helemaal niet op die toeter te wachten, als die er al komt..Je moet het hier en nu doen.. als we het hier niet goed doen, dan ís er geen hemel, omdat die hier niet is!	Lea (R5)
			Pr, +	46-52	En ik doe aan glas aan lood bij de Gereformeerde Kerk hier in het dorp. Zij gingen de glas en lood ramen hier vervangen en toen kon je je aanmelden om daarbij te helpen. Je kreeg dan een opleiding als glazenier en dan moest je daarna komen werken. Dat heb ik toen gedaan. Niet dat ik iets met die kerk had, maar wel met glas in lood, dus dat is heel leuk [<i>lachend</i>]. Ik heb toen gevraagd of heidenen ook mee mochten doen en dat mocht wel als je twee rechterhanden hebt.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y, -	75-88	Als kind heb ik dat al heel snel als buitengewoon verpletterend ervaren. Ik ging vroeger twee keer per zondag naar kerk, diensten van twee uur en dan tussendoor nog naar de zondagschool. Ik had al toen ik een jaar of twaalf, dertien was een helder moment in onze familiebank, want ik kwam uit een beetje chique familie, dus we hadden onze eigen bank, toen dacht ik letterlijk: 'als je nou een beetje goed kan lullen kan je ook een preek houden over Pietje Bel, bladzijde 2, regel 4.' En vanaf dat moment hoefde ik niet meer. <i>Van uzelf?</i> O ja, van mijn familie, pfuh ik moest naar die kerk, ondenkbaar dat ik niet ging! Ik had een vorm van lijdzaam verzet daartegen. De familie gaf vrij veel aan de collecte. Ik had twee kwartjes aan zakgeld en dan lagen er zes guldens per kind voor de collecte en die pikte ik dan en die stopte ik nooit in het zakje. Ik had fors zakgeld daardoor. Ik stal rechtstreeks van God en daar voelde ik me heel schuldig over.. <i>Ja?</i> Ja, maar ik deed het wel [<i>lachend</i>]. Dat heb ik eigenlijk altijd gedaan, tot ik ging studeren.	Harry (R6)
			Pa, -	88-89	tot ik ging studeren. Toen zei ik: 'nou, nu ga ik niet meer.' [<i>over naar de kerk gaan</i>]	Harry (R6)
			Pa, -	99-102	Toen ik eenmaal in Drenthe bij een instelling terecht kwam waarbij de basis bij de Hervormde kerk lag, hebben we daar ook onze kinderen nog wel laten dopen, onder druk van onze omgeving. Maar dat is ook wel het laatste dat we bij de kerk hebben gedaan.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pa, -	116-124	Maar religie was toen gewoon geen deel van ons bestaan meer. Het was nog even lastig om de kerk uit te komen. Elke keer als ik een gemeentelijke aanslag kreeg voor kerkelijke belasting dan zei ik: 'jongens ik kom niet meer, dus ik wil eruit.' Maar dat werd nooit geregeld. Maar op een gegeven moment kwam er een ouderling langs om te vragen hoe het nou zat met die kerkelijke belasting. Toen heb ik gezegd: 'we gaan het anders doen. Ik geef jou een cheque mee, met een leuk bedrag voor het kerkorgel (want ik houd van orgelmuziek, daar heb ik nog steeds geen bezwaar tegen), maar we maken de afspraak: alleen innen als je me uitschrijft.' Dus ik heb me een soort van uitgekocht. Daar moest die ouderling wel om lachen en toen heeft hij het geregeld. En vanaf dat moment was het: godsdienst: geen.	Harry (R6)
			Pa, -	260-265	<i>Heeft u het idee dat u ooit wel verbonden bent geweest met die kerk?</i> Nee, ik ervaar dat in mijn geheugen als een soort gevangenis, waarin je denken niet vrij was en waarin je niet mocht twijfelen. Ik vond vroeger de zondagen verschrikkelijke, afschuwelijke dagen. Al ik zaterdagavond naar bed ging dan dacht ik: 'O God, morgen weer een zondag.' Terwijl ik hele lieve ouders had hoor en een harmonieus gezin, maar die kerk was voor mij helemaal niks.	Harry (R6)
			Pr, +-	69-70	Ik ben wel opgegroeid in een Hervormd gezin. Ik ging wel naar de kerk, maar dat was niet verplicht.	Emma (R7)
			Pa, -	100-103	Ik heb een tijdje bij een Bijbelstudiegroepje [<i>bij een kerk, red.</i>] gezeten en daar heb ik dan ook wel iets kunnen vertellen over hoe ik over bepaalde dingen dacht. Maar op een bepaald moment ben ik ermee gestopt, want mensen moeten er wel iets mee doen. Als ze er geen interesse in hebben in wat ik te bieden heb, dan heeft het voor mij geen zin meer om daarheen te gaan.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +	45-52	Nou ik doe ook nog eens in de maand Lectio Divina⁹⁷ bij de Doopsgezinde gemeente. Maar ik kom daar niet zozeer om de kerk, maar om degene die die cursus geeft. Ken je het? <i>Nou ik heb er wel eens van gehoord, maar vertelt u maar. Is het altijd met de Bijbel?</i> Nou bij haar is het wel altijd de Bijbel, maar dat had natuurlijk ook prima iets anders kunnen zijn. Maar er zitten vier segmenten in. Eerst lezen, dan erover nadenken, dan het gebed of de vragen die in je op komen en dan pure stilte. Maar die vrouw die dat geeft zit gewoon helemaal op mijn lijn. Ik vind het heel fijn om daar heen te gaan, gewoon om zelf weer even opgeladen te worden. Maar ik ga daarheen omdat die dominee zo aanspreekt.	Brenda (R9)
			Y, -	59-63	Ik ben gereformeerd opgegroeid. Als kind ging ik eigenlijk nog wel elke zondag naar de kerk. Mijn moeder was nog wel opgegroeid met het idee: op zondag mag je niet fietsen en niet knippen, maar toen we op mijn zevende naar Amsterdam verhuisde is het allemaal wel minder geworden. Ik ben nog wel naar catechisatie geweest. Maar op mijn veertiende wist ik al: dit verhaal geloof ik niet. Toen ben ik afgehaakt.	Brenda (R9)
			Y, -	77-84	Op mijn twaalfde, dertiende, en veertiende ging ik naar catechisatie, maar daar begreep ik ook helemaal niets van. En toen dacht ik: 'wat ze hier vertellen: het kan niet zo zijn dat alleen deze groep mensen in de hemel komt.' Ik dacht: 'ik geloof er niks van, mensen die dus nog nooit van God gehoord hebben ergens anders op de wereld die zouden dus bij voorbaat al verloren gaan?' Dat vond ik toen al zo onlogisch! Dus toen ben ik eraf gegaan, op mijn veertiende denk ik. <i>Dat mocht wel van je ouders?</i> Nou dat deed ik gewoon. Ik was wel eigenwijs <i>[lachend]</i>.	Brenda (R9)

⁹⁷ http://nl.wikipedia.org/wiki/Lectio_Divina, retrived at 28 May 2012

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pa, -	84-96	Maar daarna hebben we er eigenlijk niks meer mee gedaan. Mijn man en ik zijn nog wel in de kerk getrouwd. De oudste zoon hebben we geloof ik nog laten dopen, dat was toch een beetje: 'ik sta nog ingeschreven in die kerk, dat doen we dan maar.' Maar mijn man was het daar niet mee eens. <i>Maar dat trouwen in de kerk was wel een bewuste keus?</i> Ja, dat hoorde er gewoon bij. Ik werkte ook op een christelijke kleuterschool. En ach ja: dat was gewoon het patroon, zonder dat ik daar eigenlijk vragen bij stelde. En in de hele familiegeschiedenis trouwde iedereen gewoon nog in de kerk. Er werd niet echt gekeken hoe gelovig je was. Maar ik heb het er toen nog wel met die dominee over gehad. Dat was wel heel bijzonder, want die dominee geloofde zelf eigenlijk ook niet meer zo erg [<i>lachend</i>]. Toen dacht ik: nou bij deze man wil ik het wel. [<i>15:00</i>] Maar toen zijn we daarna verhuist naar Zeist en toen kwam er nog wel een ouderling aan de deur en die heb ik niet eens binnengelaten, want daar had ik helemaal geen behoefte aan.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +	334-348	<i>Hoe ziet u uw eigen band met de traditionele religieuze instituten?</i> Nou ik heb er geen verbondenheid meer mee. Maar ik kom nu natuurlijk nog wel eens in de kerk met begrafenissen en zo en dan kan ik daar heel goed zijn. Ook als er Bijbelgedeelten voorgelezen worden dan kan ik het op een heel ander manier begrijpen dan vroeger, omdat ik nu achter de dingen kan kijken. En dan denk ik: er zit toch wel zoveel wijsheid in de Bijbel. En die kan ik nu volgens mij pakken. Vroeger was het op een andere laag en nu begrijp ik de diepere laag, die kan ik nu pakken. En daar heb ik wel iets mee. Ik weet nu wat de esoterische betekenis is. Hans Stolp ⁹⁸ , een dominee, die geeft regelmatig lezingen over bijvoorbeeld het evangelie van Johannes en legt het verhaal dan niet plat uit, maar hij legt de veel diepere, geheime betekenis uit. En die betekenis die kende ik vroeger niet, die mochten we vroeger niet weten. Maar zo iemand als Hans Stolp die brengt het dan wel over. En heel veel dingen die kan ik er nu ook wel zelf uithalen. Maar dan heeft het een heel andere dimensie gekregen. En op zo'n manier kan ik nu ook wel weer in de kerk zitten. En dan denk ik soms wel eens van bepaalde dominees: 'jij hebt het wel gepakt, jij snapt waar het over gaat.' En sommige dominees die leggen alleen op de platte manier uit. Dat mag ook natuurlijk..	Brenda (R9)
				357-359	Maar vroeger vond ik de kerk ook vooral schijnheilig. Van mensen die naar de kerk gaan vond ik dat je mocht verwachten dat die zich op een bepaalde manier christelijk zouden gedragen, maar dat doen ze heel vaak niet.	Brenda (R9)
			Y, Pa, Pr	18	Van huis uit ben ik Oud-Katholiek en dat ben ik nog steeds.	Francis (R10)

⁹⁸ <http://www.hansstolp.nl/>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y, Pa, Pr	25-26	Ik ben altijd Oud Katholiek gebleven. De kinderen zijn ook gedoopt, maar na het aannemen hadden ze er geen trek meer in.	Francis (R10)
			Y, +	42-55	Het heeft mij wel verrijkt in die zin. Omdat je gelovig bent opgegroeid. Niet zozeer dat wij met de Bijbel verknocht waren, want dat deden de Oud-Katholieke niet zo. Maar ten opzichte van de Protestanten lazen wij geen Bijbel thuis. Dus Bijbelkennis daar ben ik niet zo goed in. Ik zie het in de kerk en ik heb ook niet zozeer iets met de teksten van de Bijbel. Ik vind het mooi om het in de kerk te horen, maar ik denk dat iedereen op een andere wijze naar de kerk gaat en ik ga niet voor de uhm.. voor de lezingen bijvoorbeeld. Sommige spreken mij helemaal niet aan. Dan denk ik: waar gaat die tekst over? En sommige teksten wel, dus dat is heel uh... Ja, op het moment, je groeit mee hè? Ik ging vroeger om een ander reden naar de kerk dan nu. En het geloven ook, wat is geloof voor mij? Voor mij is dat, ik vind dat op dit moment ben ik nu zover dat ik zeg: wie is God? Nou God zit voor mij in de mens. En, en alle gezichten die op mijn pad komen die zijn het gezicht van God. Dat is voor mij nu de betekenis van God. En vroeger dacht ik daar heel anders over. Vroeger dacht ik : ik heb de kerk nodig om te zijn wie ik ben.	Francis (R10)
			Y, +-	123-125	Als kind was het eigenlijk vanzelfsprekend eigenlijk. Mijn ouders en alle familie was allemaal oud-katholiek. Dat is met de paplepel ingegoten en dat hoorde erbij. We gingen één keer per week gewoon naar de kerk, dat hoorde erbij.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y, -	132-136	<i>Maar toen later, want als puber was je dus niet zo geïnteresseerd in religie?</i> Nee, nee, minder, omdat: dat sprak niet aan. Dat was niet op een pubervriendelijke manier werd er verteld in de kerk, dus mij sprak het niet aan. Dat je er naartoe ging, dat was een gewoonte een traditie. Het was wel een vertrouwde en veilige traditie, dat wel. Het voelde vertrouwd. Ik had er geen hekel aan, maar het was meer het idee dat je vroeg op moest en zo.	Francis (R10)
			Pa, +	159-166	Nou daarvoor was het gewoon het geloof, het geloof in God, mensen gaan naar de kerk. En tuurlijk er is een bepaalde gemeenschap, maar dat er zo'n betrokkenheid is in zo'n gemeenschap en dat het heel belangrijk is voor mensen. Dan denk je: hoe belangrijk is het nou eigenlijk? Maar dat het mensen diep kan raken, die betrokkenheid, die gemeenschap, dat gedragen worden door. Die kerk waar ik oorspronkelijk vandaan kwam, was een echte tuinderskerk van oorsprong. Dus al die mensen die waren 'tuins' en eigenlijk was dat één grote familie. Als ik daar heen ging dan ontmoette ik familie. Dus dat was wel, dat heb ik helemaal leren kennen in die zes jaar dat ik koster was. Dat voelde heel vertrouwd.	Francis (R10)
			Pa, -	167-168	<i>En zeiden de inhoudelijke ideeën je ook veel?</i> Nee, de pastoor die er toen was, die sprak mij helemaal niet aan.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pa	181-193	Maar op een gegeven moment toen gingen de kinderen naar de lering, naar de catechisatie, dus dan raak je ook wel weer wat meer betrokken. Ik ben ook bij de kinderkerk leidster geweest en noem maar op, dus toen kwam ik zo langzamerhand toch wel weer terug. Toen zat ik wel weer heel anders in de kerk dan toen ik koster was hoor. <i>Ja?</i> Je ziet het weer vanaf een andere ingang. Ik keek echt vanuit de kinderen. <i>Want je vond het wel belangrijk dat de kinderen in de kerk opgroeide?</i> Ja, als je je kinderen laat dopen dan vind ik wel dat ze moeten weten wat het geloof inhoudt. En dan kunnen ze later zelf kiezen van oké, ik doe het niet meer. Prima. Maar ik wilde ze het wel meegeven dat dat er was, op mijn manier. <i>[25:00] Want ging het dan heel erg om het laten delen in gemeenschap of ook over ideeën die daar verspreid werden?</i> Allebei.	Francis (R10)
			Pa	200-207	Uhm.. ja toen de kinderen eenmaal zestien waren toen stopte dat kindergebeuren. Toen ben ik anderszins betrokken geraakt bij de kerk. Toen ben ik lezingen uh.. in onze kerk worden lezingen gedaan door de parochianen. En weer later, ben ik gevraagd om in kerkbestuurslid te worden en dat heb ik 4 of 4,5 jaar gedaan. En als ik in Utrecht was blijven wonen, had ik het nog wel gedaan, want het sprak me erg aan. <i>Wat sprak je daarin vooral aan?</i> Ja, die betrokkenheid met elkaar. En ook het meebeslissen.. je ziet weer een andere ingang in de kerk.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Pr, +	309-319	Ja precies, dus dan is dat borrelgesprek wel even belangrijk. Net als de koffie na kerktijd bij ons, dat is het achtste sacrament van de Oud-Katholieke kerk geworden.. dat is heel belangrijk.. Dat koffie drinken dat vinden sommige mensen zo belangrijk, aan het einde van de dienst. Sommige blijven soms wel een uur hangen! Of het nou kerstmis is of Pasen.. en die ontmoeting die is zó belangrijk. <i>Ja, ook voor jouzelf?</i> Ja, want dan leer je de mensen kennen en ja.. dat is heel gezellig.. <i>Gebeurd daar soms meer dan bij..</i> Ja, soms gebeurt er meer dan bij de kerkdienst, bij de ontmoeting. Iedereen zit vol van de kerkdienst, de één moppert en de ander niet, dat maakt niet uit. Maar je wisselt met elkaar uit. Ik denk dat dat een heel belangrijk onderdeel van de kerk. Dat ontmoeten, ja.	Francis (R10)
			+	368-374	<i>En uhm.. je hebt natuurlijk ook al een paar keer verteld dat je heel erg verbonden voelt met de Oud-Katholieke Kerk. Als je nou je verbondenheid met Blossom moet vergelijken met je verbondenheid met de Oud-Katholieke Kerk, wat zijn dan de grootste verschil of oveeenkomst-punten?</i> Nou, het daadwerkelijk ontmoeten van elkaar, hè.. Het gaat natuurlijk toch per mail. Maar die ontmoeting is toch wel heel belangrijk. Mail contact is leuk, maar je moet elkaar ontmoeten. En het samen beleven, het samen ondergaan.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church		Y,	48-55	Ik ben altijd christelijk opgevoed. Mijn ouders komen uit de oud gereformeerde kerk, een vrij behouden kerk. Daar zijn ze opgegroeid. Toen ik in hun leven kwam zaten zij in de christelijke gereformeerde kerk, maar dan de behoudendere kant. Toen we naar Barendrecht verhuist zijn, zijn we Hervormd geworden, maar nog steeds redelijk behoudend. En daarna verhuisde we naar Kerkwijk en daar zijn we ook in een redelijk behoudende kerk terecht gekomen, de rechterflank zeg maar. Ze lezen er de Statenvertaling, zingen psalmen op hele noten, alleen oude berijming, twee keer naar de kerk op zondag. En ik heb tot mijn achtste op een Reformatorische school gezeten.	Gene (R11)
			Y, -	72-78	Ik woonde toen nog in Kerkwijk en zat in de dorpskerk daar. Iedereen die christelijk was, die ging naar die kerk. Je kunt je voorstellen dat er dan gewoon verschillende denkbeelden zijn in die kerk. Je hebt geen keus, je gaat als je in zo'n dorp woont gewoon naar die kerk. Maar je zag in die kerk dat er een soort tweedeling was op onderwerpen. [10:00] En ik dacht dan: dit kan niet! Je kan als christen elkaar niet de tent uitvechten. Je kunt het ontzettend oneens zijn en ontzettend in een discussie gaan, maar je kunt niet aan de ene kant zeggen: wij zijn het en jullie gaan allemaal naar de hel!	Gene (R11)
				102-109	Ik zweer zeg maar bij de Jacobijkerk in de zin van: ik voel me daar thuis, het staat in de lijn van hoe ik ontwikkeld ben, je hebt daar ook nog een traditionele opbouw van de dienst en dat trekt me nog steeds ontzettend. Ik verdedig dat omdat dat voor mij ontzettend werkt, maar het is een ontzettend slechte kerk voor heel veel andere mensen. Die denken misschien: 'ik zit anderhalf uur, daarvan zit ik de helft te luisteren naar iemand: ik mis de interactie.' Dan zeg ik: 'dan hoor je hier niet thuis, dan moet je daar gaan'. En dan zeg ik: 'ok, daar kan ik je ook bij helpen, want mijn kerk is niet de ware kerk voor iedereen. Als jij het niet kunt vinden, dan wil ik samen wel gaan zoeken naar waar jij op je plek bent.	Gene (R11)
Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/	Church		-	118-124	Ja en waar dat dan door gekomen is? Ja, dat zijn meerdere factoren: ik zat	Gene

spiritual organisations					op een christelijke school maar er zaten ook veel niet-christenen op en veel moslims en dat ging heel goed met elkaar. Dat heeft mij op het persoonlijke vlak wel geraakt van: 'joh, dat zit allemaal bij elkaar en het kan toch!' Dat was dus een soort positieve motivatie. En in de kerk kreeg ik dus de negatieve emotie. Daar zag ik: 'als wij op onze strepen gaan staan, ook al zijn het Bijbelse strepen, dan gaat de kerk gewoon naar de klote!' Elkaar de tent uitvechten is gewoon nooit goed.	(R11)
			Pr, +	192-198	Daarom zeg ik ook: als je nou met zingeving bezig bent: zorg dan dat je een plek hebt waar je wortel kan schieten. Ik heb dat dan nu op twee plekken, in de Jacobijkerk en in Blossom. In de Jacobijkerk vooral tijdens de Bijbelkringen omdat je dan echt op een persoonlijker vlak met elkaar kan spreken. Wortel schieten wordt vaak een beetje negatief benadert, want dat ademt starheid. Maar voor mij ademt dat groei. Maar de zondagse dienst daar wordt ik op informatief niveau gevoed. Een groot deel van de tijd zit ik ook en denk ik van 'ok'. Maar die Bijbelkring dat is persoonlijker.	Gene (R11)
			Y, +	77-81	Op de middelbare school ben ik heel dik bevriend geweest met een dochter van een dominee. Ik kwam heel veel bij hun thuis en ik ging ook met hen mee naar de kerk. Dat vond ik vaak wel mooi. Dat was een gewone Hervormde kerk, de Pniëlkerk hier in Utrecht. Ik vond de sfeer bij hun thuis heel fijn, dus ik was daar ook wel vaak.	Isabel la (R12)
			+ -	95-98	<i>En wat dacht je dan van alle ideeën die daar in de kerk aan bod kwamen?</i> Nou ja, zolang het over de, in mijn ogen [<i>lachend</i>], positieve punten ging, zoals naasteliefde, het open staan en zo vond ik het allemaal prima.. maar de ideeën over: 'je bent zondig en je mag niet genieten', ja dan haak ik gewoon af.	Isabel la (R12)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisations	Church			29	C: Ik ga eigenlijk niet naar de kerk, maar Blossom is eigenlijk een soort van mijn kerk.	Catherine (R3) @ Focusgroup 1
			+	423-427	A: Ja, ik vind dat toch wel heel mooi.. ik ga niet elke week naar de kerk, ik ga doordeweeks vaak gewoon even zitten in de dom of zo.. maar ik vind dat wel heel veel hebben, in een kerkdienst. Van: we geloven we het toch allemaal! Want anders dan, als je het niet meer gelooft dan kom je ook echt niet meer.. want dan heb je dat er niet voor over.. en ik ben er dan toch wel blij mee. Ik ga er wel met plezier naartoe.	Ann (R4) @ Focusgroup 2
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom		Pr, +-	272-275	Ik denk eerlijk gezegd [<i>lachend</i>] dat hun doel uiteindelijk toch is om mensen te bekeren, maar dat wens ik voorlopig even te negeren [<i>lachend</i>]. Het aspect dat me aantrekt is het zoekende aspect. Maar als er ook maar iets van bekeringsdrang te bespeuren is dan zou me dat beangstigen.	Desiree (R2)
			Pr,	298-299	En ik geloof dat er discussiegroepen zijn waarbij iemand niet top-down staat te praten. En ik denk dat er meer ruimte is voor je eigen spiritualiteit en beleving.	Desiree (R2)
			Pr, +	303-307	Bijvoorbeeld als ik zo'n aankondiging zie voor dat Roots 2, waarin een groepje het gaat hebben over dat boek ' <i>A new kind of christianity</i> '. Dat lijkt me wel leuk om daar wel heen te gaan, omdat ik het wel leuk zou vinden om daar wat mensen te vinden die begrijpen waarom je afhaakt bij de kerk, al is dat wellicht wat minder radicaal dan bij mij.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom		Pr, +	246-253	<i>Kan je vertellen wat Blossom voor je betekent? Is het ook een sociale gemeenschap voor je?</i> Nou ja in dat sociale steek ik wel wat minder tijd. En er is ook wel een echt groepje dat elkaar al langer kent. [35:00] Maar ik beschouw die mensen wel als mijn vrienden, maar een ander soort vriendschap. Maar ik vind het wel belangrijk dat die vriendschap er wel is tussen mij en die mensen van Blossom, want anders zou zoiets ook niet kunnen voor mij. En ik kan me voorstellen dat die vriendschappen zich ook wel gaan ontwikkelen als ik daar meer tijd en energie in steek. En dat wil ik ook wel graag, dus dat is ook wel belangrijk.	Catherine (R3)
			Pr	254-265	<i>Heb je het idee dat Blossom je ook wel aanzet om iets te beteken voor de Utrechtse gemeenschap?</i> Nou nog niet echt. Ik weet dat zij daar wel heel erg mee bezig zijn, maar ik ben nog heel erg bezig met mijn eigen zingevingdingen. Wat ik wel heel leuk vond is iets dat we met kerst of zo gedaan hebben. We hebben toen een soort geheime boodschappen gemaakt hebben en dat we die ergens in Utrecht zouden droppen. En dat iemand het dan zou vinden. Dat iemand gewoon op straat loopt en dan ineens een enveloppe ziet leggen met 'voor jou'. En dat je dat dan openmaakt en dat er dan een boodschap voor jou is. Dat soort dingen vind ik wel leuk. Maar als ik zoiets zou doen, ik voel me er niet echt toe aangezet, tenzij het in een kunstrichting is, maar anders niet. Maar ik weet ook dat ze ook wel dansavonden organiseren met ouderen en jongeren en dat vind ik ook wel leuk. Als ik meer tijd heb zou ik daar denk ik ook wel heengaan.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			266-268	<i>Hoe zie je de verhouding tussen Blossom en traditionele religieuze organisaties?</i> Ik beschouw het wel als een op zich zelfstaand iets en niet zozeer als binnen een netwerk van andere dingen.	Catherine (R3)
				234-241	<i>Hoe zou je Blossom beschrijven aan iemand die Blossom niet kent?</i> Nou dat is wel lastig.. want ik ben er dus nooit geweest.. <i>Maar je hebt er vast wel een beeld van?</i> Het beeld dat ik er van heb is dat het een jonge emerging club is van jonge mensen die, in de stad waarin ze wonen, handen en voeten wil geven aan het onfeilbaar christelijk geloof.. nee hoor: het feilbaar christelijk geloof [<i>lachend</i>]. Ja.. en het is een ploeg die heel erg bezig is met de vraag: Wat is het koninkrijk van God en hoe geef je dat gestalte? En: hoe dien je je naaste? En wie is dat dan? Dat is het beeld wat ik er van heb.. en ik hoop dat het dat is..	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			629-638	<i>Heb je het gevoel dat Blossom een netwerk is die verschillende organisaties en verschillende manieren van denken en in het leven staan aan elkaar koppelt?</i> Ja, ik heb het idee van wel omdat xxx [naam van iemand uit het netwerk]] die ik ken wel heel veelzijdig is en zij koppelt heel makkelijk mensen aan elkaar. En zij heeft veel contacten. Zij is ook niet angstig om dat te doen en ze heeft ook niet het ego dat alles via haar moet gaan. Ik denk dat dat de meerwaarde van elke kerk zou moeten zijn. Het zou heel goed zijn als een voorganger tegen iemand zou zeggen: 'ik vind het heel fijn dat jij bij ons in de kerk zit, maar ik laat je met gemak gaan als jij je hier ongelukkig voelt.. sterker nog ik denk dat oudkatholiek heel goed bij je past, moet je eens een keer gaan kijken.' nou dat zou fantastisch zijn! En ik denk dat dit Blossom heel erg zo'n groep mensen is.	Lea (R5)
				640-645	Ja het risico is natuurlijk ook wel dat mensen die heel erg op zoek zijn, heel erg rusteloos zijn.. en: er bestaat geen perfecte kerk, dat moeten we natuurlijk wel beseffen.. en ik denk dat mensen wel geneigd zijn naar de perfecte kerk te zoeken.. en daardoor kunnen ze misschien ook weer heel teleurgesteld raken in Blossom.. dus misschien dat mensen wel heel makkelijk weer in en uit gaan bewegen, in plaats dat ze zich weer gaan committeren en verbinden.	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			184-190	<i>Hoe zou u aan andere mensen beschrijven wat Blossom is?</i> Ik zou zeggen dat het een relatief jonge groep mensen is, die probeert (ik denk vanuit een christelijke achtergrond, maar wel liberaal en vrijzinnig christelijk) kwalitatieve activiteiten te organiseren die gaan over zingeving. En dat doen ze dan op een hele speelse manier en met heel veel verschillende soorten activiteiten. Zij zijn bezig mensen de ruimte te geven om op heel uiteenlopende wijzen met zingeving bezig te zien. En als ik ook maar op enigerlei wijze geproefd zou hebben dat ze me de kerk in wilde krijgen, dan zou ik niet meer komen.	Harry (R5)
			+	211-215	Maar ik denk dat vooral het feit dat het een groep mensen is die het leuk vind om voor andere mensen iets goeds te organiseren, zonder dat daar een voorafgesteld doel bij is, zoals werving of fundraising of wat dan ook, het uniek maakt. Ik vind dat in ieder geval vrij uniek. Ze geven gewoon cadeautjes en die pak ik dan graag uit <i>[lachend]</i> ..	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom		+	219-233	<i>Kan u vertellen wat Blossom voor u betekent?</i> Het is niet echt belangrijk voor me. Het gaat wat verder dan alleen maar leuke activiteiten bijwonen, want het geeft me de gelegenheid met een goed gevoel met andere mensen te communiceren. Maar het is niet zo dat ze mijn leven een bepaalde kleur hebben gegeven of zo. Het heeft niet tot veranderde denkbelden geleid. <i>Maar het gaat verder dan alleen leuk, wat is dat dan?</i> Ja, het gaat verder dan alleen leuk. Het is weldegelijk zinvol. Ik heb bijvoorbeeld vrij veel boeken gelezen over het Jodendom, maar in een zinroute kwamen we bij een wasplaats waar de vrouwen heen gingen om zich te wassen na hun ongesteldheidperiode. Door daar in Utrecht echt te lopen, maakte ik dat zo lijfelijk mee. Ik ervoer hoe verschrikkelijk vernederd die vrouwen werden, om weer gereinigd te worden. Dat is voor mij een heel praktisch, concreet iets geweest, waardoor ik toch wel heel anders ben gaan kijken naar het Joodse leven en naar de rabbijnen en zo. <i>Kan u ook negatieve punten noemen over Blossom?</i> Nee, eigenlijk niet. Anders was ik niet naar zoveel activiteiten geweest, dan was ik wel afgehaakt.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			235-244	<i>Hoe ziet u de verhouding tussen Blossom en de meer traditionele religieuze organisaties?</i> Nou, ze verspreiden geen boodschap en ze hebben geen last van die vreselijke zendingsdrang. Er is nauwelijks sprake van enige organisatie, want ze hebben geen theologen die de lakens uitdelen. Want in mijn mening hebben de priesters en theologen zich in allerlei religies in een hele slimme positie tussen God en mensen gemanoeuvreerd, waardoor zie de sleutel in handen hebben en daardoor een gigantische machtspositie kunnen ontwikkelen en dat is daar niet bij Blossom. [111:45] Ik vond het heel mooi dat ik bij Blossom een wat oudere vrouw ontmoette die met emeritaat was gegaan, maar die het predikant zijn echt als haar vak benaderde. Hier zat ze gewoon als mens en niet als voormalig dominee.	Harry (R6)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			155-174	<i>Hoe zou u aan andere mensen beschrijven wat Blossom is?</i> Blossom is een groep, over het algemeen jonge, mensen die op zoek zijn naar zingeving. En zingeving is dan wel in ruime zin op te vatten. Niet alleen maar: ik houd me alleen met Jezus Christus en het Godsverhaal bezig, maar er is binnen Blossom naar mijn gevoel ook wel ruimte voor andersdenkenden. Want als het alleen op christelijke grondslag zou zijn, dan zou ik het te beperkt vinden. Ik vind het ook leuk om in ontmoetingen met jonge mensen te praten. [25:00] Ik vind jonge mensen heel boeiend, omdat die op een heel andere manier in het leven staan dan ikzelf. Vooral ook jonge vrouwen zijn helemaal anders als ik toen ik zo oud was. Wij waren toch veel meer gericht op huisje, boompje, beestje. Onze samenleving is echt zo erg veranderd. Maar die gesprekken dat vind ik echt heel leuk. Maar de activiteiten die Blossom organiseert, die zijn ook wel echt leuk. Onlangs zijn we nog naar de tentoonstelling over pelgrimage geweest. Ik vond het wel jammer dat mensen niet echt veel zeggen over hun weg naar binnen, want daar gaat het denk ik over. Mensen vertellen veel dingen over de praktische dingen van onderweg. Maar als jij hele routes alleen door de natuur loopt, dan gebeurt er iets met jou. Ik vraag me dan af: 'wat gebeurt er dan met je?' Maar daar laten mensen niet zoveel over los. Maar bij sommige mensen gebeurt er misschien ook niet zo veel. Maar dan zijn er ook vragen als: wat van je zelf neem je altijd overal mee naartoe? Waar is je veiligheid? Veiligheidsbehoeften hebben ook te maken met: waar is mijn krant en zo? En als je op zo'n wandeling gaat dan is het volgens mij sowieso een proces van loslaten.	Emma (R7)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			200-201	En het is wel bijzonder leuk om mensen te ontmoeten die totaal anders zijn dan jezelf bent. Dan laat ik me gewoon verrassen.	Emma (R7)
				225-228	<i>Denkt u dat Blossom uniek is?</i> Dat weet ik niet. Maar misschien wel. Vooral omdat zij het heel veel verschillende soorten activiteiten aanbieden. Ik denk dat zij begrip hebben voor het feit dat zingeving voor iedereen anders is. Ik denk ook dat ze daarom zo'n breed aanbod hebben.	Emma (R7)
				92-96	<i>Weet u wat het doel is van Blossom?</i> Misschien mensen bij elkaar brengen, ondanks dat zij andere geloven hebben? <i>Vind u dat een goede doelstelling?</i> Ja. Zeker. Er is zoveel dualiteit tussen die geloven en dat zou denk ik niet hoeven. Het moet op een leuke manier samen kunnen. Ik denk dat het niet goed is om op die verschillen te gaan hameren. Ik vind het in ieder geval wel leuk om met anderen over zulke dingen te praten, zeker als het een beetje de New Age kant op gaat.	Joshua (R8)
			+	117-120	<i>Heeft u het idee dat Blossom een organisatie is die nog veel te maken heeft met kerken, moskeeën en andere traditionele religieuze organisaties?</i> Ik denk dat het een mix is. Ik denk dat ze van alle kanten mensen proberen aan te pakken, dus zowel de traditionele mensen als de new age mensen. En dat is denk ik ook het beste.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom		+	281-289	<i>Hoe zou u aan andere mensen beschrijven wat Blossom is?</i> Wat ik ervan weet, maar ik heb me er niet echt in verdiept, is dat ze een heel breed scala van religiositeit beslaan en dat zij dus eigenlijk een soort verbinding willen zijn tussen al die verschillende ingangen. En er is ook een openheid van: dit is niet de enige weg, maar er zijn verschillende wegen waarop je met spiritualiteit bezig kunt zijn. <i>Vind u dat positief?</i> Ja, zeer positief. Ik vind het mooi dat ze zo'n verbinding willen leggen en dat ze je kennis willen laten maken met alles. Misschien dat mensen op deze manier ook een andere manier van naar religie kijken kunnen ontwikkelen.	Brenda (R9)
			-	291-293	<i>Heeft u het idee dat het uw eigen kijk ook heeft veranderd?</i> Nee, dat geloof ik niet. Ik had al een brede blik en ik geloof niet dat Blossom daar nu echt aan bijgedragen heeft.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom		+	316-323	<i>Wat vind u het meest unieke punt van Blossom?</i> De openheid om te laten zien hoeveel vormen van anders beleven, van spiritualiteit er buiten de kerken kunnen zien. Ze zijn dus ook meer op spiritualiteit gericht dan bijvoorbeeld kerken of andere traditionele religieuze instituten. <i>Kan u vertellen wat Blossom voor u betekent?</i> Ik vind het heerlijk om mensen te ontmoeten die op zoek zijn. En Blossom faciliteert die ontmoetingen. [65:00] Ik heb behoefte aan mensen waar je echt mee kunt praten. Niet dat ik nu al zoveel mensen echt heb gesproken bij Blossom, maar het zijn toch allemaal mensen die op zoek zijn naar iets waar ik zelf ook naar op zoek was. Ik wil niet zeggen dat ik alles gevonden heb, maar het is de hoek waarin ik me beweeg, waarin ik mij als een vis in het water voel. Zo'n zinroute dat sprak mij dus erg aan.	Brenda (R9)
			+	331-332	<i>Zijn er ook negatieve punten aan Blossom voor u?</i> Nee, maar ik weet er ook niet zoveel van.	Brenda (R9)
				289-293	<i>Hoe zou u aan andere mensen beschrijven wat Blossom is?</i> Ik denk, dat is wat ik ervan meegekregen heb, dat er verschillende religies en spiritualiteiten of hoe je het ook noemen wil en dat Blossom je daarmee in kennis brengt, laat zien wat er allemaal is voor religies, op een hele positieve manier, vind ik, een hele goede denk ik. Als je zoekende bent of niet. Gewoon eens informatie. Eens buiten je eigen keuken kijken.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom		-	303-307	<i>Zou je dat zelf belangrijk vinden dan die ontmoeting aan het eind nog?</i> Ja, dat denk ik wel. Al is het maar heel kort, maar dan praat je toch nog even verder door. Ja, je krijgt natuurlijk allemaal informatie en dan praat je niet met elkaar en juist dat laatste stukje, al is het maar een kwartiertje, als je even met elkaar praat van: wat voor religie heb jij eigenlijk? En, dat heb ik wel gemist toen.. Je wist niet die ander, wat voor religie die had.	Francis (R10)
				351-353	En ik vond het leuk om die verschillen te horen.. mensen zijn heel erg enthousiast en gedreven daarin.. en iedereen, ja die verteld er zo enthousiast over.. en iedereen heeft zijn eigen waarheid daarover en dat is leuk om te horen	Francis (R10)
				364-366	<i>Maar associeer jij Blossom met de kerk? Zie jij Blossom als een soort nieuwe kerk of niet?</i> Nee, ik zie het gewoon als een verspreiding van de verschillende religies en spiritualiteit.. maar dat is op zich prima, ook om mensen bekendheid te geven.	Francis (R10)
			-	368-374	<i>En uhm.. je hebt natuurlijk ook al een paar keer verteld dat je heel erg verbonden voelt met de Oud-Katholieke Kerk. Als je nou je verbondenheid met Blossom moet vergelijken met je verbondenheid met de Oud-Katholieke Kerk, wat zijn dan de grootste verschil of oveeenkomst-punten?</i> Nou, het daadwerkelijk ontmoeten van elkaar, hè.. Het gaat natuurlijk toch per mail. Maar die ontmoeting is toch wel heel belangrijk. Mail contact is leuk, maar je moet elkaar ontmoeten. En het samen beleven, het samen ondergaan.	Francis (R10)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			173-191	Ja, kort: dat is ontmoeting en zingeving en de combinatie daarvan. Voor mij persoonlijk ben ik betrokken bij Blossom omdat er heel veel mensen zijn die een beetje tegen de kerk aan hikken en ik heb zoiets van: daar moeten we iets voor organiseren. En daar is Blossom ideaal voor. Dat is echt wel christelijk, maar laagdrempelig. En andere mensen die willen gewoon in algemenere zin over zingeving nadenken en dat doet Blossom ook. Daarvoor hebben we activiteiten zoals de zinroute, pelgrimeren kun je leren enzovoort. En ook gewoon het samen zijn: de ontmoeting op zich. Daarvoor is er een picknick in het park en een spelletjesmiddag. <i>En wat versta je dan onder zingeving?</i> Zingeving is heel basaal: we zijn niet toevallig op aarde. Zelf denk ik dat er een God is die ons liefheeft en wat Hij zegt moeten we doen. In de Bijbel kunnen we Zijn tips volgen. Zingeving voor mij is om God te ontmoeten op het persoonlijke vlak. Je kunt best heel christelijk zijn als je de richtlijnen volgt, maar de essentie van zingeving is de diepere Godservaring. En wat God dan is, dat kan heel breed zijn. Dat kan zijn: ik hoor Gods stem, maar je kan je ook onderdeel voelen van een groter geheel. Dat laat ik ook in het midden. Maar dat persoonlijke, wat jij hebt met wat je dan God noemt, dat moet gestimuleerd worden. En ik denk ook wel dat dat gebeurd in de activiteiten van Blossom. De mensen die deelnemen hebben namelijk al een bepaald inzicht in wat God dan voor hen is. En de interactie daar leer je van. En voor jezelf wordt je er ook echt in gesterkt: vind ik nog steeds wat ik vind? Kan ik leren van een ander, kan ik God ervaren op een andere manier? [30:00]	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			192-193, 198-203	Daarom zeg ik ook: als je nou met zingeving bezig bent: zorg dan dat je een plek hebt waar je wortel kan schieten. Ik heb dat dan nu op twee plekken, in de Jacobikerk en in Blossom. [...] Blossom is voor mij echt een uitdaging. Daar weet je echt niet wat je voor je krijgt. Bij zo'n Bijbelkring weet je dat nog wel, omdat je die mensen al wat langer kent. Bij Blossom heb je heel veel wisselende contacten en dat is goed. Ook dat is goed, het is allebei goed. Het ene zorgt ervoor dat je steeds dieper kan gaan en bij Blossom zeg je: soms heb je gewoon een schop onder je kont nodig of een nieuwe manier van denken. En die wisselwerking tussen die twee, die is voor mij persoonlijk erg prettig.	Gene (R11)
				206-211	Ja. Er hoeft niet altijd over zingeving gesproken te worden. Als je gaat picknicken, ga je gewoon picknicken. Maar de ontmoeting zelf is al een vorm van zingeving. Ik kan er een heel verhaal van maken, maar in feite is het gewoon: 'de mens heeft elkaar nodig!' Samen genieten. En dat kun je ook wel met je vrienden gewoon doen, maar als we het binnen Blossom doen dan is Blossom gewoon het grotere geheel. Soms mag het ook wel gewoon, heel aards zijn.	Gene (R11)
				214 -216	'het is een netwerk voor ontmoeting en zingeving.' Of: 'het is een netwerk voor ontmoeting en zingeving, soms doen we dingen die echt christelijk zijn en soms doen we dingen interreligieus.'	Gene (R11)
				223-225	Blossom is niet een lijst leerstellingen, van: dit vinden wij! Blossom vindt helemaal niets, Blossom brengt mensen samen. Dus daarom: hoe ik het verhaal vertel aan anderen, dan hangt af van de ander.	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			226-237	<i>Het is dus niet het idee dat mensen uiteindelijk in de kerk komen? Mensen vragen dat nog wel eens aan mij.</i> Nee, met nadruk: nee. Over die vraag hebben we namelijk ook nagedacht toen we daar mee bezig waren van: 'ok, hoe zijn we? En hoe gaan we het naar buiten laten zien hoe het is?' En dat zie je terug in de kaartjes van Blossom, in het logo. In het logo zijn allemaal cirkels en zo. Het zijn allemaal groepjes en die vallen onder de noemer Blossom omdat het ontmoeting en zingeving is. Maar het is niet zo dat je eerst hier moet zijn en dan daar. <i>[de respondent tekent een beweging van de ene cirkel naar de andere cirkel]</i> Dat bestaat niet. Er bestaat geen rechtlijnigheid tussen de verschillende activiteiten. De activiteiten zitten gewoon bij elkaar in één bak. Dat is onze insteek en in de praktijk is dat ook zo. Mensen vinden activiteiten interessant, maar denken dan niet van: 'ik vind zo'n zinroute interessant, laat ik dan ook een kerkdienst ergens gaan bezoeken.' Kan wel natuurlijk, maar dat hoeft niet.	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			313-334	<i>Zie je Blossom als een soort nieuwe kerk?</i> Ik zie Blossom wel als een nieuwe kerk. Op sommige punten zie ik het wel als een nieuwe kerk.. nou het is een ja en nee, ik zal het proberen samen te vatten.. Ik zie het ja als een nieuwe kerk, als het gaat om de mensen die je vaker tegenkomt en waar je ook gesprekken mee hebt, ook over.. ja, kerk is dan christelijk, gesprekken over het geloof. Maar Blossom is géén nieuwe kerk, als het gaat om Blossom als geheel, hè? Ja, er zijn soms zulke activiteiten... <i>Je zou Blossom eigenlijk meer een nieuwe kerk noemen?</i> Ja, Blossom zou meer een nieuwe kerk zijn.. uh.. maar goed.. ja: Blossom zou meer een nieuwe kerk zijn.. Wij noemen het soms intern wel eens: een soort van kerk zijn, omdat je als christenen samenkomt.. maar ga je het analyseren dan is het misschien geen kerk, weet je wel. <i>[45:09] Maar de andere activiteiten vind je minder 'kerk', dus?</i> Nou de definitie van kerk is voor mij, als er twee of drie mensen praten over God, het geloof, Jezus, dan is dat al kerk. Uhm.. maar we zijn geen instituut kerk. Als instituut zijn we geen kerk, we gaan ons ook niet aanmelden zo van: hé joh, wij zijn ook een kerk, wij willen ons als kerk aansluiten. We zijn gewoon Blossom en wij willen ons best wel eens in activiteiten aansluiten, wij doen nu een gezamenlijke activiteit met de Jacobikerk bijvoorbeeld, uh.. wij zoeken overal aansluiting, maar wij kloppen niet aan van: 'wij zijn een kerk en we willen iets.' Nee, we zijn Blossom, we organiseren activiteiten rondom ontmoeting en zingeving en we willen iets.. dus in die zin zijn wij geen kerk. En naar buiten toe uitten wij ons ook niet als kerk. Uh.. dus uh.. als je me een pistool tegen het hoofd zou zetten en je zou zeggen: je moet ja of nee zeggen, dan zou ik zeggen: Blossom is geen kerk.	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			339-346	Nou hoe ik het zie is uh Blossom uh..legt in uh.. de breedte de link met alle uh.. alle religies, omdat we denken, tenminste ik denk.. dat is.. uh ja dit is lastig, soms zeg ik 'ik', soms zeg ik 'we', dat komt: we hebben geen officieel beleid, dus het 'we' wordt bepaald door heel veel 'ik', maar goed.. We proberen.. iedere religie heeft wel iets, waar we wel wat van kunnen leren. En natuurlijk kunnen we een discussie aangaan over: wat is nu een essentie van deze religie en welke religie is meer, dan kom je weer op de waarheidsvraag, welke religie is meer waard? Maar in de dialoog kun je altijd van elkaar leren, welke religie dan ook. En dat moet je stimuleren, interreligieuze dialoog zeg maar.	Gene (R11)
				510-522	<i>Denk je niet dat Blossom dat niet oproept bij mensen, omdat het ook wel is van: ik ga dan daarheen en dan daarheen en ik kies uit wat ik leuk vindt?</i> Blossom roept dat ontzettend op, ja. <i>Toch wil je die vrijheid wel geven?</i> Ja, die vrijheid moet gestimuleerd worden en Blossom doet dat, maar ook die regels moeten gestimuleerd worden en dat doet Blossom wat minder. Dus daarom zeg ik.. ja ik weet het niet.. <i>Maar je vind het niet erg dat Blossom dus niet ook meer aandacht aan de regels besteed?</i> Nee, dat moet Blossom ook niet gaan doen. Nee, want het concept van Blossom is de ontmoeting van mensen, die komen er gewoon. En je niet vastleggen, dat is juist de kracht van Blossom. Maar ieder individueel persoon zou ik wel aanraden om iets te zoeken of te denken: ik geloof nergens in, ik vind de activiteiten gewoon leuk. Maar als Blossom zou ik zeggen: 'wees voor de vrije vormen.'	Gene (R11)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			130-139	<i>[16:00] Wat is volgens jou het doel van Blossom?</i> Mensen met elkaar in contact brengen en met elkaar gedachten laten uitwisselen over wat ze belangrijk vinden. <i>Hoe zou je aan andere mensen beschrijven wat Blossom is?</i> Ik vertel over Blossom zoals ik dat net beschreef, maar dan wel aan mensen waarvan ik denk dat ze er affiniteit mee hebben. <i>En waar hebben die mensen dan affiniteit mee?</i> Nou, ik zou het niet met 'zingeving' aanduiden, want dan wordt het zo zwaar. Ik denk dat het erom gaat dat mensen willen praten over wat ze belangrijk vinden en dat hoeft geen religie te zijn.	Isabel la (R12)
				148-157	<i>Want waarmee zou je het vergelijken dan?</i> Een beetje met een studentenclub. <i>Vind je het een belangrijk kenmerk dat er veel jongeren bij zitten?</i> Nee, niet perse. Maar dat er ook jongeren bij zitten zegt wel iets over de levendigheid denk ik. <i>Waarmee zou je het nog meer vergelijken?</i> Niet zozeer een leesclub, maar het is meer een soort vriendengroep eigenlijk. Wel wat losser, maar iets in die trant wel? <i>Want je associeert het niet met de kerk?</i> Nee, daar associeer ik het eigenlijk helemaal niet mee.	Isabel la (R12)
				158-160	<i>Kan je vertellen wat Blossom voor je betekent?</i> De mogelijkheid tot uitwisseling, een beetje gelijkgestemden ontmoeten, daar misschien ook wel leuke contacten aan over houden en misschien ook wel geïnspireerd worden.	Isabel la (R12)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			174-178, 186-187	<i>Zie je Blossom als een plek waar mensen vooral uitwisselen wat ze belangrijk vinden in het leven?</i> Ja, misschien ook niet zo heel bewust. Maar de mensen die er komen, dat zijn wel mensen die makkelijk open staan voor andere mensen en die ook makkelijk praten over zichzelf en die de dingen die belangrijk zijn voor zichzelf ook makkelijk delen. [...] En dat hoeft dan niet expliciet over religie te gaan, maar dat gaat dan juist ook over het gewone leven.	Isabel la (R12)
				189-190	Kijk, de evenementen hebben wel altijd iets met religie te maken of ook zo'n insteek	Isabel la (R12)
				29	C: Ik ga eigenlijk niet naar de kerk, maar Blossom is eigenlijk een soort van mijn kerk.	Cather ine (R3) @ Focus group 1
				33-35, 37- 38	O ja, en ik ben nu een paar keer bij roots geweest. Ik vind dat echt uhm.. ja, heel bevrijdend. Niet zozeer roots zelf, maar gewoon het gedachtegoed uhm.. [...]En die groepen die vind ik wel vermoeiend, de confrontatie daar dan de hele tijd mee, met al die verschillende meningen.	Desire e (R2) @ Focusg roep 1

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			78-100	Wat me opviel was dat je zei dat er mensen zijn die het netwerk als vervanging van de kerk zien en wat ik mij daar dan wel bij afvraag is: wat nemen mensen dan mee van die kerk? Wat in dit netwerk lijkt dan op de kerk? M: Catherine, heb jij daar een idee van? C: Uhm, ja, nou ja als ik het vergelijk met naar de kerk gaan is het uh, net als een kerk een plek waar je mensen ontmoet van gelijke, nou ja eigenlijk misschien iets minder gelijk dan in een traditionele kerk. Maar dat weet je eigenlijk ook niet, want in een traditionele kerk gaat iedereen ook met zijn eigen ideeën erheen, maar goed. Het is iets minder opgelegd dat het één stramien is. Maar je gaat er wel met gelijkgezinden praten over je geloof en over zingeving. Daar ben je dan mee bezig op dat moment. Ik denk dat dat een belangrijke overeenkomst is. M: Wat is dan een belangrijk verschil? C: Nou meer openheid denk ik en meer interactie. En ook niet een duidelijke hiërarchie van: dit is een leider en die luisteren naar die, maar gewoon een gelijkheid van mensen die er zijn. E zijn eigenlijk wel veel meer verschillen dan overeenkomsten als je er echt over nadenkt. Maar het is een plek waar je naartoe gaat om echt even stil te zijn en te bidden. Ja, dat is wat je in een traditionele kerk ook doet. Dat vind ik daar ook, maar dan op een wat vrijere en lossere manier. M: En die vrijheid en die openheid geven je dan meer ruimte? C: Ja, ze geven me meer ruimte, maar ook meer inspiratie en meer dat ik voor mijzelf ook wat dieper op zoek ga, dan dat ik het alleen maar aanhoor en denk : ja, het zal wel. En ik ga weer naar huis. M: Want hoe komt dat dan? A; Ja, ik denk omdat je zelf meer moet inbrengen. Nou ja. Ja, zelf meer actief bezig bent.	Desiree (R2) @ Focusgroep 1

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			108-110	En ja.. Er is daar blijkbaar zo'n veiligheid om je zo te kunnen uiten over dat zulk onderwerpen. En ja.. die veiligheid die vind ik niet altijd overal.	Catherine (R3) @ Focusgroep 1
				144-151	Maar het zou wel erg fijn zijn als er ergens een bodem zou zijn, dat je weet van: dit is daar mogelijk en misschien ook wel meer duidelijkheid hoe het zich zou dan onderscheiden van een echte kerk, zou ik maar zeggen. Of een traditionele kerk. Dat er wel duidelijke kaders zijn, of zo. Dat je bijvoorbeeld zou zeggen: we zijn hier, we houden ons hier eigenlijk alleen met christelijke spiritualiteit volgens de weet ik veel.. zus of zo. Misschien wel uit oude tradities, maar wel christelijke. Of nou ja.. ik verzin maar iets hè?! Maar dat je toch wel enigszins duidelijk weet wat je daar kunt verwachten, zodat je ook een gefundeerdere keuze kan maken om, om daar dan ook wel of niet echt betrokken bij te raken.	Desiree (R2) @ Focusgroep 1

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			161-171	M: maar dat is dan toch ook jouw gevoel van: wat is het nou eigenlijk dat Blossom/Blossom? D: Nou ja, wederom: ik ben daar dus ook nog nooit geweest op een zondag en ik denk dat dat dan misschien ook wel de plek is om daar achter te komen [<i>hard lachend</i>] dus, ja, dus dat maakt het een beetje moeilijk. Maar ik denk in zijn algemeenheid dat dat voor iedere groepering die zichzelf wil profileren en ook mensen zoekt een soort van kern, wel belangrijk is om een stukje identiteit toch wel te hebben. Want anders ga ik inderdaad een keertje kijken en dan ga ik een heleboel keren weer niet en dan kom ik weer eens kijken. Maar als zij een duidelijk identiteit zouden hebben waar ik het mee eens zou zijn, dan zou ik denk ik ook makkelijker kunnen zeggen: fijn, hier voel ik me in ieder geval voor nu thuis en dan ga ik daar ook meer commitment insteken.	Desire e (R2) @ Focusg roup 1
				379-388, 390-391	En wat ik ook wel mooi vind vanuit dat boek waarover we het net over hadden, is inderdaad om een platform te bieden waar mensen gemeenschappelijke vragen hebben, meer dan dat er antwoorden worden gegeven. C: Ja.. D: En die vragen die zou je bij wijze van spreke uit kunnen schrijven, zodat het ook voor iedereen duidelijk is: wat zijn dan de gemeenschappelijke vragen? En nee: wij gaan tegen niemand zeggen: dit is goed of fout en dat doen we ook écht niet [<i>lachend</i>]. En nee we gaan echt niet bidden dat je Jezus in je hartje laat. En voor zo'n plek zou ik misschien ook wel tekenen, ja. [...]/Maar Blossom is dat toch nog niet echt, dat weet ik in ieder geval nog niet echt.	Desire e (R2) @ Focusg roup 1

Code	Subcode	Sub sub code	Addi info	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation / Blossom			690-695	A: Nou ja en ook de plaats van Blossom daar tegenover. M: Hoe bedoel je? A: Nou van wat houdt het eigenlijk in? Omdat we nu allemaal zeggen van: ja, we kennen het wel een beetje, misschien wel eens geweest... M: Zou Blossom zich duidelijker moeten positioneren? A: Ja. Wij zijn Blossom, wij willen dit of wij streven naar dit!	Ann (R4) @ Focus group 2
				700-722	L: Ik denk dat ze ook helemaal niet bang hoeven te zijn om iets meer kleur en smoel te geven aan hun religie, hun geloof. Ik bedoel het heeft een Protestants Christelijke Achtergrond, ja. M: Dat hoeven ze niet.. L: Nee, ik schaam me daar zelden voor. En daar kan je een heel negatief gevoel bij hebben, maar volgens mij met de initiatieven die ze hebben is het een hele open en laagdrempelige club en wekken ze helemaal niet de indruk dat ze een dogmatisch instituut zijn. M: Dus ze moeten niet denken dat als ze er dat etiketje aanhangen, dat ze dan dicht lijkt? L: Nee, dus daar moet je dus ook niet zo bang voor zijn. [105:00] Veel jonge, emerging christenen zijn heel erg bang voor een bepaald label en om zich te koppelen aan een bepaalde traditie, omdat je daar ook een bepaald stempel van meekrijgt. Dat is waar, dat is misschien ook deels terecht, maar het gaat nooit weg als we daar niet met z'n allen een andere invulling aan gaan geven, dat denk ik. Al zou het maar iets zijn van: 'wij zijn een club die zoveel mogelijk probeert de idealen van Jezus Christus handen en voeten te geven, dus dat betekend dat we gewoon heel goed voor andere mensen willen zorgen.' Ja, daar kun je weinig tegen inbrengen. M: Maar dan denken ze misschien dat die naam Jezus negatieve reacties op zal roepen? L: Ja. Maar als je er geen andere lading aan geeft, dan krijgt het ook	Lea (R5) @ Focus group 2

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Network organisation/ Blossom			Continuation previous page	nooit een andere clou. A: Ja, die hoeft je er ook niet bij. L: Nou misschien wel, maar ik denk dat mensen er ook best anders over na kunnen gaan denken, maar dan moet je ze ook wel een reden geven om er anders over na te denken. Dan moet je dus ook een ander geluid laten klinken. Ik denk dat dat wel kan, ik denk dat bij uitstek hier wel mensen bij betrokken zijn, die daar wel vernuftig en creatief genoeg voor zijn. M: Ik zal ze het meegeven. <i>[lachen]</i> <i>[...]</i>	Lea (R5) @ Focusgroup 2
	Others		Y, +, Atlantic Bridge	108-113	Het <i>[Atlantic Bridge, red.]</i> was heel leuk, ik kijk er met ontzettend veel plezier op terug. Ik zou nooit meer mijn geloof belijden zoals ik dat toen deed, maar dat heeft denk ik met ouder worden te maken. Die periode is overigens wel heel belangrijk voor mij geweest in mijn leven. Ik heb toen wel de keuze gemaakt, denk ik, van: 'oké, dit vind ik zo zinvol, hier wil ik wel mee door.' Maar mijn vrienden gingen er ook mee door, dus misschien is het wel meer een rationele keuze geweest van: 'samen met je vrienden ga je verder.'	Traults (R1)
			Pa, +, Youth for Christ	127-129	Het was in het jaar dat ik een vrijwilligersjaar bij Youth for Christ deed, wat wel echt mijn ogen geopend heeft. Ik heb daar geleerd dat je ook wel op een iets grotere manier naar God kan kijken dan hoe jouw traditie je heeft groot gebracht.	Traults (R1)

Code	Subcode	Sub-subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Others		Pa, +, Youth for Christ	153-158	En dat liep gelijk met mijn jaren bij Youth for Christ en daar zaten natuurlijk allerlei verschillende christelijke stromingen en dat vond ik heel boeiend! Ik had veel gesprekken met de jaar vrijwilligers gehad. Zij zaten allemaal in een periode van hun leven met allemaal vragen als: wat is dit? Of heel erg enthousiast in hun geloof binnen komen en aan het einde van het jaar zoiets hebben van: Wie is God eigenlijk? Al die gesprekken met al die mensen vond ik wel heel boeiend en dat heeft mijn kader wel verruimd.	Traults (R1)
			Pa, +, L'abri	175-179	Maar ik denk driekwart jaar later of zo, toen was ik naar L'Abri geweest. Dat is een soort commune achtig iets. Het houdt het midden tussen een klooster en een jeugdherberg. Maar het is een studiecentrum. Je kon een halve dag studeren in een plek waar een hele bibliotheek vol staat met christelijke boeken en de rest van de dag hield je met elkaar de boel draaiende. Nou dat was echt een soort hemel voor mij, daar [<i>hard lachend</i>].	Desiree (R2)
			Pr, +	250-252	Maar ik doe inmiddels wel actieve dingen voor de diaconie, omdat ik toen ik uit dat evangelisatiewereldje kwam dacht: handjes uit de lucht en gewoon uit de mouwen, dus niet meer zo halleluja praise de lord [<i>schaterlachend</i>].	Desiree (R2)
			Y, +	52-53	En ik heb ook op een rooms-katholieke basisschool gezeten, dus daar werd ook wel aandacht besteed aan religie.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Others		Y, +	73-77	Maar: ik kan me nog heel goed herinneren dat er een godsdienstles was waarin de leraar vroeg: wie gelooft er allemaal in God? En dat ik op dat moment niet mijn vinger op stak, omdat ik op dat moment gewoon niet in God geloofde en dat was me gewoon allemaal niet duidelijk. Ik geloof ook niet in God, op dit moment ook niet, op de manier die toen werd overgebracht.	Catherine (R3)
			Y, +	102-113	Maar op school werd er nog wel heel veel aandacht aan besteed. En ik vond het op die leeftijd meer leuk om er tegenaan te schoppen of kritisch te zijn. Ik wilde het van die kant bekijken. Zo van: 'die religie zegt dit en die religie zegt dat' en 'dat is toch niet logisch' en 'het is heel inconsequent allemaal' en 'er staan dingen die in de Bijbel staan die ik helemaal niet vind kunnen'. Dus ik was heel erg bezig met die kritische blik erop te werpen en ik was helemaal niet bezig met het gevoelsleven dat met religie te maken heeft. Toen ik 17 of 18 jaar was, kwam er een jonge leraar (tien jaar ouder dan ik), bij mij op school werken. Ik raakte bevriend met hem en hij was heel religieus, heel spiritueel religieus. Hij was niet streng gereformeerd religieus, maar hij was echt heel veel bezig met religie. Echt op een diepzinnige manier ook. En hij lokte mij uit om er ook op een meer filosofische manier naar te gaan kijken. [15:00] En door de vriendschap ben ik er denk ik weer een soort in het religiegebeuren gerold op een veel meer spirituele manier, op een belevingsmanier.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Others		Pr, +	25-29	Om de week doe ik vrijwilligerswerk in inloophuis 'De Jutter' in Rivierenwijk in Utrecht waar ernstig zieke mensen kunnen komen voor vertier, met vragen, voor informatie, voor afspraken of iets dat ze willen doen of lezingen. Daar is ook een zangkoor 'zingen voor je leven', waar kankerpatiënten kunnen zingen. Ik zing ook mee, ook al ben ik geen kankerpatiënt.	Ann (R4)
			Pr, +	29-32	In het inloophuis geef ik cursussen mandela-tekenen en dagboekschrijven. Ik ben daarvoor opgeleid en ik vind dat leuk om te doen. Het was ook mijn doel om die cursussen op zo'n soort plek te geven. Maar ik vind het ook heel leuk omdat ik er veel mensen leren kennen.	Ann (R4)
			Pr, +	48-53	En ook eens in de twee weken is er overdag koor repetitie bij dat wijkcentrum in Rivierenwijk. Ik doe graag dingen overdag, vanwege de ouderdom. Donderdag; Dan ga ik schilderen met een groepje mensen. <i>[Mevrouw schildert 'Aboriginalachtige kunst', ze laat er wat van zien.]</i> [10:00] O ja en eens in de drie vier maanden ga ik ook wel eens naar bijeenkomsten van 'de Graal'.	Ann (R4)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Others		Pa, -	98, 102-108	Later ben ik gaan werken op een christelijke school, dus ik bleef in die Protestantse kringen.[...] Nou ja.. en op school was het ook wel normaal dat je Bijbelverhalen vertelde en dat je dat voorbereidde, dus ik heb daar 34 jaar verhalen verteld en gebeden en alles in de Protestantse traditie. Je moest als docent ook wel meehelpen met het voorbereiden van schoolkerkdiensten. Dat vond ik niet zo leuk om te doen. Ik vond het wel wat moeilijk, omdat niet al die kinderen van protestantse of katholieke huize waren. Maar ouders waren altijd zo kritisch. Ze vonden je dan té christelijk of te weinig. Ik vond het wel moeilijk, want je vertegenwoordigd toch de school.	Ann (R4)
			Pa, +	125-133	En, dat is misschien wel goed om te weten voor je onderzoek, toen ik de evangelie gemeente verliet ben ik een huisgemeente begonnen, dat is dus nu zo'n 10 jaar geleden. Dat was dus emerging voordat iedereen aan het emergeren was.. Het was een groep mensen die één of twee keer per maand bij elkaar. Het heette 'Het Westbroek Collectief', want het vond plaats in Westbroek een dorp niet zo ver hier vandaan.. en dat was een groep kunstenaars, creatievellingen. Dat zijn ook vaak de eerste die eruit stappen, dat merk je wel.. ik merkte toen al wel: deze mensen zijn aan het uitsappen, aan het afhaken. Dat was heel nuttig om bij elkaar te zijn, daar zat ook wel echt ontwikkeling in. Aanvankelijk heel veel woedde die moest wegebben..	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Others		Pa, -	149-153	Die huiskerk is opgehouden in 2006, toen scheidde ik van mijn ex-man. Ik runde dit grotendeels en ik kon dat op dat moment niet meer aan en ik wilde dat ook niet meer. Ik was er wel een beetje klaar mee. We kwamen niet zoveel meer verder. Er zouden nog wat mensen doorgaan, maar dat is niet meer echt van de grond gekomen. De meeste mensen die daarbij hoorde zie je nu terugkomen in allerlei huisgemeentes.	Lea (R5)
			Pa, -	183-194	<i>Kan je nog iets vertellen over de ideeën dat aan het begin van die huisgemeente stonden?</i> Nou het idee was om met creatieve mensen te kijken naar: waarom heb je nou die creatieve gaven, wat moet je daar nou mee en zit er een link tussen jouw gaven en God? En: moet je die dan op een bepaalde manier inzetten en is er dan kunst voor God en kunst buiten God? Nou en daar kan je dus talloze meningen op na houden.. ennuhm.. daar hadden we dus heel veel discussies over.. maar op een gegeven moment ging het ook heel erg over je beperkingen en over de beperkingen van de kerk.. Dat was niet zozeer een plek waar het ging over Gods bestaan of Gods karakter of eigenschappen van God.. die werden niet zo bevraagd of betwijfeld.. we waren vooral ook met onszelf bezig.. maar er waren veel twintigers.. en dat is gewoon een tijd dat je ontzettend met jezelf bezig bent.. en dat hoort ook.. Maar op een geven ben je daar ook wel gewoon klaar ben.. je kan een ontzettend interessant mens zijn, maar op een gegeven moment moet je gewoon ophouden met lullen en gewoon gaan poetsen..	Lea (R5)

Code	Subcode	Sub-sub code	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Religious/ spiritual organisation	Others		Pr, +	60-61, 200-202	Ik sta ook nog in de wereldwinkel. Onregelmatig omdat wij vaak naar Frankrijk gaan. Dat is vrijwilligerswerk. [...] En het is wel bijzonder leuk om mensen te ontmoeten die totaal anders zijn dan jezelf bent. Dan laat ik me gewoon verrassen. Zonder dat ik mezelf verlies, want ik blijf dicht bij mijzelf. Gisteren had ik zo'n ontmoeting in de wereldwinkel.	Emma (R7)
			Pr, +, Volunteers work	46-53	Ik ben sinds kort vrij actief bij het vrijwilligerscafé Averechts ⁹⁹ , hier in Utrecht. [5:34] Het is een collectief dat een café draaiende houdt, waar alles op basis van vrijwilligheid gebeurt. Je kan er elke avond vanaf 21.00 uur zitten, op dinsdag is er om de week open podium en op vrijdag is er vaak van alles. Het is de bedoeling dat alle winst die gemaakt wordt, naar een goed doel gaat. Elke twee maanden wordt er een goed doel uitgekozen door de leden. De winst wordt vaak nog door Averechts verdubbeld. Daarnaast kunnen particulieren of bedrijfjes vragen om een gift en dat kan toegekend worden of niet. En er is van alles mogelijk.	Isabella (R12)
Zingeings market	Blossom & Church		+, -	305- 307	<i>Zie je Blossom als een soort nieuwe kerk?</i> Als je de kerk ziet als een plek waar mensen elkaar ontmoeten en waar mensen elkaar helpen, dan wel. Maar de kerk als begrip heeft voor mij wel een beetje afgedaan.	Trauls (R1)

⁹⁹ http://www.averechts.nl/joomla/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1#.T3DTmtm26To, 26 maart 2012

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingeving market	Blossom & Church	+	243-245	<i>Zie je Blossom als een soort nieuwe kerk?</i> Ja, omdat er ook eigenlijk letterlijk een soort kerkdienst is en dat er een gemeenschap omheen zit die ook dingen in Utrecht probeert te betekenen.	Catherine (R3)
			243-246	<i>Je zei net dat je wel een beetje wars bent van kerken en dat dat je ook wel een beetje weerhoudt van het naar Blossom gaan.. associeer je Blossom met de kerk?</i> Ja. Door de mensen die erin zitten.. de mensen die erin zitten zijn christenen en die associeer ik met kerken.. dat doen niet alleen atheïsten.. maar dat doen alle mensen, dus ook ik.	Lea (R5)
		+	29	C: Ik ga eigenlijk niet naar de kerk, maar Blossom is eigenlijk een soort van mijn kerk.	Catherine (R3) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingsmarkt	General		68-75	C: Ik denk dat gemeenschappen zich in deze moderne tijd überhaupt anders vormen dan vroeger, toen het nog via instituties zijn. En het zou dus wel eens kunnen zijn dat dit de nieuwe manier is om gemeenschap te vormen. Mensen zitten ook veel meer in verschillende gemeenschappen denk ik. Ze nemen dingen mee uit de ene gemeenschap mee en dat implementeren ze dan weer in hun eigen sociale gemeenschap. M: Wat zijn denk je kenmerken van de nieuwe gemeenschappen? C: Ik denk dat het veel minder tijd en plaats gebonden is. Men is veel meer vrij om met elkaar te communiceren over internet. En dan spelen afstand en tijd een minder grote rol.	Catherine (R3) @ Focus Group 1
			78-87	D: Wat me opviel was dat je zei dat er mensen zijn die het netwerk als vervanging van de kerk zien en wat ik mij daar dan wel bij afvraag is: wat nemen mensen dan mee van die kerk? Wat in dit netwerk lijkt dan op de kerk? M: Catherine, heb jij daar een idee van? C: Uhm, ja, nou ja als ik het vergelijk met naar de kerk gaan is het uh, net als een kerk een plek waar je mensen ontmoet van gelijke, nou ja eigenlijk misschien iets minder gelijk dan in een traditionele kerk. Maar dat weet je eigenlijk ook niet, want in een traditionele kerk gaat iedereen ook met zijn eigen ideeën erheen, maar goed. Het is iets minder opgelegd dat het één stramien is. Maar je gaat er wel met gelijkgezinden praten over je geloof en over zingeving. Daar ben je dan mee bezig op dat moment. Ik denk dat dat een belangrijke overeenkomst is.	Desiree (R2) en Catherine (R3) @ Focus Group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		133-142	M: Want jij zou een groep zoeken om dan meer een soort kader te krijgen? D: Ja zoiets. Ja. M: Een kader van vrijheid? D: Ja, ja, ja.. precies hoe je dat zou definiëren dat weet ik niet heel precies. Ja maar misschien inderdaad een kader van vrijheid. M: Maar zoals Catherine dat beschrijft 'een kader waarin je op je eigen manier, met veel eigen inbreng bezig zijn', zou je dat dan ook een positief kader vinden of is dat toch niet helemaal wat je daar in zoekt? D: <i>[diepe zucht]</i> Ja <i>[lachend]</i> Nou daar zou ik eens goed over na moeten denken wat ik daar precies van vindt. Daar kan ik niet zo één, twee, drie een antwoord op geven.	Desiree (R2) @ Focus group 1
			272-286	M: En: ben je tevreden met wat je tot nu toe gevonden hebt? C: Ja, ik ben wel heel tevreden met wat ik tot nu toe gevonden heb en ik wil alleen maar meer vinden. M: Je hebt wel een innerlijke drive om door te gaan? C: Ja of juist die uiterlijke drive. Nee, ik heb wel innerlijke motivatie om te zoeken alleen is dat niet de oorsprong van mijn motivatie. Ik zal ook nooit stoppen! M: Desiree, ik kan me voorstellen dat het voor jou iets complexer is om zo'n soort vraag te beantwoorden? D: Had je me niet even kunnen waarschuwen <i>[lachend]</i>. Uhm, ben ik tevreden? Ja, nee. Ik bedoel, ik heb wel een paar jaar achter de rug waarin ik dacht: was ik maar nooit aan dat hele spiritualiteit, godsdienst, religie of hoe je het maar noemen wil, begonnen. Had ik het maar lekker bij de aardse zaken van deze wereld gehouden. <i>[lachen]</i> Uhm.. dus in die zin uhm.. niet echt tevreden. Maar wel tevreden in de zin, dat ik wel steeds meer beter weet te dealen met die ontevredenheid en dat ik daar toch wel wijzer van wordt. Door een harde school gaande <i>[lachend]</i>.	Desiree (R2) en Catherine (R3) @ Focus group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		288-296	M: Uhm, zijn jullie tevreden met het aanbod dat er nu is op de spirituele markt? <i>[even een stilte van 11 seconden]</i> C: Nou ja, als je dat niet al heel snel kan beantwoorden dan valt die behoefte blijkbaar wel mee. <i>[lachend]</i> 7seconden stilte, onderbroken door C: Jeetje. C: Nou misschien een iets grotere plank in de bibliotheek of zo? Een iets duidelijkere manier om te vinden wat je daarin zoekt in literatuur? M: Je moet nu wel erg hard zoeken? C: Ja, je moet wel echt hard op zoek als je, als je literatuur wil vinden waar je zelf naar op zoek bent.	Catherine (R3) @ Focus Group 1
			305-311	Ik zit nu ook wel dingen te denken aan bijvoorbeeld een makkelijkere manier om via Blossom ook echt iets te doen voor de community, dus dat je vrijwilligerswerk heel makkelijk kan doen.. dat ze bijvoorbeeld één keer in de week dakloze mensen eten geven. Weet je dat is wel iets waarvan ik altijd denk: dat wil ik nog wel een keer doen. En ze hebben wel van dat soort kleine dingetjes, maar dat is maar heel af en toe. Zoals bijvoorbeeld dat dansen met bejaarden, dat vind ik wel iets kleins en dat gebeurt dan heel af en toe, maar er is niet echt een basis van waaruit je zulke christelijke dingen kunt doen.	Catherine (R3) @ Focus Group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		335-347	M: Desiree, heb jij nog iets dat je mist? D: Nou, vanuit Blossom vind ik dat moeilijk te zeggen, maar verder denk ik: wat is er niet op religieus gebied in Nederland? Als je hindoe wilt worden dan wordt je lekker hindoe. Ik bedoel als je echt iets wil, dan vind je het denk ik ook wel. C: Ja dat is ook zo. Maar tegelijkertijd vind ik dat ook wel een probleem. Want het is daardoor zo verspreid en zo overal. En dat je niet weet waar je moet beginnen. Want ja, dan wordt je toch lekker hindoe? Ja, dat is dan ook een beetje vrijblijvend en willekeurig ofzo?! D: Ja, nou ja ik weet niet of het echt vrijwillig of willekeurig is, want ik moest er ook aan denken toen jij het net over die boeken had van uhm.. voor mijn gevoel is het ook vaak zo dat een boek gewoon, in die zin op je pad komt. Snap je wat ik bedoel? C: ja, ja ik snap wat je bedoelt. D: En dat het dus ook te maken heeft met waar jij op dat moment bent, want als jij dat drie jaar geleden had gelezen dan had het misschien wel niets met je gedaan. Dus in die zin..	Desiree (R2) en Catherine (R3) @ Focus group 1
			365-372	D:Ik zou wel een plek denk ik willen hebben waar mensen van je houden, gewoon omdat ze van je houden bij wijze van spreke. Zonder dat je nou direct religieus hoeft te worden <i>[lachen]</i> zonder enige of andere hogere agenda. M: Je hebt het gevoel dat er eigenlijk altijd wel een hogere agenda is? D: Ja. <i>Stilte</i>. Dus toch een soort van een omgeving creëren van dat iedereen mag zijn zoals hij is, zonder dat hij hoeft te veranderen. Weet je, dat een homo niet ineens straight hoeft te worden en dat uhm.. één of andere zwerver die stinkt zich niet eerst hoeft te wassen, weet je.. Ik verzin maar wat.. <i>[lachen]</i>	Desiree (R2) @ Focus Group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		379-388, 390-391	En wat ik ook wel mooi vind vanuit dat boek waarover we het net over hadden, is inderdaad om een platform te bieden waar mensen gemeenschappelijke vragen hebben, meer dan dat er antwoorden worden gegeven. C: Ja.. D: En die vragen die zou je bij wijze van spreke uit kunnen schrijven, zodat het ook voor iedereen duidelijk is: wat zijn dan de gemeenschappelijke vragen? En nee: wij gaan tegen niemand zeggen: dit is goed of fout en dat doen we ook écht niet <i>[lachend]</i>. En nee we gaan echt niet bidden dat je Jezus in je hartje laat. En voor zo'n plek zou ik misschien ook wel tekenen, ja. <i>[...]</i>Maar Blossom is dat toch nog niet echt, dat weet ik in ieder geval nog niet echt.	Desiree (R2) @ Focus Group 1
			452-456	Maar ik begrijp wel hoe ze beschrijft dat die groepen ontstaan, dat die gemeenschappen ontstaan. Dus met vrienden of groepen of dingen waar je achter staat, maar als je jezelf als geloofsgemeenschap wil neerzetten, dat je daar wel regelmaat voor nodig hebt. Dus je kan wel spirituele ontmoetingen hebben met iemand die je niet kent, maar als je jezelf als gemeenschap van zingeving wil neerzetten denk ik wel dat daar regelmaat voor nodig is.	Catherine (R3) @ Focus Group 1
			526-534	D: Nou, ik weet het nog niet zo goed. Uhm.. Ik merk dat ik een beetje... ik heb denk ik meer behoefte om dingen te doen, dan maar te praten de hele tijd. Want als ik nu bij dat Roots zit dan vind ik het weliswaar heel interessant, maar ik wordt ook heel onrustig eigenlijk van. M: Omdat het eigenlijk toch te rationeel is? D: Het is een beetje te rationeel en te veel.. uhm.. en misschien nog wel te abstract, dus ik heb denk ik meer behoefte... dus misschien dat ik ook tot die conclusie kom als ik dit heb gezien hoor.. dat ik denk van het zou gewoon misschien wel mooi zijn om dan toch een soort gemeenschap te hebben, waarover je dan over dit soort dingen kan praten en er ook meteen één of andere actie aan, bij verzint, weet je.	Desiree (R2) @ Focus Group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		563-568	D: Nou het is meer zo 'as we speak' dat ik dat echt denk van dat is misschien wel één van die punten van: wat zou je dan in een gemeenschap willen zien? Maar dat is uiteindelijk ook waarom ik in de diaconie ben gegaan, denk ik. Van: iets willen doen met mijn handen, in plaats van handjes inde lucht en prijs de Heer, even heel kort door de bocht. <i>[lachend]</i> Maar.. uhm.. Ja.. om dus zeg maar vorm te geven.. want je kan eindeloos boeken lezen zonder dat er ook maar een jota veranderd voor jezelf en voor de wereld.	Desiree (R2) @ Focus Group 1
			43-54	Dus daar kwam mijn vraag ook wel een beetje vandaan. Waarom besluiten mensen dan wel om aan zo'n onderzoek als dit mee te doen en niet naar een dansavond te gaan? Maar het is misschien ook moeilijk om daar een concreter antwoord op te geven, dan dat je..? <i>[4:55]</i> L: Nou, bij mij heeft dat gewoon met tijd te maken. De evenementen die georganiseerd worden, zijn voor mij niet op een handig tijdstip. Ik werk op zondagen, dus dat is altijd heel lastig, dus ja.. dat is voor mij louter de overweging. M: Want als je meer tijd had, zou je wel denk je.. ? L: Ja, dan was ik denk ik wel een keertje gaan kijken. Maar uhm.. ja.. ja..ja, dat is ook makkelijker gezegd dan gedaan hoor..Ik bedoel uh.. maar over het algemeen uh.. ja dat denk ik wel.	Lea (R5) @ Focus group 2
			60-62	M: Wel de aandacht voor jouw persoonlijke verhaal? A: Ja, dat is eigenlijk heel mooi he? Ik bedoel, van dat je dat eens kwijt kan of dat je daar zelfs eens over na gaat denken zelfs, he?	Ann (R4) @ Focus group 2
			64-65	M: Herken jij je er in? J: Ja. Bij mij was het denk ik gewoon een impuls.	Joshua (R8) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		232-237	L: Maar deze dingen reageren op behoeftes, denk ik, en die behoeftes zijn misschien wel van hele korte termijn, omdat je een behoefte hebt om een behoefte hebt aan lering of onderwijs, of contacten of aan ontspanning. En op die manier.. als je het op die manier inricht. Maar zo is het voor mij denk ik. M: en is het dan te traceren waar zo'n behoefte vandaan komt? L: Behoeftes aan rust is als ik te lang te druk ben geweest, dus dat is redelijk.. en behoefte aan informatie heb ik omdat ik.. ja, dat is denk ik ook een karaktertrek om altijd nieuwe dingen te willen weten. Uh.. Dus dat is ook heel erg.. voor mij een beetje reageren op het moment. J: Ja, dat heb ik eigenlijk ook wel. Dingen die je op dat moment het leukste zijn, dat doe ik op dat moment. En je denkt er niet te veel over na. Ik heb ook een tijd gehad dat ik heel actief was op facebook heel actief dingen aan het delen was, dingetjes. En op het moment helemaal niet meer. Ik taal er niet naar, ik heb er helemaal geen zin in om dat te doen op dit moment, maar dat doe ik dan ook niet. Ik ga niet geforceerd lopen doen, of zo. Maar het kan best zijn dat ik er volgende week weer heel veel zin in heb om dat te gaan doen en dan gebeurt het weer of zo.	Lea (R5) en Joshua (R8) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		244-260, 276-277	L: Ja, nou het aanbod is denk ik heel erg op de individu gericht. En dat is ook logisch, want daar kan je op markten. Want het gaat natuurlijk uiteindelijk ook om een stuk marketing: mensen proberen je een product te verkopen. Of dat nu een interessant boek is of een reading of een yoga cursus. Terwijl ik denk dat juist, community, en dan nog niet eens zozeer een kerk hoor, maar het hebben van community.. het onderdeel zijn van een gemeenschap en dat kan heel goed je wijk zijn of contact met je burens of misschien vrijwilligerswerk in een bejaardencentrum uhm.. dat daar een heleboel spirituele vervulling te halen is. Uhm mensen worden pas mensen in contact met andere mensen. Anders ben je maar helemaal alleen en dan heb je geen klankbord. Ik denk dat juist bij uitstek het hebben van een klankbord dat anders is dan jij bent, dus iemand die ook andere ideeën, of andere behoeftes heeft of misschien wel in jouw eigen heel erg extreem hulpbehoevend is en dat uiteindelijk helemaal niet zo heel erg is, maar daar kom je pas achter als je met.. omgaat met elkaar. Dus ik denk: dat is niet het product dat je kunt aanbieden. Je kan niet zeggen: 'joh, ga twee ochtenden in de week met geestelijk gehandicapten zwemmen en ik beloof je: je zult je een beter mens voelen'. Maar dat is wel eigenlijk het denkt, ik geloof wel dat het zo werkt. En dan zal het per mens verschillen, de ene moet misschien voor varkens zorgen [<i>E en J lachen</i>] en de anderen moet gaan wandelen met bejaarden, nou ja goed.. dat zal per persoon verschillen, maar.. uh.. [...]/Dus dat mis ik op de markt, maar dat is simpelweg niet te markten.	Lea (R5) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Zingevingmarkt	General		623-629	M: Ik wil zo nog iets meer teruggeven van wat ik gevonden heb, maar eerst nog een afsluitende vraag: ben je tevreden met waar je nu staat in je spirituele zoektocht? <i>[stilte]</i> J: Ja, op zich wel. Ik heb eigenlijk altijd gedaan wat ik het leukste vond. Op het moment doe ik eigenlijk bijna niks en daar ben ik ook tevreden mee <i>[lachen]</i>. A: Ja ja, een beetje rust <i>[lachend]</i> J: Maar hoe het zich verder ontwikkelt daar denk ik liever niet over na, het komt zoals het komt, heel intuïtief.	Joshua (R8) @ Focus group 2
			631-632	M: En hebben jullie..? A: Of ik tevreden ben.. Jawel hoor, maar ik blijf wel zoeken.	Ann (R4) @ Focus group 2
			644-653	M: Lea? L: Ik ben daar wel tevreden over, maar dat neemt niet weg dat ik altijd wel een honger heb naar meer, naar nieuwsgierigheid, naar ontwikkeling. Maar het feit dat er ontwikkeling in zit bepaald eigenlijk dat ik er tevreden over kan zijn. Als ik het gevoel zou hebben uhm.. ik kan me spiritueel niet ontwikkelen, ik voel me niet verrijkt, dan zou ik dat als stilstaan kunnen gaan ervaren. En dat zou weldegelijk mijn staat van tevredenheid op dat vlak bepalen. En die ontevredenheid die ervaar je soms in tijden van stress en grote druk, dat je dan te druk bent om eventjes je rust of je contemplatie te vinden of om een goed boek te vinden of verzin het allemaal maar, wat je allemaal kan overkomen. En dat zou me heel erg uithollen, dat zou me ongelukkiger van worden. Dus het is belangrijk.	Lea (R5) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life		Pr, +	206-209	Daar over nadenkend begon ik steeds meer progressieve theologie te lezen én toe te passen, omdat ik mijzelf, de ploeg waar ik voor werk en de omgeving waarin ik mij begaf graag in beweging wilde krijgen. Dat 'in beweging zetten' is echt belangrijk voor mij.	Lea (R5)
		+	332-344	Ik denk dat zij ook wel heel erg geloven dat het leven dat hen gegeven is door God, heel erg hier is en nú en niet in een abstract tijdperk dat nog aan gaat breken als de maan in bloed veranderd en er zeven paarden naar beneden komen donderen.. en dat soort rare science fiction achtige beelden <i>[stemverheffend en emotioneel]</i> . Ik denk dat het bij hun heel erg gaat om de realiteit en dienstbaarheid. Het gaat gewoon echt allemaal om één ding: Heb je naaste lief als jezelf en God boven alles <i>[stemverheffend]</i> en als we dat nou eens allemaal gaan doen, dan wordt er dus ook voor iedereen gezorgd. Het is heel simpel en tegelijkertijd het meest ingewikkelde, want de mens is gewoon ontzettend egocentrisch en angstig. Maar ook daarom is het goed om in een kleine groep bij elkaar te komen en die angsten uit te spreken en te lijf te gaan. En of je nou gelooft dat je die kracht krijgt van God of van Gods geest of dat je die uit elkaar haalt, dat maakt eigenlijk niet uit. Ik hoop dat het eindresultaat hetzelfde is: dat er beweging mag ontstaan in de samenleving.	Lea (R5)
		+	393-398	<i>Wat zijn de belangrijkste redenen om dan wel dit label te dragen?</i> Dat heeft te maken met mijn opvoeding. Omdat ik christelijk ben opgevoed is het toch wel een warm bad. Ik begrijp dat, ik versta de taal, ik ken de liedjes, de mensen.. het is gewoon onderdeel van mij. Maar meer dan dat nog ben ik gewoon wel echt een fervent liefhebber van de figuur Jezus Christus en dat waar hij voor staat, want dat is voor mij wel gewoon heel wezenlijk en heel belangrijk.	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life		+	403-406	Zijn gedachtegoed gaat zo ver en is daarmee ook zo prikkelend. Dat intrigeert me en dat fascineert me mateloos. En of Jezus dan God was of mens, daar ben ik nog niet uit en dat doet er misschien ook wel helemaal niet toe. Het doet in ieder geval niet af aan mijn waardering en bewondering voor hem.	Lea (R5)
		+	300-313	In de eerste plaats de Vrijmetselarij. Maar een andere is: ontmoeting met mensen, een praatje maken. Zoals gisteren stond ik de tuin te snoeien en toen kwam er een vrouw met een hondje langs en toen raakte we aan de praat over het inslapen van hondjes. En toen hadden we het erover of dat dan voor mensen ook moest kunnen. Zij vond absoluut niet dat dat ook voor mensen moest kunnen. Dan vraag ik: 'waarom dan niet?' en zij vroeg mij : 'waarom dan wel en onder welke omstandigheden?'. Maar zo heb je dan zomaar ineens een ontmoeting met iemand waarin je even samen met iemand ergens over gaat en daarna ga je allebei gewoon weer je eigen pad. <i>Maar het moet dan wel ergens over gaan?</i> Ja, als je vraagt: wanneer hecht je aan ontmoeting dan is het wel: even een goed gesprek en dan mag het daarna ook weer een mop zijn hoor. Een praatje over niks vind ik ook best, maar daar hecht ik iets minder aan. Maar ik ben wel gek op moppen, omdat ze heel vaak wel heel kort een stuk werkelijkheid vertellen. <i>[meneer begint een mop te vertellen die hij de dag voor het interview gehoord heeft]</i>	Harry (R6)
		+	314-315	<i>Zijn er nog andere dingen die belangrijk zijn in uw zoektocht?</i> Nou ja, literatuur en films natuurlijk. En er is zoveel natuurlijk.	Harry (R6)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life		+	333-336	<i>Zijn er nog andere dingen belangrijk in uw zoektocht? Natuur misschien, die noemde u..</i> Ja, natuur in de zin van 'genieten'. Op de meeste terreinen ben ik geen kenner, maar wel een genierter. Vooral in Frankrijk, waar we een huis midden in de natuur hebben. Daar ben ik graag, maar ik ga niet op pad om vogeltjes te kijken.	Harry (R6)
		+	336-341	Maar reizen vind ik ook wel een belangrijke, want dan ontmoet ik andere mensen, andere culturen en dan raak ik in gesprek met mensen. [131:45] Zomers doen we dat niet, want dan zijn er zoveel toeristen, maar in het voor- en na seizoen trekken we rond. We hebben een camper en dan gaan we op een camperplek staan en dan ontmoet je eigenlijk direct mensen. Dat is zó leuk, dus dat doen we veel.	Harry (R6)
			91-94	[11:00 Ik ben al vrij vroeg bezig gegaan met bewust leven, ik denk zo rond mijn dertigste, vijfendertigste. Toen ben ik mij al bewust geworden van: 'er is meer in de mens, maar ook om de mens heen.' We zijn kosmisch stof zeg ik altijd, sterrenstof. En alles is met elkaar verbonden.	Emma (R7)
			118	Voor mij heeft altijd de natuur heel centraal gestaan en dat is gebleven.	Emma (R7)
		+	125-128, 333-334	Toen ben ik ook heel heftig kunst gaan maken. Nou ik had al een heel nare operatie gehad, die heeft me ook aangezet tot kunst maken. Kunstenaars verwezenlijken hun eigenheid vaak in kunst, hè? Een vorm van sublimatie. Daar kan je het in kwijt en daar ga je het ook in herkennen. Een schilderij of een beeld bespiegeld je ook heel erg. [...] <i>Is het maken van kunst ook een spiritueel proces?</i> Ja.	Emma (R7)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life		+	140-146, 174-177	Ik wil ook wel regelmatig echt letterlijk op reis om even afstand te nemen. Ik neem mezelf wel mee, maar ik ga wel even met een helicopterview naar mijn bestaan kijken, bijvoorbeeld doordat ik weer even helemaal in de natuur in Frankrijk ga zitten. En daar valt zoveel van je af, daar is het 'ik' en helemaal niets. En hier is het 'hier' en toch heel veel. Alles wat hier gebeurt ervaar ik toch als drukte en energie. Hier zijn allemaal trillingen en die beleef en onderga ik. In de natuur is dat heel anders, want daar is het rustiger en daar zijn veel minder spanningen. [...] Letterlijk reizen vind ik een prachtig proces van loslaten. Je kunt zelf in je eigen leven en in al je handelingen en in je gedachte dingen loslaten, maar op reis ga je letterlijk los laten. En dan kan je dus helemaal in het hier en nu leven.	Emma (R7)
		+	273-279	<i>Zijn er nog andere dingen die belangrijk zijn in dat bewust leven?</i> Nou, natuur natuurlijk. Het genieten in het algemeen eigenlijk ook wel. Dat ik weet dat ik het leven mag omarmen in zijn totaliteit, alles wat er in je leven voorkomt. Ik heb ook ziekte meegemaakt, omdat mijn man heel ziek geweest is. Het is heel moeilijk om dat te omarmen. Maar daar zitten ook wel rouwprocessen in, omarm dat ook maar. Het mag er zijn. en zo leven. Het is wel leven met diepgang, dat betekent het wel. Het spirituele zit ook in het gewone leven.	Emma (R7)
		+ Nature, Life itself	496-503	Nou ja, misschien de natuur natuurlijk. Dat kun je een inspiratiebron noemen. En het leven zelf is een inspiratiebron, hoor! De natuur is een inspiratiebron gewoon door erin te zijn. Je voelt er ruimte in en er is steeds verandering in. Je ziet de cycli erin terug. En als ik zeg: 'het leven is een inspiratiebron', nou dat heb ik wel heel erg van Jeru geleerd: Je kunt van alles en iedereen iets leren. Elk contact, in alles wat jij ervaart zit lering. Als ik ongeduldig ben bij de kassa, dan is er iets met mij aan de hand! Waarom moet ik zo gehaast zijn? Dat bewustzijn heb ik wel heel erg door Jeru ontwikkeld. Dan moet ik me afvragen: 'wat is er bij mij niet in harmonie?'	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			66-70, 79-81	De hele week zit vol met vrijwilligerswerk op dit moment. Vrijwilligerswerk in het hospice, doe ik nu acht uur of twaalf uur. En daarnaast werk ik ook in de thuiszorg, terminale thuiszorg, dat heeft mijn voorkeur. En dat doe ik nu ook hier. Ik ben gelijk vrijwilligerswerk in het hospice gaan doen toen we hier woonde. [...]Ik ben op dit moment een beetje aan het nadenken wat ik allemaal kan doen. Ik ben een website aan het opzetten over vrijwilligerswerk, wat het inhoud, en dat mensen weten wat wij dan doen als ze terminaal zijn.	Francis (R10)
			178-180	De vrijheid van dat geloof, familiekerk, betrokken dat zijn voor mij eigenlijk wel de belangrijkste redenen om Oud Katholiek te blijven.	Francis (R10)
			255-258	<i>Ja. Maar religie is nu toch voornamelijk inderdaad de mensen om je heen..</i> Ja. Mensen verzorgen en de vrijwillige thuiszorg, dat vind ik ook wel een hele belangrijke. En als ik dat nu in mijn werk kan verwezenlijken. Ik denk dat je als vrijwilliger ook heel veel voor iemand kan betekenen in die laatste levensfase.	Francis (R10)
			465-473	<i>Zijn er nog andere grote punten waarvan je zegt: daar hebben we het nog niet over gehad, maar die zijn wel heel belangrijk in mijn zoektocht naar zin?</i> Ja, je man natuurlijk en je kinderen. Die zijn natuurlijk ook heel belangrijk daarin, geweest. <i>Welke rol spelen zij daarin?</i> Nou dat je verder gaat, voor hun. Dan stop je denk ik, als zij er niet meer waren.. dan zou ik denken stoppen met die.. ja dat weet ik niet hoor, maar daar kan ik me wat bij voorstellen.. Omdat je die basis hebt. <i>Zij geven je perspectief?</i> Dat denk ik wel ja.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			486-489	<i>Zijn er nog andere dingen waarvan je zegt: die zijn ook wel belangrijk voor mij als ik met zingeving bezig ben?</i> [stilte] Nou, andere mensen die op je pad komen, die inspireren natuurlijk ook. Andere mensen inspireren, elke dag wel.	Francis (R10)
			490-494, 499-505	<i>Mensen noemen ook wel kunst en natuur, zijn dat dingen die belangrijk zijn?</i> Ja. <i>Hoe, welke rol spelen zij?</i> Ook een heel belangrijke, want daar kan ik tot rust komen. Ik vind het heel prettig om met mijn handen te werken, ik ben een praktisch mens. Daar krijg ik wel een kick van, ja.. [...] Nou dat heb ik in de natuur ook wel. Als ik de zon op zie komen en ik ben in mijn tuintje bezig, nou dat is geweldig! Dan denk ik van: die vogels om je heen, dan denk ik van: wauw! Dat zijn wel geluksmomenten. En in de natuur heb je dat, natuurlijk.. nou dat merk ik je ook aan mensen in de laatste levensfase die gaan steeds meer natuur op zoeken. Ook in die laatste drie maanden vinden ze de natuur nog steeds belangrijk. Ze gaan er juist weer naartoe. Dat geldt voor heel veel mensen en voor mij ook.	Francis (R10)
			505-507	Maar ik kan ook gelukkig worden gewoon van dat het goed gaat met je kinderen, dan krijg je weer een smsje en dan denk je: het gaat weer goed. En dan heb je weer een basis om weer veder te gaan.	Francis (R10)
			30-31	Ik begin met 'stille tijd', daar neem ik ruim de tijd voor. Het is een stukje Bijbellezen en een stukje schrijven.	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			289-297	<i>Heb je het idee dat er nog andere dingen zijn die bepalend zijn voor hoe jij bepaald wat belangrijk is in je leven?</i> Nou, kinderen. Van kinderen kun je heel veel leren. Ook van het begeleiden van hen. De ruzietjes en ook de leuke dingen, het stimuleren en het aanmoedigen. Dat vind ik zelf in ieder geval heel belangrijk. Het leert mij zelf ook wel weer een hoop, omdat het ook vaak een spiegel voorhoudt van: 'o, ik reageer nu wel heel kribbig' of 'zo wil ik mijn kinderen gewoon niet aanspreken, dat vind ik van mijzelf niet goed'. Of als ze op elkaar op een bepaalde manier reageren, dat ik dan denk: 'dit wil ik niet dat ze zo met elkaar omgaan' en daar heb ik dan wel een belangrijke rol in om dat bij te sturen of aan te moedigen als iets wel heel goed gaat.	Isabella (R12)
			301-304	<i>Zijn er nog andere dingen die belangrijk voor je zijn in je zoektocht?</i> Nou, mijn partner. Hij heeft toch een hele grote invloed op mijn ontwikkeling gehad: meer in balans komen, iets milder worden. Partner, kinderen en het gezinsleven, dus. Eigenlijk ook het gewone, dagelijkse leven dus. Daardoor wordt ik gevormd en geraakt.	Isabella (R12)
			259-264	Maar voor mijzelf is het wel echt belangrijk om dat dan in die zin toch ook wel open te bekijken dat je toch altijd kunt weten dat jouw mening daarover ook weer kan veranderen. Het is niet iets dat ooit rotsvast vast zal staan, zoals één of andere geloofsbelijdenis. En vrede met God is natuurlijk wel iets heel persoonlijks en iets heel subjectiefs, maar aan de andere zien of ze wel of niet vrede met God hebben. Ik denk dat je het wel mogelijk is om er te zijn bij je einddoel.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			439-442, 445-450	Dus dat.. ik denk wel dat zo'n toevallige ontmoeting wel iets spiritueels kan zijn, ook al is het maar heel kort. Soms kan het spiritueler zijn dan als je met iemand een uur op de bank zit die je heel goed kent en waar je op dat moment gewoon even niet zo op die manier er mee bezig bent. [...]M: want hoe zou je dat dan beschrijven, wat gebeurd er dan? C: Ja, dat je de andere persoon niet kent, maar elkaar wel echt even gezien heb. Nou ja, ik had bijvoorbeeld laatst, dat was echt maar twee seconde, maar iemand zo naar mij glimlacht zeg maar op de fiets. En dan denk je: die heeft mij echt gezien en ik hem ook echt gezien. En dat vond ik dan wel mooi.	Catherine (R3) @ Focusgroup 1
			526-534	D: Nou, ik weet het nog niet zo goed. Uhm.. Ik merk dat ik een beetje... ik heb denk ik meer behoefte om dingen te doen, dan maar te praten de hele tijd. Want als ik nu bij dat Roots zit dan vind ik het weliswaar heel interessant, maar ik wordt ook heel onrustig eigenlijk van. M: Omdat het eigenlijk toch te rationeel is? D: Het is een beetje te rationeel en te veel.. uhm.. en misschien nog wel te abstract, dus ik heb denk ik meer behoefte... dus misschien dat ik ook tot die conclusie kom als ik dit heb gezien hoor.. dat ik denk van het zou gewoon misschien wel mooi zijn om dan toch een soort gemeenschap te hebben, waarover je dan over dit soort dingen kan praten en er ook meteen één of andere actie aan, bij verzint, weet je.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			89-95, 101-104	J: Uh.. Vriendschap natuurlijk, communicatie met mensen, omgang met mensen. Boeken . Ja, die zijn gewoon altijd heel erg belangrijk geweest voor mij. Mijn hele leven zo'n beetje. [...] Internet, natuurlijk. Daar heb ik ook veel uitgehaald, ideeën en bepaalde richtingen of zo. Facebook en dat soort dingen. En dan heb ik 'mijzelf' er ook bij gedaan. Dingen die ik in mijzelf ontdek, of waarvan ik denk: dat moet beter, of dat kan anders. Ja. [...]/M: En hoe spelen dan bijvoorbeeld vriendschappen of contacten met anderen daar een rol in? J: Contact met anderen kan ertoe leiden dat je dingen over jezelf ontdekt, dus dat je in die wisselwerking met die ander, dat kan ertoe leiden dat je dingen ziet of dat die ander dingen duidelijk maakt aan jou, dat er iets veranderen moet. Of zoiets.	Joshua (R8) @ Focusgroup 2
			119-120	A: ok. Nou ik heb: meditatie, boeken, vriendschap, kerk. Nou de volgorde, dat is een beetje vreemd misschien.	Ann (R40) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			176-185, 189-197	Ik heb in willekeurige volgorde: vriendschappen, boeken, internet communities, natuur en meditatie. Vriendschap omdat het uhm.. een heel mooi iets is en weldegelijk ook een onderdeel van spiritualiteit. En uh.. de dialoog met sommige mensen is heel belangrijk, denk ik. Ook bij uitstek de dialoog, en die heb ik niet altijd, met mensen die er heel anders over denken. Omdat dat volgens mij alleen maar verrijkend kan zijn. Uhm.. boeken omdat ik graag en veel lees en ook vaak boeken over spiritualiteit of theologie lees. Dat vind ik heel prettig om te lezen. Ik ben heel leergierig. Ik wil altijd veel weten en leren. Dus ik ben altijd wel op zoek. Internet communities: ik ben niet verbonden aan een kerk, of kerkelijk, maar er is wel een uh.. een hele kleine kerk in New York. En dat is het handige van het internet, want daar.. hun lezing of hun preek die kan ik op die manier beluisteren als ik dat wil. [...]En natuur: niet dat ik zo'n grote wandelaar ben of een bergbeklimmer, maar ik houdt heel erg van tuinieren. Dat vind ik heel leuk. Ik vind het heel inspirerend om gewoon heel simpel een zaadje in de grond te stoppen en dat dan omhoog te zien komen. Daar heb ik heel veel, heel veel plezier van. Ik ben heel gek op dieren, daar wordt ik heel altijd heel rustig van. Ik ervaar altijd wel de aanwezigheid van beesten als heel, heel, heel waardevol en belangrijk. Ik heb alleen maar een kat, maar als ik een hele boerderij kon houden, dan zou ik dat graag doen. En meditatie: uh.. misschien de minst relevante van de vijf voor mij. Maar een manier voor mij om verstillling te vinden of rust te vinden of om.. uh.. ja soms even goed stil te kunnen staan bij jezelf en niet zo eindeloos door te rennen. Dus dat zijn mijn vijf papiertjes.	Lea (R5) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Important facets of spiritual life			327-330	Maar het kan soms ook heel simpel zijn. Het zal uiteindelijk ook mee te maken hebben met hoe je spiritualiteit definieert, maar uhm.. als het inderdaad dat sprongetje in je hart doet als je die oma helpt met oversteken, om maar even daar op terug te komen, dan denk ik dat het in potentie in elke ontmoeting kan zitten.	Lea (R5) @ Focusgroup 2
			561-569	M: Want heb jij het idee dat dingen doen, dus niet alleen praten, belangrijk is? A: Ja, wandelen en praten.. ik kan niet zo kilometers ver.. maar dat vind ik wel héél erg leuk! En als het dan het doel is: Tot halverwege gewoon een beetje kletsen en dan een soort opdracht van: let ergens op.. of voel je vrijheid tijdens het wandelen of wat dan ook.. en dat heb je dan in je achterhoofd.. en verder niet praten, gewoon lekker loopt.. en 'ok'. M: Heeft dat dan te maken met dat doel: vinden van rust? A: Ja, dat je niet gaat wandelen en alleen maar kletst, je hebt nog geen ene vogel gezien, je hebt ze zelfs weggejaagd met je gekletst. Ja, dan heeft het niet zo'n zin eigenlijk. Of samen naar muziek luisteren en daar dan wat over praten.	Ann (R4) @ Focusgroup 2
			571-581	[70:43] M: Herkenbaar ook dat samen dingen doen belangrijk is? L: Ja, ik vind samen eten met mensen ook heel leuk. Samen koken vind ik heel leuk en belangrijk. M: Wat gebeurt er dan? L: Uh... M: Is dat heel anders dan een gesprek voeren? L: Ja, want je bent iets aan het doen en het is, uh.. het levert ook heel snel iets op, het is ook iets dat je samen bereikt, die maaltijd, waar je ook samen van kan genieten, wat je kan delen, uhm.. het is ook iets wat je voor iemand kan doen. Uhm.. Dat vind ik heel leuk. Dat vind ik echt heel leuk, ja. Ik vind koken heel leuk, dus dat is iets dat ik graag voor mensen doe en vaak ook met mensen.	Lea (R5) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pr, +, meeting others	168-172	En dan kom ik wel steeds uit bij thema's als: mensen ontmoeten elkaar, mensen inspireren elkaar in dat grotere verhaal van een Bijbel waarin mensen elkaar verhalen over God hebben verteld [25:05]. En ik denk ook dat die verhalen mensen iets te bieden hebben, troost of kracht of voorbeeld. Mensen ontmoeten elkaar, inspireren elkaar en helpen elkaar een handje daarin	Traults (R1)
		Pr, +, meeting others	366-374	En ik heb nu een aantal mensen die komend seizoen mee gaan fietsen met de racefietsen. Mijn ervaring is dat je tijdens het fietsen ook hele gesprekken hebt over God, over je relatie met je vrouw of over de opvoeding. En daar gebeurt het volgens mij. Het gaat heel erg om het hier en nu. Het zal mij een worst wezen of er een hemel is. Ik leef nu! En ik heb een opdracht voor nu meegekregen en ik geloof wel ergens dat het er zal zijn, maar ik zal niet teleurgesteld zijn als dat niet zo is. Ik geloof dat de mensheid de opdracht heeft gekregen om goed voor zijn naaste en de wereld waarin hij leeft te zorgen. En dat zal ik toch nu moeten doen. Ik kan wel achterover leunen en denken: 'het komt straks wel', maar daar wordt ik heel verdrietig van.	Traults (R1)
		Y, +-, Christian Upbrindging	47-49	O, en we werden wel voorgelezen uit de kinderbijbel. Sommige vond ik leuker dan anderen. Degene met de bedreigende plaatjes, vond ik niet zo leuk.	Desiree (R2)
		Pa, +, Experience of other person	92-94	Maar toen raakte mijn broer bekeerd tot het christendom op vrij dramatische wijze, met bezetenheid en weet ik niet wat allemaal. Maar ik zag toen in hem wel echt een soort rust van: ik heb iets gevonden en dat is het gewoon!	Desiree (R2)
		Pa, +, Experience of other person	112-115	Maar de rust die hij [broer, red.] toen over zich had en een bepaalde autoriteit waarmee hij daarover sprak, dat maakte wel indruk. Het gaf mij het gevoel: hij heeft iets gevonden, wat ik niet heb. Hij heeft een bepaalde kern te pakken. Dus ik denk dat dat mij wel extra gestimuleerd heeft om echt te gaan zoeken.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pa, +, conversations with other people	129-135	Maar het kwam zo: ik had een week daarvoor een discussie met mijn broer gehad over de vraag waarom Jezus nou zo belangrijk was. En ik snapte er echt geen hout van. En toen zat ik met een ander meisje te praten en toen vertelde ze dat ze de volgende dag naar de kerk zou gaan. En toen dacht ik: 'jij naar de kerk?' Ik vond haar helemaal geen kerktype. Maar het onderwerp van die kerkdienst die sloot perfect aan bij die discussie die ik met mijn broer had gehad en ik had zoiets van: 'nou dan wil ik het nog wel eens van iemand anders horen hoe dat dan zit'. Dus toen had ik mijzelf min of meer uitgenodigd [<i>lachend</i>].	Desiree (R2)
		Pa, +, personal experience	145-151	Tot ik op een gegeven moment een ervaring had van heel veel licht en liefde, bracht ik dat wel direct in verband met wat ik net had gelezen en waar ik naar op zoek was. <i>Was dat thuis?</i> Ja, dat was thuis in 2002 denk ik. Daar was niemand bij. En toen ben ik gaan slapen en toen werd ik de volgende dag wakker en toen had ik wel echt het gevoel dat de kern van die ervaring er nog steeds zat.	Desiree (R2)
		Pa, +, personal experience	164-167	Het feit dat er echt nog iets van die ervaring van licht overgebleven was, diep van binnen, dat was wel bijzonder. Het voelde echt als en klein lichtpuntje, een klein stralend kerntje. Ik liep met veel meer zelfvertrouwen over straat, dat was ook wel echt maf!	Desiree (R2)
		Y, Upbringing, -	92-98	Maar: wij waren ook niet echt zo'n gelovig gezin, want ik herinner me dat in het gezin van dat vriendinnetje dat in dezelfde kerk zat voor het eten het 'Onze Vader' en het 'Wees gegroet' opgezegd werd, nou dat soort dingen deden wij helemaal niet thuis. Wij gingen wel naar de kerk op zondag, maar thuis waren we eigenlijk helemaal niet zo met religie bezig. Ik kan me bijvoorbeeld ook niet echt herinneren dat ik met mijn ouders echt gesprekken heb gehad over waarom geloof nou echt betekenis had of waarom het belangrijk was voor ons en ons gezin.	Catherine (R3)
		Pa, Study, +	124-125	Toen ik dat onderzoek deed zat ik zo erg in die boeken over religie en daardoor zat ik er zelf ook weer écht helemaal in, in die religie.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Y, Christian upbringing, +	146-153	En ik denk toch ook, stiekem, dat ik ondanks dat ik zo kritisch was tijdens mijn pubertijd, wel altijd gefascineerd werd door religie en dat het dus altijd ook al wel in me gezeten heeft. En ik realiseer me ook nu pas op deze leeftijd, hoeveel het toch wel voor mij betekent heeft dat ik destijds met die verhalen ben opgegroeid en hoeveel dat mij gevormd heeft eigenlijk. Ondanks dat ik me er ook tegen afgezet heb. Want ja, ik ken die verhalen nog. En ik probeerde ook echt oprecht naar te leven als kind. Ik probeerde eerlijk te zijn en besepte dat je de ander de wang toe moet keren in een ruzie in plaats van dat je een klap teruggeeft en dat soort dingen. En zo ben ik ook altijd wel geweest.	Catherine (R3)
		Pa, Life event	99-100	Ik ben ook getrouwd geweest met een Protestantse meneer, een Hervormd iemand, dus toen ging het al wel een beetje wisselen. Dat was in 1967.	Ann (R4)
		Pa, +, Meeting other people	115-118	Toen heb ik een opleiding gedaan om taallessen in buurthuizen te kunnen geven. Dat heb ik ook een tijd gedaan. Daar heb ik heel veel verschillende mensen ontmoet. Veel moslims en veel vluchtelingen en dan praat je er wel weer heel anders over en dan hoor je heel andere verhalen. En dat vind ik wel een verrijking hoor.	Ann (R4)
		Pa, Life event, +	148-150	Nou ja en toen leerde ik mijn huidige man kennen in 1975 en die was katholiek. Vooral met zijn moeder heb ik daar wel echt leuke gesprekken over gehad.	Ann (R4)
		Pr, +, Contact with dying people/ palliative patients	165-170	Nou vol vertrouwen en dat je dus ook vol vertrouwen kan vertrekken. Ik hoop dat ik dat tot het einde vast kan houden. Maar ik ben er ook vooral mee bezig, omdat ik anderen om me heen zie sterven. Nou ja en bij dat vrijwilligerswerk bij die ernstig zieke, daar zie ik wel dat ik dat anders vind. Als mensen daar het nut van het laatste jaar niet meer inzien, dan durf ik niet zo gauw te beginnen met: maar je krijgt het toch goed? Maar ik vind het wel naar dat die mensen er zo naar kijken.	Ann (R4)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pa, -, negative experience with church parents	73-79	En mijn ouders hebben een aantal hele zware incidenten in hun leven meegemaakt, waardoor ook zij eigenlijk los kwamen van de kerk. Maar tot die tijd zaten zij in de Nederlands Hervormde kerk. Zij hebben op een heel gespannen voet gestaan met.. en nog steeds wel.. Met de algemene kerkenraad en de kerkenraad van de kerk waar ze in hebben gezeten. Wat bij mij eigenlijk nog meer betekende dat ik geen vertrouwen meer had in de kerk. Zowel niet in de traditionele kerk als de wat nieuwere vormen van kerk.	Lea (R5)
		Pr, +, Conversations with partner	115-118	Maar het is wel grappig want we kunnen het samen heel goed over dit soort zaken hebben en we komen wel echt vaak bij hetzelfde uit, maar we komen allebei echt uit een heel andere kant aanvlagen. Dus religie is heel erg aanwezig in ons huis..	Lea (R5)
		Pr, +, Meeting other people	220-223	<i>Geloven is dus wel iets individueels en je werk vind je belangrijk in je religieuze beleving?</i> Nou niet alleen mijn werk, maar het is wel meer dan dat. Mijn familie, mijn buurt, de burens, mijn thuis.. dat is mijn gemeenschap.. dus het is veel meer dan een groep mensen die ik zie op zondagochtend en dan weer een week niet.	Lea (r5)
		Pr, +, Labeling the own	383-389	<i>Maar toch zeg je wel 'ik ben christen'?</i> Ja, omdat ik er achterkom dat het wel de meest passende definitie is. Het voordeel van het label christen is bovendien ook wel weer dat je ziet dat het weerstand oproept als je je zo noemt, bij niet-christenen.. vooral in mijn werk, de media.. je hebt wel eigenlijk telkens een dialoog.. niet dat ik nou perse altijd uit ben op het voeren van dialoog, maar het is wel iets dat mij sterkt in het telkens definiëren van mijn identiteit, mijn godsdienst en mijn visie.. Dus het scherpt mij telkens. Het wordt een soort geuzennaam.	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pa, Life event, +	89-93	Ik ging toen ook op kamers wonen op de Horst in Driebergen en ik ging niet graag meer naar huis in het weekend. Dat was een totaál andere sfeer dan thuis. Het was godsdienstig, het was Hervormd, maar dan wel vanuit een linkse progressieve kant. En de mensen die thuis aan tafel verketterd werden bleken daar buitengewoon aardige en intelligente mensen te zijn.	Harry (R6)
		Pa, -, Christian upbringing	158-162	Maar het heeft bij mij wel een geweldige afkeer van organisaties die een gemeenschappelijke mening nastreven, aangebracht. Dat vind ik altijd erg verdacht. Als er een groep van dertig mensen bij elkaar zit, die overal hetzelfde over denken, dan denk ik: 'nou dat liever niet!'. Ik wil namelijk van mening kunnen veranderen en dat gebeurt ook voortdurend.	Harry (R6)
		Pr, +	33-36	Ik ben begonnen met een groep vrouwen bij elkaar te brengen om met elkaar te gaan breien. [50:00] Dat leek me wel zinvol en duurzaam, ook omdat ik heel wat oude wolletjes weer kan gebruiken.	Emma (R7)
		Y, Upbringing	69-74	Ik ben wel opgegroeid in een Hervormd gezin. Ik ging wel naar de kerk, maar dat was niet verplicht. Mijn vader is op latere leeftijd wel dominee geworden, maar hij heeft ons daar nooit mee belast. Mijn moeder was een echte vrijdenker en die had heel veel invloed op het gezin. Ik heb daar nooit dogmatisch denken geleerd. Als kind hoorde ik natuurlijk wel de verhalen van Jezus en de gelijkenissen en zo op school, maar dat zie je als kind toch meer als sprookjes. Je leert er wel ethiek van, maar dat kan je in sprookjes, mythe en sagen ook leren.	Emma (R7)
		Pa, +, Move house	122-124	Ik had ook echt het gevoel: 'nu moet ik uit dat bos (ik woonde in het bos) en dus moet ik maar tussen de mensen gaan wonen om te kijken hoe dat is.' Daardoor leer je natuurlijk enorm veel. Het was voor mij een ontzettende confrontatie.	Emma (R7)
			137-139	Waar ik nu tegen aan loop nu ik ouder wordt is het besef dat er eindigheid is. Ik heb dan toch wel soms zoiets van: 'is dit nou alles wat hier is?' Ik heb wel een onrustig gevoel van: 'er is vast nog meer'.	Emma (R7)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pr, +, Experience	183-184	ik heb tijdens die zinroute ook wel ontdekt dat er ontzettend veel mooie en verstilte plekken in zo'n stad als Utrecht zijn.	Emma (R7)
		Pr, Experience	270-271	[63:30] Het gewoon accepteren dat je ouder wordt, dat zie ik ook als een spiritueel proces. Aanvaarding daarvan en dankbaar zijn voor wat je nog wel kan en wat je nog wel hebt.	Emma (R7)
		Y, +, Upgrowing	37-43	Mijn ouders waren niet spiritueel of religieus. Mijn vader was zelfs atheïst. Dood is dood, zei hij altijd. Mijn moeder was wel nieuwsgierig, maar zij deed er niets mee. Maar met mijn moeder kon ik er wel over praten. Maar ik heb het dus niet meegekregen van mijn ouders. [5:00] Maar zij hebben mij ook niet tegengewerkt. Ik denk dat dat zelfs een voordeel is geweest dat mijn ouders zo waren, omdat je anders snel door je ouders in een bepaald richting gezet wordt waar je niet zo makkelijk uitkomt. Nu was ik helemaal vrij om alles te onderzoeken wat ik wou.	Joshua (R8)
		Pr, +, Meeting other people	227-231, 240-243	Ja, ik wordt er wel door geraakt en het is ook leuk om die mensen weer te zien. Het zijn toch gelijkgestemde mensen die op een zelfde manier met die zoektocht bezig zijn. Je moet het zo zien: je komt niet altijd mensen tegen die op zo'n manier als ik bezig zijn hiermee. Daarom is het Facebook ook zo belangrijk, omdat je daar een concentratie van mensen hebt die daar ook mee bezig zijn. [...] <i>Heeft u het gevoel dat u eenzaam bent in uw zoektocht?</i> Nou, voor ik op Facebook zat heb ik wel momenten gehad dat ik me eenzaam voelde, omdat ik niemand kende die zo dacht en voelde als ik. Want ik vind het wel fijn om dit te delen met anderen.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Y, -, Experience at school	68-75	O en daarbij was ik ook vaak ziek. Ik had veel last van bronchitis en astma. En er was op een gegeven moment een meester op school die zei: 'als je ziek bent dan is dat een straf van God.' Nou ik was ontzettend veel ziek en ik had een moeder die veel ziek was en ik had een broer die epilepsie had gekregen door een trap die hij tegen zijn hoofd had gehad. Dus er was veel ziekte in ons gezin. En daardoor kon je je dan heel slecht gaan voelen. Het enige wat mij een beetje hoop gaf was dat die meester ook vaak ziek was. En dan dacht ik: 'nou dan ben je ook niet zo'n beste [<i>lachend</i>]!' Maar goed, dat tekende dus wel mijn jeugd.	Brenda (R9)
		Pr, +, Burn out	104-110	Maar toen ik 49 jaar was had ik een burn-out. Nou dat is misschien een zwaar woord, maar ik zat in ieder geval thuis. Ik kwam toen bij een haptonoom terecht en die zei iets van: 'je leeft in het hier en nu'. En toen dacht ik: 'tjeetje, nou dat vind ik wel heel wijs.' Ik wist niet waarom, maar zo kwam het wel bij mij binnen. En toen ben ik heel veel boeken die met spiritualiteit te maken hadden gaan bekijken. Ik zeg nu wel eens dat ik echt door die opmerking 'leven in het hier en nu' in mijn nekvel gegrepen ben van bovenaf. Het is natuurlijk niet van bovenaf, maar uit de krachtsenergie, maar zo noem ik dat toch wel vaak.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pr, +, Exeperience	248-272	Ik heb daar een heel mooi ding van meegemaakt, ooit. Dat was helemaal in het begin toen ik net wakker werd, zeg ik dan maar. Mijn man en ik hadden op een gegeven moment een begrafenis van een vriend van mijn man in Assen. Ik had ook wel gesprekken met die man en dan zei ik: 'het is niet afgelopen hoor als je dood gaat!' Maar goed, toen we naar zijn crematie op weg waren toen dacht ik: 'alles is energie! En: zo'n grassprietje is dus ook energie. Nou dat was nog een openbaring voor mij hoor! Maar dan dacht ik: 'een grassprietje is energie en een stoel is energie enzo'. En na die crematie gingen we nog even op een terras zitten in het centrum van Assen. Het was een prachtige najaarsdag en het hele terras zat dus vol. Het was ook markt en er liepen drie zwervers heen en weer. Ze liepen naar de Albert Hein om weer nieuwe biertjes te halen. Maar het voelde niet lekker dat die zwervers zoveel lawaai maakte en zo. Maar goed, op een gegeven moment gingen ze ergens zitten en toen dacht ik van: 'jullie hebben dus ook zo'n godsvonk in jullie en jullie zijn dus ook energie en er is ook een stuk in jullie dat ook verbinding heeft met de grote levensbron.' Ik ging niet naar ze staren of zo, maar ik was er wel mee bezig. Maar op een gegeven moment stonden die zwervers op. En één van die zwervers die stond voor mij stil en hij zij tegen mij: 'mevrouw, it is a beatiful day, is not it?' en ik zeg: 'Yes, it is.' [55:00] Toen ging hij weg. Toen kwam die andere zwerver ook naar me toe en die stond ook stil, voor mij! Er zaten wel vijftig mensen hoor! En hij zei: 'mevrouw, wat ziet u er mooi uit!', ik dacht: 'hij neemt me in de zeik.' Maar goed die zwerver liep door en toen kwam hij terug: 'en u bent nog heel aardig ook!'. Wat er nou is gebeurd is dat zij gewoon die gedachte hebben opgevangen dat ik dacht dat zij ook een goddelijke vonk waren. En daar zijn zij op ingetuned. En het gaat er niet om dat ik een compliment moest krijgen, maar het laat zien dat wij even op een heel ander niveau contact met elkaar hadden. Ik vind het één van de mooiste	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story			Continuation previous page	contacten die ik in mijn leven heb gehad. Het was even een bewijs van: zo werkt energie dus! En dat was helemaal in het begin nog.	Brenda (R9)
		Pa, Education project for funeral director +,	214-222	Maar toen ik zelf die uitvaartbegeleiders opleiding gedaan had, toen dacht ik: dit past nu in mijn straatje. Daarom heb ik het gedaan. Die uitvaartbegeleiders opleiding moet je ook niet onderschatten hoor, daar zit ook een heleboel.. spiritualiteit speelt daar een hele belangrijke rol in, als uitvaart begeleider. En in die opleiding is dat eigenlijk de rode draad die er doorheen gaat. En toen ben ik anders, toen is er een knop om gegaan eigenlijk. Het doen van die opleiding heeft er ook wel weer toe geleid dat ik anders over spirituele vragen ben gaan nadenken. <i>En wat is dan de belangrijkste vraag?</i> Nou ik werd me er meer bewust van denk ik, van: 'o wat heb ik een fijn geloof!	Francis (R10)
		Pr, -, move house and non-religious husband	242-249	Maar ja, ik heb ook nog een partner thuis. En die heeft gezegd: als jij naar Groningen gaat en je gaat je daar weer helemaal in storten en ik dan? En ja, daar zit wat in. Ik moet ook rekening houden met hem. En hij wil graag kamperen, een droom.. en ik wil mijn religie natuurlijk niet opgeven, maar (wat ik ook aan het begin van dit interview zei): van God zit in de mensen en iedereen die op je pad komt, dat zijn de gezichten van God. Dat kan ook hier. Sinds ik dat heb, denk ik van: natuurlijk heb ik de Oud-Katholieke Kerk en gemeenschap en zo nog in mij.. en daar is een basis waarop ik verder kan bouwen.	
		Y, Upgrowing +,	56-60	Die opvoeding, daar heb ik altijd uh.. dat was voor mij gewoon normaal, daar stelde ik geen vraagtekens bij. Daar ben ik nu nog steeds dankbaar voor, je krijgt gewoon veel mee, qua informatie, qua bagage. Je hoort veel over de Bijbel en daar heb ik gewoon veel aan. Ik hoef hem bijna niet meer open te slaan om te zeggen: ik weet ongeveer waar ik het moet zoeken.	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Y, Meeting other people	60-66, 78-85	Op de middelbare school was ik, achteraf gezien, ook best radicaal. Ik uitte: 'ok, ik ben christen'. Visjes op mijn jas en dat soort dingen. En erg nauw in het denken nog steeds. Dus dit, zo moet het zijn. Wel altijd met mensen erover in debat gaan, want je moet erover kunnen praten, maar wel altijd terug komen op de rechtse leer. Ik bleef verdedigen wat ik geleerd had. Maar na verloop van tijd kwam ik erachter: 'er zijn ook andere inzichten'. In die middelbare schoolperiode kwam die omslag wel tussen: de bestaande leer verdedigen en het goede zien in andere inzichten. [...]En dat heb ik eigenlijk ook wel rond mijn 14 ^e of 16 ^e bedacht. Ik dacht toen: 'je kunt wel strak in de leer zijn, voor jezelf (dat vind ik nog steeds overigens), maar in de communicatie met anderen moet je gewoon ontzettend flexibel zijn, echt zo flexibel mogelijk.' Want jij kunt het voor jezelf wel helder hebben, graag, het liefst: want dan ben je helder, maar een ander heeft een heel ander traject doorlopen dan jij. Misschien een heel andere kerk, een heel ander gezin, andere emoties of ervaringen en daar kun je niet overheen walsen. Zo is het een beetje gekomen dat ik gedacht heb: we moeten naar elkaar toe gaan, ook al zijn we het totaal met elkaar oneens.	
		Pr, +, Meeting other people	118-124	Ja en waar dat dan door gekomen is? Ja, dat zijn meerdere factoren: ik zat op een christelijke school maar er zaten ook veel niet-christenen op en veel moslims en dat ging heel goed met elkaar. Dat heeft mij op het persoonlijke vlak wel geraakt van: 'joh, dat zit allemaal bij elkaar en het kan toch!' Dat was dus een soort positieve motivatie. En in de kerk kreeg ik dus de negatieve emotie. Daar zag ik: 'als wij op onze strepen gaan staan, ook al zijn het Bijbelse strepen, dan gaat de kerk gewoon naar de klote!' Elkaar de tent uitvechten is gewoon nooit goed.	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Y, +, Upgrowing	26-29	Niet religieuze opvoeding, tenminste een beetje zijdelings. Mijn vader is zelf wel van een hele zware christelijke tak, veel met zonde en zo. Maar dat heeft hij in eerste instantie niet op ons overgedragen. Bij ons was het eigenlijk redelijk vrij. We zaten op een openbare school, er werd geen Bijbel gelezen en we gingen niet naar de kerk.	Isabella (R12)
		Y, -, Seeing extreem religious people	74-77, 88-91	Nou, mijn opa was dus van de zware kant. Mijn opa luisterde dan van die bandjes met zo'n donderende dominee. Dat vond ik altijd vrij heftig en beangstigend ook, dus daar heb ik ulg [<i>geluid van afkeuring</i>]. Ik had zoiets van: 'dat is volgens mij niet wat religie zou moeten zijn.' Ik had dan toch wel een beeld van: 'het zou dan toch meer om de liefde moeten gaan.' [...] En ik kwam toen ook verschillende keren in contact met dogmatische christenen en daar had ik inderdaad zo'n hekel aan. En dan dacht ik: 'daar kan ik gewoon niets mee.' En als ze mij dan probeerde te overtuigen, dan stootte me dat toch ook wel een beetje af.	Isabella (R12)
		Y, +, Friendship with religious person	77-84	Op de middelbare school ben ik heel dik bevriend geweest met een dochter van een dominee. Ik kwam heel veel bij hun thuis en ik ging ook met hen mee naar de kerk. Dat vond ik vaak wel mooi. Dat was een gewone Hervormde kerk, de Pniëlkerk hier in Utrecht. Ik vond de sfeer bij hun thuis heel fijn, dus ik was daar ook wel vaak. Ik ging me toen ook wel verdiepen in: 'ben ik nou gelovig of niet?' maar ik had ook altijd wel mijn twijfels. Ik ging met hun mee naar De Bron in Dalfsen en dat vond ik heel leuk, al die activiteiten voor jongeren. En ik ben later ook nog een keer met hun naar Taizé geweest, dat vond ik heel bijzonder.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Influence coefficient on spiritual story		Pa, +, Study	101-107	<i>Maar hoe kwam je bij Humanistiek terecht?</i> Via, via eigenlijk. Ik hoorde dat die opleiding bestond en toen ben ik er eens gaan kijken. En het idee waar ze vanuit gingen vond ik wel mooi. Ze zeggen: 'we weten het niet, misschien bestaat God wel, maar we kunnen het niet bewijzen, maar we ontkennen het in ieder geval niet. En verder gaan we dan maar uit van de mens en de menselijke mogelijkheden.' Ik dacht: 'ja, dat spreekt me eigenlijk veel meer aan.' En ik vond het ook mooi dat er nagedacht werd over 'hoe kan ik goed leven?' en zo.	Isabella (R12)
		Pa, Conversations with friends	108-113	. Maar goed, ik heb en had ook altijd wel veel vrienden die gelovig waren of zijn. En daarmee praat ik er ook wel veel over. Dan praten we over: 'waarom geloof je dan in God? En wat geloof je dan eigenlijk? En waarom ik niet? En wat vind jij dan belangrijk?' Dat waren en zijn ook wel mensen die ook wel open stonden en niet veroordelend. Dan kunnen we het er prima over hebben. En zo gaat het dan toch eigenlijk altijd wel door.	Isabella (R12)
		Pr, +, Meeting other people	333-338	<i>Want is gemeenschap met andere mensen hebben en er met hen over praten belangrijk?</i> Zeker, maar dan inderdaad niet in een hele duidelijke structuur, maar eerder via vriendschappen of organisaties waar je je dan bij aansluit of waar je je voor inzet, die doelen hebben waar je achter kan staan. En dat hoeft dan niet op zo'n vaste basis. Ik kan die band ook zeker wel voelen, zonder dat er op die manier heel duidelijk een regelmaat in zit. Maar het kost zeker wel even tijd voor zo'n band waar je dat binnen kan doen.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Entertainment	Pr, +	266-282	<i>U heeft al verschillende keren vertelt dat u Mandala's tekenen doet, heeft dat ook iets met spiritualiteit te maken?</i> Nou dat is eigenlijk vooral ontspannend. Maar ik heb wel hele series gemaakt van allerlei woorden, bijvoorbeeld hoop. Ik heb dat bijvoorbeeld geleerd in Amsterdam bij La verna¹⁰⁰, maar ik heb het ook wel zelf gedaan. En dan denk je na over 'hoop', wat is het ten diepste, wat is het voor mij en wat is de moeilijkheid als je die hoop niet hebt of wel hebt? Wat geeft jouw hoop? En daar teken je dan iets bij, bijvoorbeeld een vuurvlam of een verte. En met die kaarten is het fijne: dat kan je dan nog eens aan iemand anders laten zien en vragen: zegt jou dat iets. Maar dan kan je er dus over praten met anderen en dat is waardevol. <i>En waarom tekent u die mandala's?</i> Nou dat er iets komt dat je nog nooit gezien hebt, dat is gewoon een wonder! Je doet gewoon iets van tralalala en dan denk je: het moet wel herhalen aan die kant.. <i>Maar heeft dat iets met spiritualiteit of religie te maken?</i> Nee, voor mij niet. Het is gewoon heel erg leuk om te doen, heel ontspannen. En datzelfde heb ik met dat dagboekschrijven, dat is ook leuk en dan ontstaat er ook iets wonderlijks. Heel mooi! Maar het is wel heel belangrijk voor me, want als ik terugkijk naar mandala's of naar dagboeken, dan weet ik nog wel precies wat ik dacht en voelde toen ik ze maakte.	Ann (R4)
		Pr, -	403-406	<i>Heeft u idee dat het bezig zijn met spiritualiteit wel een hobby kan zijn?</i> Ja, voor veel mensen denk ik wel. <i>Voor u ook?</i> Nee. Voor mij is het geen hobby, maar noodzaak of zo.	Ann (R4)

¹⁰⁰ <http://www.laverna.nl/>, retrieved at May 28, 2012

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Entertainment		281-284	<i>Heeft u het idee dat spiritualiteit ook een hobby kan zijn?</i> Ja zeker. Ja, want een hobby is iets dat je leuk vind om te doen en dat vind ik het. Het is een hobby, maar ook een manier om jezelf en God te leren kennen. Het doel is bewustzijnsverruiming, zodat je op een gegeven moment niet meer terug hoeft te komen op een planeet als deze.	Joshua (R8)
			398	Ik sta af en toe op een <i>[spirituele, red.]</i> beurs, want dat vind ik gewoon leuk.	Brenda (R9)
			94-96	Ja, ook. Ik ben ook heel veel, afgelopen vijf of zes jaar naar symposia geweest. Dat geeft zoveel informatie! Alles over dood gaan, over van alles en nog wat wat in de uitvaartbranche gaande is. En dat doe ik nog steeds, want dat vind ik leuk.	Francis (R10)
			623-626	M: Ik wil zo nog iets meer teruggeven van wat ik gevonden heb, maar eerst nog een afsluitende vraag: ben je tevreden met waar je nu staat in je spirituele zoektocht? <i>[stilte]</i> J: Ja, op zich wel. Ik heb eigenlijk altijd gedaan wat ik het leukste vond. Op het moment doe ik eigenlijk bijna niks en daar ben ik ook tevreden mee <i>[lachen]</i>	Joshua (R8) @ Focusgroep 2
	Illumination		134-136, 144-145	Vrijmetselaars gaan ervan uit dat ieder mens gelijk heeft en dat je van elkaars gelijk kan leren. En dat je zo dus je eigen ontwikkeling kan stimuleren. Dat is het doel van de Vrijmetselarij.[...] Dat is de gedachtegang. En daar ben ik altijd heel actief in geweest.	Harry (R6)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Illumination	+	78-90	Ik ben eigenlijk altijd al meer van de mens uitgegaan. Ik heb niet een God boven mij geplaatst en heb God nooit in iedere levensvorm geplaatst. Kijk, de mens heeft een bewustzijn gekregen, dat is natuurlijk gesymboliseerd in het verhaal van de zondeval: uit het onbewuste, naar het bewuste komen. En in dat bewustzijn leven dat geeft natuurlijk heel veel angst, angst voor het leven, maar ook angst voor de dood en angst voor het onbekende. En dat heeft men in dat stadium God of goden genoemd. Naarmate de mens evolueert en meer inzicht krijgt in het leven en in wie hij zelf is, is hij ook gaan begrijpen dat het eigenlijk een vluchtmechanismes is om je eigen onzekerheden aan iemand anders toe te schrijven. En ik geloof dat je zelf verantwoordelijke bent voor je eigen leven en dat je zelf leert ervaren wie jij bent van nature en dan kom je jezelf natuurlijk in allerlei facetten tegen. Iedereen moet echt zijn eigen weg vinden en loslaten wat niet bij hem of haar past. En dat is een hele ontwikkelingsgang en als je dat stuk kunt leven en als je jezelf daar de aandacht en de ruimte voor geeft, dan heb je daar je handen vol aan [lachend]!	Emma (R7)
			281-284	Heeft u het idee dat spiritualiteit ook een hobby kan zijn? Ja zeker. Ja, want een hobby is iets dat je leuk vind om te doen en dat vind ik het. Het is een hobby, maar ook een manier om jezelf en God te leren kennen. Het doel is bewustzijnsverruiming, zodat je op een gegeven moment niet meer terug hoeft te komen op een planeet als deze.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Illumination		290-292, 299-305	Mensen streven naar groei? Ja.. maar een hoop mensen zijn niet bezig met groei, helaas. Die zijn met wereldse dingen bezig, die hangen voor de tv. Die houden zich niet bezig met spiritualiteit, terwijl dat wel goed zou zijn. [...]Uiteindelijk is het ons streven om te worden als de masters die ik je net liet zien. Het is ons streven dat wij niet meer gebonden zijn aan deze planeet. Zolang je bepaalde lessen nog niet begrepen hebt, zul je terug moeten. Er is geen andere mogelijkheid. En die masters helpen daarbij? Ja, maar niet zoals de christenen over Jezus denken. Niet dat een meester zoals Jezus je al het werk uit handen nemen, maar hij inspireert jou. Het is aan jou om te kiezen welke weg je gaat. Je kiest zelf of je groeit wil of niet. Je kan geïnspireerd worden als je daar zelf voor kiest. Maar als jij er naar streeft, dan zal het contact met die meesters er zeker komen.	Joshua (R8)
			96-99	M: Jezelf ontwikkelen? J: Ja, zelf ontwikkelen, ja. M: Zie je dat ook als een belangrijk doel? E; Ja, dat is eigenlijk hét doel, het belangrijkste doel. Je zelf ontwikkelen, een hoger bewustzijn verkrijgen, etcetera.	Joshua (R8) @ Focusgroep 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Illumination		200-212, 216-219	L: Nou ja, je zei dat net.. uhm.. Ik weet niet of ik er een doel mee voor ogen heb. Ik doel al die dingen, vooral omdat ik ze allemaal prettig vindt. Dus het voldoet allemaal op een eigen manier aan een behoefte. Een behoefte om te leren [ze schuift het briefje van 'boeken' naar voren, een behoefte om nieuwe ideeën op te doen [ze schuift het briefje van 'internet communities' naar voren], een behoefte om stil te kunnen staan en verwondert te kunnen zijn en schoonheid te kunnen beleven [ze schuift het briefje van 'natuur' naar voren], een behoefte om rust te vinden [ze schuift het briefje van 'meditatie' naar voren] en een behoefte om je ideeën te delen of om geliefd te zijn [ze schuift het briefje van 'vrienden' naar voren. Dus die doelen zouden dan heel divers zijn. M: Het is niet in één groter plaatje te passen? M: Nee, ik denk dat het elkaar ook allemaal versterkt. En ik denk dat je het ook wel nodig hebt om jezelf compleet te voelen, want soms is het goed om even alleen te zien en soms is het goed om juist in gezelschap te verkeren. [...]]: Nou ja, maar in principe is het wel zo: dat hoger bewustzijn bereiken dat doe je wel door deze dingetjes [wijzend naar de briefjes]. Daarom dan dit meer dan dat, dan weer meditatie. Het is maar net waar je je op dat moment door aangetrokken voelt of zo.. maar het uiteindelijke doel is dan dat hogere bewustzijn. Maar, dat gaat vanzelf eigenlijk.	Lea (R5) @ Focusgroep 2
	Being good for society	Pr, +	493-498	En ik hoop, en ik zie dat ook steeds meer gebeuren, dat de kerken ook weer steeds meer hun plek gaan innemen in hun wijk. Dus weer gaan zorg dragen voor de armen, de weduwen en de wezen. En we hebben het ook gezien in de discussie over de asielzoekers, dat er kerken zijn die hun deuren hebben opengezet en waar pastores en dominees zijn geweest die tegen de IND gezegd hebben: je komt er niet in! En dan ben ik héél trots op.. dan denk ik: dat is volgens mij de taak van de kerk.	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Being good for society		389-399	<i>Wat is eigenlijk het doel van uw zoektocht?</i> Ik denk dat ik toch niet verder kom dan: 'laten we maar een beetje gelukkig zijn en laat me dit leven wat ik heb te leiden, want er is niet meer hierna, daar ben ik van overtuigd, maar een beetje zinvol zijn. Ik hoop dat door mijn aanwezigheid in deze wereld een klein beetje beter geworden is. [141:45] Als ik terugdenk aan mijn werktijd dan denk ik niet aan de grote successen, maar aan het feit dat ik mogelijkheden gecreëerd heb voor mensen om te kunnen groeien. Als het door mij met een aantal mensen beter is gegaan, dan ben ik gelukkig. En ik heb een prachtig stel kinderen op de wereld gezet die het goed doen en die gelukkig zijn. Nou ik heb het prima gered volgens mij. Die laatste jaren, ik hoop dat het er nog 85 zijn, wil ik gewoon lekker leven en gelukkig zijn. Ik wil niet te veel zekerheden, maar de onzekerheden ook niet laten overheersen.	Harry (R6)
			116-119	Ik ben nog niet zo aan dat idee gewend, want ik moet zorgen en kan die mensen niet zomaar laten zitten. Dan denk ik: missen ze mij? Ik denk het niet hoor, maar dat is dan toch het idee. Ik heb altijd nog wel zoiets van: ik wil wel naar Suriname, want iemand is daar een hospice aan het oprichten.	Francis (R10)
			255-258	<i>Ja. Maar religie is nu toch voornamelijk inderdaad de mensen om je heen..</i> Ja. Mensen verzorgen en de vrijwillige thuiszorg, dat vind ik ook wel een hele belangrijke. En als ik dat nu in mijn werk kan verwezenlijken. Ik denk dat je als vrijwilliger ook heel veel voor iemand kan betekenen in die laatste levensfase.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Being good for society		305-311	Ik zit nu ook wel dingen te denken aan bijvoorbeeld een makkelijkere manier om via Blossom ook echt iets te doen voor de community, dus dat je vrijwilligerswerk heel makkelijk kan doen.. dat ze bijvoorbeeld één keer in de week dakloze mensen eten geven. Weet je dat is wel iets waarvan ik altijd denk: dat wil ik nog wel een keer doen. En ze hebben wel van dat soort kleine dingetjes, maar dat is maar heel af en toe. Zoals bijvoorbeeld dat dansen met bejaarden, dat vind ik wel iets kleins en dat gebeurt dan heel af en toe, maar er is niet echt een basis van waaruit je zulke christelijke dingen kunt doen.	Catherine (R3) @ Focus group 1
			463-473	M: Wat is dat dan 'verder'? C: Verder als in dat je meer, ja uhm... ja.. jezelf ontwikkeld, hoewel ik dat altijd vervelend vind om dat te zeggen, want het gaat niet om je..zelfontwikkeling klinkt gewoon zo egoïstisch ergens of zo, weet je wel. Zo van ja: het gaat er alleen maar om dat ik verder kom in mijn ontwikkeling. Nee: daar gaat het eigenlijk niet om. Het gaat erom dat je een betere wereld probeert te creëren. En dat doe je beter door met een gemeenschap aan de slag te gaan, dan in je eentje. Maar ook kom je zelf wel dus verder. Omdat je meer feedback krijgt ook op de dingen die je zegt en omdat je meer dingen hoort dan waar je zelf op zou zijn gekomen en dat je samen gewoon meer kan. M: Maar 'meer kan' dat is dus ook een betere wereld maken? C: Ja, ja, ja,	Catherine (R3) @ Focus group 1
			574-578	Uiteindelijk, wat Catherine ook zei, gaat het toch meer om uhm... hoe verbeter je ook de wereld of zo.. ja dat klinkt dan ook weer zo zweverig, maar.. ja dat is het uiteindelijk denk ik wel.	Desiree (R2) @ Focus group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Financial	Pr, -	318-323	<i>Geen behoefte aan gehad?</i> Jawel. Maar ik doe het dan denk ik niet omdat ik er geen geld voor heb En dat is eigenlijk misschien raar. Maar ik zou er dan ook echt weer naar op zoek moeten gaan, want je moet dan wel iemand goeds vinden. Ik weet ook niet zo goed waar ik dan zo iemands goeds kan vinden. Op dat moment was het gewoon iemand die ik kende en die ik vertrouwde. En ik zou het ook wel weer een ander verhaal vinden om dat bij een vreemd iemand te doen.	Catherine (R3)
		Pr, -	351-352	<i>Lees je wel eens spirituele bladen, zoals de Hapinez?</i> Ja. Niet zo vaak, want het zijn dure bladen.	Catherine (R3)
		Pr, -	383-387	<i>Leest u ook wel eens bladen als de Hapinez?</i> Ja. <i>Leest u ook andere bladen?</i> Ja, de Flow. Maar ik vind ze te duur, maar ik probeer ze van vriendinnen die ze weggelgen mee te krijgen <i>[lachend]</i> ..	Ann (R4)
	Others		389-399	<i>Wat is eigenlijk het doel van uw zoektocht?</i> Ik denk dat ik toch niet verder kom dan: 'laten we maar een beetje gelukkig zijn en laat me dit leven wat ik heb te leiden, want er is niet meer hierna, daar ben ik van overtuigd, maar een beetje zinvol zijn. Ik hoop dat door mijn aanwezigheid in deze wereld een klein beetje beter geworden is. <i>[141:45]</i> Als ik terugdenk aan mijn werktijd dan denk ik niet aan de grote successen, maar aan het feit dat ik mogelijkheden gecreëerd heb voor mensen om te kunnen groeien. Als het door mij met een aantal mensen beter is gegaan, dan ben ik gelukkig. En ik heb een prachtig stel kinderen op de wereld gezet die het goed doen en die gelukkig zijn. Nou ik heb het prima gered volgens mij. Die laatste jaren, ik hoop dat het er nog 85 zijn, wil ik gewoon lekker leven en gelukkig zijn. Ik wil niet te veel zekerheden, maar de onzekerheden ook niet laten overheersen.	Harry (R6)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivations	Others		340-341	<i>Waarnaar bent u uiteindelijk op zoek, wat is het uiteindelijke doel van uw zoektocht?</i> Innerlijke rust. Van binnen rustig zijn	Emma (R7)
			246-248	En dat is volgens mij de essentie van het leven: 'wordt maar wat jij eigenlijk bent.' Ik ben meer gaan staan voor: 'wij zijn allemaal kleine lichtwezens.' En: 'kun jij, ook al doet iemand nog zo rot, dat in je achterhoofd houden?'	Brenda (R9)
			611-622	<i>Mijn laatste vraag is eigenlijk: Als u dit interview gehouden had in plaats van mij, had je dan nog andere vragen gesteld dan ik gedaan heb? Maar iemand anders die antwoordde op die vraag: nou je vraagt mensen heel erg naar de zoektocht naar zingeving, maar vraag je mensen ook waar ze hopen uit te komen? Dat is een leuke vraag. Waar ik uit zou willen komen.. Nou ik denk dat die nooit ten einde komt, pas als je dood gaat, dan is die ten einde. Ik denk dat je elke dag weer opnieuw, uh.. die zoektocht gaat voort.. elke dag weer.. Het veranderd elke dag en dat maakt het juist zo boeiend.</i> <i>Maar het is niet een weg naar een bepaald doel?</i> Nee, het is een beweging. Het leven is voortdurend in beweging. En het wordt alleen maar leuker als je ouder wordt, vind ik. Ik zou ook nooit meer terug willen.	Francis (R10)
			533-539	Ja.. wat ik zoek? Is uh.. een dieper inzicht in God. Als je dan het verhaal terug luistert, dan is dat voor mij best rationeel. Ik lees de Bijbel, ik heb gesprekken in die ontmoetingen. Maar: wie is God nou precies? Ga ik dat in deze wereld vinden? Nee. Maar dat vind ik interessant, dat is mijn spirituele zoektocht. Dat is ook wel waarom ik bij Blossom zit.	Gene (R11)
			196-198	Nou, wat ik in ieder geval wel belangrijk vind is dat een clubje of een organisatie een doel heeft waar ik zelf helemaal achter kan staan, wat ik leuk vind of waar ik blij van wordt en dan wil ik mij daar ook wel voor inzetten.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivations	Others		321-322, 326-330	Nou ja, wat zegt de Dalai Lama hè? Hij zegt dat het doel van het mensenleven geluk zoeken is. Maar ja, echt streven naar geluk, ja? Nou ja, ik vind het wel een mooi streven op zich. [...]Ik vind die term van 'goed leven' van het Humanisme of het streven naar het goede leven ook wel mooi. En wat is dan het goede leven? Nou in ieder geval in betrokkenheid tot elkaar en met liefde als belangrijkste, dat je dat tot uitdrukking brengt naar de mensen die je nabij zijn en dat je probeert daar respectvol mee om te gaan. Dat zouden mijn doelen zijn, denk ik.	Isabella (R12)
			133-137	M: Want jij zou een groep zoeken om dan meer een soort kader te krijgen? D: Ja zoiets. Ja. M: Een kader van vrijheid? D: Ja, ja, ja.. precies hoe je dat zou definiëren dat weet ik niet heel precies. Ja maar misschien inderdaad een kader van vrijheid.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1
			185-195	Maar omdat ik dan denk ik, nou weet je eigenlijk wil ik ergens niet helemaal geloven dat die motivatie helemaal uit mijzelf komt, maar ook dat er iets buiten mij is. Wat mij roept om, weet je wel, alsof God mij roept en zegt: hé, ga op zoek naar mij! Of zo, weet je wel. Ik wil dan ergens, in ieder geval, dat voelt te veel alsof ik controle heb over alles, als ik zou zeggen: want ik wil dit vinden en daar ben ik op uit, wil ik liever dan juist ook zeggen van: nou er is iets buiten mij dat mij roept om op zoek te gaan naar, naar Hem, als dat dan God is. Zoiets denk ik dat ik zou antwoorden. M: Maar het doel zou dus wel buiten jezelf liggen, niet als een soort zelfontwikkeling? C: Ja, ja, ja. Hoewel zelfontwikkeling daar ook wel onderdeel van uitmaakt en daar ook wel bij hoort, zou ik niet helemaal willen zeggen dat het echt, helemaal puur uit mij komt, maar dat het iets buiten mij is die mij er toe aanroept om dit te doen.	Catherina (R3) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivations	Others		207-208	Dus er is iets 'out there' dat mij er altijd wel toe drijft om ernaar op zoek te gaan.	Catherine (R3) @ Focus group 1
			215-223	M: ja, mooi <i>[lachend]</i> En Desiree, jij? <i>[lachend]</i> D: Ja, nou ja... voor mij op dit moment heeft die zoektocht veel te maken met toch nog dealen met een bepaald verleden, met een bepaalde vorm van christelijkheid en christelijke indoctrinatie. Ja, om daarin echt een eigen weg gaandeweg te vinden, waar ik zelf persoonlijk helemaal achter kan staan in mijn relatie met Hem of Haar of Het daarboven. <i>[lachen]</i> en daarbuiten. Uhm... maar ook vrede in mijzelf dus dan daar vervolgens mee en over <i>[lachend: wat ingewikkeld allemaal]</i> . Dus ik zou toch haast zeggen, inderdaad een beetje aansluitend bij één van die punten daar <i>[wijzend naar de powerpoint van mijn presentatie]</i> . Vrede met het goddelijke, maar niet alleen in jezelf maar ook daarbuiten. Vooral in de relatie tot..	Desiree (R2) @ Focus group 1
			265-269	M: En jij, Catherine? C: Ik zie het eigenlijk als heel doelloos, maar tegelijkertijd heel zinvol. Ik ben niet op zoek naar.. ik denk niet dat er een doel is in op zoek gaan naar God, maar ik denk wel dat het heel veel zinvol is. Zinvol in die zin dat je het hier en nu en de wereld waarin je leeft beter maakt. Maar of die betere wereld er op een gegeven ogenblik is, dat weet ik eigenlijk niet zo goed.	Catherine (R3) @ Focus group 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivations	Others		463-473	M: Wat is dat dan 'verder'? C: Verder als in dat je meer, ja uhm... ja.. jezelf ontwikkeld, hoewel ik dat altijd vervelend vind om dat te zeggen, want het gaat niet om je..zelfontwikkeling klinkt gewoon zo egoïstisch ergens of zo, weet je wel. Zo van ja: het gaat er alleen maar om dat ik verder kom in mijn ontwikkeling. Nee: daar gaat het eigenlijk niet om. Het gaat erom dat je een betere wereld probeert te creëren. En dat doe je beter door met een gemeenschap aan de slag te gaan, dan in je eentje. Maar ook kom je zelf wel dus verder. Omdat je meer feedback krijgt ook op de dingen die je zegt en omdat je meer dingen hoort dan waar je zelf op zou zijn gekomen en dat je samen gewoon meer kan. M: Maar 'meer kan' dat is dus ook een betere wereld maken? C: Ja, ja, ja,	Catherine (R3) @ Focus group 1
			574-578	Uiteindelijk, wat Catherine ook zei, gaat het toch meer om uhm... hoe verbeter je ook de wereld of zo.. ja dat klinkt dan ook weer zo zweverig, maar.. ja dat is het uiteindelijk denk ik wel.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1
			96-99	M: Jezelf ontwikkelen? J: Ja, zelf ontwikkelen, ja. M: Zie je dat ook als een belangrijk doel? E; Ja, dat is eigenlijk hét doel, het belangrijkste doel. Je zelf ontwikkelen, een hoger bewustzijn verkrijgen, etcetera.	Joshua (R8) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivations	Others		159-175	A: Nou, mijn doel is.. om toch rust te krijgen in je lijf en in je leven en ook.. dat je ook eigenlijk vrij rustig oud kan worden of zo.. Ja.. ik heb veel mensen gezien die gingen sterven of daarmee gepraat en de meeste zijn wel zo van: nou laat maar komen. En dat is natuurlijk niet met iedereen. M: Maar die rust.. dat vind je belangrijk? A: Die rust voor mezelf, ja.. Ja, dat ik niet denk van: o, ja maar dood gaan dat doe ik niet! <i>[gepaard met ángstgeluiden']</i> Of dat je je er heel erg druk over maakt. Nee, ik heb er al aardig rust in gevonden, denk ik. M: Maar het is in die zin ook een soort voorbereiding op het einde? A: Ja, jawel. Maar niet bewust, niet dat van dat ik daar nu echt mee bezig bent. <i>[20:00]</i> Maar gewoon rust vinden in jezelf, gewoon dat je niet altijd moet veranderen, of moet voldoen, of altijd aardig zijn of altijd meegaand en altijd maar helpen, helpen, helpen.. want daar ben ik ook nogal handig in. <i>[lachen]</i> En ja, inderdaad, gewoon een hele avond niks doen, of.. dat, daar heb ik nog best moeite mee. M: Ja. De rust vinden. A: Ja. Gewoon de rust in je leven. Zo van: wat je doet is ok, morgen kun je weer wat anders doen. En dat geeft rust, dat voel ik.	Ann (R4) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivations	Others		200-212, 216-219	L: Nou ja, je zei dat net.. uhm.. Ik weet niet of ik er een doel mee voor ogen heb. Ik doel al die dingen, vooral omdat ik ze allemaal prettig vindt. Dus het voldoet allemaal op een eigen manier aan een behoefte. Een behoefte om te leren <i>[ze schuift het briefje van 'boeken' naar voren]</i>, een behoefte om nieuwe ideeën op te doen <i>[ze schuift het briefje van 'internet communities' naar voren]</i>, een behoefte om stil te kunnen staan en verwondert te kunnen zijn en schoonheid te kunnen beleven <i>[ze schuift het briefje van 'natuur' naar voren]</i>, een behoefte om rust te vinden <i>[ze schuift het briefje van 'meditatie' naar voren]</i> en een behoefte om je ideeën te delen of om geliefd te zijn <i>[ze schuift het briefje van 'vrienden' naar voren]</i>. Dus die doelen zouden dan heel divers zijn. M: Het is niet in één groter plaatje te passen? M: Nee, ik denk dat het elkaar ook allemaal versterkt. En ik denk dat je het ook wel nodig hebt om jezelf compleet te voelen, want soms is het goed om even alleen te zien en soms is het goed om juist in gezelschap te verkeren. <i>[...]</i>: Nou ja, maar in principe is het wel zo: dat hoger bewustzijn bereiken dat doe je wel door deze dingetjes <i>[wijzend naar de briefjes]</i>. Daarom dan dit meer dan dat, dan weer meditatie. Het is maar net waar je je op dat moment door aangetrokken voelt of zo.. maar het uiteindelijke doel is dan dat hogere bewustzijn. Maar, dat gaat vanzelf eigenlijk.	Lea (R5) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Others		215-223	M: ja, mooi <i>[lachend]</i> En Desiree, jij? <i>[lachend]</i> D: Ja, nou ja... voor mij op dit moment heeft die zoektocht veel te maken met toch nog dealen met een bepaald verleden, met een bepaalde vorm van christelijkheid en christelijke indoctrinatie. Ja, om daarin echt een eigen weg gaandeweg te vinden, waar ik zelf persoonlijk helemaal achter kan staan in mijn relatie met Hem of Haar of Het daarboven. <i>[lachen]</i> en daarbuiten. Uhm... maar ook vrede in mijzelf dus dan daar vervolgens mee en over <i>[lachend: wat ingewikkeld allemaal]</i> . Dus ik zou toch haast zeggen, inderdaad een beetje aansluitend bij één van die punten daar <i>[wijzend naar de powerpoint van mijn presentatie]</i> . Vrede met het goddelijke, maar niet alleen in jezelf maar ook daarbuiten. Vooral in de relatie tot..	Desiree (R2) @ Focus groep 1
	Teaching/ Wisdom	Pr, +	381-385	De reden voor dat ik voor Ish en Noy nog naar een kerkelijke gemeente ga is: geloofsoverdracht gebeurt voor een flink deel door het in relatie staan met anderen (volwassenen maar ook leeftijdsgenoten) en die vind ik in een kerkelijke gemeente (kindernevendienst). Verder zitten veel van zijn vriendjes in de kerk, dus het sociale aspect van samen met je vriendjes iets doen is ook belangrijk.	Traults (R1)
		Pr, +	228- 231	En ik denk dat het goed is dat mensen binnen kerken heel veel kunnen leren en ontwikkelen. Bijvoorbeeld van dat gidsen heb ik veel geleerd en ik heb meegewerkt aan toneelstukken opvoeren en daar heb ik een hoop van geleerd.	Ann (R4)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Teaching/ Wisdom	Pr, -	214-218	En dat inhoudelijk onderwijs, dat kan ik dus zelf opvangen. Ik luister ook best vaak, eigenlijk elke week naar een paar preken van Revolution Church, dat is een hele kleine kerk in New York.. en dat vind ik heel inspirerend en heel belangrijk.. dus dat zijn mijn dominees.. en als ik mijn dominees wil spreken dan ga ik op skype. Zo werkt het... heel postmodern geloven, maar het werkt wel voor mij.	Lea (R5)
		Pr, +	492-493	Als je een goed kerk treft, denk ik dat het onderwijs heel goed kan zijn.. ik dat het heel uitdagend kan zijn ook.	Lea (R5)
		+	218	Het aspect van de wijsheid spreekt mij het meeste aan, omdat ik altijd met het zoeken naar wijsheid bezig ben geweest.	Joshua (R8)
Motivation	Social	Pa	150-152	En voor mij was het belangrijk dat ik samen met haar <i>[zijn vrouw, red.]</i> ergens heen ging.	Traults (R1)
		Pr, +	381-385	De reden voor dat ik voor Ish en Noy nog naar een kerkelijke gemeente ga is: geloofsoverdracht gebeurd voor een flink deel door het in relatie staan met anderen (volwassenen maar ook leeftijdsgenoten) en die vind ik in een kerkelijke gemeente (kindernevendienst). Verder zitten veel van zijn vriendjes in de kerk, dus het sociale aspect van samen met je vriendjes iets doen is ook belangrijk.	Traults (R1)
		Pr, +	178-181	Ik vind het mooi dat je eerst samen eet en dat er dus eerst een soort een informeel moment is, waarop je met elkaar praat en het ook niet perse over religie hoeft te gaan. Gewoon sociaal.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Social	Pr, +	246-253	<i>Kan je vertellen wat Blossom voor je betekent? Is het ook een sociale gemeenschap voor je?</i> Nou ja in dat sociale steek ik wel wat minder tijd. En er is ook wel een echt groepje dat elkaar al langer kent. [35:00] Maar ik beschouw die mensen wel als mijn vrienden, maar een ander soort vriendschap. Maar ik vind het wel belangrijk dat die vriendschap er wel is tussen mij en die mensen van Blossom, want anders zou zo iets ook niet kunnen voor mij. En ik kan me voorstellen dat die vriendschappen zich ook wel gaan ontwikkelen als ik daar meer tijd en energie in steek. En dat wil ik ook wel graag, dus dat is ook wel belangrijk.	Catherine (R3)
		Pr, +	29-32	In het inloophuis geef ik cursussen mandela-tekenen en dagboekschrijven. Ik ben daarvoor opgeleid en ik vind dat leuk om te doen. Het was ook mijn doel om die cursussen op zo'n soort plek te geven. Maar ik vind het ook heel leuk omdat ik er veel mensen leren kennen.	Ann (R4)
		Pr, +	226	Nou ja en de kerk smeed mensen aan elkaar. Mensen kunnen druk zijn met van alles, met sport en zo, maar daar kan ik niet warm voor lopen.	Ann (R4)
		Pr, +	283-286	<i>en het zingen dat u doet, waarom doet u dat?</i> Nou het gezamenlijke vind ik belangrijk. Het koor werkt op elkaar in, al die stemmen. Daar wordt ik heel blij van. Ook als ik bijvoorbeeld die hele zieke mensen hoor zingen, dat vind ik wel heel erg mooi. En het is fijn om er deel van uit te maken. Ik wordt er erg vrolijk van.	Ann (R4)
		Pr, +	289-290	Bij de graalzusters gaat het me om het sociale, maar ook om het horen van hun ervaringen.	Ann (R4)
		Pr, -	211-214	maar ik mis de kerk niet.. omdat ik niet zo'n grote behoefte heb aan het zijn met een grote groep mensen en ik heb heel veel vrienden.. dus ik hoef ook geen kerk voor een sociaal netwerk.. en ik heb een enorme hekel aan liedjes zingen met een grote groep mensen, dus daarom hoef ik ook niet voor te gaan.	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Social	Pr, -	295-298	Ik heb geen behoefte meer om mijn geloofsbeleving in een groep te ervaren. Dat betekend niet dat ik het niet ervaar of niet deel, maar ik deel dat één op één of hooguit met twee personen. Ik ben er niet klaar voor om dat met heel veel mensen te delen of nog niet klaar mee misschien? Maar: ik heb die behoefte gewoon totaaaaal niet..	Lea (R5)
		+	300-318	<i>Waardeer je het wel positief dat zij een groep zijn?</i> Ja hoor, want ik ben de uitzondering niet de regel. <i>Ja denk je dat?</i> Ja, ook al volstaat de oude traditionele kerkvorm niet meer, of in ieder geval vaak niet meer, ik denk dat de meeste mensen wel de behoefte hebben om hun spiritualiteit in een groep te beleven. Ik denk dat die groep niet te groot moet zijn. Ik geloof niet in megakerken, ook niet in de succesvolle megakerken. Maar ik denk dat het wel goed is om lief en leed, spiritualiteit, twijfels en angsten te delen. Al is het maar omdat het denk ik heel gezond voor je is om de twijfel, de angsten en de frustraties van iemand anders te horen, omdat dat eigenlijk een spiegel is, van: ik ben dus niet gek, zij hebben het ook, dat kan dus hier. Je creëert veiligheid en dat is heeeel belangrijk.. echt heel belangrijk..<i>[nadrukkelijk]</i>! Mensen hebben dat nodig.. Het is makkelijker om heel eenzaam te zijn in een groep van duizend, dan in een groep van 10. De kans dat iemand je opmerkt wordt wel groter. De kans dat iemand voor je gaat zorgen en zich voor je uitsteekt wordt groter en ik zie dat als dé functie en de taak van de kerk, iedere vorm van kerk, of je nou een kerkvorm bent die zichzelf geen kerk meer wil noemen of een kerkvorm bent in oud traditioneel gebouw, in een schoolgebouw of in een scoutinggebouw.. dat is volgens mij wat ze moeten doen.. ze moet voor mensen zorgen, je moet voor elkaar zorgen <i>[nadrukkelijk en stemverheffend]</i>..	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Social	+	340-344	Maar ook daarom is het goed om in een kleine groep bij elkaar te komen en die angsten uit te spreken en te lijf te gaan. En of je nou gelooft dat je die kracht krijgt van God of van Gods geest of dat je die uit elkaar haalt, dat maakt eigenlijk niet uit. Ik hoop dat het eindresultaat hetzelfde is: dat er beweging mag ontstaan in de samenleving.	Lea (R5)
		+	482-489	Nee maar, ik denk dat gemeenschap heel waardevol is. Ik denk dat mensen steun vinden bij elkaar en dat er zorg wordt besteed aan elkaar en dat mensen op de oude mensen letten en het lijkt me ook fantastisch als je kinderen hebt, dat je dan met andere moeders die misschien ook met hun handen in hun prachtige gepermanente haar zitten met elkaar kan praten. En ja het is natuurlijk ook fantastisch om in het midden van een groep te zijn van mensen die er net zo over denkt als jij.. dat biedt veiligheid voor mensen, dat is goed voor mensen. Dat is ook waarom homo's naar homobarren gaan, dan ontmoet je gelijkgezinden.. en het is ook leuk als er meer van jou zijn.	Lea (R5)
		Pa, +	169-170	<i>Dus het ging heel erg om het sociale en de betrokkenheid?</i> Met name betrokken.	Francis (R10)
		Pr, +	309-317	Ja precies, dus dan is dat borrelgesprek wel even belangrijk. Net als de koffie na kerktijd bij ons, dat is het achtste sacrament van de Oud-Katholieke kerk geworden.. dat is heel belangrijk.. Dat koffie drinken dat vinden sommige mensen zo belangrijk, aan het einde van de dienst. Sommige blijven soms wel een uur hangen! Of het nou kerstmis is of Pasen.. en die ontmoeting die is zó belangrijk. <i>Ja, ook voor jouzelf?</i> Ja, want dan leer je de mensen kennen en ja.. dat is heel gezellig.. <i>Gebeurd daar soms meer dan bij..</i> Ja, soms gebeurd er meer dan bij de kerkdienst, bij de ontmoeting.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Motivation	Social		397-403	C: Ja, ik denk het wel. Maar eigenlijk spreek ik dan ook een beetje voor mijzelf. Want ik vind het heel erg prettig om het daar in een sociale context over te hebben en ik heb er niet voldoende aan om dat in mijn eentje te doen. Ik kan het ook in mijn eentje doen en dat lukt ook wel, maar ik kom wel verder met een sociale gemeenschap. Maar ik heb daar ook weer heel erg beperkingen aan. Ik wil bijvoorbeeld niet naar Flevo, want dat vind ik veel te massaal. Ik wil wel dat het een klein groepje is. Dus dat is weer mijn, eigenlijk spreek ik heel erg voor mijzelf.	Catherine (R3) @ Focusgro up 1
Mailinglist Blossom		Pa, +-	246-253	Ik ken de (een soort van) oprichters, Egbert en Charissa. Zij werkte ook bij Youth for Christ. Ik heb al vrij snel over het initiatief gehoord, maar ik heb me aan het begin wel een beetje op de vlakte gehouden. Ik stond wel direct op de mailinglist, maar ik wilde er niet zo snel in participeren. Maar goed het waren ook gewoon vrienden, dus ik hoorde er altijd wel over van hun. Ik was een beetje moe van dat hele Youth for Christ gebeuren, maar langzamerhand merkte ik dat mijn kerk niet echt mijn plek was. Dus toen dacht ik: ik ga gewoon eens even proeven bij Blossom. En ik merkte dat ik daar gewoon weer helemaal enthousiast van werd.	Traults (R1)
			262-266	<i>[40:00] Weet je nog hoe je op de mailinglist bent gekomen van Blossom?</i> Nou ik denk via de diaconie of zo? Of misschien nog wel eerder via een website die iets van 'tochtgenoten' heette. Volgens mij bestaat de website niet meer, maar het was een website van allemaal ex-kerkleden die op zoek zijn naar nieuwe spiritualiteit en zingeving binnen de christelijke traditie. En daar stond er denk ik iets over?	Desiree (R2)
			166-168	Nou ja en twee jaar na die scriptie vertelde xxx <i>[naam van die 'mentor-vriend']</i> dat hij bij een nieuw 'kerk-achtig' ding in Soest zat. En dat is volgens mij een beetje waar ook Blossom een beetje begonnen is. Hij nodigde mij uit om mee te komen.	Catherine (R3)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Mailinglist Blossom			173-178	<i>U staat op de mailinglist van Blossom. Kan u vertellen hoe u daarop terecht gekomen bent?</i> Nou dat weet ik niet. Ik denk dat ik via zen-web erop gekomen ben ? Maar ik weet het niet. <i>Nee? Nee.</i> <i>Weet u hoe lang u de mail daarvan krijgt?</i> Een jaar of een jaar of twee? Maar ik weet het niet. Maar ik herinner me ook iets van een zinroute, misschien dat ik er daardoor op gekomen ben?	Ann (R4)
		+	228-230	Ik ken een aantal mensen die Blossom trekken.. Zij hebben mij een paar keer uitgenodigd of ik niet eens wilde kijken, maar ik ben een klein beetje wars geworden van kerken, ook van huisgemeentes en daarbij komt ook: ik werk elke zondag, dus die zondag-dingen van Blossom zijn met mijn werk ook gewoon niet handig. Ik blijf op die mailinglist staan omdat ik wel graag op de hoogte wil blijven van wat er gebeurt	Lea (R5)
			181-183	<i>Kan u vertellen hoe u op de mailinglist van Blossom terecht bent gekomen?</i> Ik las in de NRC Next dat Blossom een zinroute organiseerde en dat leek me wel leuk. Toen heb ik gegoogled en gevonden waar ze zaten en toen hebben we ons aangemeld.	Harry (R6)
			149-154	<i>U staat op de mailinglist van Blossom. Kan u vertellen hoe u daarop terecht gekomen bent?</i> Ja, bij toeval. Ik denk dat mijn man het ergens in gelezen had en dat we ons toen aangemeld hebben voor de zinroute. En die bracht ons naar allemaal plekken waar men op allerlei manieren met zingeving en religie bezig is. Ik vond het mooi om dat zo met een groep mensen te doen.	Emma (R7)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Mailinglist Blossom			83-88	<i>[10:00} U staat op de mailinglist van Blossom. Kan u vertellen hoe u daarop terecht gekomen bent?</i> Ik weet het eigenlijk niet. Ik denk dat ik Blossom een keer ergens tegen gekomen. Want zij organiseren ook wandelingen in Utrecht, toch? Nou dat leek me wel een keer leuk om een keer met mensen te gaan wandelen die allerlei andere denkbeelden hebben over religie en zo. Maar uiteindelijk is het er eigenlijk nooit van gekomen.	Joshua (R8)
			276-280	<i>U staat op de mailinglist van Blossom. Kan u vertellen hoe u daarop terecht gekomen bent?</i> Ja, een vriendin van me stuurde me een mailtje door over de zinroute. En toen dacht ik: dat vind ik leuk. En toen ik me daar voor aangemeld heb toen heb ik me ook op de mailinglist laten zetten.	Brenda (R9)
			277-280	Ik ben een keer met een rondleiding mee geweest in Utrecht met mijn dochter samen, want dat zag ik in een mail voorbijkomen van iemand die bij Blossom betrokken was en bij de Oud-Katholieke kerk zit. En Bernt Wallet, de pastoor heeft volgens mij ook wel eens iets gedaan daarbij. Maar die rondleiding, die vond ik wel leuk.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Mailinglist Blossom			140-154	[19:15] Ik ben vanaf het begin bij Blossom betrokken. Binnen de PGU is op een gegeven moment (2007?) de vraag van: er zijn heel veel kerken die hun deuren sluiten, kunnen we ook een kerk weer openen? Men heeft toen nagedacht over: 'is dit een goed idee en wie gaan er mee doen?' De meeste mensen vonden het wel een goed idee, maar die tweede vraag was moeilijker. [20:00] Want veel kerken zijn klein en men was bang (en ik denk ook wel terecht) dat als mensen zich gaan committeren aan een kerk stichten ergens anders, dan ga je natuurlijk voor een bepaald gedeelte weg uit je oude kerk. En dan blijven er heel weinig mensen over die de oude kerk bleven supporten. En een nieuwe kerk openen en een oude sluiten, dat heeft geen zin. Maar toen is er door de Jacobikerk en de Nieuwe Kerk besloten om te kijken naar nieuwe mogelijkheden. De kerkenraden hebben gemeentebreed een oproep gedaan. Ze hebben gezegd: 'wij willen dit project gaan doen. Wij denken dat als mensen uit onze kerk dit gaan doen, onze kerk gewoon doorgaat. Al zijn het er tien of twintig, onze kerk is numeriek groot genoeg. Wij roepen jullie op om mee te doen.' Nou toen kwamen er brainstormsessies van een man of 20-40 die met elkaar gingen nadenken over vragen als 'Wat gaan we doen? Wat voor soort kerk willen we? Voor wie? Moeten we kiezen?'	Gene (R11)
			122-129	Via een vriendin. Ik had al wel eerder mailtjes van haar gehad over activiteiten bij andere clubjes. En toen kreeg ik een mailtje over een avond waarop Suzanne van der Schot een lezing zou geven. En op één of andere manier spreekt het kloosterleven me ook wel aan. Ik wilde daar wel wat over horen van: hoe werkt dat? En juist zo'n seculier meisje die dat toch gaat doen en wat zijn haar overwegingen dan geweest en hoe heeft ze dat dan ervaren? Dus daar ben ik naartoe geweest. En toen deden Charissa en Maaïke een oproep dat er nog mensen nodig waren om dingen te organiseren in de trend van hoe dat er op die avond aan toe ging. Ik dacht: 'dat vind ik wel heel boeiend' en toen dacht ik: 'dat ga ik dan doen.'	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Religious		317-320	Religieus staat voor mij bijna in de setting van een soort fundamentalisme. Het is een soort woordvervuiling geworden. Je hebt het over religieuze strijders of leiders. Nou de religieuze leiders in de katholieke kerk hebben ook wel een beetje afgedaan. Maar: ik ben religieus, maar ik voel me niet thuis in die term. Maar ik weet dat de wereld mij wel religieus vind.	Traults (R1)
		+	328-330	<i>Maar hoe zou je de vraag 'bent u religieus?' beantwoorden?</i> Met ja, want de buitenwereld vind dat ik wel religieus ben. Ik zou hem met ja beantwoorden, terwijl ik zelf vind dat ik het niet ben <i>[lachend]</i> ..	Traults (R1)
			339-341	<i>Zie je jezelf als een religieus persoon? En wat betekent dat?</i> Religieus is voor mij verbonden met een bepaalde traditie, bepaalde rituelen. Zo van: je doet de dingen zo omdat ze nou eenmaal zo gedaan hebben.	Desiree (R2)
			355-359	<i>Vind je jezelf een spiritueel persoon?</i> Spiritueel zit een beetje in het beleven van het religieuze. Dus dat je open staat. Dus dat je openstaat voor een spiritueel moment. Dus bijvoorbeeld dat je open staat voor de schoonheid van bijvoorbeeld een ondergaande zon, of iets heel kleins, of een bijzondere ontmoeting. Maar die momenten zijn dan ook religieus. Ik vind het moeilijk om het verschil aan te geven. Spiritueel is misschien ook wel dat je kan geloven dat er een wonder kan gebeuren.	Desiree (R2)
		+	270-273	<i>Zie je jezelf als een religieus persoon? En wat betekent dat?</i> Een religieus persoon is volgens mij iemand die een persoonlijke relatie voelt met God. En dat voel ik, dus zie ik mezelf als een religieus persoon. En die persoon is ook bezig om dat uit te dragen in zijn karakter en in zijn doen en laten en in de omgang met andere mensen	Catherine (R3)
		+ -	245-248	<i>Ziet u zichzelf als een religieus persoon?</i> Mwah. Nou omdat ik toch altijd wel terugkom op dat mystieke, het mediteren het veilig voelen en al die dingen. En dat komt toch wel uit religie voort, dat heb ik daar geleerd. Ja, het komt voor uit mijn eigen wens.	Ann (R4)
			251-252	bij religieus heb ik toch een beetje het gevoel van 'overdreven'.	Ann (R4)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Religious		90-92, 98-99	Nou de betekenis van het woord religie heeft voor mij heeft meer te maken met uhm.. met misschien gewoontes of uhm.. symbolen waar je aanhangt of de manier waarop je God aanspreekt. [...] Dat is voor mij uiteindelijk religie, dat is uiteindelijk heel erg de vorm.	Lea (R5)
			513-517	Stel je voor, ik geloof ook wel dat het zo werkt: dat je je als mens je brein, je hart en je buik hebt (je intuïtie, je onderbuikgevoelens, je drift). Ik plaats spiritualiteit heel erg in mijn buik in mijn onderbuikgevoel, geloven is heel erg een hart ding en religie is heel erg een verstands ding. Ik vind ze ook heel erg goed bij elkaar passen. Er is ook niet echt een discrepantie daartussen.	Lea (R5)
			522-524	Religie, daar kan ik over praten, geloof kan ik beleven en makkelijk delen met mensen, maar mijn spiritualiteit dat is heel erg privé.	Lea (R5)
		-	271-282	<i>Ziet u zichzelf als een religieus persoon?</i> Nee, want bij religie ga je uit van een bepaald dogma, van het bestaan van een God met alle verplichtingen en mazzels die je daarbij kan hebben. Nou en daar geloof ik helemaal niet in. Ik geloof niet zozeer dat we een religie-gen hebben of zo. We hebben een groot probleem als mens: het feit dat we ons eigen niet-bestaan niet kunnen voorstellen. En daar verzinnen we van alles op, om maar iets te maken om te zorgen dat het na de dood ook goed gaat. We bedenken dat we in de hemel komen of dat we reïncarneren en de gekste dingen, maar we willen vooral dat het maar niet ophoudt. Ons denken loopt vast als we denken over ons eigen einde, dus ik begrijp het wel dat we onszelf religie aanmeten En we geven door religie ook inhoud aan het hier en nu, want het is natuurlijk wel lekker als je een kant en klaar model hebt dat aangeeft hoe je moet leven, dus dan heb je je leven ook eenvoudiger. Ik begrijp wel dat mensen dat willen, maar ik heb er helemaal niets mee.	Harry (R6)
			283-284	<i>Zit er voor u nog verschil tussen religie en gelovig?</i> Nee, dat loopt een beetje door elkaar heen voor mij.	Harry (R6)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Religious	-	234-243	<i>[41:40] Er wordt veel vragenlijstonderzoek gedaan waarin mensen de vraag gesteld krijgen 'Ziet u zichzelf als een religieus persoon?' en mensen moeten dan antwoorden met 'ja' of 'nee', hoe zou u deze vraag beantwoorden?</i> Ja, wat versta je onder religieus? Dat betekend bij iedereen wat anders. Ik zou het gevoel hebben dat ik zo'n vraag eigenlijk niet echt goed zou kunnen beantwoorden. Maar goed als ik aan 'echt religieus' denk, dan denk ik aan: kerk, katholiek of hervormd. Maar ik denk dat ieder mens een soort religieus gen heeft en dat je daardoor ook zoekt naar zingeving. Het zit als het ware in jouw samenstelling van jouw mens zijn. Religie wordt voor mij meer gekoppeld aan een instituut of een wereldgodsdienst. Maar uiteindelijk zou ik zo'n vraag wel met 'nee' beantwoorden.	Emma (R7)
		-	124-134	<i>[20:00] Ziet u zichzelf als een religieus persoon?</i> Nee. Religieus betekend dat je dingen gelooft en ik ben niet tevreden met geloven. Het moet weten zijn. Geloof houdt in feite in dat je dingen niet zeker weet. En ik moet echt voelen van binnen dat het waar is en zolang ik dat niet voel dan is het geloof en dan is het niet van mij. Ik ben altijd heel erg intuïtief met alles bezig. Met boeken ook: ik moet echt van binnen voelen dat het waar is. <i>[30:00} Religie is een soort set van regels. Het veranderd niet meer. De grote religies zien bijvoorbeeld de Bijbel of de koran als de ultieme waarheid. Het komt van God en dat moet het allemaal maar zijn. Met de meeste christenen kan je daar niet over praten. Maarja, zij denken zo.</i>	Joshua (R8)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Religious	-	361-372	<i>Ziet u zichzelf als een religieus persoon?</i> Ja, wat versta je dan onder religieus? Religieus betekend natuurlijk 'verbinding'. Ja, op een bepaalde manier ben ik wel religieus, maar het is niet 'God in de hemel'. Ik geloof meer in een hogere kracht, maar eigenlijk perk je het dan alweer te veel in. Religieus houdt voor mij ook in, maar dat is dan ook wel bijna gelijk aan spiritualiteit, er is een enorme krachtbron. In de kerk zou je dat dan God noemen, maar dat vind ik zo ontzettend nauw. Maar er is een enorme krachtbron en wij zijn allemaal een deeltje daarvan. Nou dat kun je misschien toch ook wel religieus noemen. <i>[70:00]Als u in een vragenlijst ja of nee zou moeten antwoorden op de vraag 'bent u religieus?', wat zou u dan antwoorden?</i> Ik geloof dat ik dan toch maar nee zou antwoorden, om het makkelijker te maken. Ik denk dat ze anders denken dat ik echt bij een kerk hoor of zo, dus dan moet het maar even zo.	Brenda (R9)
		+	390-399	<i>Veel onderzoek in de religiewetenschap worden gedaan doormiddel van vragenlijsten en uh.. één van de vragen die vaak gesteld wordt is de vraag: zie je jezelf als een religieus persoon? Met de antwoord categorieën 'ja' en 'nee'. Hoe zou je zo'n vraag beantwoorden?</i> Religieus.. ja, ik denk het wel. <i>En wat betekend dat dan? Wat betekend religieus voor jou?</i> Uhm.. nou dat je diepere gedachte hebt over uhm.. over de mens, dat er niet alleen werk, huisje boompje, beestje, dat dat het niet alleen is, dat er meer is. <i>[45:15]Dat je bij jezelf moet gaan graven uhm.. Ja. Hoe moet je dat uitleggen?</i> Uhm.. Niet dat er .. Ja je kunt het God noemen, je kunt het liefde noemen, je kunt het natuur noemen, ja dat je over jezelf gaat nadenken. Ja. Ik denk dat dat wel een goede is..	Francis (R10)
			400-401	<i>Zie je nog verschil tussen gelovig en religieus?</i> Ja.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Religious		437-448	<i>Terwijl religie wel alleen kan?</i> Ik denk dat je er wel andere mensen erbij nodig hebt, bij religie. In ieder geval: in je eentje is lijkt het me wel lastig. Je moet het kunnen delen, dat maakt het juist zo mooi. Als ik religie alleen, met mijn man kan ik het niet delen, ik probeer het wel, maar die heeft het op een andere manier. Maar met Oud-Katholieke, dan heb ik toch wel een heel ander gevoel erbij. Ik vind dat delen toch wel.. eigenlijk kan het niet zonder. Dan krijg je zo'n gevoel van: ik kan er weer even een poosje tegen. <i>En is dat dan vooral spiritualiteit of religie?</i> Nou bij spiritualiteit denk ik meer aan mensen die geen religie hebben, maar aan mensen die een spiritueel momentje hebben, van.. he.. dat je een gedicht voorleest, dat vind ik ook spiritueel. Dat is voor mij ook spiritu.. Religie heeft voor mij meer met de kerk te maken, voor mij.. <i>Omdat je het net beschreven als 'dieper graven in jezelf', maar dat is dan wel in de context van de kerk?</i> Ja, dat denk ik.	Francis (R10)
		+	403-405	Ja. Een religieus persoon zoekt naar de grotere waarheid buiten zichzelf. En dat kan soms een God zijn, voor mij is dat God en Jezus, maar dat kan ook wat anders zijn. Ik zie mezelf als een religieus persoon, omdat ik geloof in God en in Jezus, dat is groter dan ik..	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Religious		422-430	<i>Ja, zit er verschil tussen geloven en religieus?</i> Ja.. uhm.. weet ik niet.. uhm.. voor mijzelf.. even kijken hoor. Ik denk dat geloven toch nog meer op het persoonlijke vlak is. Religieus is: je bent deel van een groter geheel, je doet bepaalde rituelen en je loopt mee. En geloven is echt zeggen: 'hiervan denk ik dat het waar is', al is de waarheidsvraag niet de belangrijkste is, maar goed: 'en daar leef ik uit.' En dat heeft voor mij zoveel waarde dat ik ook niet iets anders ga doen. En als je alleen religieus bent dan kun je zeggen: ik voel me thuis in het Hindoeïsme, het Boeddhisme, de Islam omdat ik daar iets hogers zie. En als gelovige zeg je van: 'nee, dat kan ik wel, in ben religieus, maar als gelovige zit ik daar toch het beste op mijn plek.'	Gene (R11)
		+	205-208	<i>Het onderzoek dat op dit terrein gedaan wordt, is vaak onderzoek doormiddel van vragenlijsten. Op die vragenlijst staat vaak de vraag 'Zie je jezelf als een religieus persoon?', wat zou je daarop antwoorden?</i> Daar zou ik eigenlijk zeker wel 'ja' op zeggen, omdat ik toch ook wel eens bid.	Isabella (R12)
			218-224	<i>Zit er verschil tussen religieus en gelovig?</i> Ja, dat kan ik ook niet zo precies benoemen denk ik hoor. Maar religieus heeft dan misschien toch nog iets meer met de kerk te maken, alhoewel die term ook wel weer wat vager is. Maar gelovig, waarin? Ik weet het niet. Ik kan het niet zo goed benoemen, maar voor mijn gevoel zit daar wel verschil tussen. Religie associeer ik dan weer met de kerk en rituelen en dingen die daarbij horen, en gelovig toch wel iets minder. Maar misschien zijn ze toch wel gelijk te stellen.	Isabella (R12)
Concepts	Spiritual	+	331-332	<i>Vind je jezelf een spiritueel mens?</i> Ja. Spiritualiteit heeft voor mij te maken met: hoe leef ik mijn geloof.	Traults (R1)
		+	349-353	<i>Zie je jezelf als een spiritueel persoon? En wat betekend dat?</i> Spiritualiteit heeft met een persoonlijke beleving van God en de Heilige Geest en hoe je in het leven staat, te maken. Maar ik ben wel spiritueel, want ik wil het wel weer in orde hebben met 'boven'. En ik voel een enorme onrust in mijzelf. Ik zie de schade die ik heb opgelopen en dat zie ik wel graag weer hersteld [lachend].	Desiree (R2)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Spiritual	+	355-359	<i>Zie je jezelf als een spiritueel persoon? En wat betekent dat?</i> Spiritualiteit heeft met een persoonlijke beleving van God en de Heilige Geest en hoe je in het leven staat, te maken. Maar ik ben wel spiritueel, want ik wil het wel weer in orde hebben met 'boven'. En ik voel een enorme onrust in mijzelf. Ik zie de schade die ik heb opgelopen en dat zie ik wel graag weer hersteld <i>[lachend]</i> .	Desiree (R2)
			275-280	<i>Vind je jezelf een spiritueel persoon?</i> Spiritueel zit een beetje in het beleven van het religieuze. Dus dat je open staat. Dus dat je openstaat voor een spiritueel moment. Dus bijvoorbeeld dat je openheid voor de schoonheid van bijvoorbeeld een ondergaande zon, of iets heel kleins, of een bijzondere ontmoeting. Maar die momenten zijn dan ook religieus. Ik vind het moeilijk om het verschil aan te geven. Spiritueel is misschien ook wel dat je kan geloven dat er een wonder kan gebeuren.	Catherine (R3)
		+	258-264	<i>Vind u zichzelf een spiritueel mens?</i> Ja. Ik vind spiritueel iets van 'aandacht voor, dat ligt bij mij dan op taalvlak, die je kan hebben voor die woorden en die je dan helemaal blij maken'. Taal en muziek zijn zoiets moois, waarin je zoveel kan hebben van wat anders niet te zeggen valt. Je kan er zo ontzettend blij van worden. Spiritualiteit heeft toch ook wel met gevoel en verstand te maken. Maar het zijn ook dingen die je verstandelijk niet kan begrijpen, maar die wel heel mooi of heel goed zijn.	Ann (R4)
			512-513	Terwijl spiritualiteit veel intuïtiever is, het gaat veel meer over de gesteldheid van je buik.	Lea (R5)
			513-517	Stel je voor, ik geloof ook wel dat het zo werkt: dat je je als mens je brein, je hart en je buik hebt (je intuïtie, je onderbuikgevoelens, je drift). Ik plaats spiritualiteit heel erg in mijn buik in mijn onderbuikgevoel, geloven is heel erg een hart ding en religie is heel erg een verstands ding. Ik vind ze ook heel erg goed bij elkaar passen. Er is ook niet echt een discrepantie daartussen.	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Spiritual		520-522	Spiritualiteit gaat voor mij over de behoefte aan rust of een verlangen om Gods stem te horen, om die soms ook daadwerkelijk wel te horen of te denken dat je die hoort. Spiritualiteit is veel meer privé voor mij.	Lea (R5)
			522-524	Religie, daar kan ik over praten, geloof kan ik beleven en makkelijk delen met mensen, maar mijn spiritualiteit dat is heel erg privé.	Lea (R5)
		+	285-290	<i>Vind u zichzelf een spiritueel mens?</i> [121:45] Ja. Spiritualiteit is bezig zijn met het hogere, het verdergaande dan het alledaagse. Ik ontken niet dat er meer is dan ik kan overzien. Er zijn dimensies die wij nog niet kunnen volgen, er zijn beelden die wij nog niet kunnen zien en gebeurtenissen die wij niet kunnen begrijpen. En zonder nou direct heel Ne Agerig te zijn, sta ik daarvoor open en dat vind ik spiritualiteit.	Harry (R6)
		+	245-250	<i>Vind u zichzelf een spiritueel mens?</i> [10:50] Ja, een spiritueel levend mens is een bewust levend mens. Je hoeft niet perse bij een kerk aangesloten te zijn om spiritueel te zijn. [43:09] Spiritualiteit is een manier van leven, dat kan een Jood zijn, een Moslim of een heiden. Dat kan alles zijn. Je bent spiritueel als je open staat voor wat in jou leeft en in je omgeving en voor wat je ervaart.	Emma (R7)
		+	134-138	<i>Vind u zichzelf een spiritueel mens?</i> Ja. Spiritueel is vooral intuïtie. Dat is wel echt het belangrijkste in mijn leven. Vertrouwen in mijn intuïtie. Ingevingen die ik krijg en daar gehoor aan geven. Spiritualiteit betekend dat de waarheid kan veranderen. Als je meer inzicht hebt gekregen kan de waarheid uitgebreid worden, dan is je inzicht groter geworden.	Joshua (R8)
		+	375-376	<i>Vind u zichzelf een spiritueel mens?</i> Ja.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Spiritual	+	414-426	<i>In die vragenlijsten wordt ook vaak gevraagd: ziet u zichzelf een spiritueel persoon? Zou je dat met ja beantwoorden?</i> Ja. <i>En wat betekend dat dan?</i> Uhm.. spiritueel is voor mij, uhm.. geloven in andere mensen, dat alle mensen.. ik heb nu zoiets van.. voor mij is geen één mens slecht of goed in die zin. Ik vind alle mensen 'lief', tussen aanhalingstekens. Vroeger had ik altijd heel snel een oordeel over mensen en .. dat heb ik.. tuurlijk heb ik wel een oordeel over mensen, maar ik beoordeel ze niet meer. Ik heb zoiets van: iedereen doet zoals ie doet en.. als dat dan met religie te maken heeft of met ervaring.. Maar.. Er is bij mij op een gegeven moment een knop omgegaan, dat ik zoiets had van: iedereen doet, zoals hij doet en ik zal niet mensen meer beoordelen daarop. <i>En dat betekend spiritualiteit..</i> Ja.	Francis (R10)
			433-436	<i>Maar religie en spiritualiteit heeft allebei wel met de mens te maken?</i> Ja, spiritualiteit is wat lossen, denk ik. <i>Heeft spiritualiteit dan meer met de relatie met andere mensen te maken?</i> Ja, vind ik wel.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Spiritual		444-456	<i>En is dat dan vooral spiritualiteit of religie?</i> Nou bij spiritualiteit denk ik meer aan mensen die geen religie hebben, maar aan mensen die een spiritueel momentje hebben, van.. he.. dat je een gedicht voorleest, dat vind ik ook spiritueel. Dat is voor mij ook spiritu.. Religie heeft voor mij meer met de kerk te maken, voor mij. <i>Omdat je het net beschreven als 'dieper graven in jezelf', maar dat is dan wel in de context van de kerk?</i> Ja, dat denk ik. Bij mij voelt dat wel zo. Maar spiritualiteit, kan je ook heel erg graven in jezelf, maar dan heb je er geen kerk bij nodig. Dat kun je met bloemen, dat kun je met gedichten.. ja dat kun je met alles doen. Dan kun je met z'n allen om de tafel gaan zitten en dan kun je een spirituele avond hebben, met elkaar. Ja.. maar je hebt er wel andere mensen bij nodig, denk ik. Alleen lijkt het me heel, heel zwaar. Als je het zou moeten doen alleen, o het lijkt me héél zwaar. Ik denk dat het bijna onmogelijk is. [50:00] Ik denk dat ik het niet kan. Dan moet je monnik zijn, bijna.	Francis (R10)
		-	431-436	<i>Zie je jezelf als een spiritueel persoon? En wat betekend dat?</i> Toch minder.. <i>Maar als je toch 'ja' of 'nee' zou moeten zeggen?</i> Minder dan 50% , dus dan nee. Spritualiteit is uh.. het geloof beleven vanuit het hart, denk ik. En ik beleef het geloof toch meer vanuit het verstand. Ok.. van: weet je. Ik geloof dat de Bijbel waar is en ik heb een bepaalde traditie en daar redeneer ik uit verder.	Gene (R11)
		+	225-227	<i>Vind u zichzelf een spiritueel mens?</i> Ja. Spiritueel heeft voor mij te maken met het hogere, of iets dat de mens dan in ieder geval overstijgt. En ik denk dat er ook wel iets is, maar wat dan?	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Believer	+	324-327	<i>Zie je jezelf als gelovig?</i> Ja, dat wel. Ik ben gelovig en dan wil ik best uitleggen waarin ik geloof. <i>Gelovig is een neutralere term voor jou?</i> Ja, binnen geloven is er veel meer plek voor diversiteit.	Traults (R1)
		-	343-347	<i>Zie je jezelf als een gelovig persoon? En wat betekent dat?</i> Ik heb moeite met de term 'gelovig' want wat geloof je dan? Het heeft toch met de dogma's van de kerk te maken. Maar ik zou me op dit moment niet gelovig noemen, omdat ik me er nu niet op een positieve manier mee verbonden voel. Ik heb een persoonlijke geschiedenis in een traditie, maar ja.. kan je je dan gelovig noemen?	Desiree (R2)
		+	252-255, 256	Ik vind het bijvoorbeeld ook fijn om in de vastentijd iets te doen en dat heeft met geloven te maken. [50:00] Geloven is denk ik je fundament en daarin kan je wederzijds contact hebben met wat heilig is of met wat je ziel raakt? [...] Maar ik zou mezelf eerder 'gelovig' dan religieus noemen.	Ann (R4)
			99-102	En gelovig zijn dat heeft veel meer te maken met een soort vertrouwen, met een heilig weten of het ervaren dat er een grotere macht is of een hogere macht of iets dergelijks.. of een grote liefde die jou ziet en heel veel om je geeft. Dus daar zit wel echt een onderscheid voor mij.	Lea (R5)
			513-517	Stel je voor, ik geloof ook wel dat het zo werkt: dat je je als mens je brein, je hart en je buik hebt (je intuïtie, je onderbuikgevoelens, je drift). Ik plaats spiritualiteit heel erg in mijn buik in mijn onderbuikgevoel, geloven is heel erg een hart ding en religie is heel erg een verstands ding. Ik vind ze ook heel erg goed bij elkaar passen. Er is ook niet echt een discrepantie daartussen.	Lea (R5)
			522-524	Religie, daar kan ik over praten, geloof kan ik beleven en makkelijk delen met mensen, maar mijn spiritualiteit dat is heel erg privé.	Lea (R5)
			283-284	<i>Zit er voor u nog verschil tussen religie en gelovig?</i> Nee, dat loopt een beetje door elkaar heen voor mij.	Harry (R6)
			373-374	<i>Zit er een verschil tussen religieus en gelovig?</i> Nou gelovig vind ik helemaal te kerks. Gelovig is nog nauwer dan religieus.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Believer		400-401	<i>Zie je nog verschil tussen gelovig en religieus?</i> Ja.	Francis (R10)
		-	402-413	<i>Zou je jezelf gelovig noemen?</i> Nee, ik zou me liever religieus.. Gelovig dan heb ik zoiets van, uhm., dan moet ik aan de Protestanten uit mijn geboortedorp denken, vroeger. Echt het geloven. Nee. <i>Want wat betekend dat dan 'geloven'?</i> Uhm.. echt geloven dat er een wederopstanding is, geloven dat er een God is in de hemel. <i>En dat hoeft niet als je religieus bent, maar wel als je gelovig bent?</i> Ja, dat denk ik niet. Geloven dat er een hel is en een hemel enzovoort. En als je zonden hebt begaan, dat je dan niet in de hemel komt.. dat soort dingen, dat hoort bij mij bij het traditionele geloven. <i>Zou je jezelf als een gelovig persoon beschrijven?</i> Nee, want ik geloof niet.. Ik geloof dat alle mensen.. als er een hemel zou zijn, dan geloof ik dat alle mensen in de hemel komen, ongeacht wat ze gedaan hebben.	Francis (R10)
		+	415-416	Uh.. dat is wel lastig. Ik zie mezelf in ieder geval als een gelovig persoon. [55:00] Wat ik zeg: 'ik geloof in God, ik geloof dat de Bijbel 100% waar is, naar de letter ook..'	Gene (R11)
			422-430	<i>Ja, zit er verschil tussen geloven en religieus?</i> Ja.. uhm.. weet ik niet.. uhm.. voor mijzelf.. even kijken hoor. Ik denk dat geloven toch nog meer op het persoonlijke vlak is. Religieus is: je bent deel van een groter geheel, je doet bepaalde rituelen en je loopt mee. En geloven is echt zeggen: 'hiervan denk ik dat het waar is', al is de waarheidsvraag niet de belangrijkste is, maar goed: 'en daar leef ik uit.' En dat heeft voor mij zoveel waarde dat ik ook niet iets anders ga doen. En als je alleen religieus bent dan kun je zeggen: ik voel me thuis in het Hindoeïsme, het Boeddhisme, de Islam omdat ik daar iets hogers zie. En als gelovige zeg je van: 'nee, dat kan ik wel, in ben religieus, maar als gelovige zit ik daar toch het beste op mijn plek.'	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	Believer		218-224	<i>Zit er verschil tussen religieus en gelovig?</i> Ja, dat kan ik ook niet zo precies benoemen denk ik hoor. Maar religieus heeft dan misschien toch nog iets meer met de kerk te maken, alhoewel die term ook wel weer wat vager is. Maar gelovig, waarin? Ik weet het niet. Ik kan het niet zo goed benoemen, maar voor mijn gevoel zit daar wel verschil tussen. Religie associeer ik dan weer met de kerk en rituelen en dingen die daarbij horen, en gelovig toch wel iets minder. Maar misschien zijn ze toch wel gelijk te stellen.	Isabella (R12)
	New Age		333-335	<i>Kan je vertellen wat je associaties zijn bij het woord New Age?</i> Vroeger zou ik er erg bij gebibberd hebben. Ik vind het nog steeds een beetje vaag. Ik heb er niet zoveel mee.	Traults (R1)
			362-368	<i>Wat zijn je associaties bij New Age?</i> In mijn wereld is New Age zo'n beetje alles wat niet kerkelijk is en wel spiritueel is en natuurlijk niet verbonden aan het Joodse geloof of de Islam en andere bestaande religies. Maar ook wel reiki, en transcendente meditatie enzo. <i>Waardeer je het positief?</i> Ik weet niet zo goed hoe ik het moet waarderen. Een beetje neutraal denk ik. Maar ja wat is het nou eigenlijk?	Desiree (R2)
			283-288	Hippies [lachend]. Meditatie, reiki, shakra. Ook aan spiritualiteit eigenlijk wel. Meer aan spiritualiteit dan aan religie. <i>Heb je zelf iets met New Age?</i> Ja een beetje wel. Ik ben ook wel bezig met meditatie. Maar ik vind dat New Age ook wel een beetje een negatief bijsmaakje heeft. Een beetje lacherig of zo. Maar ik zie ook wel Jomanda voor me of zo en daar voel ik me niet zo bij thuis.	Catherine (R3)
			310-313	<i>Wat zijn uw associaties bij New Age?</i> Nou het gedachtegoed van de vrij scholen. Sterrekinderen. Verheerlijking van kinderen en van de kleuren. Ik vond het ook iets opdringerigs. In de jaren zestig vond ik het wel leuk. Het was iets vernieuwend.	Ann (R4)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	New Age		527-538	Ik heb er niet zoveel mee. Toen het woord opkwam zat ik nog in de Nederlands Hervormde kerk en was dat echt het meest vreselijke dat er was. Ik mocht ook geen trui aan van NAF NAF, want dat stond dan ineens voor New Age Fashion en daar stond het niet voor want dat staat gewoon voor het geluid wat een varkentje maakt, want hun logo was ook een varkentje. Ik ben dus heel erg opgegroeid met een heel gekleurd beeld over New Age. En dat wat je ziet op beurzen of op kraampjes: vaak met gongen of met windvangers: ik heb daar niets mee. Ik vind het een beetje flauw en daar associeer ik New Age heel erg mee. Ik associeer het ook met zweverigheid en ik ben niet zweverig, ik ben heel aards. Ik ben niet iemand die praat over 'de geesten die mij geleiden' of bepaald ander zweverig taalgebruik. Dat zal ik niet zo snel hanteren. Ik spreek toch wel wat nuchterder, maar ik ben niet zweverig. Maar ja: hoe definieer je zweverig? Wika misschien wel een beetje? Met vrouwen in moeilijke batikjurken en veel te lange haren.. Sorry <i>[lachend]</i>?	Lea (R5)
			291-297	<i>Kan u vertellen wat uw associaties zijn bij het woord New Age?</i> New Age vind ik heel commercieel, wolligs en oppervlakkig, maar het is ook wel iets heel zweverigs, want: alles is goed, zoals het is. Ik vind ook dat mensen wel heel makkelijk een aantal platitudes aan elkaar plakken. Ik voel me daar niet mee verbonden. Maar ik geloof ook wel dat New Age vooral bestaat vanuit het zichtpunt van de Reformatorische Christenen (met een zachte g), die de hele New Age beweging afwijst als iets ik-gerichts, want in de New Age wereld wordt dat woord New Age nooit gebruikt.	Harry (R6)
			187-190	<i>[35:00] Kan u vertellen wat uw associaties zijn bij het woord New Age?</i> Het is een heel wijds iets. Het gaat van wikka tot.. ja en ieder mens zoekt datgene wat hem aanspreekt. Het is een meer intuïtieve weg. Maar ik denk dat ik wel een new age'er ben, omdat ik ook wel verschillende dingen gevolgd heb naar aanleiding van mijn intuïtie.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Concepts	New Age		377-388	<i>[78:00]Kan u vertellen wat uw associaties zijn bij het woord New Age?</i> Het kan soms heel oppervlakkig zijn. Nou ja, nieuwe tijd, verandering van denken. Maar er zit ook wel veel flierefluiterig gedrag in en ik denk dat sommige mensen zich ook wel heel vaak in het circuit begeven en echt niet snappen waar het over gaat. In het begin voelde ik me ook wel een new age mens hoor, maar ik vind wel dat het een heel erg verwaterd begrip is. Het is vaak te oppervlakkig. Ik ga er wel vanuit dat er heel veel verandering gaande is, ja dat is gewoon zo. En we zijn wel naar een ander bewustzijn aan het toegroeien en dat kan je wel new age noemen. Maar wat er tegenwoordig ook allemaal onder die term valt, dat is ook wel heel shopperig. Dan eens hier en dan eens daar, en daar hoor ik niet bij. Ik hoop dat ik een bepaalde kwaliteit vertegenwoordig. <i>[80:00]</i> Maar wat mij opvalt is dat als mensen een cursusje tarot leggen, reiki of handlezen doen, dan zijn ze direct meester. Nou dan denk ik: ga nog eens bij jezelf te raden. Maar goed zij mogen er ook zijn.	Brenda (R9)
			459-461	<i>Ok, een term die in de religiewetenschap ook regelmatig is gebruik, is New Age. Kan je vertellen wat je associaties zijn bij het woord New Age?</i> Nee, niet echt. Ik heb me er nooit zo in verdiept moet ik toegeven.	Francis (R10)
			444-448	<i>En dan: wat zijn je associaties bij New Age en zie je jezelf als een new ager?</i> Ik heb daar geen associaties bij, helemaal niet. Vroeger was.. ik heb er ook gewoon geen verstand van.. maar vroeger was New Age in onze kerk een stroming die zei: 'alle religies zijn hetzelfde en alles is goed en heel zweverig.' Maar ik heb me daar niet in verdiept, ik denk: ik heb genoeg aan mijn eigen, op dat moment. En nu: de term New Age kom ik zelden tegen.	Gene (R11)
			239-241	<i>Want wat zijn je associaties bij New Age?</i> Nou dat is toch wel een beetje kwakzalvers, vage types, mooipraters <i>[lachend]</i> . Het hoeft niet allemaal zo te zijn, maar als het te zweverig wordt dan haak ik ook af hoor.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Type of seeker	Type 1	+	661-665	M: Maar herken je je dan in één van deze types? A: Nou, ik denk dan toch het dichtst bij de eerste. M: Eén been in de kerk en één been in het netwerk? A: Nou, niet zozeer echt been, maar gewoon 'verbonden'. Niet zo van: ik moet kiezen. Ik denk dat ik toch bij het eerste type hoor.	Ann (R4) @ Focusgroup 2
	Type 2	+	112-118	M: Want herken jij je in dat type van 'netwerk als vervanging van de kerk'? C: Ja, jawel ik denk het wel. Ik dacht eerst dat die was van 'eenzame zoektocht en dingen', maar ik denk toch dat het kerk vervangt. Wel op heel minieme wijze, want ik zou wel willen dat dat meer intensief was. Maar ik denk het wel, ja. M: Want waarom dacht je dan eerst 'eenzame zoektocht'? C: Nou, omdat ik verder niet heel veel mensen om me heen heb die ook op dezelfde manier met religie bezig zijn.	Catherina (R3) @ Focusgroep 1
	Type 3	+	119-126	M: Want, Desiree herkende jij je ook in één van die menstypes? D: Ja, meer in die eenzame zoektocht dan. Terwijl ik eigenlijk wel behoefte heb ergens, aan een soort plek voor die zoektocht of zo. En die uitwisseling misschien ook, op één of andere manier. M: Want is het dan een algemeen kader of zou je het zo beschrijven als ik het hier beschreven heb 'die af en toe behoefte hebben aan ontmoeting'? Zou je dat ook zelf zo zeggen? D: Ja, nou wat ik ergens denk ik wel een beetje mis, maar het is maar de vraag of je dat ergens vindt, is uhm.. toch die gelijkgestemdheid.	Desiree (R2) @ Focusgroep 1
	Type 3	+	666-669	J: Ik denk het tweede type. Dat zou misschien het meest bij mij passen. Maar ook wel aan de zijlijn, want Blossom aangaat. Maar het kan ook een impuls zijn, dat ik iets lees en dat ik denk: ik heb niets te doen, ik ga er gewoon naartoe. [100:04] Het zijn toch allemaal impulsen bij mij en van uh.. ja.. het gevoel van: ja, laat ik het eens proberen. Ik kijk wel..	Joshua (R8) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Type of seeker	Type 3	+-	675-689	L: Dan denk ik ook 2, ja. M: Want zou jij dan ook ontmoeten als hoofd motivatie zien? Want bij jou verhaal dacht ik wel een beetje van: jij volgt het ook omdat jij zulke initiatieven interessant vind. Jij zou er niet zozeer heen gaan om mensen te ontmoeten? L: Nee. Het eerste deel van de zin, een eenzame zoektocht, dat zou het belangrijkste zijn. De behoefte aan ontmoeting is niet zo groot. Misschien dat ik mijn neus eerder een keer zou laten zien als een soort teken van leven, om te laten weten dat ik me in gedachte ook zeker verbonden voel bij dit soort netwerken. M: Het is dan ook geen vrijetijdsbesteding? L: Nee. Maar de ander drie opties zouden nog minder van toepassing zijn. Ma; Maar je zegt niet: voor mij zou je een ander type toe moeten voegen? Of één van jullie zegt niet: voor mij zou je echt een type moeten toevoegen? L: Nee, ik denk dat de toevoeging die jij zelf al noemde, dat die al heel waardevol is. Maar het zou niet een volgende bullit helemaal zijn, dus dat zou je dan ook anders moeten definiëren misschien?	Lea (R5) @ Focus group 2
Self	Religious authority	Pa, +	132-135	Maar ik merkte toen al wel: 'Ik wil wel een serieuze stap zetten in mijn geloof, maar ik hang niet perse deze kerk aan. Ik maak een keus voor God, niet voor deze kerk. En dat deze kerk daar dan toevallig deze hele specifieke regeltjes aanhangt: soi, ik kan wel zonder deze hele specifieke regeltjes.'	Trauls (R1)
		Pr, +	366-368	<i>Doet u ook nog wel eens zulke healingssessies?</i> Nee, eigenlijk niet. Want ik kan zelf ook wel wat. Tarot kaarten lezen of zo. Of eens een cursus of eens met een paar vrienden of zo.	Ann (R4)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Religious authority	+	78-90	Ik ben eigenlijk altijd al meer van de mens uitgegaan. Ik heb niet een God boven mij geplaatst en heb God nooit in iedere levensvorm geplaatst. Kijk, de mens heeft een bewustzijn gekregen, dat is natuurlijk gesymboliseerd in het verhaal van de zondeval: uit het onbewuste, naar het bewuste komen. En in dat bewustzijn leven dat geeft natuurlijk heel veel angst, angst voor het leven, maar ook angst voor de dood en angst voor het onbekende. En dat heeft men in dat stadium God of goden genoemd. Naarmate de mens evolueert en meer inzicht krijgt in het leven en in wie hij zelf is, is hij ook gaan begrijpen dat het eigenlijk een vluchtmechanismes is om je eigen onzekerheden aan iemand anders toe te schrijven. En ik geloof dat je zelf verantwoordelijke bent voor je eigen leven en dat je zelf leert ervaren wie jij bent van nature en dan kom je jezelf natuurlijk in allerlei facetten tegen. Iedereen moet echt zijn eigen weg vinden en loslaten wat niet bij hem of haar past. En dat is een hele ontwikkelingsgang en als je dat stuk kunt leven en als je jezelf daar de aandacht en de ruimte voor geeft, dan heb je daar je handen vol aan <i>[lachend]</i> !	Emma (R7)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Religious authority	+	186-199	<i>Zingeving</i> is denk ik: je talenten optimaal gebruiken. Zoals die boom daar die groeit, die heeft water en voeding nodig en die kan dan optimaal groeien, in zijn volle kracht. Ik denk dat dat ook de bedoeling is bij mensen. Wij mensen hebben daar dan ook een bewustzijn bij gekregen, wij kunnen daar keuzes in maken. Je kunt foute en goede keuzes maken. Daarom is het ook zo belangrijk om dicht bij jezelf te blijven en je intuïtie ontwikkelen, om te weten wat jij nodig hebt. In plaats van dat iemand tegen jou zegt: 'dat heb jij nodig'. Heel moeilijk is dat, want iedereen wil jou in een keurslijf douwen, let maar eens op. Als jij vrij denkt en open staat, dat vinden de meeste mensen dat heel lastig. Dan vragen ze: 'ja, maar hoe denk jij dan over...? want dan kan ik je beter plaatsen'. Dan zeg ik: 'maar ik denk nu zo, maar morgen denk ik misschien zo.' Er is een beweging in het leven en dat is maar goed ook. Dan ben ik een onbuigzaam wezen en dan zou ik ook snel knakken. Ik denk dat je beter met de flow, de rivier, mee kan gaan of buigend riet kan zijn. Ik wil niet zo star zijn en rechtlijnig in het leven staan. Want dat is vaak gebaseerd op kindstukken in een mens hè? Op veiligheidsbehoefte of op angst of op miskenning of wat dan ook.	Emma (R7)
		+	135-136	Dat is wel echt het belangrijkste in mijn leven. Vertrouwen in mijn intuïtie. Ingevingen die ik krijg en daar gehoor aan geven.	Joshua (R8)
		+	275-276	Misschien zie jij wel helemaal niks in wat ik nu aan het lezen ben, iedereen moet zijn eigen weg vinden.	Joshua (R8)
		+	431-432	<i>Hoe onderscheid u dat?</i> Nou dat voel je.	Brenda (R9)
		Pr, +	225-230	D: Ja, dat het gewoon... nou het is voor mij belangrijk dat het echt en puur wordt en ook echt persoonlijk en dus los van dogma's uit de kerk en uhm.. bepaalde normen en waarden daar vandaan en bepaalde spiritualiteit ook uhm.. [50:00] die bijvoorbeeld zegt: het gaat helemaal niet om jou, maar het gaat om God! Maar dat ut uh.. dat ik zelf mijn plek vind in die orde van dingen zou ik haast zeggen, van God in hele brede zin religie en spiritualiteit. En hoe ik dat dan zelf persoonlijk wil vormgeven in mijn leven.	Desiree (R2) @ Focusgroep 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Religious authority	+	96-99	M: Jezelf ontwikkelen? J: Ja, zelf ontwikkelen, ja. M: Zie je dat ook als een belangrijk doel? E; Ja, dat is eigenlijk hét doel, het belangrijkste doel. Je zelf ontwikkelen, een hoger bewustzijn verkrijgen, etcetera.	Joshua (R8) @ Focusgroup 2
		+	484-489	en zij vraagt dan: Lea, is dit en dit waar? Dat ga ik haar niet vertellen, dat moet zij zelf gaan bepalen. Dan zeg ik, xxx, je moet daarin duiken. Misschien is het nu waar en morgen niet, maar geniet dan van dit moment dat het waar is, voor jou. En zoek daar je eigen pad in. Dat vind ik heel belangrijk. En dat klinkt tegelijkertijd natuurlijk ook heel individueel en heel lafjes en dat is dus niet perse wat ik bedoel. Ik denk dat het ideaal zou zijn dat iedereen zijn eigen spirituele pad kiest, maar zonder elkaar kwijt te raken. Dus dat je wel dat traject kan afleggen, maar in je community, in je gemeenschap, in je wijk, in je familie, in je buurt, in je stad, in je land en dan eigenlijk.. in ringen.	Lea (R5) @ Focusgroup 2
		Pa, +	159-162	Ik ben me gaan beseffen: 'ik moet nu gaan pellen. Wat zijn nu echt dingen die ik aangeleerd heb gekregen, die ik belangrijk vind en die ik dus misschien ook wel wil behouden, wat zijn dingen waarvan ik zeg: daar zou ik ook wel zonder kunnen?'	Trauls (R1)
	Solitary Seekership	Pr, -	301-303	Maar op den duur zou ik wel bij zo'n soort groep willen horen omdat het wel freeking eenzaam is om zonder mensen te zijn die enigszins hetzelfde denken.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Solitary Seekership	Pa, +	150-156	Ik kreeg heel veel aandrift om dit verder te gaan onderzoeken. Maar dat was best lastig, want ik had helemaal geen vriendinnen die hier ook maar iets mee hadden. Ik heb het op een gegeven moment wel aan een hele goede vriendin verteld, maar zij dacht echt dat ik gek geworden was en dat ik niet spoorde. En dat terwijl ik er juist ontzétend blij mee was, want er werd iets aangeraakt waarvan ik dacht: 'ja dit hoort bij mij!' Dus dat is wel heel jammer als één van je beste vriendinnen dan zo reageert. Ik had echt het gevoel dat niemand in mijn omgeving me kon helpen. Maar ja ik dacht: 'ik wil hier gewoon veel meer van weten.'	Brenda (R9)
		-	489-493	<i>Vind u gemeenschap belangrijk in spiritualiteit of zou het ook alleen kunnen?</i> Nou ik vind vriendschappen wel belangrijk. [100:00] Het was na dat begin wel heel fijn dat ik mensen ging ontmoeten die snapte wat ik voelde en hoe dat in elkaar zat of dat ik dingen kon uitwisselen. Ik heb wel behoefte aan uitwisseling. Maar het kunnen prima wisselende mensen zijn.	Brenda (R9)
		+	406-408	Maar ik denk ook, wat jij zegt, dat het in principe ook wel in je eentje kan, in tegenstelling tot een pastor die ik laatst sprak, die zei: dat kan toch helemaal niet? [70:08] Nou dat kan heel prima hoor [<i>lachend</i>].	Catherine (R3) @ Focusgroup 1
		-	457-462	M: En zouden jullie dat dan ook wel nodig hebben in jullie spirituele zoektocht of zeggen jullie: nee, mijn spirituele zoektocht is gewoon dat ik heel regelmatig iemand tegenkom of dat iemand heel regelmatig glimlacht op de fiets en dat is voor mij genoeg, dat zijn de bijzondere momenten waarop ik iemand even echt ontmoet? C: Nee, ik heb wel behoefte aan die regelmatige ontmoetingen. Ik geloof gewoon echt dat je daar echt verder mee komt.	Catherine (R3) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Solitary Seekership	-	476-484	M: Herken je dat wat ze zegt dat zo'n gemeenschap dat als het om een geloofsgemeenschap gaat wel op meer structurelere basis zou moeten? D: Ja anders is er niet een plek waar mensen zo op af kunnen komen. M: Maar spiritualiteit zou voor jou niet kunnen bestaan uit vaak glimlachende mensen op de fiets, om dat voorbeeld maar even aan te halen? D: Nou ja, dat vind ik heel goed. Als jij op een gegeven moment voor jezelf hebt besloten dat dat is wat voor jou belangrijk is voor jou spiritualiteit, in jou leven. Als dat is hoe jij het verschil wil maken in de wereld. M: Ja. Maar voor jezelf kan je dat niet echt voorstellen? D: Nou wie weet, ik ben nog een beetje ambivalent over dat hele gemeenschapsgebeuren.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1
		+ /-	493-498	Ja, ik bedoel ik zou denk ik voor mijzelf bij voorkeur wel in een gemeenschap doen, maar dan wel eentje waar ik ook honderd vijftig procent vanuit mijn eigen persoonlijk zoektocht tot noch toe, gekomen ben en achter sta wat daar allemaal zo wordt gepreekt. Ja, dat of dat ik zover ben dat ik gewoon mijn eigen weg binnen welke organisatie dan ook durf te gaan. En dan wel een keuze maak om dan wel op een plek te blijven, gewoon omdat het nergens perfect is. Maar op dat punt ben ik nog niet <i>[hard lachend]</i>.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
		-	359-368	Ik las boeken, maar ik kende niemand die die boeken ook las. En dat was soms ook best moeilijk. Maar op een gegeven moment ontdekte ik internet en later zelfs nog facebook en dan kom je al die mensen tegen en je communiceert met elkaar, je wordt vrienden van elkaar en je krijgt een soort club dingetje. En zo leer je ook heel veel dingen van die anderen, dan ook. Hun zetten dan iets op hun facebook muur en dan denk je: he dat is interessant, dat ga ik ook eens lezen en kijken wat dat is. En omgekeerd is dat ook. En soms praat je dan ook met mensen, via mail. Of mensen vragen naar dingen van: hoe zit dit of dat en.. dan probeer je dat te beantwoorden of zo.	Joshua (R8) @ Focusgroup 2
		Pr, +	263-265	Ik lees op het moment ook dingen die ik niet meer uit kan leggen. Ik voel dat het waar is, maar ik kan het bijna niet uitleggen omdat andere die ondergrond niet hebben.	Joshua (R8)
	Others	Pa, +	49-52	Maar wat denk ik eigenlijk als enige echt invloed heeft gehad, zijn denk ik mijn persoonlijke ervaringen. Ik was mij als kind al heel scherp bewust van 'schepping' en dat we goed moesten zijn voor de natuur. En ik had ook wel het idee dat er ook wel echt iets of iemand achter zat, die dat had gemaakt.	Desiree (R2)
		Pa	76-77	Maar daarna ging ik studeren en toen kwam ik op een gegeven moment in aanraking met van die vragen van: 'is dit nu alles?'.	Desiree (R2)
		Pa, +	122-124	Maar dat heb ik een tijdje gedaan en ik denk dat ik toen al actief op zoek aan het gaan was naar mijn plek en mijn bijdrage in en voor de wereld.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Others	Pr, +-	253-359	Ik zat tegen een lege zondag aan te kijken en ik kreeg het gevoel dat ik me van God afkeerde daarmee. En hoewel ik niet meer met God kon, kon ik ook niet 100% zeggen van: zonder. Niet dat God iets met de kerk te maken heeft, maar toch, ik dacht: als ik naar de kerk ga dan ben ik er zeker nog wel een beetje mee bezig. En daar ben ik eigenlijk nu nog steeds een beetje. Maar geloof is nu: ik kan niet zonder en eigenlijk zoek ik weer vrede met God zeg maar. Want die God van Jeugd met een Opdracht die klopte niet, die vertrouw ik niet meer. Maar nu is het zoeken naar nieuwe innerlijke rust op dat vlak.	Desiree (R2)
		Y, +	60-62	Dat ik wel met religie bezig was, kwam denk ik meer voort uit mijn eigen hersenen en gesprekken die ik op school voerde met leeftijdsgenoten over naar de kerk gaan en wat dat dan betekend.	Catherine (R3)
		Pa, +	155-156, 158-160	Ja, dat is echt een heel moeilijk iets om te beschrijven omdat het allemaal ook wel echt in mijn hoofd heeft plaatsgevonden en met boeken en literatuur en zo. [...]Ja en verder is het ook wel iets dat zich gewoon zelf in mijn hoofd ontwikkeld heeft. Het is niet echt iets dat van buitenaf is gekomen, maar het is echt wel van binnenuit gegroeid.	Catherine (R3)
		Pa, Pr, +	210-219	<i>Wat ziet u als de kern van wat er verkondigd wordt?</i> Nou, de naaste liefhebben als je jezelf. En ik heb ook in de jaren wel geleerd dat je jezelf niet uit moet vlakken. Niet van: ik ben niets en daar of Hij is alles, maar dat het er eigenlijk om gaat dat je goed functioneert in de wereld en dat je anderen ook kunt stimuleren en blij maken en dat je er dus wel toe doet. Nou ja en dat het gaat om trouw. Ik ben bijvoorbeeld heel trouw aan mijn vrienden en aan die zieke mensen die ik opzoek. <i>Heeft u het idee dat verbondenheid te maken heeft met de mate waarin je bereid bent om zelf iets te organiseren?</i> Nou dat kan zeker, maar ik organiseer ook gewoon zelf wat, ook zonder kerk.	Ann (R4)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Self	Others	Pr/Pa, +	163-166	Daarbij moet ik wel zeggen dat als het toen niet geëscaleerd was, dan had ik nu denk ik niet meer in die gemeente gezeten. Dat heeft dan toch te maken met hoe je jezelf ontwikkeld, met hoe je godsbeeld veranderd met hoe je tegen dingen aan gaat kijken.	Lea (R5)
		Pa, +-	189-194	Dat was niet zozeer een plek waar het ging over Gods bestaan of Gods karakter of eigenschappen van God.. die werden niet zo bevraagd of betwijfeld.. we waren vooral ook met onszelf bezig.. maar er waren veel twintigers.. en dat is gewoon een tijd dat je ontzettend met jezelf bezig bent.. en dat hoort ook.. Maar op een geven ben je daar ook wel gewoon klaar ben.. je kan een ontzettend interessant mens zijn, maar op een gegeven moment moet je gewoon ophouden met lullen en gewoon gaan poetsen..	Lea (R5)
		Pa/Pr, +	110-112	Dus zo heb ik ook geleefd: heel bespiegelend naar mijzelf toe. En van daaruit in relatie met je omgeving natuurlijk en hoe je daarmee omgaat.	Emma R7)
		+	262-266	Ik denk dat het ook begint met liefde voor jezelf. Je moet jezelf wel een beetje centraal stellen. Als je de liefde voor jezelf niet ervaart en je kent jezelf niet en je zuivert jezelf niet daarin, dan projecteer je continu je eigen beperkingen op je omgeving. Dan werk je altijd in de schaduwkanten van je zelf en niet in de lichte kanten.	Emma (R7)
		+	76-78	Soms is het gewoon die kافت of het stukje op de achterkant. Dat spreekt me dan aan, dat voelt voor mij dan gewoon goed. [32:20] Als iets niet goed voelt, dan accepteer ik het niet. Mijn gevoel bepaald wat waar is. Als er een soort blij gevoel is, dan is het goed.	Joshua (R8)
		+	136-137	Ik ben toen zo ontzettend gevoelig geworden.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	Pr, +	275-283	<i>Voel je je verbonden met Blossom?</i> Ja. <i>[45:00] Wat betekend verbondenheid?</i> Nou voor mij zit dat wel in dat ik de waarde ervan inzie. Ik voel me verbonden omdat ik merk dat ik iets kan brengen. Ik vind het belangrijk om iets te kunnen brengen, omdat het in de wereld bijna alleen maar gaat om halen. Maar dat kan zijn: lekker eten, een inhoudelijke viering, een ontmoeting, een arm om iemand heen of een sigaretje roken of weet ik veel wat. Maar er valt ook iets te halen, zonder dat ik er naartoe ga met het idee dat ik er iets moet halen. Maar er is altijd ontmoeting en ik zie eigenlijk altijd mensen genieten.	Traults (R1)
			308-311	<i>Denk je dat mensen lang aan Blossom blijven hangen of dat het iets tijdelijks is?</i> Ja dat weet ik niet. <i>Voor jezelf?</i> Het zou best iets tijdelijks kunnen zijn, omdat de tijd dat nu vraagt.	Traults (R1)
		Pr, +	277, 279-283	Nou niet echt. [...]Maar ik voel me denk ik wel verbonden met de gedachte van Blossom. Maar ik ben nog niet zover om echt te kijken of dit nou een blijvend groepje is voor mij.	Desiree (R2)
		Pr	312-315	<i>Denk je dat mensen lang bij Blossom betrokken blijven?</i> Nou dat weet ik niet. Ik denk dat ze daar nog een beetje te jong voor zijn. Maar goed, ik doe het zelf in ieder geval niet. Maar goed: hun mailtjes zijn redelijk onbedreigend wat ze sturen, dus misschien blijf ik voorlopig nog wel op die mailinglist staan <i>[schaterlachend]</i>.	Desiree (R2)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	Pr, +-	209-219	<i>Voel je je verbonden met Blossom?</i> Mwah. Aan de ene kant wel want het betekend wel echt veel voor mij persoonlijk. Maar anderzijds niet omdat ik er ook wel echt als een soort losse flodder bij zit. Dus ik zou verbondender kunnen zijn, maar dat ben ik niet. En dat komt vooral omdat ik mijn prioriteit op dit moment geef aan studie en andere dingen. Maar ik kan me zo voorstellen dat ik meer verbonden zou kunnen zijn als ik daar meer ruimte voor heb in mijn leven. <i>Want hoe zie je verbondenheid dan?</i> Nou ja, dat je meer contact heb. Het begon met dat ik elke twee weken bij de Nomaden¹⁰¹ zat en toen voelde ik me al veel verbondener. Want dan zie je elkaar meer en dan hoor je ook meer wat er nog meer gebeurd. Maar nu ga ik alleen eens per maand naar Blossom, dus dat is gewoon minder frequent.	Catherine (R3)
		Pr, -	224-230	<i>Maar het feit dat je op de mailinglist staat betekend niet veel?</i> Nee. Want zo'n mail klik ik ook gewoon uit als ik geen tijd heb om het te lezen. En ik sta op zoveel mailinglisten waarmee ik me niet verbonden voel. Het is misschien toch zo dat ik me ergens pas echt verbonden mee voel als ik er tijd voor in mijn agenda ga reserveren. <i>[30:00] En een financiële bijdrage?</i> Nou zo heb ik er nog nooit over nagedacht. Ik weet ook niet of financiële bijdrages echt wat zeggen.	Catherine (R3)
		-	182-184	<i>Voelt u zich verbonden met Blossom?</i> Nee. Ik heb er niets mee. Ik vind het leuk om erover te lezen, maar het is niet waar ik naar op zoek ben. Ik heb ook het idee dat het meer voor jongeren is?	Ann (R4)

¹⁰¹ Eén van de groepen van Blossom

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	+	248-264	<i>[25:40] Voel je je verbonden met Blossom?</i> Ja, ja, weldegelijk omdat er denk ik mensen in zitten met grotendeels dezelfde ideeën als ik en omdat er mensen zitten die gepassioneerd zijn over projecten waar ik ook heel gepassioneerd over ben en omdat we in dezelfde stad leven. <i>Je voelt je dus vooral verbonden op inhoud?</i> Ja. <i>Zou je zeggen 'ik ben lid' van Blossom?</i> Nee.. <i>[heel nadrukkelijk]</i> Ik zie het niet als een lidmaatschap. Ik zie de verbondenheid op inhoud en op het feit dat ik een aantal mensen die er nauw bij betrokken zijn ken. <i>Zou je een financiële bijdrage willen geven?</i> Nee, daar voel ik me dus niet verbonden genoeg voor. Als ik me echt verbonden zou voelen, dan zou ik hoe dan ook mijn best doen om erbij te zijn bij bepaalde activiteiten. Maar ik heb ook niet echt bij een bepaalde activiteit zoiets van: daar moet ik echt bij zijn. Ik voel niet zo erg de urgentie om deel te nemen. Ik vind het tof dat het gebeurt en ik wil er goed van op de hoogte zijn en als ik iemand in Utrecht tegen zou komen die zou zeggen: we zoeken iets anders dan een reguliere kerk, dan zou ik absoluut dit initiatief benoemen en hen met Blossom in contact brengen.	Lea (R5)
		Pr, +	276-282	Eigenlijk hetzelfde als met die kerk die hier in de wijk staat.. ergens ben ik daarmee verbonden omdat die in mijn wijk staat, ik zie daar op zondagochtend mensen naartoe gaan.. dus in die zin is er een connectie.. maar ik hoor niet bij die gemeenschap.. ik val onder hun wijkgemeente.. maar er komt ook niemand van hun aan de deur.. en als zij aan mijn deur staan, dan weet ik nog steeds niet of ik wel aan hun deur sta hè.. <i>[lachend]</i>? Op een vergelijkbare manier ben ik niet verbonden aan Blossom.	Lea (R5)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	Pr, -	191-209	<i>Voelt u zich verbonden met Blossom?</i> Nee. <i>Waarom niet?</i> Nou, ik wilde die verbinding wel. Wij hebben ook wel eens aangeboden om mee te helpen met het organiseren van iets, want we hoeven niet alleen te consumeren, maar daar is niet op gereageerd. Dat is ook goed: dan zit ik nu in de consumentenrol. Ik voel me niet afgewezen of zo hoor, ik hoor het wel als er nog eens behoefte aan is. Maar daardoor ben ik niet zo verbonden met die groep. <i>Want u heeft het idee dat u pas echt verbonden zou zijn als u zelf ook actief iets zou bijdragen?</i> Ja, ik denk het wel. Zo zit ook wel in elkaar, ik wil ook wel mede verantwoordelijkheid dragen. <i>Maar u voelt zich niet verbonden door het feit dat u inmiddels toch al aardig wat activiteiten heeft meegemaakt?</i> Ja, er is natuurlijk wel verbondenheid, maar die blijft wel hangen in consumentisme, in het meedoen met activiteiten omdat de activiteit leuk is. <i>[106:45] Hoe zou u de verbondenheid dan wel beschrijven?</i> De sfeer van de mensen onderling en de activiteitenkeuze die geven mij een prettig gevoel. Ik ben daar wel graag bij.	Harry (R6)
		-	219-225	<i>Kan u vertellen wat Blossom voor u betekent?</i> Het is niet echt belangrijk voor me. Het gaat wat verder dan alleen maar leuke activiteiten bijwonen, want het geeft me de gelegenheid met een goed gevoel met andere mensen te communiceren. Maar het is niet zo dat ze mijn leven een bepaalde kleur hebben gegeven of zo. Het heeft niet tot veranderde denkbeelden geleid. <i>Maar het gaat verder dan alleen leuk, wat is dat dan?</i> Ja, het gaat verder dan alleen leuk. Het is weldegelijk zinvol.	Harry (R6)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	+	247-253	<i>Denkt u dat u nog lang op de mailinglist van Blossom zal staan?</i> Nou ik weet dat dat vrijwel nooit het geval is tegenwoordig, maar het valt me op dat ik best vaak dezelfde gezichten zie. Maar ik denk dat het ook een beetje afhangt van hoe vrij en open het is. Als het echt zo open is als het bij mij voelt, dan zullen mensen wel wat langer bij zitten. <i>Bent u van plan nog wel een tijd op de mailinglist te staan?</i> Ja hoor.	Harry (R6)
			385-393	<i>Heb je het idee dat mensen lang betrokken blijven bij Blossom?</i> Ook, daar is het ja en nee. Uhm.. de mensen die lang betrokken zijn die hebben een bepaalde missie, die hebben.. <i>Zijn dat alleen de coregoup members?</i> Hoofdzakelijk wel ja. Dat zijn de kerngroep mensen die ieder met hun eigen missie en motivatie betrokken blijven bij Blossom. En verder is het vrij wisselend, maar daar willen we eigenlijk wel aan werken. We willen activiteiten gaan organiseren waar mensen zich op een gegeven moment ook echt thuis kunnen gaan voelen en wortel kunnen schieten. En dat zijn mijn eigen woorden, maar dat is wel wat we willen.	Gene (R11)
			140-144	<i>Voel je je verbonden met Blossom?</i> Redelijk. Het is wel redelijk recent natuurlijk. Andere mensen die ook meehelpen om dingen te organiseren zijn er al langere tijd bij betrokken, maar we zijn wel iets aan het opbouwen. Om me verbonden te voelen moet ik een band met mensen opbouwen. En dat heeft tijd nodig en dat is er dus niet binnen een half jaar en zolang zit ik er nu eigenlijk bij.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom		162-172	<i>Denk je dat mensen lang bij Blossom betrokken zullen blijven of niet?</i> Dat weet ik eigenlijk niet zo goed. Daarvoor ben ik er zelf misschien ook nog wel te kort bij. Het is wel heel makkelijk om eens een keer een activiteit aan je voorbij te laten gaan of het gewoon te zien en te denken: 'nou dat spreekt me niet zo aan' en dat mag ook, dat is prima. Dus het is wel een beetje 'los-vast' ja. Maar in die paar activiteiten die ik nu heb bijgewoond heb ik al een paar mensen gezien die er elke keer bij geweest zijn, dus voor die mensen is het wel belangrijk of die voelen zich blijkbaar wel vaak aangesproken. <i>[20:30] Blijf je er zelf nog wel even bij betrokken?</i> Nou het is wel mijn intentie, maar als het heel druk zou worden dan zou ik wel moeten kijken wat mijn prioriteit heeft. Misschien zou ik dan toch nog eerder voor Averechts kiezen, omdat ik dat toch ook wel heel leuk vind.	Isabella (R12)
		Pr, +	205-217	<i>[35:00] Velt u zich verbonden met Blossom?</i> Ja. Verbonden wel, omdat die mensen wel met iets bezig zijn wat mij ook bijzonder bezighoudt. Niet in een lidmaatschap of zo. Maar de verbinding zit er in dat je weet dat als je daar mensen ontmoet dat dat dan mensen zijn die in ieder geval niet met sport of voetbal of zo bezig zijn. Het zijn allemaal mensen die op zo'n moment bezig zijn met zichzelf en de vraag: wie zijn wij als mens? En hoe leven we? En wat is ons doel op deze aarde? Dus dat is de verbondenheid die je voelt met zo'n groep. <i>Als u lid zou kunnen worden van Blossom, zou u dat dan doen?</i> Nou, dat weet ik niet. We zijn er nog maar een paar keer geweest. Ik vind het juist zo prettig dat ik geen lid hoeft te zijn. <i>Want een mailinglist is een lidmaatschap?</i> Nee, dat is toch vrijblijvender?	Emma (R7)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	Pr, +-	219-224	<i>Denkt u dat u nog lang op de mailinglist van Blossom zal staan?</i> Dat weet ik niet. Ik denk: alles heeft zijn tijd en zeker in deze tijd. Het is nooit meer zo dat je veertig jaar bij dezelfde baas werkt. Alles is kortstondiger en vluchtiger. Ik denk dat mensen als ze echt ergens door aangeraakt worden wel blijven komen. Maar mensen zeggen ook: 'het is wel weer goed geweest', dan stop je daar weer mee. Ik wil me daar niet zo in vast prikken. Maar ik weet niet hoe dat bij anderen zit.	Emma (R7)
		Pr, -	229-232	<i>Is Blossom belangrijk voor u?</i> Nee. Ik ben natuurlijk al zoveel wegen gegaan in mijn leven. Misschien vind ik het ook wel gewoon leuk om zo'n middag daar door te brengen. En als ik het niet meer leuk of goed vind, dan ga ik weer verder. Ik kan prima zonder Blossom er zijn heel veel dingen in mijn leven.	Emma (R7)
		Pr, -	104-110	<i>Voelt u zich verbonden met Blossom?</i> Nee. Ik krijg af en toe een mailtje, maar dat is niet echt een verbondenheid. Misschien komt dat nog als ze meer dingen gaan organiseren die me aanspreken. <i>U heeft het idee dat u aan meer activiteiten zou moeten deelnemen om verbonden te zijn?</i> Ja. <i>Zou u zelf ook iets willen organiseren?</i> Ja, maar dan zou ik eerst een tijdje daarin moeten zitten. Maar het zou wel kunnen.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom		291-300	Verbondenheid heeft voor mij wel echt te maken met die ontmoeting die je met andere mensen hebt. En ik kan me eenmalig even verbonden voelen met iemand, maar als ik die persoon daarna uit het oog verliest dan weet ik ook niet meer hoe het met die gaat. Ik kan me verschillende mensen herinneren die ik maar één keer gezien heb bij Blossom. Ik voel me minder verbonden met hen. Maar als ze nog een keer komen, dan zal ik me misschien wel weer meteen verbonden voelen omdat ik ze wel een keer echt ontmoet heb. Dus misschien dat er in die momenten een soort verbondenheid ontstaat en dat die elke keer als je elkaar ziet er weer is. Maar tussendoor zal die verbondenheid er minder zijn. Maar het is wel een beetje los zand. Een mailinglist vind ik meer een communicatielijntje. Het zegt niet echt wat over verbondenheid. Financiële bijdrage zegt ook niets.	Traults (R1)
		Pr, +	121-122	<i>Denkt u dat u nog lang op de mailinglist van Blossom zal staan?</i> Ja, zolang het positief is wil ik er best op blijven staan. En het voelt nu wel positief.	Joshua (R8)
		Pr, +-	303-311	<i>Voelt u zich verbonden met Blossom?</i> Ja, op een bepaalde manier natuurlijk wel, maar op een andere manier ben ik er niet mee verbonden. Hun openheid en de ruimte die zij geven aan de diverse ingangen van spiritualiteit, daar voel ik me verbonden mee. Maar verder ben ik natuurlijk niet verbonden met hun, ik bedoel: ik heb nu twee activiteiten meegemaakt. Ik zou me pas echt verbonden voelen als ik daar zelf actiever in zou zijn, als ik aan meer activiteiten deel zou nemen, of misschien zelf iets zou organiseren. Als ik me ergens verbonden mee voel, met een bepaalde richting, dan voel ik me nog het meest verbonden met het boeddhisme, maar ik ben ook geen boeddhist. Maar dat is wel een richting die me heel erg aanspreekt.	Brenda (R9)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom	Pr, +	312-313	<i>Denkt u dat u nog lang op de mailinglist van Blossom zal staan?</i> Ja, ik denk het wel.	Brenda (R9)
		+	320-323	<i>Denkt u dat u nog lang op de mailinglist van Blossom zullen staan?</i> Als ik er niet afgehaald wordt [<i>lachend</i>] <i>Zelf ga je je niet afmelden?</i> Nee.	Francis (R10)
		-	324-330	<i>Denk je dat Blossom iets is waar mensen vaak nog een tijd op die mailinglijst zal blijven staan?</i> Nou dat weet ik niet. Ik denk wel dat ze iets meer moeten doen. Ik denk niet dat mensen.. <i>Vind je dat ze meer activiteiten zouden moeten organiseren?</i> Of het activiteiten moeten zijn, dat weet ik niet, maar wel dat het iets meer pushed. <i>Het is nu wel heel vrijblijvend?</i> Ja, dat denk ik wel ja.	Francis (R10)
		+	331-339	<i>Want, voel je je verbonden met Blossom?</i> Nou in die zin, omdat ik het wel leuk vind dat andere mensen ook een religie of spiritualiteit nastreven die hun leven verrijkt. Ja, dat vind ik leuk. <i>Dus met dat idee voel je je verbonden?</i> Ja. <i>Want je voelt je niet echt verbonden met andere mensen op die mailinglist?</i> Nee. <i>Heb je zoiets dat zo'n mailinglist ook wel tot verbondenheid leidt?</i> Ja, je ziet namen voorbijkomen. Maar: niet zozeer.	Francis (R10)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom		238-260	<i>Voelt u zich verbonden met Blossom?</i> Ja. Ik voel me wel verbonden met Blossom. <i>Zou je zeggen dat je lid bent van Blossom?</i> Ja, het kan niet natuurlijk, want Blossom heeft geen leden, maar... <i>Of ben je lid als je op de mailinglist staat?</i> Nee, dat ook niet. <i>Hoe zie je verbondenheid tussen jezelf en Blossom en de verbondenheid en anderen?</i> Mijn betrokkenheid bij Blossom is concreet: ik zit in de kerngroep, dus de algehele coördinatie, dus de activiteiten in zijn geheel dat vind ik een mooi iets. Ik ben bezoeker van een aantal activiteiten. Uhm.. en daarin kijk ik zelf ook per activiteit wat ik leuk vind om te doen en waar ik tijd voor heb. Dus in die zin ben ik wel net zo betrokken bij Blossom als bij de Jacobikerk, qua regelmaat, qua tijd die ik erin steek, qua wat ik eraan heb. Ja, je kan geen lid worden, maar .. <i>Maar verbondenheid heeft te maken met dat je er regelmatig bent?</i> Ja, regelmaat is wel belangrijk. Blossom heeft natuurlijk zijn eigen regelmaat, één keer per maand. En uh.. de activiteiten hebben een soort van regelmaat. En de kerngroep vergadering die zijn sowieso regelmatig. En uh.. wat we daar doen is uhm.. we zeggen van: ok, organisatorisch, van hoe, hoe loopt het? Zijn er ergens mensen nodig? Moeten we meer activiteiten? En voor een gedeelte is dat bezinning met elkaar en dat is uhm.. vergelijkbaar met een Bijbelkring. En daar kun je wat dieper gaan omdat je de mensen kent. Een beetje hetzelfde verhaal: als je mensen kent, kun je dieper gaan. Makkelijk zat! Dus uh.. <i>Heb je het gevoel dat er veel mensen bij Blossom echt verbonden zijn?</i> Uhm.. Ik zou zeggen: te weinig nog.	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Blossom		263-269	<i>Want er staan natuurlijk meer dan 300 mensen op de mailinglist, maar die zijn dan niet verbonden?</i> Nee, mensen die op de mailinglist zijn, zijn niet verbonden omdat ze op de mailinglist staan, de mailinglist zegt eigenlijk niets. He, als je ooit je naam op de mailinglist hebt gezet, dan krijg je die mail nog steeds en misschien zie je hem en gaat hij direct de prullenboek in, dat kunnen wij niet controleren. Mensen die verbonden zijn zeggen we, of 'ik', want 'we' is lastig, maar mensen die regelmatig terugkomen, daar kun je van zeggen: 'die zijn verbonden.'	Gene (R11)
			269-278	maar mensen die regelmatig terugkomen, daar kun je van zeggen: 'die zijn verbonden.' <i>En wat is regelmatig dan?</i> Nou, bijvoorbeeld Blossom heeft een bepaalde regelmaat, als je ze steeds ziet terugkomen dan kun je zeggen: 'nou die mensen die vinden blossom als concept gewoon iets dat bij hen past en die blijven wel terugkomen.' [40:10] Maar heel veel activiteiten zijn, waaronder ook Blossom, mensen komen en de volgende keer komen er weer andere mensen. Dus het is.. het trekt wel aan nog steeds, maar je moet mensen ook kunnen houden. Dus daar zijn we nog steeds wel mee bezig. Hoe krijgen we mensen meer gecommitt. Dat mensen zeggen: het concept Blossom an sich, daar willen wij activiteit, daar willen wij ook zelf een activiteit organiseren.	Gene (R11)
			279-282	<i>Ja, want dan zouden mensen toch echt meer verbonden zijn als zij ook zelf een activiteit zouden willen organiseren?</i> Ja, ik denk dat dat het wel is, dat je bij Blossom echt wel iets moet gaan organiseren óf regelmatig op een activiteit moet komen om echt verbonden te zijn. Uhm.. denk ik..	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Internet	Pr, +	418-423	<i>Voel je verbonden met de gemeenschap op dat forum?</i> <i>Mwjah, zo zou je dat kunnen zeggen. Het is een echte internationale site en ik denk dat ik me toch meer echt onderdeel van iets voel als ik de mensen ook echt face-to-face ken. Maar er waren wel een paar duizend mensen lid van die site en dat doet je wel beseffen: 'I'm not the only one'. En dan voel je je in die zin wel verbonden. En je snapt hun pijn dan ook wel en dat is ook fijn.</i>	Desiree (R2)
		Pr, +	164-170, 177-180	<i>Heeft u het idee dat u samen met mensen die bijvoorbeeld uw Facebookpagina bekijken een soort gemeenschap vormt?</i> Ja, absoluut. Ja want mensen die op zoek zijn naar spirituele waarheden, die vinden mij vaak ook. Je ziet bijvoorbeeld ook dat ik het maximaal aantal vrienden heb. Het maximale is 5000. Ik zit er eentje naast. Een heleboel mensen zijn op zoek en die komen dan op mijn Facebook terecht. <i>[56:10] Ik heb er niet echt behoefte aan om ze in het echt te zien, maar het is soms wel leuk. Maar contact op Facebook is soms wel vrij plat. [...]U voelt zich een gemeenschap met de mensen die u volgen. Kan u beschrijven wat die gemeenschap inhoud en waarom u zich daarmee verbonden voelt?</i> Nou, ik kom soms ook dingen tegen waardoor ik weer verder kan. Bijvoorbeeld bepaalde links naar boeken of video's. Ik vind het een fantastisch medium dat Facebook.	Joshua (R8)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Church	Pa, -	255-269	<i>Hoe ziet u uw eigen band met de traditionele religieuze instituten?</i> Nou, die is afwezig. Vroeger was die wel negatief, maar in mijn baan hier in Bodegraven merkte ik dat ik juist door mijn achtergrond wel weer beter met al die gelovigen hier in het dorp kon praten. Toen heb ik mijn achtergrond soms wel gebruikt. <i>[Mijnheer verteld hier uitgebreid over, in de opname van minuut 114:20 tot 118:10]</i> <i>[118:10] Heeft u het idee dat u ooit wel verbonden bent geweest met die kerk?</i> Nee, ik ervaar dat in mijn geheugen als een soort gevangenis, waarin je denken niet vrij was en waarin je niet mocht twijfelen. Ik vond vroeger de zondagen verschríkkelijke, afschuwelijke dagen. Al ik zaterdagavond naar bed ging dan dacht ik: 'O God, morgen weer een zondag.' Terwijl ik hele lieve ouders had hoor en een harmonieus gezin, maar die kerk was voor mij helemaal niks. Ik was een pienter jochie, dus ik wou weten hoe het zat. Als ik mijn moeder vroeg hoe de kinderen van Adam en Eva kinderen konden krijgen, dan kon ik een draai om mijn oren krijgen. Die vraag had ik niet te stellen. En als ik dat aan mijn vader vroeg, dan kreeg ik een énorm verhaal. En daar had ik ook geen behoefte aan, dus op een gegeven moment stelde ik de vragen maar niet meer.	Harry (R6)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Church		283-304	<i>Zie je verbondenheid met een kerk hetzelfde of is dat anders? Heeft dat wel met lidmaatschap te maken?</i> Ja uhm.. even kijken hoor... nou ja weet je het lidmaatschap van de kerk dat zegt ook niets over verbondenheid. Zeker in de Hervormde Kerk, als je ooit ergens ingeschreven staat en je gaat verhuizen dan sta je daar ook gelijk ingeschreven. Dat is gewoon administratief ontzettend goed geregeld. Of 'goed': in ieder geval effectief. <i>Maar zijn die mensen verbonden dan?</i> Nee, dat denk ik niet. Je bent verbonden als je regelmatig in de kerk komt. Uhm.. en uhm.. ook als je meedraait. En dat is ook voor mensen verschillend, maar in de kerk, in de traditionele kerk, in de.. dan heb ik het echt over, nou bijvoorbeeld in de Jacobikerk, want dat is eigenlijk.. ik ken niet zoveel kerken in Utrecht, kun je gewoon verbonden zijn als je niks doet, maar regelmatig komt. Omdat de activiteit, namelijk de kerkdiensten, de Bijbelkringen en alle andere dingen, die worden ook wel zonder jou georganiseerd, hè..? Ok, natuurlijk wordt er regelmatig een oproep gedaan van: 'doe mee, organiseer wat, dan leer je sneller mensen kennen!' Dat is ook zo, omdat de Jacobikerk is zo groot, als je niet meedoet en dat heb ik het niet over de organisatie, maar als je niet meedoet met een activiteit dan val je snel weg in de massa. En sommige mensen willen dat ook en die mensen noem ik dan wel verbonden. Dat kan in zo'n kerk, bij Blossom kan dat niet. Je moet óf regelmatig komen, óf je moet een activiteit organiseren.. Ennuhm.. dat is wel belangrijk.. Uhm.. in de Jacobikerk, ja.. uhm.. ik merk dat ik mezelf een beetje tegenspreek, maar ik zoek nog eigenlijk naar uh... naar hoe dat precies zit. Maar de Jacobikerk is een plek waar je heen kan gaan en een bestaande structuur. Dus het is voor jezelf iets vrijblijvender, je bent sneller betrokken.	Gene (R11)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Other	Pr	285-290	<i>Want hoe zie je verbondenheid dan?</i> Nou, ik denk dat ik dat nu toch wel zo diep beleef dat ik wel echt 100% achter die doelstelling zou moeten staan en dat het echt zou moeten stroken met hoe ik dat zelf zie. Maar goed tijdelijk weet ik ook niet wat mijn persoonlijke overtuiging is <i>[lachend]</i> . Anders kom ik af en toe eens op bezoek en: zoek het verder dan maar uit! Omdat ik anders het gevoel heb dat ik uit mijzelf wordt getrokken.	Desiree (R2)
		Pr, -	187-191	Ik voel ook wel dat het soms een beetje erg vrij is. <i>[25:00]</i> Je bent niet echt gebonden, want soms kies ik er ook voor om niet te gaan omdat ik mijn huiswerk moet maken. Soms denk ik wel van: zou je niet iets meer een echte gemeenschap moeten zijn? Maar ja, dat ligt ook aan mijzelf. Want er is wel een hele groep mensen die wel veel meer met elkaar doet. Ik kies daar niet voor en daardoor zit ik er altijd een beetje los in.	Catherine (R3)
		Pr, -	46-47	Ik ben niet een wezen wat veel in groepen verkeerdt, ik ben best wel op mijzelf.	Emma (R7)
		-	327-330	<i>Zou u Blossom missen als zij niet meer zou bestaan?</i> <i>[lachend]</i> nee, ik heb genoeg andere dingen. Nee, dus ik heb ze niet nodig. Maar als er nog eens iets is wat ze organiseren en wat me aanspreekt dan zal ik er wel weer heengaan, misschien.	Brenda (R9)
			201-203	<i>Is dat 'je er voor inzetten' ook wel belangrijk daarbij?</i> Ja, want dat vergroot de verbondenheid heel erg. Want als het alleen maar tot me nemen is of erover lezen of er een financiële bijdrage aan geven, dan leeft het verder niet voor me.	Isabella (R12)

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Other		409-414	Maar ik denk inderdaad wel dat de meeste mensen wel behoefte hebben om dat in ieder geval met enige regelmaat op één of andere manier te delen met iemand. En of dat nou één op één is of met een groep? Ja, nou ja, met z'n tweeën ben je ook een groep. M: En via internet kan dat ook? D: Nou ik heb een poosje er echt wel wat gehad aan een internetforum. Dat heeft het voordeel dat het een beetje afstandelijk is en dat heeft het nadeel dat het een beetje afstandelijk is.	Desiree (R2) @ Focusgroup
			452-456	Maar ik begrijp wel hoe ze beschrijft dat die groepen ontstaan, dat die gemeenschappen ontstaan. Dus met vrienden of groepen of dingen waar je achter staat, maar als je jezelf als geloofsgemeenschap wil neerzetten, dat je daar wel regelmaat voor nodig hebt. Dus je kan wel spirituele ontmoetingen hebben met iemand die je niet kent, maar als je jezelf als gemeenschap van zingeving wil neerzetten denk ik wel dat daar regelmaat voor nodig is.	Catherine (R3) @ Focusgroup 1
			476-484	M: Herken je dat wat ze zegt dat zo'n gemeenschap dat als het om een geloofsgemeenschap gaat wel op meer structurelere basis zou moeten? D: Ja anders is er niet een plek waar mensen zo op af kunnen komen. M: Maar spiritualiteit zou voor jou niet kunnen bestaan uit vaak glimlachende mensen op de fiets, om dat voorbeeld maar even aan te halen? D: Nou ja, dat vind ik heel goed. Als jij op een gegeven moment voor jezelf hebt besloten dat dat is wat voor jou belangrijk is voor jou spiritualiteit, in jou leven. Als dat is hoe jij het verschil wil maken in de wereld. M: Ja. Maar voor jezelf kan je dat niet echt voorstellen? D: Nou wie weet, ik ben nog een beetje ambivalent over dat hele gemeenschapsgebeuren.	Desiree (R2) @ Focusgroup 1

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Other		493-498	Ja, ik bedoel ik zou denk ik voor mijzelf bij voorkeur wel in een gemeenschap doen, maar dan wel eentje waar ik ook honderd vijftig procent vanuit mijn eigen persoonlijk zoektocht tot noch toe, gekomen ben en achter sta wat daar allemaal zo wordt gepreekt. Ja, dat of dat ik zover ben dat ik gewoon mijn eigen weg binnen welke organisatie dan ook durf te gaan. En dan wel een keuze maak om dan wel op een plek te blijven, gewoon omdat het nergens perfect is. Maar op dat punt ben ik nog niet <i>[hard lachend]</i> .	Desiree (R2) @ Focusgroup 1
			359-378	Ik las boeken, maar ik kende niemand die die boeken ook las. En dat was soms ook best moeilijk. Maar op een gegeven moment ontdekte ik internet en later zelfs nog facebook en dan kom je al die mensen tegen en je communiceert met elkaar, je wordt vrienden van elkaar en je krijgt een soort club dingetje. En zo leer je ook heel veel dingen van die anderen, dan ook. Hun zetten dan iets op hun facebook muur en dan denk je: he dat is interessant, dat ga ik ook eens lezen en kijken wat dat is. En omgekeerd is dat ook. En soms praat je dan ook met mensen, via mail. Of mensen vragen naar dingen van: hoe zit dit of dat en.. dan probeer je dat te beantwoorden of zo. M: En is het dan belangrijk dat het vaste mensen zijn of vaker dezelfde mensen? J: Nou, het zijn vaak totaal onbekende mensen, maar dat maakt mij eigenlijk niet uit. Dat vind ik soms zelf wel leuk. M: Het is niet belangrijker dat je dan op een gegeven moment weer contact met dezelfde persoon over iets hebt? J: Ja, soms heb ik een tijdje contact, vaak is dat dan ook in één keer weer weg. Dat is vooral met facebook zo. Het is niet altijd dat het heel lang zo blijft. Soms is het een paar maanden dat je veel contact hebt met iemand en dan daarna verwaterd dat weer een beetje. Zo is het dan. Nou ja en ik heb op dit moment zoveel vrienden op facebook, dat is niet bij te houden, nee.	Joshua (R8) @ Focusgroup 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Other		407-413, 417-418	M: Maar is het belangrijk, want ik wil nog even terug gaan naar dat thema, is het belangrijk als het over spiritualiteit gaat dat mensen met wie je daar gesprekken over hebt, dat je die op regelmatige basis.. A: Ja, ik denk wel dat ik daar het meest aan heb. Ja, als het iedere keer met anderen.. M: Hoezo? A: Nou ja mensen waarmee je daar dan een beetje meer daarover kan praten, daar ga je er ook dieper op in.. [...]M: En waar vind je die mensen dan? Zijn dat vrienden? A: Nou dat kan iedereen zijn, de buurvrouw of de vrienden die je al hebt.	Ann (R4) @ Focus group 2
		+	423-427	A: Ja, ik vind dat toch wel heel mooi.. ik ga niet elke week naar de kerk, ik ga doordeweeks vaak gewoon even zitten in de dom of zo.. maar ik vind dat wel heel veel hebben, in een kerkdienst. Van: we geloven we het toch allemaal! Want anders dan, als je het niet meer gelooft dan kom je ook echt niet meer.. want dan heb je dat er niet voor over.. en ik ben er dan toch wel blij mee. Ik ga er wel met plezier naartoe.	Ann (R4) @ Focus group 2
			444-446	Uhm, ja ik denk dat dat ook wel heel waardevol is, dat je ook mensen om je heen hebt met wie je daar op een structurele basis over kunt praten.	Lea (R5) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	Qoutations	Who?
Cohesiveness	Other		450-457, 464-471	M: Heb je ook geen behoefte aam? Want ik heb later nog wel over jou verhaal nagedacht en ik dacht: zijn het dan voornamelijk toch praktische redenen waarom je dat niet doet? L: Nee, daar heb je me. Dat is voor een groot deel praktisch en voor een groot deel vind ik dit niet zaken die ik heel makkelijk in een hele grote groep bespreek. Heb ik van nature de neiging om de leiding te gaan nemen in een groep, dus ik kan een beetje gaan sturen. En ik ben verbaal redelijk sterk, dus aan het einde van een verhaal is een groep mensen het roerend met me eens. [A: <i>Lacht</i>] Maar dat is niet perse goed voor mij en dat is ook niet goed voor hen en het hoeft ook niet, maar dat gebeurt gewoon een beetje in de hitte van de strijd. [...]/J: Maar er zitten toch altijd wel mensen bij die tegengas geven? L: Nou dat ligt er een beetje aan bij wat voor een ploeg je zit. Vaak in een kerk wordt je ingedeeld in een groep met leeftijdsgenoten of met gelijkgestemden of wat mensen denken: dat past allemaal bij elkaar. En dat is in mij geval eigenlijk nooit zo heel passend gebleken. En dat mijn interesse in religie en godsdienst, niet perse heel erg gelijk loopt bij mensen van mijn leeftijd. Ik zie nu dertigers die zeggen: ik ben helemaal klaar met die kerk, ik stap eruit! Maar dat heb ik tien jaar geleden al gedaan! Ik denk er nu over: nou misschien moet ik maar weer terug?! Ik loop gewoon in een andere fase.	Lea (R5) @ Focus group 2

Code	Subcode	Additional information	Line numbers	<i>Qoutations</i>	Who?
			513-516	[65:00] M: Heb je daar wel behoefte aan om fysiek contact te hebben? J: Nou ja, soms wel. Ik heb één keer een ontmoeting gehad van een groep mensen bij mij thuis. En dat vond ik ontzettend leuk. Tot er dan weer zo'n spelbreker was, dat ging dan niet helemaal zoals hij gehoopt had.	Joshua (R8) @ Focus group 2